

ΣΤΕΦΑΝΟΣ

ΕΚΛΟΓΑΙ ΑΡΧΑΙΩΝ ΠΟΙΗΜΑΤΩΝ

ΚΑΤΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΝ ΣΙΜΟΥ ΜΕΝΑΡΔΟΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ Ι. Ν. ΣΙΔΕΡΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1924

ΣΤΕΦΑΝΟΣ

ΕΚΛΟΓΑΙ ΑΡΧΑΙΩΝ ΠΟΙΗΜΑΤΩΝ

ΚΑΤΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΝ ΣΙΜΟΥ ΜΕΝΑΡΛΟΥ

Στις μεμνημένες ημερας

α. Ραϊβου

ΕΚΔΟΤΗΣ Ι. Ν. ΣΙΔΕΡΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1924

ΣΤΕΦΑΝΟΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΣ

1821

α

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΟΘΕΙΝΗΝ ΜΝΗΜΗΝ
ΤΟΥ ΑΚΡΙΒΟΥ ΜΟΥ ΑΔΕΛΦΟΥ
ΝΙΚΟΥ Γ. ΜΕΝΑΡΔΟΥ

Πίδακος ἐξ ἱερῆς ὀλίγη λιβάς, ἄκρον ἄωτον
Καλλίμαχος Εἰς Ἀπόλλωνα 112.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Οἱ στίχοι τοῦ βιβλίου τούτου, ἔργα νεανικά, δημοσιεύονται εἰς βιβλίον πρὸ πάντων χάριν τῆς Ἑλληνικῆς νεότητος, ἔπειτα δὲ καὶ τῶν ἄλλων φιλομούσων, ὅσοι ἀγαποῦν τὴν ποίησιν ὡς ὠραίαν τέχνην. Ἀλλὰ τὰ περὶ ταῦτα φύλλα τοῦ προλόγου ἀποτείνονται πρὸς τοὺς ὀλιγωτέρους, ὅσοι γνωρίζοντες τὰρχαῖα πρωτότυπα, θέλουν νὰ συζητήσουν τὴν χρησιμότητα καὶ τὴν ἀξίαν τοιούτων μεταφράσεων εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν. Διότι τὰ σχετικὰ ζητήματα, σκοτιζόμενα συνήθως ἀπὸ προλήψεις, χρειάζονται, πιστεύομεν, ἀκόμη περισσότερον φῶς.

I

Κυριώτατος τῶν μεταφράσεων σκοπὸς εἶναι βεβαίως ἡ διάδοσις τῶν λογοτεχνημάτων εἰς εὐρύτερους κύκλους. «*Ἡ ποίησις φιλοσοφώτερον καὶ σπουδαιότερον τῆς ἱστορίας*» ἔλεγεν ὁ Ἀριστοτέλης, εἶναι δὲ πάντως ἡ ἐκλεκτοτέρα τοῦ πνεύματος ἀναψυχή. Ὁ ἰατρός, ὁ δικηγόρος, ὁ πολιτευτής, ὁ διπλωματικός, ὁ στρατιωτικός, ὁ ἔμπορος, ὁ βιομήχανος, ὁ βιοπαλαιστής ἀπὸ καλὸν τῆς φαντασίας ἔργον ἠμποροῦν, ἐξ ἴσου ὅλοι, ν' ἀρυσθοῦν νέας πνευματικὰς δυνάμεις, ὁ δὲ μουσουργός, ὁ γλύπτης, ὁ ζωγράφος, ὁ σκηνικὸς ἀπαραίτητον ἐφόδιον πρὸς νέαν δημιουργίαν.

Ἄλλ' ἂν ἡ καθόλου ποίησις εἶναι τόσον εὐεργετικὴ, τί θὰ εἴπωμεν περὶ τῆς γεραῆς Ἑλληνικῆς ποιήσεως; Τὰ πλεῖστα τῶν σφζομένων ποιημάτων, καθὼς καὶ τῶν ἄλλων καλλιτεχνη-

μάτων, εἶν' ἔργα «*διὰ παντὸς ἀρέσκοντα καὶ πᾶσι*» κατὰ τὴν φράσιν τοῦ μεγάλου κριτικοῦ. Εἰς πόσους ἀνθρώπους εἶναι ἀρεστά κατεφάνη κατὰ τοὺς δημοκρατικούς τούτους καιρούς. Ἐνῶ λ. χ. τὰ δράματα, καὶ τὰ εὐτυχέστερα, μόλις ζοῦν ἐπὶ τῆς σκηνῆς μίαν εἰκοσαετίαν, οἱ τρεῖς ἀρχαῖοι τραγικοὶ καὶ ὁ κωμικός συγκινοῦν ἀκόμη εἰς ποικίλας γλώσσας χιλιάδας θεατῶν.

Ἀκριβῶς διὰ νὰ καταστήσουν τοὺς Ἕλληνας ποιητὰς «*δυναμίμεις κινούσας τὴν ἀγγλικὴν ψυχὴν*» μεταφράζουσιν οἱ Ἄγγλοι ἑλληνισταὶ ἀλλεπαλλήλως, πρὸ πάντων οἱ μεγάλοι, καθὼς ὁ Jebb τὸν Σοφοκλῆ, ὁ Gilbert Murray τὸν Εὐριπίδην, ὁ B. B. Rogers τὸν Ἀριστοφάνη, κατόπιν οἱ Γερμανοί, π. χ. ὁ δεινὸς Wilamowitz τὸν Αἰσχύλον, ὁ Carl Robert τὸν Ἀριστοφάνη, σειρὰ δὲ Γάλλων φιλολόγων ἐκδίδει τώρα μετὰ μεταφράσεων ὀλόκληρον βιβλιοθήκην τῶν κλασσικῶν, οἱ Ἴσπανοὶ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Μαδρίτης φιλοπονοῦν λαμπρὰς ἐμμέτρους μεταφράσεις⁽¹⁾ καὶ πρὸς ὅλους ἀμιλλῶνται ζητοῦντες νὰ καταστήσουν «*ιδιικούς των τοὺς Γραικούς*» οἱ Ἴταλοί. Μὲ τοὺς ῥυθμικωτάτους στίχους τοῦ καθηγητοῦ Ettore Romagnoli δὲν παριστάνει μόνον εἰς τὸ θέατρον τῶν Συρακουσῶν τὸν Αἰσχύλον *της* ἢ Ἰταλία, ἀλλὰ «*προσαρτᾷ καὶ τὸν Πίνδαρον εἰς τὴν ἰταλικὴν λογοτεχνίαν*»⁽²⁾.

Ἄλλ' ἂν διὰ τοὺς ξένους λαοὺς ἢ εὐρύτερα γνῶσις τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν ἔργων εἶναι μόνον ὑψηλὴ πνευματικὴ ἀπόλαυσις, δι' ἡμᾶς εἶναι καὶ πολλαπλῆ ἱστορικὴ ἀνάγκη. Ἡ Ἑλληνικὴ ἀρχαιότης μᾶς περιβάλλει ὅλους ἀφ' ἧς ἀνοίξωμεν τὰ μάτια, ἢ γλῶσσα εἶναι κοινὴ κληρονομία, ἀφοῦ δὲ μάθωμεν ἀνάγνωσιν, διδασκόμεθα τὸ γεγονός ὅτι τὰρχαῖα Ἑλληνικὰ γράμματα μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς πατρίδος μας ἐξεπολίτισαν

(1) Βλέπε Revue des Études Grecques τόμ. 27 (1914) σ. 329.

(2) Φράσις τοῦ Ἰταλοῦ κριτικοῦ Τάλγκιερ. Αἱ ἰταλικαὶ μεταφράσεις συνήθως εἶναι πισταὶ καὶ γλαφυρώταται.

τοὺς κατακτητὰς της, μετὰ δὲ τὴν καταστροφὴν τοῦ μεσαιωνικοῦ μας κράτους ὑπῆρξαν πρότυπα τῶν νέων λογοτεχνιμάτων τῆς Εὐρώπης. Καὶ ἀφοῦ ἢ ὀπωσδήποτε παιδευομένη νεολαία μάθη χάριν τῆς ζωῆς καὶ μίαν τῶν νέων γλωσσῶν, αἱ ὁποῖαι καὶ αὐταὶ μᾶς περιβάλλουν πανταχόθεν, ἐκεῖ ἀκριβῶς εὐρίσκει τὰ θερμότερα ἐγκώμια τῶν «*Ἑλληνικῶν ἀριστουργημάτων*».

Ἄλλὰ καὶ ὁ ἀπαιδευτὸς Ἑλληνικὸς λαός, ὁ ἀπόφοιτος τῶν δημοτικῶν σχολείων, ἔχει περισσότερα παρὰ κάθε ἄλλον λαὸν δικαίωμα νὰ γνωρίσῃ τὰ προγονικά του ἔργα, ὡς ἀπόγονος ὅχι μόνον τῶν ἀθανάτων δημιουργῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀφανῶν συντηρητῶν — τῶν πτωχῶν βιβλιογράφων — καὶ τῶν ἡρωϊκῶν ὑπερασπιστῶν τῆς ἡμετέρας κληρονομίας. Καὶ δι' ἄλλον λόγον ὅτι συνεισφέρει χάριν τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος χρῆμα πολλαπλάσιον τῶν ξένων.

Ποῦθενὰ λοιπὸν ἢ διαδόσις τῶν ἀρχαίων δὲν εἶναι τόσον ἀναγκαῖα ὅσον ἐδῶ.

II

Ἄλλ' ἐπειδὴ κατὰ δυστυχίαν πρὸ τινων ἐτῶν αἱ μεταφράσεις ἐχαρακτηρίσθησαν — τίποτε ὀλιγώτερον — ὡς «*ἀντεθνικαί*», ὀνομάζονται δὲ καὶ σήμερον — ὅχι ὄμφακες — ἀλλ' ἔλαφρά καὶ περιττὰ ἔργα, εἶναι ἀνάγκη ν' ἀναιρέσωμεν πλατύτερα τὰς κυριωτάτας κατ' αὐτῶν ἐνστάσεις.

Συνηθέστερον ἐπιχείρημα εἶναι ὅτι, ἀφοῦ καὶ τὰρχαῖα ποιήματα εἶναι Ἑλληνικά, τί θέλομεν ἡμεῖς τὰς μεταφράσεις; Ἄλλ' ἂν οἱ Ἄγγλοι καὶ οἱ Γάλλοι πρὸς εὐρύτεραν διάδοσιν μεταφράζουσιν ἰδικὰ των πεζογραφημάτων τοῦ δεκάτου τρίτου καὶ δεκάτου τετάρτου μ. Χ. αἰῶνος, δηλαδὴ μεταγενέστερα τοῦ Πτωχοπροδρόμου, πῶς θὰ ἰσχυρισθῶμεν ἡμεῖς, ὅτι κατὰ μοναδικὴν

ἐξαίρεσιν ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς αἰσθάνεται σήμερον τὴν πολὺ π.Χ. ποίησιν, καὶ τί ποίησιν; τοῦ Αἰσχύλου καὶ τοῦ Πινδάρου;

Ὁ τοιοῦτος ἰσχυρισμὸς προῆλθε μόνον ἀπὸ ἄγνοιαν τῆς διαφορᾶς τῆς ἀρχαίας προφορᾶς. Ἡ παλαιὰ ποιητικὴ γλῶσσα ἦτον ἤδη ἀπηρχαιωμένη κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Εὐαγγελιστῶν καὶ ἐντὸς αὐτῆς τῆς Ἑλλάδος, ὁ δὲ Πλούταρχος μαρτυρεῖ ὅτι αὐτὴ ἢ Πυθία δὲν κατῴρθωνε νὰ στιχουργῇ τότε ἀψόγους ἐξαμέτρους.⁽¹⁾

Κατόπιν οἱ μαθηταὶ τῶν ῥητορικῶν σχολῶν, οἱ διδασκόμενοι κατὰ τὸν β' καὶ γ' μ. Χ. αἰῶνα χάριν τῆς ῥητορικῆς τὴν νεκρὰν πλέον ἀρχαίαν προσφῶδιαν, ἐνόμιζαν τὴν διδασκαλίαν ἐκείνην ὡς ἀληθινὴν βάσανον καὶ ἀναφέρεται ἀπάντησις μαθητοῦ πρὸς διδάσκαλον, ἐρωτῶντα περὶ ποιῆς ληστοῦ, «Κέλευσον αὐτὸν ἀρχαῖα ἐκμανθάνειν»⁽²⁾.

Καὶ ἔγραφαν μὲν ἐξαίρετοι λόγιοι ὡς ἀριστοκρατικὰ γυμνάσματα μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Ἰουστινιανοῦ, — ὅπου λήγει τὸ προκείμενον βιβλίον — καὶ κατόπιν ὠραίους ἀρχαίκοις στίχους, ἀλλ' αὐτοὶ οὗτοι ἐνοοῦσαν ὅτι χάριν τῶν πολλῶν ἦτον ἀπαραίτητος μετάφρασις εἰς τοὺς τότε δημοτικωτέρους ἰαμβικούς τριμέτρους, τοὺς γραφομένους κατὰ τὴν κοινὴν γραμματικὴν. Τοιοῦτοτρόπως περὶ τὰ 500 μ. Χ. ὁ Μαριανὸς ἐξέδωκε μετάφρασιν Θεοκρίτου, Ἀπολλωνίου, Καλλιμάχου, Νικάνδρου «καὶ πολλὰς ἄλλας μεταφράσεις»⁽³⁾.

Ἄλλὰ τὸ ἐπιχείρημα στηρίζεται καὶ εἰς ἄλλην ἄγνοιαν, θλιβερωτέραν καὶ κοινοτέραν εἰς τὰς νεοελληνικὰς ἐκδόσεις ὅτι διὰ τὴν ποίησιν ἀρκεῖ ἢ ὀπωσδήποτε κατανόησις τοῦ τί λέγει ὁ ποιητής. Πῶς τὸ λέγει, παθαινόμενος, εἰρωνευόμενος, ἀστεϊ-

(1) «Περὶ τοῦ μὴ χρᾶν ἔμμετρα τὴν Πυθίαν». Ἐκδ. Βεροῦδ. 3, 27.

(2) *Φιλόστρατος* ἐν Βίῳ Σοφιστῶν Β' 5.

(3) Ὁ Σουΐδας, ὁ παρέχων τὴν πολὺτιμον ταύτην πληροφορίαν (ἐν ἄρ. Μαριανὸς) ἀναγράφει καὶ τοὺς ἀριθμοὺς τῶν τριμέτρων, ὁπόθεν φαίνεται ὅτι ἦσαν ὀλιγώτεροι τῶν ἐξαμέτρων ἐκάστου πρωτοτύπου.

ζόμενος, λυπημένος, θυμωμένος, εἰν' ἄλλο ζήτημα.⁽¹⁾ Καὶ τοιοῦτοτρόπως καθυστερήσαμεν ὑπερβολικὰ εἰς τὴν αἴσθησιν τῆς ποιήσεως, ἐνῶ ἡ αἴσθησις τῆς μουσικῆς ὁμολογουμένως προχωρεῖ λ.χ. σχολικὸν βιβλίον σοφοῦ γυμνασιάρχου παρέχει τὴν ἐπομένην ἐρμηνεῖαν τοῦ *Κύκλωπος* τοῦ Θεοκρίτου (στ. 19 κέξ.)

«Μὴ φεῦγέ με, Γαλάτεια, ὡς ἄσχημον, μηδὲ περιφρόνει ὄντα ἐκτὸς ἑμαυτοῦ διὰ τὸν σφοδρὸν ἔρωτα, ὃν ἠσθάνθη πρὸς σέ». Αὕτη ὁμως εἶναι τελεία παραμόρφωσις ὄχι μιᾶς λεπτομερείας, λέξεως ἢ φράσεως, ἀλλὰ τῆς ὅλης τέχνης τοῦ Θεοκρίτου. Ὁ ποιητὴς σωρεύει *χωριάτικα* δωρικὰ, διὰ νὰ κάμη κωμικὸν τὸν περιπαθῶς ἐρωτευμένον Κύκλωπα, ὁ δὲ ἐρμηνευτὴς τὸν μεταβάλλει εἰς Ἀττικιστὴν λιμοκοντῶρον.

Ἀληθῶς αἱ ποιητικαὶ μεταφράσεις τοῦτον ἔχουν τὸν σκοπὸν, νὰ μεταδώσουν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀναγνώστου ὄχι λέξεις, — δὲν εἶναι καθαραὶ ἐξηγήσεις — ἀλλὰ *συναίσθημα* ὅσον τὸ δυνατὸν ὁμοιότερον πρὸς τὴν ἔμπνευσιν τοῦ ποιητοῦ. Ὁ Wilamowitz ἔφθασε μάλιστα νὰ κηρύξῃ ὅτι ὁ ἐρμηνευτὴς πρέπει «ν' ἀπαλλαγῇ τοῦ γράμματος, νὰ μὴ μεταφράξῃ μῆτε λέξεις μῆτε φράσεις, ἀλλὰ ἀφοῦ λάβῃ τὰς ἰδέας καὶ τὰ αἰσθήματα, ταῦτα ν' ἀποδίδῃ ἀφ' ἑαυτοῦ. Ἡ ἀληθινὴ μετάφρασις (προσθέτει) εἶναι μετεμψύχωσις». ⁽²⁾ Καὶ ὑπάρχει μὲν ὁ κίνδυνος, δύο τόσον ἐλεύθεραι μεταφράσεις νὰ προκαλέσουν καὶ διάφορον συναίσθημα, — καθὼς ἄλλως συμβαίνει καὶ εἰς τὰς μουσικὰς

(1) Π. χ. ὁ στίχος τοῦ Ἀνακρέοντος, ὅτι βαρεῖα ἢ εἰς τὸν Ἀδην κάθοδος καὶ γὰρ εἰσιμιον καταβάντι μὴ ἀναβῆναι

βεβαίως δὲν ἀποκαλύπτει τίποτε νέον· ἀλλ' ὁ εἰρωνικὸς τρόπος τῆς φράσεως, ὁ φαινόμενος εἰς τὴν παρήχησιν, χαρακτηρίζει τὴν φαιδρὰν διάθεσιν τοῦ γεροντος ποιητοῦ.

(2) Πρβ. *Ulrich von Wilamowitz—Moellendorff* Reden und Vorträge (3 ἔκδ.) τόμ. I (Berlin 1913) Βλ. καὶ τὴν βιβλιοκρισίαν τοῦ *George Perrot* ἐν *Journal des Savants* Sept. 1913.

λεγομένας «ἐκτελέσεις» — ἀλλὰ μετάφρασις ἄψυχος ποιητοῦ δὲν εἶναι ζῶν ὕδωρ, ἀλλὰ βουρκος.

Δεύτερον ἐπιχείρημα εἶναι ὅτι δὲν ἔχομεν ἀκόμη δόκιμον ποιητικὴν οὐδὲ πεζὴν, ἐννοεῖται, γλῶσσαν· ὅτι διαφωνοῦμεν ὄχι μόνον εἰς τὸ λεξικόν, ἀλλὰ, τὸ χειρότερον, καὶ εἰς τὸ τυπικόν. Τὸ ἐπιχείρημα εἶναι βασιμώτερον, ἀλλ' ἐνθυμίζει τὸ κολύμβημα τοῦ σχολαστικοῦ. Ἡ καθορισμὸς τοῦ ποῖον εἶναι δόκιμον ἢ κλασσικὸν ὑπῆρξε πολυχρόνιον καὶ περιμάχητον πρόβλημα εἰς ὅλας τὰς νέας λογοτεχνίας (1)· εἶναι δὲ βέβαιον ὅτι διὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους ἡμεῖς, οἱ νομίζοντες ἕκαστος ὅτι κατέχομεν ἀσφαλῶς τοῦ ὅλου ζητήματος τὴν κλεῖδα, δὲν ἀνεπτύξαμεν ἀρκετὴν «κρίσιν ποιημάτων, ὃ δὴ κάλλιστόν ἐστιν ἐν τῇ τέχνῃ» καθὼς ὤριζεν ὁ ἀρχαῖος γραμματικὸς. Τοιοῦτοτρόπως ἀκούομεν περὶ τῶν νέων ἔργων γνώμας ὅλως ἀντιφατικές. Ἄλλ' ἄνευ ἀνοήτων ὑπερβολῶν δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι τὰ Ἄκριτικὰ τραγούδια, ἢ Ἡλιογέννητη, ὃ Βρυκόλακας, τὰ Ἐκατόλογα, οἱ Θρηνοὶ, ἢ Θυσία τοῦ Ἀβραάμ, ὃ Ἐρωτόκριτος, τὰ Κλέφτικα τραγούδια, ὃ Λάμπρος καὶ οἱ Ἐλεύθεροι Πολιορκημένοι, ὃ Ἀστράπογιαννος καὶ ὃ Φωτεινός, ἢ Φλογέρα τοῦ Βασιλιᾶ καὶ ὃ Δωδεκάλογος, ὃ Σαλπικτῆς καὶ ἢ Ῥοδόπη καὶ ἄλλα νέα ἔργα, ἀποτελοῦντα πλέον ἐπιβλητικὴν παράδοσιν ὑπερπεντακοσίων ἐτῶν, εἶναι ποιητικὸν κεφάλαιον ἐθνικόν, γλωσσικῶς ἀρκετόν, ὅσον πᾶσα δόκιμος γλῶσσα τῆς Εὐρώπης (2).

III

Μάλιστα περὶ τῆς ἀρχαίας ποιήσεως δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ βασιμῶς, ὅτι καμμία ἄλλη νεωτέρα γλῶσσα δὲν εἶναι

(2) Πρβ. *Sainte Beuve*, *Causeries du Lundi*, tome 3 p. 38—55. *Qu'est ce qu'un classique?*

(3) Τὴν αὐτὴν γνώμην ἐξέφρασαν ἐμφαντικώτατα καὶ οἱ ειδικώτατοι τῶν ξένων, ὃ Fauriel, ὃ Tommaseo κλ.

ικανὴ νὰ τὴν ἀποδώσῃ πιστότερα παρὰ τὴν νέαν Ἑλληνικὴν. Τοιοῦτος ἰσχυρισμὸς φαίνεται τολμηρὸς καὶ θέλει ἀπόδειξιν μακράν, ἀλλὰ πιστεύομεν ὅτι ἀρκεῖ καὶ βραχυτέρα.

Ἄλλοτε ἀπεδίδeto μεγάλη σημασία εἰς τὴν διάσωσιν τῶν ἀρχαίων λέξεων. Πράγματι τὸν θεόν, τὸν οὐρανόν, τὸν ἥλιον, τὸν ἄνθρωπον, τὸν πατέρα, τὴν πατρίδα, τὴν γῆν, τὰ ὄρη, τὰ δένδρα, τὰ φύλλα, τὰ φυτό, τὰ ζῶα, τὴν ζωὴν, τὸν θάνατον, ἑκατοντάδας ἄλλας λέξεων δὲν τὰς μετεβάλαμεν οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τρεῖς χιλιάδας ἔτη. Ἄλλὰ καὶ ὁσάκις ἐπεκράτησεν ἄλλη λέξις, ὀρθότατα παρετήρησεν ὁ κ. Χατζιδάκις, ὅτι κανεὶς δὲν δύναται νὰ βεβαιώσῃ ὅτι οὐδαμοῦ ἐσώθη ἢ παλαιά π. χ. ἢ ἡλακατη, ἢ κάπνη, ἢ καλάμη, ἢ ὄρυμη, ἢ στεφάνη, τὸ ἄλσος ἢ ἄρσος κτλ. καὶ ἐπίθετα νομιζόμενα νεκρά, καθὼς ἀδρός, βαστακτός, δοιμύς, δροσινός, λαγαρός, λιπαρός, μεστός, μουντός (μυνδός), κωπός, σκνιφός, ζοφός (σομφός). κτλ.

Ἄλλὰ τοιαύτη διάκρισις τῶν σφριζομένων λέξεων διὰ τὸν λογοτέχνην εἶναι περιττή, ἀφοῦ ἢ πείρα κατέδειξε πόσον εὐκόλος εἶναι ἢ ἀνάστασις τῶν ἀρχαίων, ὁσάκις ἢ προφορὰ καὶ ὁ τύπος συμφωνοῦν (1). Διὰ τὸν ποιητὴν μάλιστα ποῦ ξεύρει νὰ

(1) Ἄναμφιβόλον εἶναι ὅτι ὅσαι λέξεις ἀνεστήθησαν ἢ ἐδημιουργήθησαν φιλολογικῶς ἀπὸ ἐκατὸν ἐτῶν καὶ σήμερον κατήνησαν κτήματα τοῦ ἔθνους εἶναι ἀσυγκρίτως περισσότεραι, ἴσως πενταπλάσιαι, τῶν παλαιόθεν σφριζομένων. Ἡ ἐργασία ἐκείνη καὶ μάλιστα ἢ τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου ὅσοι ἐδημιούργησαν χιλιάδας ἐπιστημονικῶν ὄρων, σήμερον ἐμπαίξεται ἀχαρίστως. Ἄν πολλοὶ τῶν ὄρων ἐκείνων εἶναι ἀκατάλληλοι, δύναται νὰ ἐρωτηθῇ καὶ ποῖα γλῶσσα εἶναι ἀναμάρτητος εἰς τοῦτο; Ὅτι δὲ παλαιότεροι φιλόλογοι ἐνόμιζαν ὡς βαρβαρικὴν τὴν χρῆσιν μεταγενεστέρων τύπων καθὼς ἢ χῆνα, ἢ σφήνα, ἢ φλέβα, ἢ πλάκα, ἢ νίκια ὃ βήγας, καθὼς τὸ ζῶννο, τὸ ἐσοῦσαν, τὸ γράφουν ἢ τὸ κτενί, τὸ δόντι, τὸ ζελιδόνι, τὸ ποῖονι κτλ. εἶναι βεβαίως «ἀξιολύπητοι πλάναι» Τὰ δὲ ὁσπληγῆ, πλάστιγγῆ, θῶμιγγῆ, οἱ ἰχθύες, αἱ τευθίδες, τὰ ὕδια, σήμερον ἀναντιρρήτως εἶναι γελοῖα. Ἄλλὰ ποῖα εὐγενικὴ ἀνθρωπίνῃ τάσιν δὲν ἔπεσεν εἰς ὑπερβολὰς καὶ πλάνας; Οἱ διδάσκαλοι ἐκεῖνοι ἐκαλλώπιζαν τὸ ὕφος τῶν ἄς κοιτάξωμεν ἡμεῖς σήμερον τὸ ἰδικόν μας.

ἐκλέγη καὶ δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ κυκλοφορῇ τὰς λέξεις του, εἶναι ἀκόμη εὐκολωτέρα· τίς δὲν θὰ ἐννοήσῃ τὸν *νυστακτὴν* ὕπνον τοῦ Ἀριστοφάνους, ἢ τὰ *νοτερά* βλέφαρα τοῦ Εὐριπίδου ἢ τὰ *χαρτά* π. χ. ἀκούσματα τοῦ Αἰσχύλου;

Ἄλλὰ περισσότερον ἀπὸ τὴν ταυτότητα τῶν ἀρχαίων λέξεων, ἀποδεικνύει τὴν αἰωνίαν ζωτικότητα τῆς γλώσσης ἡ μεγάλη εὐκολία πρὸς παραγωγὴν νέων. Ἀντὶ πολλῶν παραδειγμάτων θ' ἀρκεσθῶμεν εἰς μίαν τάξιν ἐπιθέτων, τῶν στερητικῶν. Ὅπως λέγομεν π. χ. δὲν ἔχει δένδρα ὁ τόπος, λέγομεν ἐπίσης εἶναι ἄδενδρος. Λοιπὸν κατὰ τὰρχαῖα καὶ σφζόμενα π.χ. ἄδολος, ἄκαπτος, ἄκληρος, ἄμοιρος, ἄσπορος, ἄστομος, ἄτροφος, ἄχολος, λέγομεν π. χ. καὶ ἀμουστακος, ἄμναλος, ἄναυλος, ἀνέξοδος, ἄνοστος, ἀσύρματος κτλ. (1). Ἄλλὰ συχνὰ ματαιοπονία θὰ ἦτο νὰ ζητῆ κανεὶς τὸν χρόνον τοῦ σχηματισμοῦ ἐκάστου, διότι ἄρραβδος π. χ. ἠδύνατο νὰ εἶπῃ καὶ ὁ Αἰσχύλος, καθὼς λέγει ὁ Ἀκριτικὸς ποιητής, «*ποῦ δέρονεις χίλιους ἄραβδος*» καὶ καθὼς εἶπεν ἄδρέπανος καὶ ἀσκέπαρος ὁ Σοφοκλῆς· *ἀμαρμάρωτος* καὶ ἀθύρωτος (καθὼς λέγει σήμερον ὁ Κυπριώτης) ἠδύνατο νὰ εἶπῃ καὶ ὁ Φειδίας. Οὐδ' ὁ Κόντος θὰ ἠδύνατο νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι π. χ. τὸ ἄραπτος (ἄραφτος) δὲν εἶν' ἀρχαῖον, ἀφοῦ ἔλεγαν ἄβλαπτος καὶ ἄθαπτος καὶ ἄκλεπτος, ἢ ὅτι τὸ ἀμακάριστος, τὸ ἀσάρωτος (ἄλλοῦ ἀσάριστος), ἀφόρτωτος εἶναι ἢ δὲν εἶναι πα-

(1) Ἰδίως κατὰ τὰ ὀρηματικά ἀγέλαστος, ἄδετος, ἀθέριστος, ἄκλιαντος, ἄκλωστος, ἄλουτος, ἄλυτος, ἀνέλπιστος, ἄπλυτος, ἄπρακτος, ἀνωφέλῃς, ἄστροφος, ἀχαλίνωτος, ἄφερτος, ἐπλάσθησαν ὁμοιώματα μεταγενέστερα καὶ νεώτατα ἀβούλλωτος, ἀγιάτρευτος, ἀγίνωτος, ἀγύριστος, ἀ(γ)νήρωτος (τοιχὸς) ἀδασκάλευτος, ἀδιάλεκτος, ἀδιόρθωτος, ἀδίπλωτος, ἀδούλευτος, ἀζύγιστος, ἀζύμιος, ἀκίμιος, ἀκάρφωτος, ἀκλάδευτος, ἀκοπάνιστος, ἀκοσκίνιστος, ἀλάδωτος, ἀμάζευτος, ἀμάθητος, ἀνάνοικτος, ἀνέγγικτος, ἀνερώτετος, ἀνευλό(γ)ητος (χρόνος) ἄπιαστος, ἀπρόσεκτος, ἀσαβάνωτος, ἀσιδέρωτος, ἀσόχαστος, ἀσυλλόγιστος, ἀσυ(γ)χώρητος, ἀσυμπάθητος, ἀσυνήθιστος, ἀτά(γ)μιστος, ἀταίριαστος, ἀτέλειωτος, ἀφάργωτος, ἀφλόμιος, ἀχώνευτος, ἄρητος κτλ.

λαιά. Τὸ ἀγάνωτος εἶν' ἀρχαῖον, τὸ δὲ ἀνέγκλητος εἶναι καὶ σήμερον κοινὸν εἰς τὴν Μυτιλήνην.

Ἡ ταυτότης τῆς γλωσσικῆς συνειδήσεως φαίνεται καὶ εἰς τοῦτο, ὅτι πολλὰ καὶ ἀρχαῖα καὶ νέα εἶναι διπλᾶ π. χ. ἄδειπτος καὶ ἀδείπνητος, ἀθάλαστος καὶ ἀθαλάσσωτος, ἄθαμβος καὶ ἀθάμβωτος, ἄκλαδος καὶ ἀκλάδευτος, ἄσκεπος καὶ ἀσκέπαστος, ἄστεγος καὶ ἀστέγαστος, ἄτρομος καὶ ἀτρόμητος, ἄφοβος καὶ ἀφόβητος. Ἄλλὰ καὶ εἰς τοῦτο, ὅτι π. χ. τὸ ἄποτος ἠδύνατο καὶ δύναται νὰ λεχθῇ καὶ παθητικῶς, ἄποτον (νερό, ποῦ δὲν πίνεται) καὶ ἐνεργητικῶς ἐμείναμεν ἄποτοι.

Ἡμεῖς ἀκολουθοῦντες συνήθως τὰς ξένας γλώσσας, δὲν προσέχομεν εἰς τὰς λαϊκὰς ταύτας διακρίσεις. Ἄλλὰ ἂν μεταφράσωμεν π. χ. τὸ Σοφοκλείου ὈΨν' ὀδύνας ἀδαῆς «ὅστις ἀγνοεῖς» ἢ «*ποῦ δὲν ξεύρεις τὴν λύπην*», παραλύομεν ὅ,τι μεταφράζεται ἀκριβῶς «*ὈΨνε, τοῦ πόνου ἀμάθητε*» ἢ πεζότερον, «*ἀνήξευρε ἀπὸ πόνο*».

Παρόμοιον πλοῦτον, παρομοίαν εὐκολίαν παρατηροῦμεν εἰς πλείστας παραγωγικὰς καταλήξεις διατηρουμένας ἀκόμη εἰς τὴν ζωὴν. Ἄλλ' ἐπιφυλασσόμενοι νὰ διαλάβωμεν ἄλλοτε περὶ τούτων, θὰ γράψωμεν δύο λέξεις περὶ τῶν ῥημάτων. Τὸ *στρογγυλίζω* π. χ. φαίνεται νέον, ἀλλ' εἶναι ἀρχαῖον, τὰνάπαλιν τὸ *φαραγγίζω*, δηλαδὴ ἐξαφανίζω κάτι, (ῥίπτω εἰς φάραγγα) δὲν μαρτυρεῖται ὡς παλαιόν. Ἄλλὰ τὸ αὐτὸ λέγεται καὶ *φαραγγιάζω* καθὼς ὁ Ἀριστοφάνης λέγει καὶ *λεσβίζω* καὶ *λεσβιάζω*. Ὅμοίως τὸ *ἀγκαλιάζω* λέγεται καὶ *ἀγκαλίζω* καὶ τοῦτο εἶναι παλαιόν. Τὸ *δροσίζω* καὶ *δροσιάζω*, τὸ *κιτρινίζω* καὶ *κιτρινιάζω*, τὸ (ἀ)σφαλίζω καὶ *σφαλώνω*, τὸ *μαχαιρώνω* καὶ *μαχαιρίζω*, τὸ *ἀγριώνω* καὶ *ἀγριεύω*, τὸ *σημαδεύω* καὶ *σημαδιάζω*, τὸ *ἐρημώνω* καὶ (γ)ερημάζω· καὶ ἄλλα μὲν λέγονται μόνον ὡς ἐνεργητικά, ἄλλα δὲ ὡς οὐδέτερα, καὶ ἄλλα ἦσαν καὶ εἶναι ἐπίκοινα.

Ἡ τοιαύτη ποικιλία εἶναι χάσμα διὰ τὸν ποιητὴν. Ἄλλ'

ἀξιωτέρα προσοχῆς εἶναι ἢ διατήρησις τῆς λεπτῆς καὶ αὐτοῦ τοῦ μέσου ῥήματος ἐννοίας. Γνωστὸν εἶναι λ. χ. ὅτι τὸ ἀλαζονεύεται, βλακεύεται, πονηρεύεται, σοβαρεύεται ἐσήμαιναν ὅ,τι λέγομεν κάμνει τὸν βλάκα, τὸν πονηρόν, κτλ. (χωρὶς καὶ νὰ εἶναι) καὶ τοιοῦτοτρόπως ἔλεγαν καὶ κωμικεύομαι, τραγικεύομαι, καὶ ὁ Φώτιος γραμματικεύομαι. Ἄλλ' ὁμοίως λέγεται καὶ σήμερον ἀφεντεύεται ὁ ὑπηρέτης, κυραδεύεται ἡ δούλα, κωπελλεύεται ἡ γερόντισσα καὶ μωρεύεται ὁ δεῖνα. Εἰς τὴν Κύπρον λέγουν εἰρωνικῶς ἐγγλεζεύεται καὶ παντοῦ ἀνδρειεύεται καὶ κοκορεύεται.

Ὡστε καὶ εἰς τὴν παραγωγὴν νέων λέξεων, ἀναγκαίων εἰς τὴν ποίησιν, οἱ νέοι ποιηταὶ ἔχουν ἀκόμη πρόχειρα τὰ πλεῖστα τῶν ἀρχαίων ἐργαλείων. Ὅπως λ. χ. οἱ Ἄττικοὶ ἔλεγαν ὀρνιθεύω τὸ συλλαμβάνω ὄρνιθας (πτηνά), ἀπαράλλακτα καὶ οἱ μεταγενέστεροι φαρεύω τὸ πιάνω ψάρια. Ἀλλὰ περὶ ποιήσεως τὸ θαυματότερον εἶναι ἢ διὰ τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν πάντων τῶν αἰώνων, ἐνδόξων καὶ ἀδόξων, μεγαλωνύμων καὶ ἀνωνύμων, διατήρησις τοῦ συνθετικοῦ χαρίσματος, τοῦ προνομίου τούτου τῆς μητρικῆς μας γλώσσης.

Ἄντὶ χιλιάδων παραδειγμάτων—ὅποια εὐρίσκει κανεὶς καὶ ἐντὸς τοῦ τόμου τούτου—προτείνομεν τὸ ἐρώτημα: ποῖος Ὅμηρος, ἢ Πίνδαρος, ἢ Καλλίμαχος, ἢ Φίλιππος, Νόννος, Μουσαῖος, Πισίδης, Μανασσῆς, Μελικηνιώτης, Κορνάρος, Σολωμὸς ἢ Παλαμᾶς ἔγραψαν χρυσόκνυλον φεγγάρι, χρυσοφόρος στρατηγὸς μελίφωνα κοράσια, μελίγλωσσος ψάλτης, αἱματόρραντον ξίφος ἢ σπαθί, γλαυκόφωτον ἄστρον, λαμπρόκλωστα νήματα, καλλιπέταλος νάρκισσος, λευκόπτερος γλᾶρος, ὀρθόπτερος ἀετός, χαριτοβλέφαρα μάτια, χρυσόκλωνα δεμάτια, βαρύγγνωμος, βαρύλυπος, βαρύκαρδος, βαρύμισθος, βαρύφωνος καὶ ὅσα ἄλλα δύναται νὰ σκεφθῆ κανεὶς προχείρως, φανταζόμενος ὅτι τὰ πλάττει πρῶτος; Τὰ σύνθετα ταῦτα θαυμαστὸν εἶπεῖν, ἢδύναντο νὰ πλασθοῦν ὁμοίως πρὸ τρισχιλίων ἐτῶν, ὅπως καὶ τώρα.

Ἡμεῖς ἐπεξετείναμεν τὴν ἀρχαίαν ταύτην χάριν καὶ εἰς τὰ ῥήματα, συγκολλῶντες ὄχι μόνον οὐσιαστικὰ ἀλλὰ καὶ ἐπίθετα (ἐπιρρήματα) ἀροροβοῦμαι, ἀρορολαῶ, βαρυφορτώνω, γλυκοτηρῶ (ἐ)λαφροπατῶ, θερμοπαρακαλῶ, καλομαθαίνω, κακοσυνηθίζω, κοντοθωρῶ, κρυφακούω, λεπτοπεινῶ,⁽¹⁾ λιγοφνυχῶ, μεγαλοπιάνομαι, μεσοπίνω (ὡς τὴν μέσην), μισοτελειώνω, ξενοκοιμοῦμαι, ξεροβήχω, πικροτρόγω (ἐπικροφάγαμεν), πολυδουλεύω. πρωτοφιλῶ, σιγοκαίω, σοζυγιάζω, στραβοκοιτάζω, συγχαρρωστῶ, σφικταγκαλιάζω, χαμοπετῶ, ψηλοπατῶ, ψυχρομιλῶ καὶ μάλιστα εἰς τοὺς παρακειμένους πυκνοφυτεμένος, μαυρογεννημένος, χαμηλοζωσμένος, χοντροκαμωμένος, ψιλοκομμένος καὶ εἰς τὰ ποιητικώτερα ἀσπροφοροῦσα, γατανοφροδοῦσα, σιγανοπερπατοῦσα, χαμηλοβλεποῦσα κτλ. Ὁ φανταζόμενος ὅτι τόσος πλοῦτος πρέπει νὰ μένη διὰ ὁποιοῦνδήποτε λόγον ἄχρηστος εἰς τὴν ποίησιν ἢ τὴν λογοτεχνίαν ἐξ ἅπαντος δὲν εἶναι ποιητής.

Ἄληθῶς, ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος τῆς Ἑλληνικῆς ποιήσεως ᾗ καὶ βασιλεύει καὶ μερικὰ σύνθετα π. χ. τοῦ κ. Δροσίνη δύναται νὰ ταχθοῦν παράπλευρα τῶν συνθέτων τοῦ Βακχυλίδου, ποῦ ἀνεστήθησαν μυρόπνοα ἀπὸ τοῦ αἰγυπτιakoῦ τῶν τάφου.

Ποῖον ἀποτελεῖ ποιητικὸν κεφάλαιον τοιαύτη εὐκολία δύναται καὶ ὁ ἀπειρότερος νὰ κρίνη, συλλογιζόμενος πόσας λέξεις χρειάζεται κατὰ σειρὰν π. χ. Ἴταλὸς ἢ Γάλλος ποιητὴς διὰ νὰ ἐκφράσῃ τὸ χρυσόκνυλον φέγγος τοῦ Εὐριπίδου, ἢ τὸ στρογγυλοφέγγαρον φωτοχυσία τοῦ Σολωμοῦ· καὶ τὸ σπουδαιότερον, πόσῃν παρέχουν εἰς τὸ σύνολον ζωὴν τοιαῦτα ἐπίθετα ἐπίτηδες κομμένα. Τὴν εἰς τοῦτο προσοχὴν τῶν ἀρχαίων λυρικῶν μαρτυρεῖ τρανῶς ἡ νέα συγκομιδὴ ἐπιθέτων ἐξ ὧων

(¹) Παροιμία Κυπριακή: λεπτοπεινά, λεπτοδίρα καὶ καλὴν γεροντοσύνην. δηλ. μὴν καλοτρόγης, μὴν καλοπίνης καὶ κατόπιν βλέπομεν.

δήποτε ἀνακαλυπτομένων στίχων. Ὁ Τιμόθεος π. χ. ἐξάλισε τοὺς φιλόλογους. Καὶ ἔπειτα ἡμεῖς ἐπεριπαίζαμεν τοὺς νέους. (1)

III

Ἄλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἀκαταστασία τῆς νέας ποιητικῆς γλώσσης, ἢ ἔλλειψις δηλαδὴ παγίας γραμματικῆς καὶ λεξικοῦ, τὸ ἀνακάτωμα παλαιῶν καὶ νεοκόπων λέξεων, συντείνει—ὅσον καὶ ἂν φαίνεται παράξενος ὁ ἰσχυρισμὸς—εἰς τὸ ν' ἀποδώσῃ καὶ ἄλλο τῆς ἀρχαίας ποιήσεως χαρακτηριστικόν. Δὲν εἶναι εἰρωνεία. Ὡς πρὸς τὴν γλωσσικὴν ἐλευθερίαν,—καθὼς καὶ εἰς τὰς πολιτικὰς—εἴμεθα γνήσια τεκνία τῶν προγόνων.

Ἐσχάτως, ἔνεκα κυρίως τῶν θεωριῶν, ποῦ ὑπεστήριξεν

(1) Μόνον ἓν ἀξιοσημεῖωτον μειονέκτημα τῆς νεοελληνικῆς πρέπει πάντοτε νὰ προσέχωμεν οἱ μεταφράζοντες ἀρχαῖα κείμενα,—τὸν ἀναχρονισμόν. Ὅχι μόνον μία λέξις π. χ. τὸ *δεκανίσι* φαίνεται πτωχικώτατον σκηπτρον διὰ τὸν ἀνακτα τῶν Μυκηναίων, ἀλλὰ καὶ τύπος νεώτερος ἀρκεῖ νὰ καταρτίσῃ διὰ μιᾶς τὸ σύνολον τοῦ ἔργου ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων εἰς τοὺς νέους π. χ. ἢ Ἄθῆνα δὲν εἶναι οὔτε τοῦ Θησέως οὔτε τοῦ Περικλέους οὔτε τοῦ Ἀδριανοῦ «ἢ πρὶν πόλις», ἀλλὰ τοῦ Χασικῆ καὶ τοῦ Καραϊσκάκη ἢ Φήβα δὲν ἔχει σχέσιν πρὸς τὸν Πίνδαρον, ἀλλὰ τὸν Βελέντζαν. Ὁ στίχος τοῦ Νερουλοῦ

ὁ Αἴαντας ὁ γίγαντας ἐλέφαντας ὁμοιάζει

παρέχει καὶ εἰς τὸν κ. Παλαμᾶν ἐντύπωσιν «κωμικοτραγικὴν». Ὁμοίως ἢ Ἀντιγόνη τοῦ Σοφοκλῆ, ἢ Ἀπολογία τοῦ Σωκράτη, ἢ ὁ Φιλιππικὸς τοῦ Δημοσθένη, εἶναι γελοῖα, ἐνῶ λέγομεν ὅλοι τὰ ὀνόματα τῶν σημερινῶν τοῦ ἀμαξᾶ τοῦ Σωκράτη, τοῦ ξενοδόχου τοῦ Δημοσθένη ἢ τοῦ ἀνεπιουῦ μας τοῦ Σοφοκλῆ. Ὅποιος δήποτε νεαρὸς γλωσσολόγος θὰ φωνάξῃ «*αὐτὸς εἶναι γλωσσικὴ πρόληψις*», ἀλλ' ἢ γραμματικὴ δὲν ἔχει ἄλλον σκοπὸν παρὰ τὴν προφύλαξιν ἀπὸ γελοίας καινοτομίας. Ἀπὸ σεβασμὸν λοιπὸν πρὸς τὴν παράδοσιν γράφομεν καὶ ἡμεῖς τοῦ *Διὸς* (ὅπως τοῦ ἀνδρός) τοῦ *Ἀπόλλωνος*, τῶν *Μουσῶν*, ὁ *Τιμοκρέων*, τοῦ *Υβρίου*, ἢ *ἀνθρωπότης*, τὰς *προλήψεις*, τοῦ *κλήματος*, καὶ τῆς *ἱπποτρόφου* καὶ *παιδοτρόφου* εἰς τὸ Σοφόλγειον χορικόν. Τὴν παράβασιν δυνάμεθα νὰ δικαιολογήσωμεν καὶ μὲ τὸ παράδειγμα τῶν Λατίνων ποιητῶν, ποῦ γράφουν π. χ. *δοτικὴν Amadryasin* (δηλ. ταῖς Ἀμαδρυάσιν) καὶ γενικὴν *Berenices* (δηλ. Βερενίκης).

ἔξοχος πεζογράφος, ἀλλ' ἐρασιτέχνης γλωσσολόγος, ὁ Ροΐδης, ἐπιστεύθη κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὴν γαλλικὴν ἢ τὴν γερμανικὴν λογοτεχνίαν ὅτι καὶ οἱ ἀρχαῖοι «γράφανε καθάρια τὴ μητρικὰ τους γλῶσσα», ὅτι ἀδύνατος εἶναι ἢ ἀνάμειξις δύο γραμματικῶν, ὅτι «*διτυπίας οὐδ' ἴχνος παρατηρεῖται εἰς τὴν ἀρχαίαν κωμωδίαν*» (Εἰδώλων σ. 340) καὶ πρὸ πάντων ὅτι πρέπει νὰ γράφουμε «τὴν ἴδια γλῶσσα καὶ πεζά».

Ἐπειδὴ τὰ ζητήματα ταῦτα συνδέονται στενωτάτα πρὸς τὴν ὕλην τοῦ τόμου τούτου, καὶ συντελοῦν εἰς τὴν αἴσθησιν τῆς ἀρχαίας ποιήσεως, ἀντὶ ἀφηρημένων θεωριῶν ἄς προσέξωμεν ὀλίγον εἰς τὰ ἰδιώματα τῶν μεταφραζομένων ποιητῶν.

Θὰ πορισθῶμεν ἀμέσως χρήσιμα διδάγματα, δηλαδὴ πόσον οἱ ἀρχαῖοι ποιηταὶ ὑπέτασσαν τὴν γλῶσσαν εἰς τὴν ποίησιν, ὅχι τἀνάπαλιν, πῶς ἐμόρφωναν τὴν παράδοσιν ἐκάστου ποιητικοῦ εἴδους καὶ πόσον ἐπετίθει καθεὶς νὰ χρωματίζῃ τὴν φράσιν ἀναλόγως τοῦ θέματος καὶ τῆς ἰδικῆς του τεχνοτροπίας. Ἡ ἐπιθεώρησις,—περιττὸν νὰ τὸ προσθέσωμεν—θὰ εἶναι συνοπτικωτάτη.

Κατὰ πόσον ἢ διάλεκτος τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν ἐσχετίζετο πρὸς τοὺς συγχρόνους ἀκροατὰς των, ἐννοεῖται, ἀγνοοῦμεν. Ἄλλ' ἢ γερμανικὴ θεωρία ὅτι δῆθεν ἦσαν τραγούδια δημοτικά, ἐρρίφθη πλέον εἰς τὸν κάλαθον τῶν ἀχρήστων. Ἀπεναντίας, ὁ αἰοιδὸς ἦτον αὐλικὸς καὶ θεόπνευστος ὡς ὁ μάντις, καὶ συνεχίζων παράδοσιν μακρὰν, μετεχειρίζετο τύπους παλαιότερων ἐπῶν (*ἱππότα Νέστωρ*, *Ἐρμείας ἀκάκητα*) καὶ ἄλλης διαλέκτου (τῆς αἰολικῆς).

Ἄς ἔλθωμεν λοιπὸν εἰς τὸν Ἡσίοδον. Ἡ Ποία ἦτο ἢ βοιωτικὴ διάλεκτος, γνωρίζομεν ἀπὸ μεταγενεστέρως ἐπιγραφάς, τώρα δὲ καὶ ἀπὸ τοὺς στίχους τῆς Κορίννης. Εἶναι λοιπὸν ἀναντίρρητον ὅτι ὁ Ἀσκραῖος ποιητῆς, ἀφοῦ κατεφρόνησε τοὺς ἄλλους βοσκούς ὡς *κάκ' ἐλέγχα, γαστέρας οἶον*, διατεινόμενος ὅτι

ἔλαβε παρὰ τῶν Μουσῶν «*αὐδὴν θέσπιν*», ἐλάλησε τὴν ἐπίσημον γλῶσσαν τοῦ ἰωνικοῦ ἔπους καὶ τῶν Δελφικῶν χρησμῶν, διὰ ν' ἀποκαλύψῃ τὴν γέννησιν καὶ τὰ εἶδη τῶνθεῶν.

Οἱ ἐλεγειακοὶ τῆς Ἰωνίας, ὁ Καλλῖνος, ὁ Μίμνερος ἠκολούθησαν, ἐννοεῖται, τὴν γλῶσσαν τῶν Ὀμηρικῶν ἔπων· ἀλλ' ἐπίσης καὶ δωρικός ποιητής, ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας, ὁ Τυρταῖος. Ἄλλ' ὁ αὐτὸς εἰς τὰ ἐμβατήρια μεταχειρίζεται χάριν τοῦ μέλους ἄλλην γραμματικὴν, τὴν δωρικήν. Ὁμοίως ὁ Θέογνις, πολίτης τῶν Μεγάρων, ὅπου ὠμιλεῖτο διάλεκτος δωρικωτάτη, περὶ τὰ 500 π. Χ. γράφει ἰωνιστί, τὴν αὐτὴν δὲ παράδοσιν ἀκολουθοῦν κατὰ τὴν ἐπομένην γενεάν ὁ Ἴων, ὁ Εὐήνος, ὁ Κριτίας καὶ μετὰ τὰ 400 π. Χ. ὁ φίλος τοῦ Πλάτωνος Ἀντίμαχος· στιχοιργῶν δηλαδὴ εἰς ἑξαμέτρους, γράφει φυσικὰ καὶ τὴν ἐπικήν γλῶσσαν, ὡς ἔθιμον σεμνὸν καὶ παλαιόν.

Παρερμηνεῖα λοιπὸν εἶναι νὰ πιστεύωμεν ὅτι τάχα πρῶτοι οἱ σοφοὶ ποιηταὶ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐζήτησαν σχολαστικῶς ν' ἀναστήσουν ἐκ τῶν παπύρων τοῦ Μουσείου φιλολογικὴν γλῶσσαν νεκράν. Ἀπλῶς ἐξηκολούθησαν τὴν ἀδιακόπως βασιλεύουσαν ποιητικὴν παράδοσιν, (ὁ Ἐρμησιάναξ ἔφερεν ἀπὸ τὴν Κολοφῶνα τὴν ἐρωτικὴν ἐλεγίαν τοῦ Μιμνέρμου), θεωροῦντες ὅλως ἀπροσδιόνυσον νὰ μεταχειρισθοῦν εἰς τὴν ποίησιν τὴν κοινήν διάλεκτον τῶν πεζῶν τῶν συγγραφεῶν.

Ἡ ἐπική γλῶσσα βεβαίως ἐφαίνετο κατὰ τοὺς Πτολεμαῖκους χρόνους ἀπρηχαιωμένη· ἀλλ' ἀπὸ τὰ κατώτερα σχολεῖα ἦτο γνωστὴ καὶ τὴν ἐνοοῦσαν ἐντελῶς καὶ αἰ «θεαὶ βασιλίσσαι» τῆς Αἰγύπτου. Τὸ δὲ περιεργότερον εἶναι ὅτι καὶ πολὺ κατόπιν αἰ ἀριστοκρατικώταται δέσποιναι τῆς Ῥώμης, αἰ τερπόμεναι μὲ τὴν *Πολιτείαν* τοῦ Πλάτωνος καὶ διαλεγόμεναι κατὰ προτίμησιν Ἑλληνιστί, ἐκολακεύοντο δι' ἀρχαιοπρεπῶν Ἑλληνικῶν ἐπιγραμμάτων, τῶν ὁποίων ἡ ἀπαγγελία θὰ ἦτο τεχνητή. Ἄλλ' εἶναι τῷ ὄντι θαῦμα πῶς καὶ 500 ἔτη βραδύτερον,

μέσα εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως Παλάτι κατώρθω-
νεν ὁ Παῦλος νὰ σαγηνεύῃ τὰς χαριτωμένας πατρικίας τῆς αὐλῆς τῆς Θεοδώρας μὲ στίχους Ὀμηρικούς.

Καὶ τούτους μὲν τοὺς μεταγενεστέρους δυνάμεθα νὰ παραβλέψωμεν ἀγερώχως ὡς σχολαστικούς ἢ καὶ ἀνοήτους Βυζαντινοὺς· ἀλλὰ τί θὰ εἴπωμεν περὶ τοῦ Πινδάρου ἢ τοῦ Αἰσχύλου; Ἡ διγλωσσία ἐκείνων βεβαίως ἦτο διάφορος, ἀλλ' εἶχε λόγον ἐπίσης καλλιτεχνικόν.

Οἱ παλαιοὶ μελοποιοί, ὁ Ἀλκμάν καὶ ὁ Στησίχορος (πρὸ τοῦ 600 π. Χ.) μετεχειρίζοντο βεβαίως τὴν ἀφελῆ γλῶσσαν τῶν δωρικῶν παρθένων. τῶν ὁποίων ἦσαν «*διδάσκαλοι*» ἦτοι *maestri*. Ἄλλ' ὁ Σιμωνίδης ἦτο Κεῖος, ἰωνικῆς δηλαδὴ καταγωγῆς, καὶ ἐνῶ ἔγραφεν ἰωνιστί τὰ ἐπιγράμματά του, ἔξ ἄλλου τὰ ψαλλόμενά του ἔργα συνέθετε δωριστί (π. χ. ὁ *Θοῖνος τῆς Δανάης* φέρει *φίλαν χέρα, τεῶν κομῶν*), ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Βακχυλίδης *τοὺς ἐπινίκους* καὶ *τοὺς διθυράμβους* (π. χ. *παρθενικῆς ἄτερθ' ἐράτνευ, λευκῶν παρηίδων*) ἀλλ' ἐννοεῖται ὅτι ὁ τοιοῦτος δωρισμὸς ἦτο ἀπλῆ ἔρασιτεχνία.

Εἰς ποίαν γλῶσσαν ἔμελεν ὁ Πίνδαρος εἶναι μακρὸν ζήτημα· τοῦτο μόνον μαρτυρεῖται ῥητῶς, ὅτι οἱ πατριῶταί του Βοιωτοὶ δὲν ἐνοοῦσαν τὴν διάλεκτόν του. Καὶ τὸ μὲν σκοτεινὸν ἐπεδίωκε καὶ ὁ ἴδιος, ὡς «*Πιερίδων προφάτας*»· ἀλλὰ καὶ ἂν ἦτο κάπως προσιτὸς ὁσάκις ἔψαλλεν «*αἰολίδι μολπᾶ*», ἐπροτίμα «*δωρίῳ πεδίλῳ φωνὰν ἐναρμόξαι*» ἢ «*λυδίᾳ σὺν ἁρμονίᾳ*», συμμεταβάλλον μέτρον, μέλος καὶ γραμματικὴν. Πράγματι τὸ *νέκταρ τὸ χυτόν*, ποῦ ἐκαυχᾶτο, ὅτι ἐκίρνα εἰς τοὺς νικητάς, δὲν ἦτο γέννημα φυσικόν, ἀλλὰ ποτὸν ἰδικῆς του κατασκευῆς καὶ ὄχι πάντοτε τῆς αὐτῆς.

Καὶ εἰς τὸ ἀττικὸν θέατρον ὄχι μόνον ὁ χορὸς ἔμελε δωριστί, ἀλλὰ καὶ οἱ ἥρωες τοῦ Αἰσχύλου καὶ τοῦ Σοφοκλέους διελέγοντο εἰς γλῶσσαν πολὺ ἀρχαιοπρεπεστέραν τῆς φυσικῆς.

Πρώτος ὁ Εὐριπίδης ἤρχισε νὰ ἐκλέγη, ὡς παρετήρησεν ὁ Ἀριστοτέλης, «τὰ ὀνόματα ἐκ τῆς εἰωθυίας διαλέκτου» δηλαδή τῆς καθημερινῆς. Τοῦτο ἦτο σύμφωνον πρὸς τὴν ὄλην τεχντροπρίαν τοῦ τραγικοῦ, ὁ ὁποῖος παρίστανε τοὺς ἀνθρώπους «οἷοί εἰσιν», ἀλλ' εἶναι γνωστὸν ὅτι δὲν ἔτερεπε τοὺς συγχρόνους. Μόνον κατόπιν ἔγινε συρμὸς ἢ ἀπλουστερά γλῶσσα τοῦ Εὐριπίδου, μέχρις οὗ κατήνησεν ὑπόδειγμα τῆς νέας κωμωδίας.⁽¹⁾ Ὁ Μένανδρος ὁ ζητῶν ν' ἀντιγράφη τελείως τὴν ζωὴν, ἔγραφε πράγματι καθὼς ὠμίλει.

Ἀπεναντίας ὁ Σοφοκλῆς, ὁ ἰδανικώτατος τῶν ποιητῶν, διὰ νὰ πλάσῃ τοὺς ἀνθρώπους «οἷους ἔδει», ἀπέφευγε πᾶν «οἰκειον». Καθὼς ἡ Ἀντιγόνη ἀπὸ τοῦ ἀ' στίχου προσφωνεῖ τὴν Ἰσμήνην, ἔπως καμμία βεβαίως ποτὲ πραγματικὴ ἀδελφῆ, *ὦ κοινὸν ἀδτάδελφον Ἰσμήνης κάρα*

ὁμοίως καὶ οἱ ἄλλοι τοῦ ἥρωες μεταχειρίζονται ὄρμαθούς λέξεων ἀρχαϊκῶν. Ἐντὸς τῶν 51 στίχων τοῦ περιφήμου μονολόγου τοῦ Αἴαντος ὁ Σοφοκλῆς ἀνακαλεῖ εἰς τὴν ζωὴν 34 Ὀμηρικὰς λέξεις, παραβαίνει δὲ ὄχι μόνον τὸ ἀττικὸν τυπικὸν γράφων π. χ. *πεπιῶτα* (ἀντὶ *πεπιωκότα*) καὶ ἰωνιστὶ *ὄλοιατο*, ἀλλὰ καὶ τὴν φωνητικὴν, γράφων *φαεννὸς* ἀντὶ τοῦ πεζοῦ *φανός*.

Καὶ ὁ Εὐριπίδης, ἐννοεῖται, δὲν ἐδίσταξε κάποτε ν' ἀπολακτίξῃ τὴν κοινὴν χρῆσιν, ἀλλὰ συνήθως ἐπεδίωκε φυσικότητα. Π. χ. ἡ Ἀλκηστὶς, ἀποχαιρετίζουσα τοὺς οἰκείους, λαλεῖ ὄχι πλέον «Ὀμηρικῶς», ὅπως ὁ Αἴας, ἀλλὰ σχεδὸν ὅπως κοινὴ μελλοθάνατος Ἀθηναία καὶ εἰς τοὺς 46 στίχους (280-325) πέντε μόνον εὐρίσκονται λέξεις ἐπικαί (*ναίειν, φυτύσειν, δάμαρτος, κληδόνα, πόσις*). Ἀλλ' ἄξια προσοχῆς εἶναι τὰ ἄσματα τῶν

(1) Τὴν διαφορὰν τοῦ εὐλήπτου λόγου τοῦ Εὐριπίδου ἀπὸ τοῦ ἀρχαϊκοῦ τοῦ Αἰσχύλου παρέστησεν ὁ Ἀριστοφάνης «ὁ μὲν (Αἰσχύλος) σοφῶς γὰρ εἶπεν, ὁ δὲ σαφῶς» ὅπου βλέπομεν ὅτι τὰρχαιότροπα καὶ τότε ἐνομιζοντο σοφά.

ἥρώων τοῦ Εὐριπίδου. Π. χ. ὁ Ἴων ἀπαγγέλλων «ἀπολελυμένον» ἀναπαιστικὸν καὶ βαδίζων, μεταχειρίζεται ἀκόμη τύπους ἀττικούς (82 112): ἀλλ' ἀφ' ἧς ἀρχίζει στροφὴν καὶ ἀντιστροφὴν δωρίζει⁽¹⁾.

Ἀστεῖος εἶναι ὁ Ἀριστοφάνης. Γελοτοποιεῖ δηλαδή τὰ δωρικά τῶν Λακῶνων καὶ τῶν Μεγαρέων, παρωδεῖ τὰς γενικὰς τοῦ Πινδάρου, λέγων (*Νεφελῶν* 339) «κατέπινον *κεστρῶν τεμάχη μεγαλῶν, ἀγαθῶν, κρέα τ' ὀρνίθεια κιχηλῶν*» κωμωδεῖ τὸν κομήτην (δηλαδή *μαλλιαρὸν*) ποιητὴν, τὸν ἐρχόμενον νὰ ἐγκωμιάσῃ δωριστὶ τὴν Νεφελοκοκκυγίαν (*Ὀρνίθων* 925, λέγων *ἀοιδᾶν, Μουσῶων φάτις, δόμεν, ἐμίν, τεῖν*) καὶ προφανῶς αὐτὸς ἀποφεύγει ὅσον ἤμπορεῖ «*Δωριστὶ... ἀρμότιτεσθαι θαμὰ τὴν λύραν*»: ἀλλ' εἰς τὰ χορικά ξαναρχίζει καὶ ὁ ἴδιος δωρισμούς (*Νεφ.* 275, *βαρυαχέος, ἀθανάτας, Ὀρν.* 345 *ὄρμᾶν, φορβᾶν, 750 ᾠδᾶν, 776 βοᾶ κτλ. κτλ.*).

Τοιοιουτρόπως ὄχι μόνον λέξεις ἀλλὰ καὶ «τύποι τοῦ γραπτοῦ λόγου, γελοῖοι εἰς τὸν προφορικὸν» ὁποῖους δὲν εὐρισκεν ὁ Ῥοῦδης «εἰς οὐδενὸς ἡμερωμένου ἔθνους τὴν γλῶσσαν» ἐχρησιμοποιοῦντο προφανῶς εἰς τὴν ποίησιν κατὰ τὴν μεγίστην ἀκμὴν τῆς ἡμερώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Τὸ πρᾶγμα θέλει ἐξηγήσιν.

Καὶ τὰ μὲν δωρικά τῶν Ἀθηναίων, τῶν Κεῖων καὶ τῶν λοιπῶν ἔχουν καὶ λόγον μουσικόν. Τὸ μακρὸν ᾠ π. χ. τοῦ ᾠδᾶ θὰ ἐφαίνετο καταλληλότερον εἰς τὸ ἄσμα παρὰ τὸ μακρὸν ε (ᾠδῆ). Ἀλλ' οἱ ἐπίμονοι ἀρχαῖομοι τῶν διαλόγων τοῦ Σοφοκλέους, τοῦ καλλιτέχνου ἐκείνου, τοῦ κωχωμένου ὅτι ἐποίει τὰ δέοντα εἰδῶς, εἶχαν ἄλλον λόγον. Ἄν ἐμβάλλῃ εἰς τὸ στόμα τοῦ μεγάλου Ὀμηρικοῦ ἥρωος, τοῦ Αἴαντος, τὴν ἐπικὴν φράσιν «*οἰωνοῖς θ' ἔλωρ*», σκοπεύει βέβαια ν' ἀφυπνίσῃ

(1) Στ. 113-183, *καλλίστας, δάφνας, θυμέλαν, φόβαν, παναμέριος, ἀλίον, οὐ θνατοῖς, εὐφάμοις κτλ.*

εἰς τὴν ψυχὴν τῶν Ἀθηναίων ἀκροατῶν τὸν στίχον «*ἐλώρια τεῦχε κύνεσσιν—οἶωνοῖσί τε πᾶσι*» καὶ μὲ τὴν ἐπανάληψιν λέξεων Ὀμηρικῶν ποιητικῶς νὰ μεταφέρῃ τὴν ψυχὴν τῶν ἀκροατῶν εἰς τὸ Ἠλύσιον πεδῖον τοῦ Ὀμήρου. Διότι τὸν Ὀμηρον ἀπεστήθιζαν ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας ὡς «*θεσπέσιον*» οἱ ἀρχαῖοι καὶ μία λέξις (π. χ. *ἴφθιμος*) καὶ ἓν ἰῶτα (π. χ. *αὐτοῖσι*) τοὺς ἐφαίνοντο ποιητικώτερα. Τοῦτο ἐρμηνεύει τὸν ἀσάλευτον ἀρχαῖσμον τῶν ποιητῶν μέχρι τῆς δύσεως τῶν ἀρχαίων χρόνων. Ἀπὸ τοῦ πρώτου ἀρχαϊκοῦ δακτύλου (π. χ. ὡς *φάτο*) ὁ μεταγενέστερος ἐπικός ἐφαίνεται φοιβόληπτος, φωτιζόμενος ἀπὸ τὸν δίσκον τοῦ Ὀμηρικοῦ ἡλίου.

Ἄλλ' ἄρα γε ἡ τοιαύτη «*ἐξαλλαγή*» τῆς φράσεως δὲν καταστρέφει τὴν φυσικότητα καὶ τὴν ποιήσιν; Ἄς κωδωνίσωμεν παράδειγμα αἰσθητόν. Ἀθηναία κόρη, ἀποχωριζομένη τὴν μητέρα, λέγει βεβαίως «*ἀντίο, μαμά*», καὶ ἡ κωμωδία δύναται ν' ἀποδώσῃ τὴν φράσιν ταύτην ὅπως εἶναι. Ἄλλὰ ποῖος δὲν αἰσθάνεται ὅτι πολὺ ποιητικώτερα εἶναι ἄλλη, ξένη εἰς τὴν ἀθηναϊκὴν ζωὴν, «*Μάννα μου, ἔχε γειά*»; Διὰ τί; διότι ἐξυπνᾷ μέσα μας παλαιά, περιπαθῆ τραγούδια.

Ἡ τοιαύτη ἀφύπνις ἀναμνήσεων ποιητικῶν μὲ μίαν φράσιν, μὲ σπανίας λέξεις ἢ καὶ ἀπλῶς διαλεκτικούς τύπους εἶναι πλεονέκτημα ἀνεκτίμητον τῶν γλωσσῶν ἐκείνων, ὅσαι εὐτύχησαν νὰ χωρίσουν ἐξ ἀρχῆς τὸν πεζὸν ἀπὸ τοῦ ἐμμέτρου λόγου.

Καὶ τί ἄλλο εἶναι πράγματι ἡ ποιητικὴ ἢ μουσικὴ ἀνάπτυξις μιᾶς κοινωνίας ἢ νὰ ἔχῃ ἔνωρις θησαυρισμένας εἰς τὴν μνήμην παραστάσεις ὠραίων φράσεων καὶ ἤχων;

Καὶ ἡμεῖς δυνάμεθα ν' ἀποδώσωμεν ποιητικώτερον τῶν ἄλλων τὴν ἀρχαίαν ποιήσιν ἔνεκα τούτου, ὅτι ἔχομεν ὡς ἐκείνη χωριστὴν διάλεκτον, δηλαδὴ πλουσιώτατον λεξιλόγιον (λ. χ. τὴν ἀπειρίαν τῶν ποιητικῶν συνθέτων) ἔχομεν τύπους ἀσυνήθιστους (ἀκτῖνα ἀχτίδα, νὰ πέταγα τοῦ ψήλου, ἢ νεότης-ἢ νύστη)

καὶ δυνάμεθα νὰ φυλάξωμεν διαλεκτικούς ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρους⁽¹⁾.

Ὁ Ἀριστοτέλης ὥρισε σαφέστατα τὸ πρᾶγμα «*ἐτέρα [πεζοῦ] λόγου καὶ ποιήσεως λέξις ἐστίν*» καὶ ἔδωκε ῥητὴν τὴν συμβουλήν «*διὸ δεῖ ποιεῖν ξένην τὴν διάλεκτον ἐπὶ τῶν μέτρων*»⁽²⁾. Καὶ τοιοῦτον ἐποίησε καὶ ὁ ἴδιος τὸν περιφημον εἰς Ἀρετὴν παιᾶνα. Τὸ νὰ γράφῃ κανεὶς «*τὴν ἴδια γλῶσσα καὶ πεζά*», ἱστορίαν

(¹) Ὡς ποιητικούς τύπους, ξένους τῆς πεζογραφίας δυνάμεθα νὰ χωρίσωμεν, ἂν συμφωνήσωμεν, π. χ. τοὺς ἀκολούθους α') πᾶσαν συνίζησιν λ. χ. ἡ ἐλευθερία-ἡ *λευτεριά*, ἡ παρηγορία, τὸ σπήλαιον-ἡ *σπηλιά*, ὁ βορέας-ὁ *βοριάς*, ἡ νέα-ἡ *νὰ* κτλ. (καὶ ἡ ἀλλαγὴ τῆς ὀρθογραφίας, νομίζομεν, εἶναι περιττή).

β') Τὰ εἰς *-άω -άεις -άει* ῥήματα, ὅχι ὡς *λείψανα*, καθὼς ἐνομίζοντο, τῶν Ὀμηρικῶν, ἀλλὰ διότι παρέχουν διφθόγγους καὶ μετριάζουν τὴν μονοτονίαν τῶν 5 φωνηέντων. Ὀμοίως οἱ παρατατικοὶ *-αες -αε*. Ἄλλὰ καὶ οἱ ἀρχαῖοι τύποι *ἐπήδα, ἐγέλα, ἐκράτει, ἐλάλει* χρησιμεύουν εἰς ἐπικήν διήγησιν καὶ παρέχουν ὠραῖα ὁμοιοκατάληκτα, (καθὼς καὶ ὁ εἰς *-οῦσα* τύπος), ἐνῶ τὰ *-οῦσα, -οῦσες, -οῦσε, -οῦσαμεν, -οῦσατε, -οῦσαν* εἶναι καταληλότερα διὰ τὸν πεζὸν λόγον, ἐπειδὴ τὰ παλαιὰ *εἰμῶμεν, ἐγελῶμεν, ὠμιλοῦμεν* δὲν εἶναι σήμερον αἰσθητά. Ἐπίσης οἱ διαλεκτικοὶ τύποι *γελᾶμε, γελᾶν, πηδᾶν* δύνανται νὰ χρησιμοποιηθοῦν π. χ. εἰς βουκολικὸν ποίημα καθὼς καὶ ἄλλοι ῥηματικοὶ τύποι *πάσι, πάν, ἐγίνη* κλ. ἀλλὰ μόνον χάριν διαλεκτικοῦ χροματισμοῦ. Καὶ ἡ ἀΐξις τῶν ῥημάτων ἠμπορεῖ νὰ παραλείπεται εἰς τὴν ποιήσιν, ὅχι ὅμως πιστεύομεν, εἰς τὸν πεζὸν λόγον.

γ') Τὰς συναλοιφὰς τῶν λέξεων *μοῦπε, μοῦκαψε, πῶπινα, ἐγὼ 'μαι, θᾶβρω*, κτλ. ὡς ἀναγκαίως εἰς τὴν στιχογραφίαν.

δ') Τὰς διαλεκτικὰς συγκοπὰς π. χ. *βᾶλ' τον, σήζωσ' το, ἀπ τὸ* (ἀντὶ ἀπὸ τὸ κατὰ τὸ ἠπειρωτικὸν *ὄχ τό*, δηλ. *ἐκ τὸ*) *μέσ' στό, κορφή, σημερονός* κτλ. χάριν τοῦ μέτρου.

ε') Πολλοὺς διπλοὺς τύπους *ἀκόμη καὶ ἀκόμα, σήμερον καὶ σήμερα, ποτὲ καὶ ποτές, ἔξαφρα καὶ ξάφρον, ἐμὲ καὶ ἐμένα, ἀμμὴ καὶ ἀμμά καὶ μὰ κτλ.*, ἐνῶ τοιαύτη ἐλευθερία δὲν ἀρμόζει εἰς τὸν πεζὸν λόγον.

ς') Μετατοπίσεις τῶν ἀντωνυμιῶν *εἶδα τον, θὰ ἰδῆ τον, νὰ γράφῃ της* καὶ ἄλλα ὑπερβατά, ξένα τοῦ καθημερινοῦ λόγου.—Εἰς αὐτὰ ἠμποροῦμεν νὰ προσθέσωμεν περισσότερα, ἀλλὰ τοιοῦτος χωρισμὸς μόνον ἀφοῦ ἐπικρατήσῃ, θὰ εἶναι χρήσιμος.

(²) Ῥητορικῆς Γ' 2 σ. 1404 α 28 καὶ β 10.

καὶ διθύραμβον, δικονομίαν καὶ ᾠδὴν, κριτικὴν καὶ ἔπος, εἶναι κυρίως ἔννοια λατινική, δηλαδή λατινική πενία.

Ἄλλ' ἐκεῖνη προῆλθεν ἐκ τῶν πτωχῶν ἀπαρχῶν τῶν λατινικῶν γραμμάτων, ἐνῶ καὶ τὰ τρία Ἑλληνικά φῦλα ἐκαλλιέργησαν ἕκαστον μουσικὴν καὶ ποίησιν ἰδικήν του. Οἱ πρόγονοί μας εἶχαν πράγματι τρεῖς ποιητικὰ διαλέκτους, καὶ οἱ κατόπιν ἔκαμναν λεπτὰς ποιητικὰς διακρίσεις περὶ ἑκάστης⁽¹⁾.

Ἐκ τῶν νέων ἔθνων οἱ περισσότερον αἰσθανόμενοι τοιαύτην ποιητικὴν διαφορὰν εἶναι, νομίζομεν, οἱ Ἄγγλοι, οἱ ἔνωρις ἀποστηθίζοντες μὲ τὸν ἴδιον σεβασμὸν τὴν πρὸ τριῶν αἰῶνων ῥυθμικὴν μετάφρασιν τῆς Γραφῆς. Ἀπ' ἐκεῖ μᾶλλον παρὰ ἀπὸ τὸν Σαίξπηρ, — καθὼς ἀνέπτυσεν εἰς τὸν γράφοντα εὐγενῶς ὁ Robert Bridges, ὁ σήμερον δαφνοστεφής (poet laureate), — ἀντιλοῦν οἱ Βρεταννοὶ ποιηταὶ τὰς ὅλως ἀχρηστοὺς εἰς τὴν πεζογραφίαν λέξεις, μερικοὺς τύπους ἀρχαϊκοὺς καὶ ὁμοιοκαταληξίας παλαιάς, πιστεύοντες ὅτι τοιοῦτοτρόπως ἐδημιούργησαν τὴν ποιητικωτάτην τῶν νέων εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν.

Οἱ Ἑπτανήσιοι ποιηταί, οἱ ζητήσαντες τὴν τελείαν ἀφομοίωσιν τῶν δύο λόγων, εἶχαν ὡς μόνον πρότυπα τὰ ἰταλικά. Τὰνάπαλιν οἱ ψυχροὶ «κλασσικισταὶ» καὶ τυπολάτραι τῶν Ἀθηνῶν, ἀκολουθοῦντες ἄλλα δείγματα πτωχῆς μονογλωσσίας — ὁ Ἀλέξανδρος Ῥαγκαβῆς τὰ γερμανικά — ἐφοβοῦντο ὅτι «ἂν εἴτινα εἰσέτι γραφῶσιν εἰς τὴν δημώδη γλῶσσαν ποιήματα [καθὼς τοῦ Ζαλοκώστα] κινδυνεύει ἢ μίμησις νὰ παρασύρῃ οὕτω πολλοὺς... ὥστε νὰ διχοτομήσῃ τὴν γλῶσσαν εἰς δύο διαλέ-

(1) Ὁ Ἀλκαῖος καὶ ἡ Σαπφὶ ἔψαλλαν, ὡς γνωστόν, αἰολιστὶ καθὼς ὠμιλοῦσαν. Ἄλλ' ὁ Καλλιμαχος ἔγραφε κατ' ἄλλην γραμματικὴν τὰ ἐπιγράμματα καὶ τὰς Ἑλεγείας, κατ' ἄλλην τοὺς Ὕμνους, κατ' ἄλλην τοὺς ὠκλιάμβους καὶ κατὰ τὴν κοινὴν, ἐννοεῖται, τὰ πεζὰ του ἔργα. Ὁ Θεόκριτος ἔγραφε συνήθως δωρικά, ἀλλ' ὄχι πάντοτε τὰ αὐτὰ, σπανιότερον αἰολικά, μιμούμενος τὸν Ἀλκαῖον, ἀλλὰ δὲν ἐλησμόνει καὶ τὰ ἰωνικά τοῦ Ἀνακρέοντος.

κτους ἀπ' ἀλλήλων διακεκριμένας, τὴν τοῦ πεζοῦ λόγου καὶ τὴν τῆς ποιήσεως»⁽¹⁾, μήπως δηλαδή ἐφαρμόσωμεν τὸν Ἀριστοτελικὸν κανόνα καὶ τὸ παράδειγμα σχεδὸν ὅλων τῶν ἀρχαίων ποιητῶν!

Ἐνας καὶ μόνος ποιητὴς ἐνόησε τότε βαθύτερα τὸ ζήτημα, ὁ ἑλληνικώτερος καὶ θυμικώτερος, ὁ Βαλαωρίτης· «εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν γλωσσῶν εἶναι ἀναντίρρητον γεγονός ὅτι φράσεις καὶ λέξεις καὶ ἰδιωτισμοὶ ἀφιερῶθησαν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ποίησιν. Ἡμεῖς εὐτυχέστεροι τῶν ἄλλων δυνάμεθα ἀκεραίαν διάλεκτον νὰ μεταχειρισθῶμεν ἐπὶ τούτῳ»⁽²⁾· καὶ κατεκύλισεν ὁ Βαλαωρίτης τὸν γονιμώτατον χεῖμαρρον τῆς ἠπειρωτικῆς λαλιᾶς.

Καὶ ἡ νέα λυρική ποίησις τῶν Ἀθηνῶν ἐπῆρε τὸ χρῶμα τῆς ὑγείας ὄχι ἀπ' ἧς ἔγραψε τὰ δῆθεν δημοτικὰ τῆς πρωτεύουσης, π. χ. τοὺς στίχους τοῦ Κόκκου καὶ κάποτε τοῦ Παράσχου, ὅπου μόνος γλωσσικὸς καλλωπισμὸς ἦτο τὸ «κουτσοῦρεμα τοῦ ν», ἀλλ' ἀπ' ὅτου ἐδροσίσθη εἰς τὰνάματα τῆς ἀρματωλικῆς καὶ κατόπιν τῆς Κρητικῆς ποιήσεως, ἀπεμακρύνθη δηλαδή ὅσον τὸ δυνατόν ἀπὸ τὴν δημοσιογραφικὴν πεζολογίαν.

Αὕτη ἦτο ἡ βάση τῆς ἀρχαίας ποιητικῆς.⁽³⁾

(1) «Ἐκθεσις τοῦ ποιητικοῦ διαγωνισμοῦ τοῦ 1854.» Ὑπογράφονται Ν. Κωστής, Φ. Ἰωάννου, Κ. Παπαρηγόπουλος, Στ. Κουμανοῦδης, Α. Ῥ. Ῥαγκαβῆς.

(2) Ἀφιέρωσις τῶν Μνημοσύνων, 1857. Ἀ. Βαλαωρίτου, Βίος καὶ ἔργα, ἐν Ἀθ. 1908, τόμ. Β' σ. 36.

Πρὸς ἀποφυγὴν παρεξηγήσεων πρέπει νὰ σημειώσωμεν, ὅτι σήμερον βέβαια τὸ ἔθνος δὲν ἔχει πνευματικὰς δυνάμεις ἀρκετὰς διὰ νὰ καλλιέργησιν δύο διαλέκτους, ἂν ἐννοήσωμεν τὴν λέξιν κυριολεκτικῶς. Ἄλλ' ὁ ἀποχωρισμὸς ποιητικοῦ λεξιλογίου, δημοδестέρας προφορᾶς καὶ τύπων διαλεκτικῶν ἐπιβάλλεται, νομίζομεν, ἀπὸ τὴν ποιητικὴν παράδοσιν τοῦ ἔθνους. Ἡ πεζὴ παράδοσις εἶναι ἄλλη.

(3) Ἄν μερικὰ νεοελληνικά ποιήματα π. χ. τοῦ Παλαμᾶ, τοῦ Δροσίνη, τοῦ Πολέμη, τοῦ Γρυπάρη, τοῦ Μαβίλη, τοῦ Σκίπη, τοῦ Μαλακάση ἔχουν εὐλόγως ἐπαινεθῆ καὶ μεταφρασθῆ παρὰ τῶν ξένων, τὰ πρωτότυπα βεβαίως εἶν' ὠραιότερα, διότι καὶ γλωσσικῶς ἐκτελοῦν τὸν ποιητικὸν σκοπὸν, μᾶς ἀπομακρύνουν τῆς πεζότητος τοῦ καθημερινοῦ λόγου.

Π.

Καὶ τοιοῦτος μὲν εἶναι ὁ λεκτικὸς θησαυρὸς, ποῦ ἔχομεν κληρονομήσει. Ἄλλ' ἐπίσης ἀξιοσπούδαστος εἶναι ἄλλος πλοῦτος, ὁ μετρικὸς.

Ἡ βίασις τῆς ἀρχαίας στιχουργίας, στηριζομένη εἰς τὴν τότε μουσικὴν προφορὰν, ἔλειψε, καθὼς εἶδαμεν, πρὸ δύο χιλιάδων χρόνων. Ἡ δὲ τεχνικὴ ἀπόδοσις τῶν ἀρχαίων μέτρων μὲ τонуμένας θέσεις ἀντὶ μακρῶν, — ὅπως ὑπέδειξε συστηματικῶς ὁ Ἀλέξανδρος Ῥαγκαβῆς⁽¹⁾ — δὲν εἶναι πάντοτε δυνατὴ. Ἐς λάβωμεν ὡς παράδειγμα τὸν μεγαλοπρεπέστατον τῶν ἀρχαίων στίχων, τὸν δακτυλικὸν ἑξάμετρον. Ἄγγλοι καὶ Γερμανοὶ ποιηταὶ τὸν ἀπεμιμήθησαν ἀληθῶς, — π. χ. ὁ Γκαϊτε τόσον ἀρμονικῶς εἰς τὸν *Ἑρμαν καὶ τὴν Δωροθέαν* ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ σπονδεῖος ὁ ἐναλλάσσόμενος μὲ τὸν δάκτυλον, εἶν' ἀδύνατος εἰς τὴν νέαν ἑλληνικὴν, — καθὼς καὶ τὴν ἰταλικὴν — πρέπει ν' ἀποδώσωμεν στερεοτύπως τὸν ἑξάμετρον μὲ 5 δακτύλους καὶ ἕνα τροχαῖον, ὥστε ἀντὶ τῶν 32 σχημάτων τοῦ Ὀμηρικοῦ ἑξάμετρον καὶ τῶν 28 τοῦ Θεοκρίτου, τῶν 20 τοῦ Ἀπολλωνίου καὶ τῶν 9 τοῦ Νόννου καὶ τέλος τῶν 6 τοῦ Παύλου τοῦ Σιλεντιαρίου — τόσον ὀλιγόστευαν βαθμηδὸν — πρέπει νὰ περιορισθῶμεν εἰς ἕν καὶ μόνον σχῆμα! Ἄλλὰ τοιοῦτος μακρὸς στίχος εἰς μακρὸν ποίημα — καθὼς τὸν μετεχειρίσθη πρῶτος ὁ Ἰάκωβος

(1) Ἄπαντα τὰ Φιλολογικά, τόμ. Ε' (1875) Προοίμιον. Ἀξιόλογον δοκίμιον, ὅπου καταφαίνονται τὰ πολλὰ προτερήματα τοῦ Ῥαγκαβῆ, ἢ πολυμάθεια, ἢ πολυγλωσσία, ἢ φιλοκαλία, ἀλλὰ καὶ κάποιος αὐτοσχεδισμὸς. Τὸ ζήτημα εἶναι ὅχι ν' ἀποδώσωμεν τὰρχαῖα μακρὰ διὰ τонуμένων, ἀλλὰ νὰ δημιουργήσωμεν ὁμοίαν ἐντύπωσιν. Ἡ εὔρεσις καταλλήλου νέου στίχου, πρὸς ἀπόδοσιν π. χ. ἀρχαίου χορικοῦ ἀπαιτεῖ σχεδὸν τόσην προσοχὴν, ὅσην καὶ ὁ μουσικὸς του τονισμὸς. Πόσον συντελεῖ τὸ μέτρον εἰς τὴν ποιητικὴν αἴσθησιν ἐδίδαξεν ἐξαιρέτα ὁ Edgar Allan Poe.

Ῥαγκαβῆς εἰς τὴν *Αἰνεΐαδα*, — εἶναι κυριολεκτικῶς μονότονος, καθ'αυτὸ πριόνι.

Ἄλλ' ἂν ἀφήσωμεν τὴν σχολαστικὴν ταύτην μέθοδον καὶ στραφῶμεν ὄχι μόνον πρὸς τὰ τραγούδια τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ βῆμα τῶν ἑλληνικῶν χορῶν καὶ πρὸς τὰ παλαιότερα μέλη τῆς ἐκκλησίας — ἀποβλέψωμεν δηλαδὴ πάλιν ὄχι εἰς τὴν ταρίχευσιν τῶν νεκρῶν, ἀλλὰ τὴν δυνάμωσιν τῆς ζωῆς, — θὰ ἔχομεν ἕξ ἄπαντος εὐτυχέστερ' ἀποτελέσματα.

Τὸ ζήτημα, πῶς ἀπὸ τὸν ἀρχαῖον μουσικὸν στίχον προῆλθεν ὁ νέος τονικὸς, θέλει ἀκόμη πολλὴν μελέτην⁽¹⁾· ἀλλὰ πάντως ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους π. χ. ἰαμβικούς δὲν προῆλθον νέοι ἰαμβικοί. Οὐδὲ τὸ ἐναντίον ὅμως φαίνεται πιθανόν, ὅτι δηλαδὴ προέκυψαν ἀπὸ τροχαϊκούς, καθὼς ἐνόμιζε π. χ. ὁ πολὺς Εὐστάθιος ὁ Θεσσαλονίκης. Τὸ πιθανώτατον εἶναι ὅτι τὸ μέλος ἔσωσε τοὺς παλαιοὺς ῥυθμούς. Ὅταν λ. χ. ὁ Γρηγόριος ὁ Νανζιανζηνὸς ἔγραφε τονικῶς τὸν ἔσπερινὸν ὕμνον

*Σὲ καὶ νῦν εὐλογοῦμεν,
Χριστέ μου, Θεοῦ Λόγε,
Φῶς ἐκ φωτὸς ἀνάρχου
καὶ πνεύματος ταμίας.*

εἶχεν ἔναυλον τὸν λεγόμενον «ἀνακρεόντειον» ῥυθμὸν (22,7)

*ἐγὼ χιτῶν γενοίμην
ὅπως αἰεὶ φορῆς με . . .
καὶ μάργαρον τραχήλω
καὶ σάνδαλον γενοίμην.*

ὅπου ὁ στιχουργὸς — ἴσως νεώτερος τοῦ Γρηγορίου — ἔτεινε νὰ ταυτίξῃ καὶ τὸν τόνον μὲ τὴν προσφθίαν.

(1) Χάριν οἰκονομίας τοῦ χώρου καὶ πρὸς ἀποφυγὴν συζητήσεως ὀχληρᾶς εἰς τοὺς πολλοὺς περιοριζόμεν τὸ κεφάλαιον εἰς ὀλιγίστας νύξεις.

Ἄλλ' ἢ δημοτικὴ ποίησις ἔσωσε καὶ ἄλλους ὁμοίους μικροὺς χορευτικοὺς στίχους,

*Τὸ Σάββατον τῆς Τυρηνῆς
ὑπα καλῶς, γεράκιν μου.*

προσαρμογῇ δὲ δύο τοιούτων μικρῶν στίχων φαίνεται ὁ ἐξαίσιος δεκαπεντασύλλαβος, ὁ πολιτικός στίχος. Τοῦτον ἐμελῶδησε ποικιλοτρόπως αὐτὸς ὁ μεσαιωνικός μας Πίνδαρος, ὁ Ῥωμανός. Ἐκεῖνος, καθὼς ἔδειξε πρῶτος ὁ Παρανίκας, τοῦ ἔδωκε τόνον λυρικόν. Τὴν ἐπικήν δύναμιν τοῦ δεκαπεντασυσλλάβου ἀνέπτυξαν ἔξαιρέτως οἱ ποιηταὶ τῶν Κομνηνεῖων χρόνων, ἰδίως ὁ Μανασσῆς, ὁ Πρόδρομος καὶ οἱ μιμηταὶ του. Ἄλλ' ἀπὸ τοὺς καιροὺς τῶν Ἀκριτῶν σφύζονται αὐτούσιοι εἰς τὰ χεῖλη τοῦ λαοῦ δεκαπεντασύλλαβοι ἑκατοντάδες. Ποῖος ἄλλος λαός, καθὼς ὠραῖα παρετήρησεν ὁ κ. Pernot⁽¹⁾ σφύζει τόσον μακρὰν ποιητικὴν παράδοσιν καὶ μεταχειρίζεται συνεχῶς στίχον τόσον παλαιόν—1400 ἐτῶν—καί, προσθέτομεν ἡμεῖς, τόσον εὐλύγιστον, ὅσον ὁ πολιτικός μας στίχος;

Μὲ τὴν καταληκτικὴν μορφήν τοῦ δεκαπεντασυσλλάβου ἀποδίδομεν ἡμεῖς—σχεδὸν ἀπὸ εἰκοσαετίας—τὴν ἀρχαίαν ἔλεγείαν

*Ἐμεῖς τὰ φύλλα ἰμοιάζομε ποῦ ἢ ἀνοιξι τάνοίγει
καὶ μεγαλώνει τα γοργὸς ὁ ἥλιος ἀπαλά.*

παρατηροῦντες ὅτι καὶ γαλλιστὶ τὸ καταληκτικὸν καὶ σταυρομοιοτέλευτον μέτρον ἔχει τόνον ἔλεγειακόν⁽²⁾ ὡς εἴαν εἰς τὴν τελευταίαν τοῦ δευτέρου στίχου συλλαβὴν πνίγεται πενθίμως ἢ φωνή.

Ἄλλ' εἰς τὸ βῆμα τοῦ λαϊκοῦ χοροῦ ἐσώθη ὁμοίως μὲ πολλὴν ποικιλίαν καὶ ὁ ἔξοχος δωδεκασύλλαβος ῥυθμός, ποῦ ἀντιπροσωπεύει τὸν παμπάλαιον ἱαμβικὸν τρίμετρον.

⁽¹⁾ *Hubert Pernot*, Études de Litterature grecque moderne, Paris 1916 σ. 70.

⁽²⁾ *Émile Faguet*, XIX siècle. Études litteraires σ. 289-90.

Κάστρο θεμελιωμένο, κάστρο ξακουστό

Τοῦρκος τὸ τριγυρίζει χρόνους δώδεκα⁽¹⁾.

Ὁ Ἀριστοτέλης παρετήρησεν ὅτι εἶναι τὸ λεκτικώτατον τῶν μέτρων, δηλαδὴ τὸ περισσότερον ὁμοιάζον πρὸς τὸν πεζὸν λόγον καὶ κατὰ τοὺς μέσους χρόνους ἦτο πολύχρηστος⁽²⁾· ἀλλὰ σήμερον ἀπαιτεῖ περισσοτέραν προσοχήν· ὅταν μιμηθῶμεν τὴν λαϊκὴν μορφήν, ἀπηχοῦμεν ἴσως καλύτερα τὴν ἀρχαίαν, ἀναγινώσκοντες μάλιστα συνεχῶς τοὺς στίχους.

Δημοτικοὶ καὶ εὐλύγιστοι, καθὸ τρίχρονοι (δισύλλαβοι) εἶναι καὶ οἱ τροχαϊκοὶ ῥυθμοί, δίμετρος, τρίμετρος καὶ τετράμετρος, στίχος ἀληθῶς ἔνδοξος (καθὼς τὸν ὀνομάζει παλαιὸς γραμματικός) ἀφοῦ ἀρχίζει ἀπὸ τοῦ Ἀρχιλόγου. Ἄλλὰ τὸν τονικὸν τρίμετρον ὠραῖα μετεχειρίσθη ὁ Βλεμμύδης (περὶ τὰ 1250)

*Ῥήτωρ ὁ πυρίπνοος σὺ τῆς Ἐκκλησίας,
καὶ ἀδυνατώτερον ὁ Ἄντ. Ἀντωνιάδης⁽³⁾*

Πόσοι, κόρη μου, δὲν ξεύρεις, ἦλθον φίλοι.

Δυσκολώτερον εἶναι τὸ ζήτημα τῶν μεικτῶν μέτρων, δηλαδὴ τῆς ἀναμείξεως ποδῶν δισυλλάβων καὶ τρισυλλάβων, ἀναπαίστων εἰς ἰάμβους, ἢ δακτύλων εἰς τροχαίους. Ὡς γνωστόν,

⁽¹⁾ *Πολίτου*, Ἐκλογαὶ ἀπὸ τὰ τραγούδια τοῦ Ἑλλην. λαοῦ ἀρ. 73 σελ. 88.

⁽²⁾ Οἱ λόγιοι μεσαιωνικοὶ ποιηταὶ, συνεχίζοντες τὴν παράδοσιν τοῦ τρίμετρον, ἀπετέλεσαν ἓνα στίχον ὡς ἡμίονον, δηλαδὴ προσφδιακὸν ὁμοῦ καὶ τονικόν, καὶ τὸν μετεχειρίζοντο καὶ εἰς ἔπη. Τὸν στίχον τοῦτον ἐδόξεσε μεγάλος ποιητὴς ὁ Γεώργιος Πισίδης, τονίζων τὴν ἐνδεκάτην συλλαβὴν· καὶ ἀπήχησις αὐτοῦ φαίνεται ὁ Δαντικός, ὁ endecasillabo Dantesco, τὸν ὁποῖον πάλιν ἑλληνιστὶ πρῶτος ἐμιμήθη ὁ ποιητὴς τῆς Ἐρωφίλης (περὶ τὰ 1650).

Ἀκτῖνα τοῦρανοῦ χαριτωμένη

ὁποῦ μὲ τὴν φωτιά σου τὴν μεγάλη

ἔς ὅλη χαρίζεις φῶς τὴν οἰκουμένη.

Ἄλλ' ὁ δεκατρισύλλαβος στίχος, ποῦ ἐπενόησεν ὁ Πολυλάς, εἶναι—ἄς ἐθύμωνεν ὁ Μαβίλης—ἥμιστος ῥυθμικός καὶ χειρότερος ὁ δεκαεπτασύλλαβός του.

⁽³⁾ Ὁ πλουτήσας στυτοτόμιος, ζωιφδίι, Ἀθήναι, 1870.

τὸ Σαπφικὸν καὶ τὸ Ἀλκαϊκὸν ἑνδεκασύλλαβον ἀπεμιμήθη λατινιστὶ διαφοροτρόπως ὁ Ὀράτιος, ἀπ' ἐκεῖ δὲ τὰ παρέλαβε καὶ τὰ ἐξωγόνησεν ἰταλιστὶ ὁ Καρδούσης, καὶ εἰς τὴν νέαν ἑλληνικὴν πρῶτος ὁ Ἀφεντούλης, ὁ Μαρτζώκης, ὁ Μαβίλης. Ἐπιτυχέστερον ἀνέμειξε ποικιλοτρόπως Ἰάμβους καὶ ἀναπαίστους ὁ Παλαμᾶς⁽¹⁾.

Ἄλλὰ καὶ εἰς τοῦτο, πιστεύομεν ὅτι, πρότυπα θὰ μᾶς δώσουν — πολὺ περισσότερα ἀπὸ τᾶψυχα πλέον προσωδιακὰ — τὰ πλουσιώτατα ῥυθμικὰ συστήματα τῶν κοντακίων, ἐὰν μάλιστα ἀποδοθῇ ποτε τὸ μέλος τῶν θεσπεσίων ἐκείνων στροφῶν. Ἄλλὰ καὶ δίχως μέλος, ποῖος δὲν αἰσθάνεται νὰ τοῦ χαδεύουν τὴν ψυχὴν π. χ. οἱ ἀκόλουθοι δακτυλικοὶ ῥυθμοὶ τοῦ Ῥωμανοῦ;

*Τί θαθυμεῖς, ταπεινή μου ψυχή,
τί μεριμνᾷς—ἂ οὐ προσήκει; . . .
Ἐπνωσας ὕπνον, ψυχή μου, κενὸν
κεῖσαι καὶ δέγγεις ὡς πότε;*

Ἄπ' αὐτὰ τὰ μεσαιωνικὰ μέλη, ὅπου σφύζονται πιθανώτατα κάποια σατανικά, — καθὼς τὰ ὠνόμαζαν οἱ Πατέρες —

⁽¹⁾ Δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν καὶ τὸν στίχον τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου:

*Μακροῖς αἰῶνας—παρεῖδες, Μοῦσα,
τὸν Ἑλικῶνα—σιωπηλὸν
καὶ δὲν ἀκούσθης—καλλιφωνοῦσα
κανὲν κελάδη—μα ὑψηλόν.*

τὸν τόσον ἀνάρμοστον εἰς ἐπικὸν πόνημα, ἀλλὰ φυσικώτερον εἰς λυρικόν, καθὼς τοῦ Βηλαρᾶ:

*Πολλάκι ξένο—ξενητεμένο
κνηρημένο—ποῦ νὰ σταθῶ;*

Διὰ νὰ δώσωμεν περισσότεραν ζωὴν εἰς τὸ Σαπφικόν, ἐδοκιμάσαμεν νὰ κάμωμεν τὸν β' στίχον καταληκτικόν, ἀλλ' ὁμοιοκαταληκτον τοιοῦτο μέτρον εἶναι tour de force.

ἄσματα τῶν ἀρχαίων «τραγωδιῶν»⁽¹⁾ — ἀφοῦ καὶ τοὺς Ὑμνοὺς τοῦ Ῥωμανοῦ ἐξώρισε τῶν ναῶν ἡ ὀρθοδοξία — δύναται νομίζομεν ἢ νεοελληνικὴ ποίησις ν' ἀποδώσῃ ῥυθμοὺς ποικιλοτέρους τῶν κυμάτων, καθὼς ἔλεγε περὶ τῶν χορῶν τοῦ λαμπρὸν ἔλεγειον τοῦ Φρυνίχου:

*σχήματα δ' ὄρχησις τόσα μοι πόρεν, ὅσ' ἐνὶ πόντῳ
κύματα ποιεῖται χέματι νῆξ ὀλοή.*

ΠΙ.

Ἄλλ' ἀφοῦ ἀποδώσωμεν ὀπωσδήποτε εἰς τὸν νέον μας αὐτὸν τὴν πολύφωνον προγονικὴν μας ποίησιν, ἔχομεν καὶ πάλιν κάθε λόγον νὰ τὴν αἰσθανθῶμεν ἡμεῖς βαθύτερον τῶν ξένων.

Τὰ πάντα γύρω μας συντελοῦν εἰς τοῦτο. Πρῶτον καὶ πρὸ πάντων ἡ αὐτὴ σκηνογραφία. Τὸ βιβλίον τοῦτο περιέχει μόλις 3500 στίχους. Καὶ ὅμως καὶ ἐδῶ βλέπομεν ζωγραφιστὴν ὅλην μας τὴν Ἑλλάδα τὰ θεῖα μας νησιά, ὅπως τὰ ἔβλεπεν ὁ Ὅμηρος: τὰ βουνά μας, ὅπου ἀνέβαιναν ὁ Ἡσίοδος: τὰ κρογιάλια μας, ποῦ τὰ ἐκαμάρωνε σεληνοφώτιστα ἡ Σαπφώ: τὰ ἄλση, ὅπου ἐπλανᾶτο ὁ Πίνδαρος: τὰ ἠδόνια, ποῦ ἤκουεν ὁ Σοφοκλῆς: τὰ πεῦκα, ὅπου ἐρρέμβαζεν ὁ Πλάτων, καὶ τέλος τὸν αἰθέρα τὸν «λαμπρότατον», ποῦ ἐξεθείασεν ὁ Εὐριπίδης. Ὅτι ἄνθρωποι τόσον μεγάλοι ἐβλάστησαν παντοῦ εἰς τὴν μικρὰν ταύτην πατρίδα, τὴν καθιστᾶ πολὺ ποιητικώτεραν⁽²⁾

⁽¹⁾ Π. χ. τὸ ἀναστάσιμον Χριστὸς ἀνέστη μὲ τὰς παρατεινομένας συλλαβάς φαίνεται στηριζόμενον εἰς ἀρχαῖον ἀναπαιστικὸν σύστημα, ὅπου ἐπεκράτουν οἱ σπονδεῖοι.

⁽²⁾ Ὁραῖα ὁ Μορέας παρὰ τὸν Κηφισὸν ἤκουσεν «ὀμιλοῦντα τὸν Σοφοκλῆ» καὶ πολὺ ὠραιότερα ἔγραψεν ὁ Παλαμᾶς:

*Καὶ μὲς στῆς χοροσοφίας νυχτιᾶς τὰ βᾶθη
ἀκούω τοῦ Κολωνοῦ ν' ἀργολαλῆ τὰ ἠδόνια.*

καθώς και πολὺ πλέον ἀκριβὴν τὸ γεγονός, ὅτι διὰ ν' ἀπολυτρωθῆ, ἐχύθη τόσον αἷμα.

Ἐπειτα ὁ βίος ὁ παλαιός, ὁ ὑπαιθρὸς μᾶς εἶναι γνώριμος ἀκόμη—τὰ πανηγύρια μας, οἱ χοροί, οἱ γάμοι ποῦ συνεορτάζουν ὅλοι, τὰ παιγνίδια καὶ τὰ τραγούδια τοῦ θέρους καὶ τοῦ τρυγητοῦ, τὰ τραπέζια τὰ κοινὰ καὶ αὐτὰ τὰ μυρολόγια. Ἐλέγθη πολλάκις ὅτι τὸ ἄροτρον τῶν γεωργῶν εἶναι ἀκόμη τὸ Ἡσιόδειον· ἀλλὰ καὶ τῶν ψαρᾶδων τὰ ἐργαλεῖα εἶν' ἀκόμη τὰ Θεοκρίτεια, καὶ αἱ προλήψεις των εἶναι ἀκόμη αἱ αὐταί, καὶ αἱ σχέσεις των αἱ ἴδιαι. Δὲν ἐγίναμεν εὐτυχῶς ἀκόμη τόσον Εὐρωπαῖοι, ὥστε νὰ ὀμιλοῦμεν πάντοτε μὲ τὸ σεῖς καὶ μὲ τὸ σᾶς.

Ὁ αὐτὸς βίος, τὰ αὐτὰ αἰσθήματα, τὰ ἀληθῶς οἰκογενειακά αἰσθήματα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἡ αὐτὴ στοργὴ τέκνων καὶ γονέων, ἀδελφῶν καὶ συντρόφων, συνηλικιωτῶν καὶ χωριανῶν. Αἱ θείαι τοῦ Ὀλύμπου καταβαίνουν εἰς τὴν Δῆλον, ὅπου ἐγέννα ἡ Δητώ, καθὼς συνάγονται καὶ σήμερον αἱ γυναῖκες τῶν χωριῶν εἰς τοὺς δυσκόλους τοκετοὺς τῶν χωριανῶν των. Ἐπειτα ἡ ἀμιλλα, ποῦ ἀρχίζει ἀπὸ τοὺς ἀγῶνας τῶν ποιητῶν, — τοὺς σφζομένους μέχρι σήμερον εἰς τὴν Κύπρον — καὶ τελειώνει εἰς τὴν φιλονικίαν τῶν παλληκαριῶν, καθὼς τοῦ Μίνωος καὶ τοῦ Θησέως. Ἡ αὐτὴ ἀντίληψις τῆς ζωῆς, ἡ αὐτὴ διανόησις· ἂν προσέξωμεν π. χ. εἰς τὸν τρόπον, ποῦ ἐρωτᾷ, στρέφει τὴν ὀμιλίαν, ἀπαντᾷ μὲ παροιμίαν ἢ παρασιωπᾷ κατὰ ὁ χωρικός, θὰ ἐνθυμηθῶμεν τοὺς Θεράποντας καὶ τοὺς Ἄγγελους τοῦ Σοφοκλέους καὶ συχνότερα τοὺς δούλους, τοὺς Μεγαρεῖς καὶ τοὺς ἄστοὺς τοῦ κωμικοῦ.

ΠΙΙ

Ἀπὸ τὴν ὁμοιότητα μάλιστα ταύτην, τὴν τόσον εἰς ἡμᾶς αἰσθητήν, ὀδηγούμενοι, χρῆος ἔχομεν νὰ καθορίσωμεν σιγὰ σιγὰ τὰ κυριώτερα γνωρίσματα τῆς ἐθνικῆς μας τέχνης.

Τὸ θαυμαστότερον καὶ ἑλληνικώτερον εἶναι, πιστεύομεν, ἡ ἐμφύχωσις καὶ προσωποποιία τῆς θαυμαστῆς ταύτης φύσεως. Ἄν προσέξωμεν, εἰς τὴν ἀρχαίαν ποίησιν τὰ πάντα ζωντανεύουν. Ἡ Δῆλος τοῦ Ὀμήρου καὶ τοῦ Καλλιμάχου παρηγορεῖ ὥραϊα τὴν Δητώ, ὁ Κιθαιρῶν καὶ ὁ Ἑλικῶν τῆς Κορίνθης τραγουδοῦν, ὁ Ἀλφειὸς εἶν' ἐρωτευμένος, ἡ Σελήνη κατασκοπεύει τοὺς ἐρωμένους, ἡ Αὐγὴ ζηλεύει, τὰ ἡδόνια φιλοσοφοῦν, ἀστεῖζόμενα μὲ τοὺς Ἀθηναίους, τὰ περιστέρια συνομιλοῦν μὲ τοὺς διαβάτας, τὰ ῥόδα χαριεντίζονται, τὰ μῆλα ψιθυρίζουν μυστικά τῶν ἐραστῶν. Ἀλλὰ καὶ τὰ πράγματα αἰσθάνονται· αἱ ἀσπίδες τῶν ῥαχητῶν προσεύχονται, ὁ λύχνος τοῦ ἀνυπομόνου παρνίξεται, ἡ ἡλακάτη τῆς ὥραϊας ἐπαίρεται, τὸ δακτυλίδι καμαρώνει· καὶ συχνότερα ζητοῦν τὸ δάκρυ μας αἱ πισταὶ στῆλαι τῶν νεκρῶν. Οἱ νεκροὶ οἱ ἴδιοι μᾶς χαιρετοῦν περιπαθῶς ἀπὸ τοὺς τάφους.

Ἀπαράλλακτα καὶ εἰς τὰ δημοτικὰ τραγούδια, π. χ. τὰ κριτικὰ ὀμιλοῦν τὰ φαρῖα τῶν ἀκριτῶν, ὅπως οἱ ἵπποι τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ κατόπιν εἰς τὰ ραματωλικά μαλώνουν τὰ βουνά, θυμῶνουν οἱ ποταμοί, γλυκομιλοῦν τὰ δένδρα, δίδουν μαντᾶτα τὰ καράβια, τὰ κύματα, τὰ κουπιά⁽¹⁾.

Κόρη σὺν ἐφιλιώμαστε, νύχτα ἦταν, ποῖος μᾶς εἶδε;
— *Μᾶς εἶδε τᾶστρο τῆς νυχτός, μᾶς εἶδε τὸ φεγγάρι*
καὶ τὸ φεγγάριον ἔσκυψε τῆς θάλασσης τὸ λέει,
θάλασσα τὸ εἶπε τοῦ κουπιοῦ καὶ τὸ κουπὶ τοῦ ναύτη.

Ὅλα μέσα εἰς τὴν Ἑλλάδα μας — εἶναι τόσον φυσικὸν — μᾶς γνωρίζουν, μᾶς ἀκούουν, μᾶς ὀμιλοῦν! Ἡ τοιαύτη προσωποποιία τῶν ἀψύχων δίδει τὴν ἔντασιν ἐκείνην τοῦ πραγματικοῦ, ποῦ ἐκήρυσσεν ὁ Ταῖν ὡς βάσιν κάθε καλλιτεχνίας. Συντελεῖ δυνατὰ εἰς τὴν πλαστικότητα· πόσον εὐμορφα οἱ ἀρ-

(1) Τὴν ἐμφύχωσιν ταύτης τῆς φύσεως εἰς τὴν δημοτικὴν ποίησιν παρετήρησε καὶ τὴν ἀνέπτυξε τεχνικῶς ὁ Βαλαωρίτης (τόμ. Β' σ. 353).

χαῖοι προσωποποιούν και τὰς Ὁρας τοῦ ἐνιαυτοῦ, και τὰς Χάριτας και τὴν Νέμεσιν και τὴν Ἀρετὴν και τὴν Αἰδῶ ὁ Πρωταγόρας και Εὐριπίδης, καθὼς προχθές τὴν Ἑλευθερίαν ὁ Σολωμός. Ἀλλὰ πρὸ πάντων τοῦτο παρέχει ἄλλο, κύριον τῆς ἑλληνικῆς λογοτεχνίας χαρακτηριστικόν, τὴν σαφήνειαν. Ὁ Πίνδαρος, μαγευμένος ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς μουσικῆς, δὲν ἀναφέρει οὔτε σφαίρας οὔτε κύβους ἰδανικοῦ, ἀλλὰ παριστᾷ τὸν αἰτὸν τοῦ Διὸς κλείοντα ἡδονικὰ τὰ βλέφαρά του και τὸν Ἄρην ῥίπτοντα τὰ ὄπλα, διὰ ν' ἀκούσῃ. Ὁ Αἰσχύλος προσωποποιῶν ὡς δυσμορφότατον τὸ Κράτος και τὴν Βίαν (Προμηθέως 78) ἐκφράζει και ἐμπνέει δυνατώτερα τὴν πρὸς τὴν τυραννίαν ἀποστροφὴν παρὰ διὰ μακρῶν πολιτειακῶν θεωριῶν. Ὁ Ἀριστοφάνης προσωποποιεῖ θαυμάσια τὰς Νεφέλας και φέρει ζωντανούς εἰς τὴν σκηνὴν τὸν Δίκαιον και Ἄδικον λόγον νὰ παλαίσουν. Ἡ Θέμις ἦτο νεαρὰ θεά, κρατοῦσα στήθην και εἶχε τὴν Δίκην θυγατέρα. Τὸ Ἀπόλλο και τὸ Ὑψηλὸ, και τὸ Ὑπερούσιο και τὸ Πνεῦμα και τὸ Μηδὲν δὲν ἦσαν ἑλληνικαὶ ποιητικαὶ συλλήψεις.

Ἡ προσωποποιία τῶν ἀψύχων και τῶν φαινομένων και τῶν ἰδεῶν εἶναι ἡ μηκύνουσα τὸν κατάλογον τῆς ἀρχαίας Θεογονίας. Ἡ πολυθεΐα βεβαίως ἦλθε μὲ τοὺς πρώτους κατοίκους εἰς τὴν Ἑλλάδα· ἀλλ' ἀπὸ πολλοῦ παρατηρήθη πόσον ἡμερώτεροι και θειότεροι παρὰ τοὺς ἀρχεγόνους φοβερούς θεούς κατήντησαν οἱ Ἑλληνικοί. Αὐταὶ αἱ Ἐρινύες μεταβάλλονται πραγματικῶς εἰς Εὐμενίδας⁽¹⁾. Ἀλλ' ἀξιοσπούδαστον εἶναι ὅτι ὁ ἐξευγενισμὸς αὐτὸς ἐξηκολούθησε και κατόπιν· ὅτι

(1) Ὁ Jebb (ἐν τῇ ἐκδ. τοῦ Ἐπί Κολωνῶ Οἰδίποδος σ. XXVIII) φαίνεται νομίζων ὅτι αὐτὸ τὸ ὄνομα Εὐμενίδες δεικνύει τὴν ἐξημέρωσιν τῶν Ἐρινύων. Ἀλλὰ βεβαίως ἦτο ἀπλοῦς εὐφημισμὸς πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ ὀνόματος (πρβ. στ. 129 «ὡς τρέμομεν λέγειν») ὅπως και σήμερον λέγομεν τὴν φρικτὴν νόσον *εὐλογίαν* και τὸ ξύδι *γλυκάδι*, φοβούμενοι μήπως ξινίσουν τὰ κρασιά.

δηλαδή και οἱ θεοὶ ἐκεῖνοι, ὅσοι ἐπέζησαν μετὰ τόσους τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἐξορκισμοὺς, ἔγιναν και οἱ πλέον ἀπαίσιοι, πολὺ ἀνθρωπινώτεροι ἀπὸ πρῖν. Αἱ *νηλεόποιοι* Μοῖραι τοῦ Ἡσιόδου σήμερον εἶναι *Μοῖρες* ποῦ *μυρώνουν* τὰ παιδιὰ. Ἡ ἀηδεστάτη *Δάμια* σήμερον εἶν' ὠραία και *πλανᾷ* μὲ τὰ τραγούδια τὰ καράβια⁽¹⁾. Οἱ Νεραῖδες ἀρπάζουν ἀκόμη ὁμορφονεούς, καθὼς τὸν Ὑλαν αἱ Ναϊάδες, ἀλλ' εἶν' ἀληθινῆς ἀρχόντισσες, *καλοκυράδες, μελιτένιες*⁽²⁾. Ἡ *Γοργόνα* ἀπειλεῖ τοὺς ναυτικούς, ἀλλ' ἂν ἠξεύρουν ν' ἀπαντήσουν ποῖος *ζῆ* και *βασιλεύει*, τοὺς ἀφήνει ἡσύχους και περνοῦν. Αὐτὸς ὁ τρομερὸς Χάρος ἐνοικοκυρεῦθη και κατήντησε σχεδὸν ἴλεως θεός. Ὅπως ὁ Ἥλιος τοῦ Σησιχόρου, ἐνυμφεῦθη και αὐτὸς τὴν Χαρόντισσά του, ἐπῆρε μαῦρον ἄλογον και προκαλεῖ τοὺς Διγενῆδες εἰς τὴν πάλην.

Ὁ τοιοῦτος καλλωπισμὸς, ἡ ἐξευγένισις, ἔστω και τῆς κεφαλῆς τῆς Μεδούσης, κατεφαίνετο βεβαίως σαφεστέρα ἐπὶ τῶν ἔργων τῆς ἀρχαίας γλυπτικῆς και γραφικῆς. Ἀλλὰ και ἡ ποίησις ἐνῶ ἀνέβαινε κλίμακα τῶν παθῶν ὑψηλοτέραν τῆς νεωτέρης, ἀπὸ τῶν ὄνειδισμῶν εἰς τὴν προσευχὴν, ἀπὸ τῶν συμποτικῶν προπόσεων εἰς τοὺς παθητικωτάτους θρήνους, ἀπὸ τῶν κοινῶν συμβουλῶν εἰς τὴν ἀκροτάτην φιλοσοφίαν, εἶχε *σιγαλόεντα ἠγία* λογισμοῦ, ἐγνώριζε νὰ συγκρατῆται πάντοτε σοφῶς ἐντὸς καλλιτεχνικῶν ὁρίων. Ἄς ἀφήσωμεν τὸν θεῖον αἰοιδόν, τὸ ἀπαράμιλλον ὑπόδειγμα «συγκρατουμένου μεγαλείου». Αὐτὸς ὁ Ἀρχίλοχος συνεβούλευε τὸ μέτρον, αὐτὸς ὁ Ἀριστοφάνης ἐκαυχᾶτο ὅτι ἀπέρριψε *τάγεννη βωμολοχεύματα*· ἐκ τῶν λυρικῶν ὁ Σιμωνίδης καταλήγει τὸν θρήνον τῆς Δανάης, διὰ νὰ ζητήσῃ, πολὺ συγκινητικώτερα, τὴν συγγνώμην τοῦ Διὸς, ποῦ τὴν εἶχεν ἀδικήσει. Πρὸ πάντων ὁ Πίνδαρος ἐγνώριζεν ἐγκαί-

(1) Βλ. Στ. *Κυριακίδου* Ἑλλην. Λαογραφία. Ἐν Ἀθ. 1922 σ. 191.
(2) Αὐτ. σ. 185.

ρως νὰ σιωπᾷ. Καὶ αὐτὴ ἡ φρίκη τῆς τραγωδίας ἀνελύετο εἰς τὴν ἁρμονίαν τῆς μουσικῆς καὶ ὁ Αἰσχύλος μετατρέπει τὴν μητροκτονίαν εἰς μυστήριον. Ὁ Σοφοκλῆς ἀληθῶς ἐκαλλιτέχνησε τὴν ἀνθρωπίνην ὀδύνην, ἀλλὰ καὶ ὁ Εὐριπίδης διακόπτει τὴν ἀγρίαν τῆς Μηδεῖας παραφορᾶν, διὰ νὰ μελωδήσῃ τὸν λαμπρὸν τῶν Ἀθηναίων ὕμνον. Ὅτι δὲν ἐμελετήθη, νομίζομεν, ἀκόμη ἀρκετὰ εἶναι ἡ τέχνη, μὲ τὴν ὁποίαν ἐγνώριζαν ὄχι μόνον ν' ἀνυψώνουν, ἀλλὰ καὶ νὰ καταβιβάζουν ἔπειτα σιγὰ σιγὰ τὸν φόβον ἢ τὸν ἔλεον οἱ ἀρχαῖοι τραγικοὶ καὶ οἱ λυρικοὶ τὸ πάθος. Εἰς πᾶσαν ἔκφρασιν, εἰς πᾶσαν χειρονομίαν εἶχαν ἐκεῖνοι, κατὰ τὴν φράσιν τοῦ Ῥενάν, *le tact divin*, τὴν ὑπέροχον εὐγένειαν τῆς τέχνης.

Ἀλήθεια, κάθε ὑπερβολὴ εἶναι κάτι ῥωμαϊκόν, κάτι βάρβαρον, ὄχι Ἑλληνικόν! Καὶ ἂν κατόπιν τοιούτων ἔργων στρέψωμεν καὶ πρὸς τὴν λαϊκὴν μας ποίησιν — καρπὸν «δισέκτων χρόνων» — θὰ διακρίνωμεν καὶ πάλιν εἰς τὰ χορευτικά, καὶ εἰς τὰ γνωμικά, καὶ εἰς τὰ ἐμπαικτικά τραγούδια καὶ εἰς αὐτὰ τὰ *μυρολόγια* ὠρισμένον μέτρον, εὐγενικὴν ἐγκαρτέρησιν καὶ κάποιαν ἀληθῶς ἀφελῆ φιλοσοφίαν.

Χαρῆτε νιοί, χαρῆτε νιές, τοῦ χρόνου ποιοὺς θὰ ζήση;

Παρεπόμενον τῆς *ἐγκρατείας* ταύτης ἦτο — καὶ ἀπέμεινεν — ἡ *συμμετρία*. Ἐνῶ ἡ ἔκφρασις τῆς ζωῆς ἦτο τόσοσιν *ἐναργής*, τόσοσιν ἔντονος, ὁ λόγος περιορίζετο καλλιτεχνικῶς εἰς τὸ *πρόπον*, εἰ δυνατόν, εἰς τὸ ἐλάχιστον, ὥστε τίποτε νὰ μὴν εἶναι περιττόν. Καθὼς τὸ Ἑλληνικὸν τοπίον, κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἠπειρωτικά, εἶναι μόνον θαυμαστὴ μικρογραφία, *miniature*, ὅπου βλέπεις συνάμα θάλασσαν καὶ δάση καὶ λόφους καὶ βουνά, συμμετρικὰ τοποθετημένα, τοιουτοτρόπως λ. χ. ἡ *Ἀντιγόνη*, ὅπου μυροβολοῦν τόσοσιν εἰδῶν αἰσθήματα, μόλις εἶναι κατὰ τι μεγαλυτέρα παρὰ μίαν μεγάλην πρᾶξιν ἔργου τοῦ Σαιξπηρου καὶ οἱ λόγοι τοῦ Λυσίου φαίνονται εἰς Γάλλον

κριτικὸν ὡς *resumés*! Τὸ περιεκτικὸν ἐπεδίωκαν, ἐννοεῖται, πρὸ πάντων οἱ ἐπιγραμματικοὶ καθὼς οἱ δακτυλιολύφου ἀλλ' ἰκατόπιν καὶ οἱ ἐλεγειακοὶ τῆς σχολῆς τοῦ Καλλιμάχου, π. χ. ὁ Ἀλέξανδρος ὁ Αἰτωλός. Ἄν δὲ τώρα παραβάλωμεν πρὸς τὴν *Ἐλεγείαν* ἐκείνου τὸ δημοτικὸν *Τραγούδι τῆς Σευτεῖας*, θὰ καμαρώσωμεν καὶ ἐδῶ, καθὼς ὁ Ἀργύρης Ἐφταλιώτης, τὴν ἑλληνικὴν του συντομίαν⁽¹⁾. Σωστὸν δρᾶμα εἰς 20 μόνον στίχους.

IIII

Καὶ ἂν ἤδη δοκιμάσωμεν ν' ἀναβῶμεν εἰς ὅτι ὠνόμαζεν ὁ Ταῖν «φιλοσοφίαν τῆς τέχνης»⁽²⁾ καὶ ζητήσωμεν τί ἄρᾳ γ' ἔδωκεν εἰς τὴν ἑλληνικὴν φαντασίαν ἀφορμὴν πρὸς ἐμψύχωσιν τῶν ἀψύχων, δὲν θὰ πλανηθῶμεν βέβαια, ἂν τὴν ἀποδώσωμεν ὀλόκληρον εἰς τῆς πατρίδος μας τὸ φῶς, τὸ λαμπρὸν φῶς τῆς ἡμέρας, ποῦ φωτίζει καὶ τᾶπώτερα τόσοσιν *ζωηρά*, τὸ θαυμαστότερον φῶς τῆς νυκτός, ποῦ τὸ φεγγάρι κάποτε «*θαροεῖς* θὰ σοῦ *μιλήσῃ*».

Μὲ τὰ παιγνίδια καὶ τὰ χάδια καὶ τὰς σκιὰς τοῦ Ἑλληνικοῦ φωτός νομίζεις ὅτι καὶ τᾶψυχα ἐξυπνοῦν καὶ παίρνουν ἐκάστοτε κατὰ τὴν ὄραν καὶ τὴν στιγμὴν μίαν ἔκφρασιν δικήν των. Εἶναι τόσοσιν φυσικὸν νὰ κατοικοῦν θεοὶ τὰ δάση, τὰ βουνὰ καὶ τὰ πελάγη τῆς Ἑλλάδος! Τὸ φῶς, ποῦ τᾶγκαλιάζει, ἐδημιούργησε τὰ ὠραιότατα ἐπίθετα τῆς *πολιῆς ἀλός*, τῆς *μαρμαρέης*, τοῦ *ιοειδέος* καὶ *εἰνοπος* πόντου, τοῦ *πορφυρέου κύματος*, τῶν *ιοστεφάνων Ἀθηνῶν*, τῆς *μελαμφύλλου γῆς* καὶ τὰ πάμπολλα ἐκ τοῦ *χρυσοῦ* ἐπίθετα, τὰ μαρμαίροντα ἐξίσου καὶ εἰς τὴν παλαιάν, καὶ τὴν μεσαιωνικὴν καὶ τὴν νέαν ποίησιν τοῦ ἔθνους. Ἄν ἡ γῆ μας εἶναι πτωχὴ εἰς τοιοῦτο μεταλλικόν,

(1) Ἐστία εἰκονογραφημένη 1890 Α' σ. 156.

(2) H. Taine, Φιλοσοφία τῆς τέχνης ἐν Ἑλλάδι (μετεφράσθη ἑλληνιστὶ ὑπὸ Α. Α.) Ἄθ. 1879. Βλ. σ. 7, 140 κλ.

—τύχη αγαθῆ, —ὁ οὐρανὸς ἐδίδαξε τοὺς ποιητὰς μας νὰ χρυσώνουν. Ὅπως οἱ ἀρχαῖοι θεοὶ καὶ ἥρωες ἦσαν χρυσάσπιδες, καὶ χρυσοπήληκες καὶ χρυσότοξοι καὶ αἱ θεαὶ χρυσόθρονοι καὶ χρυσοστέφανοι καὶ χρυσάμπυκες, καὶ χρυσόπεπλοι καὶ χρυσοπέδιλοι καὶ χρυσοσάνδαλοι, ὁμοίως καὶ οἱ κλέφτες, οἱ χορεύοντες ἐπὶ τῶν αὐτῶν βουνῶν, ὅλοι «ἀκτινοβολοῦν ἀπὸ χρυσίφι» (1).

χρυσά ν' καὶ τὰ νιουφέκια τους, χρυσά, μαλαματένια.

Τὸ φῶς ἐδημιούργησε τὴν ὠραίαν γραφικότητα τῆς ἑλληνικῆς ποιήσεως. καθὼς καὶ τὴν πλαστικότητα καὶ τὴν εὐγένειαν τῆς. Ν' ἀναπτύξη κανεὶς τώρα τὴν ἀρχαίαν ἐκείνην ἀρετὴν, εἶναι ὡς νὰ κάθεται ν' ἀποδείξη τὴν λευκότητα τοῦ παριανοῦ μαρμάρου. Ἄλλ' ἀξία θαυμασμοῦ εἶναι καὶ ἡ ὁμοία χάρις μερικῶν μας τραγουδιῶν. Ὁ στίχος π. χ.

ὁποῦ γελᾷ καὶ πέφτουνε μέσ' στήν ποδιά της ῥόδα
ἀρκεῖ νὰ ῥίψη ὄχι μόνον χρῶμα εἰς τὰ μάγουλα, ἀλλὰ καὶ ἦθος παρθενικὸν εἰς τὸ γλυκόγελον τῆς κόρης.

Πράγματι τὸ φῶς μὲ τὰκτινοβολήματα καὶ τὰ θαμβώματα καὶ τὰ σκιάσματα τοῦ νομίζεις ὅτι αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ καλλιτεχνεῖ κ' ἐξευγενίζει. Καὶ ἂν ἡ μακρὰ θερινή του φεγγαβολία γεννᾷ πιθανῶς τὸ ἐθνικὸν ἐλάττωμα τῆς ῥαστώνης, ἂν ἡ ἔντασις του κινῆ συχνὰ εἰς παραφοράς, ἐξ ἄλλου εἰς τὴν χειμερινὴν θαλωρήν, εἰς τὴν ὄνειρευτὴν *λιακάδα*, εἰς τὴν ἄπειρον στοργὴν τῆς ἑλληνικῆς φύσεως ὀφείλομεν πιθανώτατα τὴν ἡμέρωσιν, τὴν συγγνώμην, τὴν φιλοξενίαν, τὴν φιλοστοργίαν τοῦ λαοῦ μας.

Ἐποικράτης εἶχε δίκαιον· «περὶ τε τῶν ἠθέων ὁ αὐτὸς λόγος· τό τε ἄγριον καὶ τὸ ἄμικτον καὶ τὸ θυμοειδὲς ἐν τῇ τοιαύτῃ φύσει ἐγγίγνεται» (2). Τὸ κλῆμα τῆς πατρίδος μας, τῆς ὁποίας ἔλοι αἰσθανόμεθα τὴν μητρικὴν ἀγκάλην, ὄχι τόσον ἢ

(1) *Fauriel*, Chants Populaires, CXXXj «Tous les Kleftes sont radieux d'or». Ἄλλὰ τοῦτο θεωρεῖ un peu oriental.

(2) Περὶ ἀέρον, ὑδάτων, τόπων, ρις. Ἐκδ. Κοραῆ, Paris IX (1800).

προγονικὴ παράδοσις, ἐρμηνεύει, φρονοῦμεν, τὴν τόσην ὁμοιότητα τῆς παλαιᾶς πρὸς τὴν νέαν ἔμπνευσιν. Ἄν ὁ Φιλοκίτης ἀποχαιρετᾷ περιπαθῶς τὴν Λῆμνον,

χαῖρ' ὦ μέλαθρον ξύμφουρον ἐμοί,

νύμφαι τ' ἔνυδροι λειμωνιάδες, . . .

Ἐρμαῖον ὄρος . . .

. . . ὦ κοῆναι, Λύκιόν τε ποτόν,

ἀκριβῶς ὅπως ὁ ξενιτευόμενος Κυπριώτης

Ἔχετε ἡγία, ψηλὰ βουνὰ καὶ στρᾶτες, ποῦ περπάτουν,

καὶ βρῦσες πῶπινα νερὸν καὶ κορασιές π' ἀγάπουν,

εἶναι διότι καὶ οἱ δύο εἶχαν πολὺ καμαρώσει τὰ βουνὰ καὶ τὰ νερά των. Ἄν δὲ ἡ τελευταία πρὸς τὸν Ἥλιον τοῦ Ἄϊαντος ἐντολὴ ἐπαναλαμβάνεται τόσον πιστῶς εἰς τὸ δημῶδες

Ἥλιε, ποῦ πᾶς στή μάννα σου, Ἥλιε, ποῦ πᾶς νὰ δύσσης,

ἂν δῆς κ' ἐμὲ τὴν μάννα μου, νὰ μοῦ τὴν χαιρετίσης,

αἴτιον εἶναι βεβαίως ὅτι καὶ ὁ μέγας καὶ ὁ ἀνώνυμος ποιητῆς εἶχαν τὴν αὐτὴν οἰκειότητα πρὸς τὸν οὐράνιον διφρηλάτην καὶ τὴν αὐτὴν ἀγάπην πρὸς τὴν μάννα.

Μόνον ἀφοῦ ζήση κανεὶς εἰς τόπους, ὅπου ἡ χειμερινὴ φύσις εἶναι μητριᾶ, ὅταν ἀτενίσῃ μελαγχολικὸς τὰς ὀμίχλας τοῦ βορρᾶ νὰ περιτυλίссουν καὶ αὐτὰς τὰς θλιβεράς ἀπομιμήσεις τῶν Ἑλληνικῶν κιώνων, ὅπου μέσα εἰς τὰς ῥαβδώσεις, ἀντὶ νὰ μολιβιάζῃ τὸ θεῖον φῶς, μαυρίζει τριγύρω ἢ ὑγρασία — καὶ λόγος ῥαβδώσεων ἐπομένως δὲν ὑπάρχει — τότε θὰ πεισθῇ ὅτι ἐδῶ εἰς τὴν κοιτίδα τῆς εἶναι σαφέστερον αἰσθητὴ ἢ Ἑλληνικὴ τέχνη.

ΠΙΠΙ

Ἐπρόλογος παρετάθη. Ἄλλ' ἀποτείνεται πρὸ πάντων πρὸς τοὺς νεαρὸς ποιητὰς, ὅσοι ζητοῦν τὸν δύσκολον πρὸς τὸν Ἑλικῶνα δρόμον.

Ἄν δέχωνται πρεσβυτέρων συμβουλὰς, κύριον μέλημα θὰ

ἔχουν τὴν σπουδὴν τῶν μεγάλων των προδρομῶν. Ἡ λέξις φαίνεται σχεδὸν εἰρωνική· καὶ ὅμως τίποτε δὲν εἶναι τόσο ἀληθινόν, ὅσον ὅτι εἰς τὴν πατρίδα μας ἔχομεν καθεὶς — ὀδηγούς καὶ τιμητὰς — μεγάλους προκατόχους.

Ἄς μὴ ἀρκεσθοῦν εἰς μεταφράσεις· αἱ μεταφράσεις ἐπὶ μακρὸν θὰ εἶν' ἀπλᾶ δοκίμια (¹). Ἄς ἐγκύψουν εἰς αὐτὰ τὰ κείμενα, τὴν τελειότεραν ἔκφρασιν τοῦ ἀνθρωπίνου λόγου.

Ἄς ἐνθυμηθοῦν ὅτι μεγαλύτεροί των ἀνθρωποὶ καὶ μάλιστα ξένοι τὰ ἐμελέτησαν «*νυχθημερόν*»· ἄς ἀφήσωμεν τοὺς Ῥωμαίους ἢ τοὺς Ἰταλοὺς τῆς ἀναγεννήσεως· ὁ Μίλτων ἔγραφεν ἑλληνικοὺς ἑξαμέτρους, ὁ Ῥοκίνοσ ἐσχολίαζε τὸ κείμενον τοῦ Εὐριπίδου, ὁ Chénier ἐθήλασε τὰρχαῖα ἑλληνικὰ μὲ τὸ γάλα τῆς μητρὸς του, ὁ Shelley ἐπνίγη κρατῶν τὸν Σοφοκλῆ, ὁ Βύρων ἐλάτρευε τὸν Αἰσχύλον, ὁ Κῆτς ἦτον ἑλληνολάτρης, ὁ Λεοπάρδης δεινὸς ἑλληνιστὴς καὶ μεταφραστὴς, ὁ Φώσκολοσ ἐβασάνιζε τὰς ἐκδόσεις τοῦ Ὀμήρου καὶ ἔγραψε τοὺς *Τάφους* ὡς ἑλληνικὸν δάνειον, χθὲς ἀκόμη ὁ Leconte de Lisle καὶ ὁ Heredia μετέφραζαν ἢ ἐμιμοῦντο τοὺς παλαιούς μας.

Καὶ κατόπιν οἱ ἴδιοι οἱ νέοι ποιηταὶ θὰ αἰσθανθοῦν ὅ,τι διὰ μακρῶν ἀνεπτύχθη ἀνωτέρω· πόσον δηλαδὴ φυσικώτερον ἔχουν αὐτοὶ δικαίωμα εἰς τὴν κληρονομίαν ταύτην. Καὶ θὰ ἔλθῃ μετ' ὀλίγον αὐτόματος, βαρὺς ὁ δισταγμὸς, ἂν ἀξίζη ἀντὶ νεοσσῶν ἑλληνικῶν νὰ γίνουιν *κραγέται κολοιοὶ* τῶν ξένων. Ἄν κάτω ἀπὸ τοιοῦτον οὐρανὸν ἀρμόζη ἄλλη παρὰ τὴν Ἑλληνικήν, τὴν ἐθνικήν μας τέχνην.

(¹) Καὶ αἱ ὑπὸ δοκίμων ξένων ποιητῶν ἐμαράνθησαν ὡς ῥόδα. Ἡ ἄλλοτε θαυμάζομένη γερμανικὴ μετάφρασις τῆς *Πιάδος* ὑπὸ τοῦ Voss ὀνομάζεται «*καρκατοῦρα*» σήμερον ὑπὸ τοῦ Wilamowitz, ἢ ἀγγλικὴ τοῦ Pope δὲν εἶναι καλύτερα, ἢ ἰταλικὴ τοῦ Monti εἶναι μὲν μελωδική, ἀλλὰ πᾶν ἄλλο ἢ Ὀμηρος· αἱ γαλλικαὶ μεταφράσεις τοῦ Leconte de Lisle εἶν' ἀποτυχίαι, ὁ δὲ Moreas, θαυμάσιος εἰς τὰ χορικά, ἐξαχάρωσε πολὺ τὸς διαλόγους τοῦ Εὐριπίδου.

Βεβαίως θὰ ἦτο σήμερον ἀναχρονισμὸς, ἂν ὀνομάζαμεν πᾶσαν ἄλλην τέχνην *βάρβαρον*. Θὰ ἦτο καὶ ἀνόητον, ἀφοῦ τόσοι ξένοι ἐμιμήθησαν Ἐκείνους. Ἄλλὰ πιστεύομεν ἀδιστακτως ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ τέχνη ἀπομένει πάντοτε ἡ εὐγενεστάτη, συνάμα δὲ καὶ ἡ δημοτικωτάτη τῶν τεχνῶν (¹).

Διότι ἔνεκα τῆς συστάσεως τῆς ἀρχαίας ἐλευθέρως κοινωνίας, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπετείνεται πρὸς ὀλόκληρον τὸν δῆμον, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἦτο καὶ τὸ ἔπος καὶ τὸ δράμα καὶ πολὺ μέρος λυρικὸν σχεδὸν θρησκευτικὸν ἐπάγγελμα τῶν ἀρίστων. Μόνον ἀφοῦ κατήνησε κοσμοπολίτης καὶ κατόπιν ἐδουλώθη ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς, ἢ ποίησις ἀπέμεινε προνόμιον καὶ χάριμα τῶν ὀλίγων.

Ἄλλὰ καὶ οἱ ὀλίγοι ἐκεῖνοι — οἱ τελευταῖοι ἐπιγραμματοποιοὶ — ἐφύλαξαν κάποιον μυστικόν, τὴν ἐντέλειαν τοῦ στίχου. Ἄλλοτε τῶν ἐπιγραμμάτων ἐθαυμάζοντο κυρίως οἱ ὄραῖοι χρωματισμοί· τώρα κατ' ὀλίγον αἰσθανόμεθα καὶ τὴν ἰδιάζουσαν εὐωδίαν ἐκάστου ποιητοῦ, καθὼς τὴν ὄριζεν ὁ παλαιὸς ἀνθοπλόκος τοῦ *Στεφάνου*.

(¹) Τῶν νέων ποιητῶν μας ὁ Κάλβος ἦτον ὁ συστηματικώτερος ἀρχαιολάτρης, ἀλλὰ κάπως ἀναιμικός. Ὁ Σολωμὸς κατὰ τὸν ἀέρα τοῦ καιροῦ του ἐστράφη μᾶλλον πρὸς τὴν δημοτικὴν μούσαν. Ὅ,τι δ' ὀνόμαζε «*ποίησιν Ἑλληνικὴν*» ἢ *Navicella greca* (Εὐρισκόμ. σ. 363) ποῦ μετέφρασεν ὁ Καλοσογούρος (Ἰταλικά ποιήμ. σ. 41) ἔχει βεβαίως ὄραϊαν ἀπλότητα, ἀλλ' ὄχι «*μοναδικὴν εἰς τὴν φιλολογίαν τοῦ αἰῶνος*», ὡς ἐνόμιζεν ὁ Πολυλάς (σ. μζ'). Ὑπερβολαὶ καθὼς *un Olimpo di gioie* (στ. 8) καὶ εἰκόνες ὡς τοῦ στ. 16, δὲν εἶναι βεβαίως Ἑλληνικαί, ὁ δ' ἐπίλογος εἶν ὅλως ἄσχετος. Ἄλλὰ τότε — κατὰ τὰ μέσα τοῦ 19 αἰῶνος — οὐδ' οἱ Ἑλληνισταὶ κατελάμβαναν καλὰ καλὰ τί ἦτον Ἑλληνικὴ τέχνη, καθὼς διδασκόμεθα λεπτομερῶς ἀπὸ τὸ ἐξαιρετικὸν βιβλίον τοῦ *René Canat, La renaissance de la Grèce antique* (Paris, 1911). Περὶ τοῦ ἑλληνισμοῦ τῶν νεωτέρων ποιητῶν θὰ διαλάβωμεν ἄλλοτε. Ἄλλὰ διὰ νὰ διασαφήσωμεν πῶς ἐννοοῦμεν τὴν μίμησιν τῆς ἀρχαίας τέχνης, λέγομεν ὅτι ἑλληνικώτατον ποιητὴν θεωροῦμεν τὸν Γκύζην. Ἐκεῖνος ἢ χωριατοπούλλα, εἴτε γελαστή, εἴτε δακρυσμένη, ἔχει μέσα της ὅλην τὴν ἀττικὴν εὐγένειαν καὶ χάριν.

Οἱ ἀρχαῖοι ποιηταὶ θέλουν ἀκόμη μελέτην ὡς τεχνίται. Καὶ ἰδοὺ διατὶ τοῦ τόμου τούτου ὁ ἐρμηνευτὴς ἐπροσπάθησε νὰ κάμη οἰκείους εἰς τὸ Ἑλληνικὸν κοινὸν ὅσον τὸ δυνατὸν περισσοτέρους. Καὶ ἂν μόνον τὸ ἄρωμα μερικῶν ἀποστάξῃ πάλιν εἰς νέας ἰδέας ἰδικὸς μας λυρικός, θὰ κάμη περίπου ὅτι κατώρθωσεν ὁ Ὅρατιος διὰ τὸν κόσμον τὸν λατινικὸν καὶ ὁ Καρδούτσης διὰ τὴν νέαν Ἰταλίαν (1).

Ἐξ ἅπαντος εἶναι πολὺ ἐνωρὶς νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι ἡ νεοελληνικὴ ποίησις θὰ πλάσῃ νέας: ἑξαισίας μορφάς, νέαν Πηνελόπην, Ναυσικᾶν, ἢ Ἀντιγόνην. Ἀλλὰ καὶ μόνον ἂν καταστήσωμεν καὶ πάλιν αἰσθητὰς τὰς παλαιάς, ἂν λατρεύσωμεν οἱ ποιηταὶ καὶ πάλιν τοὺς ἀρχαίους μας θεούς, — τὸν Ἀπόλλωνα, τὸν Φοῖβον πρῶτον πρῶτον — ὁ Ἑλληνικὸς λαός, ὑπερήφανος διὰ τὴν πραγματικὴν εὐγένειάν του, φιλότιμος ἀληθινά, θ' ἀνακτήσῃ, πιστεύομεν, ὅλην τὴν πεποίθησιν εἰς τὴν ζωὴν, τὸν ἔρωτα πρὸς τὸ καλόν, τὸ σέβας πρὸς τὴν ἀρετὴν, τὴν ὁρμὴν του πρὸς τὴν νίκην.

Ὁρόμεθ' ὃ Ἐκάεργε, καὶ ἔσσομεθ' οὐποτε λιτοί.

Σ. Μ.

Κόρθι (τῆς Ἄνδρου) Ἰούνιος 1920.

Κεφαλάρι (τῆς Κηφισιάς) Ὀκτώβριος 1923.

(1) Ἡ δικαία ἐπιτυχία τοῦ Βέλγου ποιητοῦ Émile Verhaeren, ὁ ὁποῖος ἀπέδωκεν εἰς τοὺς ἐλευθέρους στίχους του ὅλην τὴν δύναμιν τῶν Φλαμανδῶν ζωγράφων, καὶ ὁ νοπὸς θριάμβος τοῦ Ἰνδοῦ Rabindranath Tagore, ποὺ διέχυσεν προχθὲς τὰ παλαιὰ μύρα τῆς Σακουντάλας, διδάσκει ὅτι ὁ κόσμος ἀγαπᾷ τέχνας τοπικάς, ὄχι κοινὰς εὐρωπαϊκάς ἀπομιμήσεις.

ΟΙ ΠΡΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΧΡΟΝΟΙ

Ἡ μέχρι τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου Ἑλληνικὴ ποίησις εἶναι μοναδική ὄχι μόνον διὰ τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν μορφῶν της, ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλο χαρακτηριστικόν, τὸν στενὸν μὲ τὴν μουσικὴν συνδυασμόν. Κατ' ἀρχὰς μάλιστα δὲν ὑπῆρχε φιλή στιχουργία πλὴν τῶν σκωπτικῶν ἰάμβων, τῶν ἐπῶν τῶν Ἴωνων φιλοσόφων καὶ φυσικῶν τῶν ἐπιγραμμάτων. Πολλάκις δὲ τὴν ποίησιν καὶ τὴν μουσικὴν συνώδευε καὶ ὄρχησις ποικιλωτάτη. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἔθνος δὲν ἦτο πολιτικῶς συνενωμένον, οὐδὲ εἶχε μίαν κοινῶς παραδεκτὴν γλῶσσαν, αἱ τρεῖς Ἑλληνικαὶ φυλαί, Ἴωνες οἱ Αἰολεῖς καὶ οἱ Δωριεῖς, ἐμόρφωσαν ἕκαστοι ἰδικήν τῶν ποίησιν καὶ μουσικὴν. Ἄλλ' ἐφόσον ἀνεπτύσσεται ἡ συγκοινωνία καὶ διεδίδετο ἡ γραφή, μὲ τὰ κοινὰ ἱερὰ καὶ τὰς ἐορτὰς καὶ τοὺς ἀθλητικὰς ἀγῶνας ἐγνωρίζοντο καὶ ἐμιμοῦντο ἢ μία φυλὴ τὴν ἄλλην. Τοιοῦτοτρόπως τὸ πλοῦσιον Ἴωνικὸν ἔπος, τὸ συνοδευόμενον ἀπὸ φόρμιγγα, το ἐμιμήθη Βοιωτός, ὁ Ἡσιόδος, ἄλλ' ἢ μουσικὴ περιορίζεται πλέον εἰς ὑπόκρουσιν ἢ καὶ μόνον ἑυθυμικὴν καὶ τεχνικὴν ἀπαγγελίαν. Κατόπιν τὴν Ἴωνικὴν ἐλεγείαν, τὴν ὁποίαν συνώδευεν αὐλός, τὴν ἐμιμήθησαν Δωρικὸι ποιηταί, ὁ Τυρταῖος καὶ ὁ Θεόγνης, τὸ δ' Αἰολικὸν μέλος τοῦ Ἀλκαίου καὶ τῆς Σαπφούς, τὸ συνοδευόμενον ἀπὸ *πιρτιδα* ἢ *μάγαδιν* (εἶδος ἄρπας) ἀπομιμείται μελικὸς ἐξ Ἰωνίας, ὁ Ἀνακρέων. Τέλος τοὺς Δωρικὸς χοροὺς τοῦ Ἀλκμᾶνος καὶ τοῦ Στησιχόρου, ὅπου κόραι ἢ νέοι χορεύοντες ἐπαλλαν εἰς διαφόρους ἐορτὰς, ἐμιμήθησαν Ἴωνες ποιηταί, ὁ Σιμωνίδης καὶ ὁ Βακχυλίδης καὶ πρὸ πάντων Βοιωτός, ὁ Πίνδαρος. Καὶ ἀφοῦ ἐκ τοῦ δωρικοῦ διθυράμβου ἀνεπτύχθη τὸ τεχνικώτατον ποιητικὸν εἶδος, ἡ Ἀττικὴ τραγωδία, ἡ ἀνάμειξις δωρικῶν στοιχείων εἰς τὰ ψαλλόμενα μέρη καὶ ἐπικῶν ἀρχαϊσμῶν εἰς τοὺς ἀττικὸς διαλόγους τῶν δραμάτων ἦτο φανερά. Μετὰ δὲ τοὺς ἐνδόξους Περσικὸς πολέμους (490—479 π. Χ.) ἡ κυρίως νικήτρια πόλις, αἱ Ἀθηναί, ἀποτελοῦσαι μετὰ τῶν συμμάχων μέγα νησιωτικὸν κράτος, γίνονται κατ' ὀλίγον καὶ τὸ πνευματικὸν κέντρον τοῦ ἔθνους, — τῆς Ἑλλάδος παιδεύσεις — κατὰ τὴν φράσιν τοῦ Περικλέους, — ὅπου ἐτελοῦντο ἐπίσημοι τραγικοί, σατυρικοί, κωμικοί καὶ ἄλλοι ποιητικοὶ ἀγῶνες, σινέτρεχαν δὲ οἱ διαπρεπέστατοι τῶν φιλοσόφων, τῶν λογογράφων καὶ ποιητῶν. Ἄλλ' ὁ πολὺς ἐκείνος πολιτικὸς ἀνήγειρεν ἐκτὸς τῶν ἄλλων θαυμαστῶν οἰκοδομημάτων καὶ τὸ Ὀδείου, ὅπου μεγάλοι μουσικοί, καθὼς ὁ Τιμόθεος, ἀνέπτυξαν τὴν μουσικὴν ὡς τέχνην χωριστήν. Συγχρόνως δὲ ἡ δραματικὴ ὑπόκρισις τείνει πρὸς τὴν φυσικότητα, ὥστε μετὰ τὰ 400 π. Χ. ἡ κωμῶδία προσπαθεῖ ν' ἀποδώσῃ τὴν περὶ τὴν καθημερινὴν ζωὴν. Ἔως τότε οἱ μεγάλοι ποιηταί, συνδυάζοντες τὰς δύο, συχνὰ δὲ καὶ τὰς τρεῖς ὡραίας τέχνας — ποίησιν, ὄρχησιν καὶ μουσικὴν — ἀπέβλεπαν εἰς μίαν κοινὴν ἐντύπωσιν ἐκ τοῦ συνόλου, συνήθως πρὸς πανηγυρισμὸν ἐορτῆς, τελουμένης ἐν ὑπαίθρῳ ἐνώπιον ὄλου τοῦ λαοῦ μιᾶς πόλεως, συχνὰ δὲ καὶ πολλῶν ἄλλων Ἑλλήνων.

ΟΜΗΡΟΣ

(Περὶ τὰ 800 π. Χ.).

Εἰς τὸν «θεσπέσιον» αἰοῖδον τῆς Ἰλιάδος καὶ τῆς Ὀδυσσεΐας ἀπέδιδαν οἱ ἀρχαῖοι καὶ ὕμνους εἰς τοὺς θεοὺς. Ἀπὸ τοὺς 33, ποῦ ἐσώθησαν, ὁ α' περιγράφει τὴν γέννησιν τοῦ Ἀπόλλωνος εἰς τὴν Δῆλον καὶ ὁ ε' τὴν πρῶτην ἐμφάνισιν τῆς Ἀφροδίτης εἰς τὴν Κύπρον. Καὶ οἱ δύο δὲν ἔχουν μόνον τὴν ἐπικὴν ἐκείνην ἄνεσιν τῆς διηγήσεως, ποῦ νομίζει κανεὶς ὅτι ἀναπνέει τὴν πρωινήν αὔραν τῆς δημιουργίας, ἔχουν καὶ ἱστορικὴν ἀξίαν. Ὅσα λέγει ὁ ποιητὴς περὶ τῶν ἐορτῶν τῶν Ἴωνων εἰς τὴν Δῆλον τὰ ἐπαναλαμβάνει ὁ Θουκυδίδης, οἱ δὲ ὀλίγοι στίχοι τοῦ τέλους «ἐν οἷς καὶ ἑαυτοῦ ἐπεμνήσθη» εἶναι σχεδὸν πᾶν ὅτι βασίμως εἶναι γνωστὸν περὶ τοῦ Ὀμήρου, τοῦ ὁποῦ ἢ ἐπίδρασις εἰς τὴν καθόλου ποίησιν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν ζωὴν ὑπῆρξε παμμεγίστη καὶ σχεδὸν ἀδιάκοπος μέχρι τοῦδε.

ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΑΠΟΛΛΩΝΑ ΔΗΛΙΟΝ

Ἐὰ ψάλω τὸν Ἀπόλλωνα καὶ δὲν θά τὸν ξεχάσω,
 ὅπου τὸν τρέμουν οἱ θεοί, στάνάκτορ' ἄμα μπαίνει,
 καὶ προσηκώνονται ὄλοι τους, καθὼς αὐτὸς κοντεύει
 μὲ τὰσημένια τόξα του καὶ τὴν χρυσὴ φαρέτρα.
 Μόνη ἢ Δητῶ στὸν θρόνον της μένει κοντὰ στὸν Δία 5
 καὶ αὐτὴ τοῦ λύνει τὴν νευρά, τοῦ κλείνει τὴν φαρέτρα
 καὶ παίρνει μὲ τὰ χέρια της ἀπὸ τοὺς θεῖους του ὤμους
 τὸ τόξο καὶ τοῦ τὸ κρεμᾷ στὸ κῆλον τοῦ πατρός του
 ἀπὸ χρυσόκαρφο· καὶ αὐτὸν εἰς θρόνον τὸν καθίζει.
 καὶ νέκταρ ὁ πατέρας του μὲς τὸ χρυσὸ ποτήρι 10
 κερνᾷ τον, καὶ προσδέχεται τὸν γυιό του· καὶ κατόπι
 καὶ οἱ ἄλλοι κάθονται οἱ θεοί· κι' ἀγάλλεται ἡ μητέρα
 ποῦ γέννησε τὸ καρτερὸ καὶ τοξοφόρο ἀγῶρι.

Πῶς νὰ σ' ἐμνήσω, Ἐκάεργε, π' ἀξίζεις χίλιους ὕμνους;
 Τὸ πῶς σὲ γένναε ἡ Δητὼ καμάρι τῶν ἀνθρώπων,
 σὰν πλάγιασε πρὸς σὸ βουνό, τὸν Κύνθο μὲς στὴν Δῆλο,
 τὰφροστεφάνωτο νησί; καὶ ὀλόγυρα τὸ κῦμα
 μὲ τῶν ἀνέμων τὴν πνοὴν ἐξέβραζε στὴν ξέρη.

Ἐσὺ τῆς Δήλου γέννημα μὲς 'ς ὄλους βασιλεύεις
 ὄσους ἡ Κρήτη ἔχει θνητούς, τῶν Ἀθηῶν ὁ δῆμος
 κ' ἡ Αἴγινα, κ' ἡ Εὐβοία, τῶν καραδιῶν ἡ μάνα,
 καὶ τῆς Σκοπέλου τὸ νησί καὶ πέρα ἡ Μαγνησία
 καὶ τοῦ Πηλίου οἱ κορυφές καὶ ὁ χιονισμένος Ἄθως
 ἡ Σαμοθράκη, τὸ βουνὸ τῆς Ἰδῆς στὴν Τρωάδα
 κ' ἡ Σκύρος ὡς τὴν Φώκαια μὲ τὸ ψηλὸ βουνό της
 ἡ Δέσβος ἡ μακαριστή, τῶν Αἰολέων ἡ ἔδρα,
 κ' ἡ Ἰμβρός ἡ καλόκτιστη καὶ παραπέρα ἡ Δήμος
 κ' ἡ Χιός, ἀπ' ὅλα τὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου τὸ πιὸ πλούσιο
 κιὸ Μίμας ὁ ἀπότομος καὶ τᾶκρα τοῦ Κωρούκου
 κ' ἡ Κλάρος ἡ περιλαμπρὴ κιὸ Αἰσαγέης ἴσρος
 κ' ἡ Σάμος ἡ κατάρρυτη κ' ἡ ἄκρη τῆς Μυκάλῃς
 κ' ἡ λαμπρὴ Μίλητος κ' ἡ Κῶς, ἡ χώρα τῶν Μερόπων
 κ' ἡ ἀνεμοῦσα Κάρπαθος κ' ἡ πυργωμένη Κνίδος
 κ' ἡ Νάξος, ἡ κατάπετρη ἡ Ρήγαια κ' ἡ Πάρος.

Μόν' ὡς ἐπιάσαν τὴν Δητὼ σφικτοὶ τῆς γέννας πόνοι,
 μὰ γῆν ἐζήταε νὰ δεχθῆ τοῦ γυιοῦ νὰ γίνῃ κοίτη.
 καὶ ὅλες τρομάζαν καὶ καμμιὰ τὸν Φοῖβο δὲν ἐτόλμα
 νὰ τὸν δεχθῆ, ὅσο παχειὰ καὶ καρπερὴ καὶ ἄς ἦτον.
 ὡς ποῦ στὴν Δῆλο ἡ δέσποινα Δητὼ πάτησ' ἐπάνω
 καὶ τὴν ἐρώταε κ' ἔλεγε περωτὰ λόγια, τοῦτα

Ἐὖν θέλῃς, Δῆλο, νᾶσ' ἐσὺ τοῦ γυιοῦ μου ἐμένα κοίτη
 τοῦ Φοίβου Ἀπόλλωνος, κ' ἐδῶ νὰ βάλῃ τὸν ναό του,
 δὲν θὰ σ' ἐγγίση ἄλλος κανεὶς, οὐδὲ θὰ σὲ δοξάσῃ,
 δὲν θάσαι πολυπρόβατη, οὐδὲ πολυβοῖδοῦσα

δὲν θὰ γεμίσης τρυγητό, δὲν θὰ καρποβλαστήσης.
 Ἄν ὅμως ἔχῃς τὸν ναὸ τ' Ἀπόλλωνος τοῦ Φοίβου,
 θὰ φέρουν σου ὄλοι οἱ ἄνθρωποι τὰ μύρια πρόσφορά τους
 κ' ἐδῶ θεὰ συνάζωνται, δὲν θὰ σὲ λείπη κνῖσα»....

Εἶπ' ἡ θεὰ κ' ἐχάρηκεν ἡ Δήλος κιὰποκρίθη
 «Δητὼ, κόρη περήφανη τοῦ Κοίου τοῦ μεγάλου,
 παίσιαρη ἐγὼ δέχομαι τοῦ βασιλεῆ τὴν γέννα,
 τί βγῆκε ἀλήθεια δύσηχο σὸ κόσμο τῶνομά μου
 καὶ ὅπως μοῦ λείεις, ἀτίμητη μοροῦσα ἐγὼ νὰ γίνω.
 Μὰ τοῦτο τρέμω ἐγὼ, Δητὼ, καὶ δὲν θὰ σοῦ τὸ κρύψω.
 ἄτσαλο λέγουν τὸ παιδί πολὺ πῶς θέλει γίνε
 καὶ θὰ προκόψῃ περισσὰ καὶ μὲς στοὺς ἀθανάτους
 καὶ στοὺς ἀνθρώπους τοὺς θνητοὺς στὴν γῆ, στὴν οἰκουμένη
 γιὰ τὸ βαρεὰ μέσα στὸν νοῦ καὶ στὴν καρδιά φοβοῦμαι
 μήπως αὐτὸ μὰ ποῦ θὰ ἰδῆ τὸ φῶς τοῦ ἥλιου πρῶτα,
 καταφρονήσῃ τὸ νησί, γιὰ τὴν πετρώδικη εἶμαι,
 καὶ μὲ τὰ πόδια στοῦ γιαιλοῦ τὰ βάθη μὲ λακτίσῃ
 καὶ τότε ἐμένα ὡς τὴν κορφὴ τὸ κῦμα θὰ συγκλύσῃ
 παντοινά, μ' αὐτὸς ἄλλοῦ θὰ πάγῃ ὅπου τ' ἀρέσῃ
 ναὸ νὰ φτειάσῃ καὶ δασεὰ τριγύρω περιβόλια.
 κ' ἐμὲ ἔκαποδία μέσα μου καὶ μαῦρες φῶκες θάρθουν
 θαλάμια νὰ μοῦ κάμουνε, γιὰ τὴν λαὸ δὲν θάχω.

Μόν' ἂν μοῦ στέρξῃς, δέσποινα, καὶ πάρῃς μέγαν ὄρκο
 πῶς τὸ παιδί σου ἐδῶ ναὸ πανέμορφο θὰ κτίσῃ
 καὶ τῶν ἀνθρώπων θᾶν' αὐτὸ τὸ ξώπρωτο μαντεῖο...»

Τοσάπε κ' ἡ Δητὼ ὤμοσε θεῶν τὸν μέγαν ὄρκο
 Ἐὖν εἶναι μάρτυρές μου ἡ Γῆ κιὸ Οὐρανὸς ἐπάνω
 κ' ἡ νερομάννα τῆς Στυγός, ποῦ ὁ πρῶτος καὶ μεγάλος
 μαζί εἶναι καὶ ὁ φρικτότερος τῶν ἀθανάτων ὄρκος,
 ἐδῶ τοῦ Φοίβου ὁ θαυμαστὸς βωμὸς θὰ μείνῃ πάντα
 καὶ τᾶλσος κ' αὐτὸς ἔξοχα θὰ σὲ τιμῆσῃ ἀπ' ὄλους».

Καὶ σὰν ὠρκίστηκε ἡ Διὶ καὶ τέλειωσε τὸν ὄρκον,
 ἡ Δῆλος γὰρ τὴν γέννησι τοῦ Ἐκηβόλου ἐγάλα. 90
 Μόν' ἡ Διὶ νύκτες ἐννεὰ κ' ἐννεάμερον ἀπὸ πόνους
 ἐσχίζετον κ' ἦσαν ἐκεῖ ὅλες οἱ θεὸς τοῦ Ὀλύμπου
 οἱ πρῶτες κ' οἱ καλύτερες, ἡ Πέα καὶ ἡ Διώνη
 κ' ἡ Θέμις ἡ Θεσσαλική, ἡ πολύστονη Ἀμφιτρίτη
 κ' οἱ ἄλλες οἱ ἀθάνατες, πλὴν ἡ λευκώλεν' Ἥρα, 95
 κ' ἡ μόνη ποῦ δὲν ἴ' ἄκουσεν, ἡ ἑλευθερώτρα Εἰλείθυια
 κ' ἐκάθετο στὸν Ὀλυμποὶ στὰ χρυσᾶ νέφη μέσα,
 τῆς Ἥρας ἀπὸ πονηριά, ποῦ ἐκεῖ τὴν ἐκρατοῦσε,
 τί ζήλευε πῶς ἓνα γυιὸν ἀσύγκριτον ἀγῶρι
 τότε ἡ καλλίκομη Διὶ πονοῦσε νὰ γεννήσῃ. 100
 Καὶ ἀπὸ τὴν νῆσο οἱ δέσποινες ἀπόστειλαν τὴν Ἴριον
 νὰ φέρῃ τὴν Εἰλείθυιαν κ' ἐτάξαν τῆς καὶ δῶρον
 χρυσόν, ἠλεκτροκόλλητο, μεγάλο περιλαίμι
 καὶ νὰ τὴν κράξῃ ἀπόμακρον παράγγειλαν τῆς Ἥρας, 105
 μήπως μὲ λόγους ὕστερα τὴν ἐμποδίσῃ νῆρθη.
 Καὶ τὸ λοιπὸν ὡς ἴ' ἄκουσεν ἡ ἀνεμόποδ' Ἴρις,
 κίνησε καὶ τὸ διάστημα γοργὰ τὸ πέρας' ὅλο
 καὶ ἀφοῦ στήν ἔδρα τῶν θεῶν τὸν Ὀλυμποὶ εἶχε φθάσει,
 κάλεσε τὴν Εἰλείθυιαν ἀπέξω τοῦ μεγάρου, 110
 πρόθυρα, καὶ τῆς ἔλεγε περρωτὰ λόγια, πάντα,
 σὰν τὴν ἐρμήνευαν οἱ θεὸς, ποῦχουν Ὀλύμπιο δῶμα
 καὶ τὴν καρδιά τῆς ἔπεισε μὲς σὶα καλά τῆς στήθη
 καὶ φύγαγε στὸ πέταγμα κ' οἱ δνὸ σὰν περιστέρως.
 Καὶ ἀφοῦ τὴν Δῆλο πάτησεν ἡ ἑλευθερώτρα Εἰλείθυια 115
 ἦρθε κ' ἡ γέννα στήν Διὶ καὶ νὰ γεννήσῃ κάμνει
 κιαγκάλιασε τὴν φοινικιά καὶ στήριξε τὸ γόνα
 στὸ μαλακὸ λιβάδι, ἡ γῆ χαμογελαῖ ἀποκάτω
 κὶ Φοῖβος πρόβαλε στὸ φῶς κ' οἱ θεὸς ἐκραξαν ὅλες!
 Τότε μ' ἀγνὸν οἱ δέσποινες νερὸ σ' ἔλουσαν, Φοῖβε, 120

καθάρια σ' ἐσπαργάνωσαν μὲς ἔς ἄσπρο τυλιγάδι
 ψιλὸ, καινούργιο, καὶ φασκιὰ χρυσὴ γύρω τυλίξαν.
 Καὶ τὸν μικρὸν Ἀπόλλωνα ἡ μάνα δὲν τὸν εἶδε
 παρ' ἀφοῦ θεία τοῦβαλε ἡ Θέμις ἀμβροσία
 καὶ νέκταρ εἰς τὰ χεῖλη του καὶ χάρηκε ἡ μητέρα 125
 πῶς παιδογέννα καρτερὸ καὶ τοξοφόρο ἀγῶρι.
 Καὶ ἀφότου τὴν ἀθάνατη τροφή κατάπιες, Φοῖβε,
 δὲν σὲ κρατοῦσαν οἱ χρυσὲς φασκιές, γιατί κινιέσουν,
 δὲν σὲ βαστοῦσαν τὰ δεσμὰ καὶ λύθηκ' ἓνα, ἓνα
 καὶ τότε στὲς ἀθάνατες εἶπες τὰ λόγια τοῦτα 130
 «Ἐγὼ κηθάρω θ' ἀγαπῶ καὶ τὰ καμπύλα τόξα
 καὶ στοὺς ἀνθρώπους τὴν βουλή τοῦ Διὸς θὰ προφητεύω»,
 Κιὼς εἶπε, στήν πλατύστρατη γῆ περπατοῦσ' ἐπάνω
 ὁ Φοῖβος μ' ἄκουρα μαλλιά καὶ ξαποροῦσαν ὅλες
 οἱ ἀθάνατες καὶ ἀπὸ χρυσὸν ἀνθοῦσε ἡ Δῆλος ὄλη, 135
 καθὼς γεμίζει κορυφὴ βουνοῦ βλαστάρια δένδρων. 139
 Σὺ, βασιλεῖ ἀργυρότοξε, Ἀπόλλων Ἐκηβόλε,
 πότε στὸν Κύνθο ἀνέβαινες, τὸ βουνὸ τῶλο πέτρως,
 καὶ πότε πάλι τὰ νησιὰ κινῶνθρώπους τριγυροῦσες
 γιατί πολλοὺς ἔχεις ναοὺς καὶ δασερὰ τεμένη,
 καὶ ὅλες τῆς βίγλης ἀγαπᾷς καὶ ὅλα τὰ κορφοβούνια
 κ' οἱ ποταμοὶ σ' ἀρέσουνε, ποῦ στὸν γιαιλὸ ξεχύνουν. 145
 Ἀμμή τὴν Δῆλο προτιμᾷς μὲ τὴν καρδιά σου, Φοῖβε,
 ποῦ ὅλοι συνάζονται οἱ Ἴωνες μὲ τοὺς συρτοὺς χιτῶνες,
 μὲ τὰ παιδάκια τους μαζὶ καὶ τὲς σεμνὲς γυναῖκες
 καὶ τότε αὐτοὶ μὲ πάλαιμα, χορὸ καὶ μὲ τραγοῦδι
 τέρπον ἐσένα, Δῆλιε, καὶ στήνουν πανηγύρι. 150
 Θᾶλλεγ' ἓνας ἀθάνατοι καὶ ἀγέραστοι εἶναι πάντα
 ὅποιος ἰδῆ τοὺς Ἴωνες σὰν εἶναι μαζωμένοι
 θὰ ἰδῆ τὴν χάριν ὀλωνῶν, θ' ἀναγαλλιάσῃ ὁ νοῦς του
 τὰ παλληκάρια βλέποντας, τὲς λυγερὲς γυναῖκες,

II

ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗΝ

Τὴν χρυσοστέφανη, γλυκειά, πανώριαν Ἀφροδίτη
 θὰ ψάλω, ποῦ τὰκρότειχα ὄλης τῆς Κύπρου ὀρίζει*.
 Ἐκεῖ τὸ ὑγρὸ τὸ φύσημα τὴν πῆγε τοῦ Ζεφύρου
 στὸ κῦμα τῆς πολύφλοισβης τῆς θάλασσας ἐπάνω
 μὲς τὸν ἀφρὸ τὸν μαλακὸ κ' οἱ χρυσοφόρες Ὠρεσ
 τὴν ἐδεχθῆκαν πρόσχαρες κιὰτίμητα στολίδια 5
 τὴν ἔνδυσαν, τῆς ἔβαλαν σιάθανατο κεφάλι
 ὠραῖο στεφάνι ὀλόχρυσο καὶ μὲς σιὰ τρύπια ἀυτιά της
 δυὸ σκολαρίκια ἀπὸ χαλκὸ κιὰπ' ἀκριβὸ χρυσάφι.
 Τὸν ἀπαλό της τὸν λαιμὸ καὶ τὰ λαμπρά της στήθη 10
 μὲ περιλαίμια κόσμησαν, ὅπου κ' οἱ ἴδιες Ὠρεσ
 μ' αὐτὰ χρυσοστολίζονται ὅσες φορὲς πηγαίνουν
 σιτῶν ἀθανάτων τὸν χορὸ καὶ σιτοῦ πατρὸς τὸ δῶμα.
 Καὶ ἀφοῦ τὴν ἐσνύρισαν καὶ μ' ὄλα τὰ στολίδια,
 στοὺς ἀθανάτους πῆγάν τὴν κ' ἐκεῖνοι ἅμα τὴν εἶδαν, 15
 τὴν χαιρετοῦσαν, ἔσφιγγαν τὸ χέρι της, μὲ πόθο
 καθένας στὴν δική του αὐλὴ γυναῖκα νὰ τὴν πάρῃ,
 γιατί τὰ κάλλη ἐθαύμαζαν τῆς κόρης τῶν Κυθήρων.
 Χαῖρ' ἐσὺ, παιγνιδόματη, γλυκόγελῃ, καὶ δός μου
 τὴν νίκη σιτὸν ἀγῶν' αὐτὸν καὶ στόλισ' τὴν ᾠδὴ μου 20
 καὶ ἄλλο τραγοῦδι πάλι ἐγὼ κ' ἐσένα θὰ χαρίσω!

τὰ κτήματά των τὰ πολλὰ καὶ τὰ ταχεὰ καράβια. 155
 Καὶ ἀκόμη αὐτὸ τὰξέχαστο καὶ τὸ μεγάλο θαῦμα,
 τοῦ Φοῖβου τὲς θεράπαινες, τῆς Δήλου τὰ κοράσια,
 ὅπου ἅμα τὸν Ἀπόλλωνα παινέσουν πρῶτο, πρῶτο,
 ξανὰ πάλι τὴν Ἄρτεμι καὶ τὴν Δητῶ θὰ ψάλουν
 κ' ὕστερ' ἀρχαίων γυναικῶν κιὰνδρῶν ὕμνους ἀρχίζουν 160
 καὶ θέλγει τὸ τραγοῦδι των κάθε φυλῆς ἀνθρώπους*
 καὶ ξέρουν καὶ ὄλων τὲς φωνὲς μαθαίνουν τῶν ἀνθρώπων
 καὶ τοὺς χοροὺς καὶ θάλεγε ποῦ αὐτὸς καθένας ψάλλει
 τόσο σταλάζει ἀρμονικὰ τὰγνὸ τραγοῦδήμα των!
 Μόνον κιὸ Φοῖβος βοηθὸς κ' ἡ Ἄρτεμι ἄς μᾶς εἶναι,
 καὶ ὄλες ἐσεῖς ἔχετε ὕγεια καὶ πάντα ἐμὲ θυμᾶστε 166
 κατόπι, καὶ ἅμα ῥθῆ κανεῖς ἀπ' τοὺς πολλοὺς ἀνθρώπους
 ἐδῶθε, καὶ ὁ κακόμοιρος σᾶς ἐρωτήσῃ ξένος
 «κοράσια, ἐσεῖς ποιὸν ἔχετε κατάγνρα ἐδῶ πέρα
 γιὰ πιδὸ γλυκὸ τραγουδιστὴ καὶ ποιὸν πρωταγαπᾶτε;» 170
 μονόφων' ἀπαντήστέ του μὲ τὸ καλὸ ἐσεῖς ὄλες*
 «Εἶναι τιφλὸς καὶ κάθετται σιτὴν Χιὸ τὸ βουνονήσι
 καὶ τούτου τὰ τραγοῦδια του θᾶναι τὰ πρῶτα πάντα».

Καὶ ἡμεῖς τὴν φήμη σας παντοῦ θὰ πάρουμε, κοράσια,
 ἔσ' ὅσες πολυκοσμίτικες γυρίζομ' ἐμεῖς χῶρες 175
 καὶ θὰ πιστέψουν ὄλοι τους, γιατί καὶ ἀλήθεια θᾶναι
 Καὶ δὲν θὰ παύσω ἐγὼ ποτὲ νὰ ὑμνοῦ τὸν Ἐκηβόλο,
 τὸν ἀργυρότοξο θεό, ποῦχ' ἡ Δητῶ γεννήσει.

* Ἔως τώρα ὁ λαὸς τῆς Κύπρου τὰρχαῖα κτίσματα τῶν βουνῶν νομίζει κτήματα τῆς Πήγανας, τῆς ἀλλοτινῆς βασιλείσσης τῆς νήσου, δηλαδή τῆς Ἀφροδίτης.

ΗΣΙΟΔΟΣ

(Περὶ τὰ 700 π. Χ.).

Ὁ Ἡσίοδος εἶπεν ἀρκετὰ περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του. Ἦτον ἀπὸ τὴν «οὐδέποτε καλὴν» Ἀσκραν τῆς Βοιωτίας, ὅπου τὸ σημερινὸν Πυργάκι, καὶ εἶχεν ἀδελφόν, λεγόμενον Πέρσην, μὲ τὸν ὁποῖον φιλονικεῖ καὶ τοῦ δίδει συμβουλὰς. Ἐνωρὶς ἐφημίσθη ὡς ποιητὴς καὶ ὁ τάφος του ἐσφύζετο εἰς τὸν Ὀρχομενὸν πλησίον τῆς μονῆς Σκριποῦ. Ὁ Ἡσίοδος ἐμμήθη τὴν γλῶσσαν τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν, ἀλλὰ ἦτο ποιητὴς διδακτικὸς. Ἡ *Θεογονία* περιέχει τὴν γέννησιν καὶ τὰς μάχας τῶν θεῶν, περιγράφει δὲ τὸν κάτω κόσμον (II) ὅπως περίπου τὸν φαντάζεται μέχρι τοῦδε ὁ Ἑλληνικὸς λαός. Τὰ *Ἔργα καὶ αἱ Ἡμέραι*, δηλαδὴ τὰ γεωργικὰ ἔργα καὶ αἱ αἴσαι ἡμέραι, εἶναι τὸ χαρακτηριστικώτερον ἔργον τοῦ Βοιωτοῦ, ὁ ὁποῖος εἶχε γνωρίσει τὸν ἰδρωτὰ καὶ τὴν ἀμοιβὴν τῆς ἐργασίας.

ΘΕΟΓΟΝΙΑ

Τὸ προοίμιον

Τὲς Μοῦσες ἄς ἀρχίσωμε νὰ τραγουδοῦμε προῶτες, ποῦ κατοικοῦν τᾶγιο βουνό, τὸν μέγαν Ἐλικῶνα, καὶ στὴν βαθύνερον πηγὴ καὶ στὸν βωμὸ τριγύρω τοῦ παντοδύναμου Διὸς μ' ἄβρὰ χορεύουν πόδια. Κιὰφοῦ μέσα στὸν Περμησὸ τᾶφρατα μέλη λούσουν 5 ἢ μὲς στὸν ἱερὸ Ὀλμειὸν ἢ μὲς στὴν Ἴπποκρήνη, χοροὺς στὴν ἄκρη κορυφῆ τοῦ Ἐλικῶνος στήνουν χαριτωμένους, ποῦ ὁμορφα κινοῦν κορμιὰ καὶ πόδια. Καὶ ξεκινῶντας ἀπ' ἐκεῖ στὴν καταχνιὰ κρυμμένες, 10 ἔρχονται νύκτα καὶ φωνὴ πανέμορφην ἀρχίζουσιν κ' ὕμνοῦν τὸν Δία τὸν ὑψιστο καὶ τὴν σεπτὴ τὴν Ἥρα, τὴν Ἥρα τὴν Ἀργίτισσα, τὴν χρυσοπεδιλοῦσα, τὴν γλαυκομμάταν Ἀθηναῖα, τοῦ Διὸς τὴν θυγατέρα,

τὸν Φοῖβο τὸν Ἀπόλλωνα, Ἄρτεμι τὴν τοξεύτρια, 15 τὸν κοσμοσεῖστη βασιλεά, γαιούχον Ποσειδῶνα, τὴν παιγνιδόμματην Ἀφρώ, τὴν σοβαρὴ τὴν Θέμιν, τὴν Ἥβη τὴν χρυσόστεφην καὶ τὴν καλὴ Διώνη, τὸν μέγαν Ἥλιο, τὴν Ἀδγὴ καὶ τὴν λαμπρὴ Σελήνη, τὸν Ἰαπετὸ καὶ τὴν Δητώ, τὸν πονηρὸ τὸν Κρόνο 20 τὸν γέροντα τὸν Ὀκεανό, τὴν Γῆ, τὴν μαύρη Νύκτα καὶ τὴν γενεὰ τὴν ἱερὴ τῶν ἄλλων ἀθανάτων.

Αὐτὲς καὶ τὸν Ἡσίοδον ἐμὲ ἔμαθαν τραγοῦδι μὰ μέρα ποῦθσοκα τᾶρνια στὸν ἄγιον Ἐλικῶνα κ' ἐκεῖνες προῶτες ἄρχισαν καὶ μοῦ γλυκομῆσαν οἱ θεεῖς Μοῦσες, τοῦ Διὸς οἱ κόρες τοῦ Ὀλυμπίου. 25

«Βοσκοὶ χωριάτες, ἄγροικα κορμιὰ, στομάχια μόνο, ξέρομ' ἐμεῖς καὶ ψέματα νὰ λέμε σὰν ἀλήθεια καὶ πάλι σὰν θελήσωμε, κιὰληθινὰ μιλοῦμε».

Ἔτο' εἶπαν οἱ γλυκόλογες τοῦ ὑψίστου Διὸς οἱ κόρες κ' ἔκοψαν καὶ μοῦ χάρισαν ἕνα ῥαβδί, ἕναν κλῶνο 30 θαλερῆς δάφνης καὶ φωνὴ μοῦ φύσησαν οὐράνια, γιὰ νὰ μπορῶ νὰ τραγουδῶ τὰ πρὶν καὶ τὰ κατόπι καὶ τῶν μακάρων τὴν γενεὰ μὲ πρόσταξαν νὰ ψάλλω καὶ πάντα, προῶτα κ' ὕστερα, νὰ τραγουδάω τὲς Μοῦσες!

II

Ἐκεῖ βαθεὰ τῆς μαύρης γῆς, τοῦ σκοτεινοῦ Ταρτάρου, 736 ἐκεῖ τᾶστερωτοῦ οὐρανοῦ καὶ τᾶτρογγήτου πόντου οἱ ῥίζες καὶ τὰ πέρατα κατὰ σειρὰν εἰν' ὄλων, μαυρόκλειστα κιδλόμουχλα, ποῦ κ' οἱ θεοὶ μισοῦσι. Χάσμα μεγάλο ἀνοίγεται· κιουδὲ καὶ ἕς ἕνα χρόνο 740 στὴν ἄκρη φθάνεις, μὴν φορὰ σὰν μπῆς μέσα στὲς πόρτες. Ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἀλλεπάλληλη τραυᾶ σε ἀνεμοζάλη κ' εἶναι φορικτὸ καὶ γιὰ θεοὺς νὰ ἰδοῦν τὸ χάος τοῦτο.

Καὶ τῆς Νυκτὸς τῆς σκοτεινῆς ἐκεῖ τὰ σπίτια στέκουν
 μὲ σύννεφα κατάμαυρα περισσοσκεπασμένα. 745
 Μπρὸς τῶν ὀ γυῖος τοῦ Ἰαπετοῦ τὸν οὐρανὸ βασιτάζει,
 ὀρθός, μὲ τὸ κεφάλι του καὶ τὰ γιερά του χέρια.
 Ἐκεῖ κ' ἡ Νύκτα συναντᾷ ἀπ' ἀντίκρου τὴν Ἡμέρα
 σὰν τὸ κατώφλι οἱ δυὸ περνοῦν, ἀλληλοχαιρετιοῦνται.
 Σὰν κατεβαίνει μέσα ἡ μιὰ, τὴν θύρα βγαίν' ἡ ἄλλη 750
 κἀντάμα δὲν ἔχει τὲς δυὸ ποτὲ τὸ δῶμα μέσα
 τί πάντ' ἀπὸ τὸν θάλαμον ἐκτὸς ἡ μιὰ γυρίζει
 περιδιαβάζοντας τὴν γῆ κ' ἡ ἄλλη μὲς στὸ σπίτι
 ποτε θὰ φθάσῃ καρτερεῖ τοῦ δρόμου της ἡ ὥρα.
 Κ' ἡ μιὰ κρατεῖ γιὰ τοὺς θνητοὺς τὸ φῶς, τὸ παντοσκόπο, 755
 τὸν Ὑπνο ἢ δεύτερη βασιτᾶ, τὰ δέσφρι τοῦ Θανάτου,
 ἢ μαύρη Νύκτα μὲ πυκνὴ νεφέλη καλυμμένη.
 Ἐκεῖ τῆς Νύκτας τὰ παιδιὰ τὴν κατοικιά των ἔχουν,
 Ὑπνος καὶ Θάνατος, θεοὶ μεγάλοι, ποῦ ποτέ του
 ὁ λαμπρὸς Ἡλιος μὲ χρυσὲς ἀκτῖνες δὲν τοὺς βλέπει 760
 οὔτε ἅμα βγῆ στὸν οὐρανόν, οὔτ' ἅμα κατεβαίνῃ.
 Ὁ ἕνας τῶν καὶ τὴν στερεὰ καὶ τοῦ γυαλοῦ τὰ νῶτα
 περιδιαβάζει τα ἥσυχος, γλυκὺς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους·
 μὰ τᾶλλον σίδερο ἢ καρδιά, χαλκὸς εἶναι τὰ στήθη!
 κιόντινα πιάσῃ ἀπ' τοὺς θνητοὺς ἀνθρώπους, τὸν κατέχει 765
 κ' εἶναι καὶ στοὺς ἀθάνατους ἐχθρὸς καὶ μισημένος.
 Ἐκεῖ μπροστὰ ποῦ στέκονται τὰ βοερά παλάτια
 τῆς Περσεφόνης τῆς δεινῆς καὶ τ' Ἄδη τᾶθανάτου
 φυλάγει ἕνας ἀνήμερος, καταραμένος σκύλος.
 ποῦ τέχνη ξέρει πονηροῦν ἐκείνους ὅσοι μπαίνουν, 770
 μὲ τὴν οὐρά του προσκυνᾷ καὶ μὲ τὰ δυὸ ταυτιά του·
 μὰ δὲν ἀφήνει ἕνα νὰ βγῆ, γιὰτὶ παραφυλάγει
 καὶ τρώγει ὅποιον ἀρπάξῃ τὸν νὰ βγαίνῃ ἀπὸ τὲς πόρτες
 τῆς Περσεφόνης τῆς δεινῆς καὶ τ' Ἄδη τᾶθανάτου!

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Τὰ γνωστικὰ ἐγὼ θὰ σοῦ πῶ, λαφρόμυαλέ μου Πέρση, 286·
 Κακία ἂν θέλῃς εὐκόλα καὶ ἀρμαθιαστὰ τὴν παίρνεις.
 ὁ δρόμος εἶν' εὐήλατος κ' εἶναι κοντὰ ἡ μονὴ της!
 Ὅμως ἐμπρὸς στὴν Ἀρετὴν ἔχουν ἰδρωῖτα βάλει
 οἱ ἀθάνατοι, καὶ μακρινὸς ἀνήφορος σ' ἐκείνη 290·
 πηγαίνει, στὴν ἀρχὴ τραχύς· μόν' ἅμα κανεῖς φθάσῃ
 στὴν κορυφή, τότε εὐκόλος ὁ πρὶν δύσκολος εἶναι.
 Ἐκεῖνος εἶν' ὁ ξώπρωτος, ποῦ μόνος του ὄλα ξεύρει
 καὶ σύμφορα στοχάζεται γιὰ τῶρα καὶ κατόπι
 κ' ἐκεῖνος πάλι εἶναι καλὸς ποῦ ἀκούσῃ τοῦ φρονίμου. 295·
 Ὅμως ἐκεῖνος ποῦ οὔτ' αὐτὸς νοῦν ἔχει κιοῦτ' ἀκούει
 τοῦ γνωστικοῦ οὔτε πείθεται, αὐτὸς ἀχρεῖος εἶναι.
 Μόν' ἐσὺ πάντοι' ἐνθυμοῦ τὸ τί σου παραγγέλλω
 κ' ἐργάζου, Πέρση εὐγενικέ, γιὰ νὰ μισᾷ σε ἡ Πεῖνα
 κ' ἡ σεβαστὴ νὰ σ' ἀγαπᾷ ἡ Δήμητρα ἢ ὠραία 300·
 καὶ νὰ γεμίξῃ σου ἀπὸ βιὸς τὸ θέρος τὴν καλύβη.
 Ἡ Πεῖνα εἶναι συντρόφισσα τᾶνθρώπων τᾶκαμάτη
 γιὰτὶ οἱ θεοὶ κ' οἱ ἄνθρωποι μισοῦν τὸν σταυροχέρε, ποῦ
 ζῆ παρόμοιος στὴν ὄκνιὰ μὲ τοὺς ἀργοὺς κηφήνες,
 ὅποῦ χαλοῦν τὸν κάματο τῶν μελισσῶν καὶ τρώγουν. 305·
 Μόν' ἐσύ, Πέρση, δούλευε κιἀγάπα τὴν δουλειὰ σου
 γιὰ νᾶναι τὰ κελλάρια σου βιὸς ὄμορφο γεμᾶτα.
 Μὲ τὴν δουλειὰ κερδίζομε καὶ πρόβατα καὶ πλοῦτη.

ΚΑΛΛΙΝΟΣ ΕΦΕΣΙΟΣ

(Περὶ τὰ 660 π. Χ.)

Ὁ Καλλίνος παρορμᾷ τοὺς συμπολίτας του εἰς πόλεμον ἐναντίον τῶν Κιμμερίων, ποῦ εἶχαν εἰσβάλει ἀπὸ βορρᾶ εἰς τὴν Λυδίαν καὶ τὰς Ἑλληνικὰς χώρας τῆς Ἀσίας. Εἶναι οἱ μόνοι σφζόμενοι στίχοι τοῦ ποιητοῦ.

Ως πότε πιά κατάκοιτοι; ὄρμην πότε θὰ βρῆτε;
 δὲν ντρέπεσθε τοὺς γείτονες γιὰ τὴν ὀκνηιὰν αὐτῆ;
 αἶ, παλληκάρια, εἰρηνικὰ πῶς κάθεσθε θαρρεῖτε
 καὶ ὡς τόσο γύρω ὁ πόλεμος ὅλη τὴν γῆ κρατεῖ... 4
 Εἶναι τιμὴ κ' εἶναι χαρὰ στὸ παλληκάρι ἢ μάχη
 γιὰ τὴν πατρίδα, τὴν καλὴ γυναικα, τὰ παιδιὰ
 Ὁ θάνατος τότε θάρθη, ὅταν ἡ Μοῖρα λάχη
 μόνο καθεὶς ἄς ὀρθωθῆ μ' ἀτρόμητη καρδιά,
 καὶ ἄς δράξῃ ἀμέσως τὸ σπαθὶ καὶ ἄς ζώσῃ τάρματά του 10
 καὶ ὅσο ἔναι τοῦ πολέμου ἀρχή, ἄς δράμῃ ἐκεῖ μπροστά,
 γιὰτὶ νὰ φύγῃ ἀδύνατο τὴν μοῖρα τοῦ θανάτου,
 καὶ ἂν ἡ γενεὰ του ἀπὸ θεοὺς ἀθάνατους βασιτᾶ
 κάποι' ἂν ἀπ τὸν πόλεμο δειλὰ λιποτακτῆσῃ,
 μέσα στὸ σπῆτι βρῖσκει τον ἢ ὦρα του ἢ στερνῆ. 15
 μὰ τοῦτον ποιὸς τὸν ἀγαπᾷ καὶ ποιὸς θὰ τὸν ποθήσῃ;
 ἐνῶ τὸν ἄλλο ἕνας λαός, ἂν πάθῃ, τὸν πονεῖ.
 γιὰτὶ ὁ λαὸς ἀλάκαιρος θρηνεῖ τὸ παλληκάρι,
 σὰν ἀποθάνῃ κ' ἔχουν τον ἡμίθεο ὅσο ζῆ
 σὰν πύργ' ὅλοι κατάμματα θωροῦν τον μὲ καμάρι 20
 γιὰτὶ μονάχος κάμνει αὐτὸς ὅσα πολλοὶ μαζί!

ΤΥΡΤΑΙΟΣ ΑΦΙΔΝΑΙΟΣ

(Περὶ τὰ 640 π. Χ.)

Ὁ ὀνομαστὸς ποιητὴς τῆς *Εὐνομίας* καὶ τῶν *Υποθηκῶν*, ὅπου παρῶρμα τοὺς Σπαρτιάτας, πολεμοῦντας κατὰ τῶν Μεσσηνίων, ἐλέγετο κατόπιν Ἀθηναῖος γραμματοδιδάσκαλος, διότι Ἀφιδνα ὑπῆρχε καὶ εἰς τὴν Ἀττικὴν. Τῶν *Υποθηκῶν* ἐσώθησαν τρεῖς τὴν μίαν μετέφρασεν ὁ Κοραῆς καὶ ὁ Σπυρίδων Τρικούπης. Ἄλλη εἶν' ἡ ἐπομένη.

Δὲν λογαριάζω οὐδὲ ψηφῶ κανένα τῶν ἀνθρώπων
 ἐγὼ γιὰ τάχος τῶν ποδιῶν ἢ δυναμοχεριά,
 καὶ ἂν ἔχῃ τὴν κορμωστασιά καὶ τὴν γροθιά Κυκλώπων
 μὰ κιὰν νικάῃ στὸ τρέξιμο τῆς Θράκης τὸν Βοριά,
 κιὰν ἔχῃ ἀπὸ τὸν Τιθωνὸ πειότερα τοῦτος κάλλη, 5
 κιὰπὸ τὸν Μίδα τὸν πολὺ πιδ πλούσιος ἂν γενῆ,
 καὶ ἂν ξεπερνᾷ τὸν Πέλοπα στὴν ἀρχοντιά τὴν ἄλλη
 καὶ ἂν ἔχῃ τὴν γλυκόλαλη τ' Ἀδράστου τὴν φωνή,
 καὶ ἂν ἔχῃ πᾶσα χάρι του, χωρὶς λεβεντιά νᾶχη!
 γιὰτ' ἄνδρας τοῦτος δὲν εἶναι—τοῦ κάκου—ἂν δὲν μπορῆ 10
 τοὺς ματωμένους σκοτωμοὺς νὰ βλέπῃ μέσ' στὴν μάχη
 καὶ στὸν ἐχθρὸ ὄλο πιδ κοντὰ νὰ πάῃ καὶ νὰ βαρῆ.
 † Νά, τούτη εἶν παλληκαριά, τᾶτίμητο στεφάνι,
 π' ἀξίζει πρῶτα νὰ φορῆ στὸν κόσμον κάθε νεὸς
 γιὰτὶ καὶ τῆς πατρίδας του καὶ ὄλων καλὸ θὰ κάνῃ 15
 σὰν προπερνᾷ ἀπὸ τὲς γραμμὲς καὶ μπαίνει δμπρὸς δμπρὸς
 καὶ ντροπιασμένο τί θὰ πῆ φενγειὸ μηδὲ τὸ ξέρῃ
 καὶ ὅλη του βάλῃ τὴν ψυχὴν ἐκεῖ καὶ τὸν θυμὸ
 καὶ δίνῃ τοῦ συντρόφου του θάρρος πολὺ καὶ χέρι,
 αὐτὸς εἶναι στὸν πόλεμον ὁ ἄνδρας ποῦ τιμῶ! 20

Τῶν ἀντιμάχων γρήγορα τοὺς λόχους θὰ σκορπίση,
 αὐτὸς τῆς μάχης σταματᾷ τὸ κῦμα, τὴν ὁρμή.
 Καὶ πάλι ὅποιος ἀνάμεσα στοὺς πρώτους ξεψυχήσει,
 καμάρι τῆς πατρίδας του καὶ τῶν γονεῶν τιμῆ,
 μὲ κάμποσες λαβωματιῆς στὰ στήθη τὰ πανώρια 25
 ἢ μὲ πληγὲς στὴν μέση του προστὰ — μόνο προστὰ! —
 τοῦτον μαζὶ μυρολογοῦν καὶ γέροντες κιάγῳρια
 καὶ τὸ χωριό του ἀλάκαιρο τὴν θλίψη του βαστᾷ
 καὶ ὁ τάφος του πασίγνωστος, καθὼς καὶ τὰ παιδιὰ του
 καὶ τῶν παιδιῶν του τὰ παιδιὰ καὶ ὄλη ἡ γενεὰ μαζὶ 30
 κ' ἢ δόξα δὲν ξεγράφεται ποτὲς ἢ τὸνομά του
 καὶ μὲς στὸ χῶμα γίνεται ἀθάνατος καὶ ζῆ
 ἐκεῖνος ποῦ ὄαν πολεμᾷ καὶ μάχεται καὶ στέκει,
 γιὰ τὴν πατρίδα, τὰ παιδιὰ ὄαν ἄνδρας σκοτωθῆ!
 Εἰ δὲ γλυτώσῃ τὸ βαρὺ τοῦ χάρου τὸ πελέκι
 καὶ πάρῃ νίκης ζηλευτῆς τιμῆ μὲ τὸ σπαθί, 35
 χαρὰ του! Ὅλοι τὸν ἴδουσι, ἴδια καὶ νεοὶ καὶ γέροι
 καὶ μὲ πολλὰ φθάνει καλὰ τὴν ὥρα τῆς θανῆς.
 Ὅσο γεράει καὶ πιὸ πολὺ ὁ κόσμος τότε ξέρει
 κανένας δὲν τὸν ἀδικεῖ, δὲν τὸν φθονάει κανεῖς, 40
 καθένας προσηκῶνεται νὰ τοῦ παραχωρήσῃ
 τὴν πρώτη θέσιν, ὡς κ' οἱ πιδὸ παλαιοὶ καὶ διαλεχτοὶ*.
 Τὸ λοιπὸν τούτῃ τὴν τιμῆ ν' ἀξιωθῆ ὡς πασχίση
 καθ' ἄνδρας, κιάπο πόλεμο ποτὲ μὴν τρανηχτῆ.

* Αὐτὸ ἐγένετο μέχρις ἐσχάτων εἰς τὴν Κρήτην πρὸς τοὺς ὀπλαρχηγούς.

ΜΙΜΝΕΡΜΟΣ ΚΟΛΟΦΩΝΙΟΣ

(Περὶ τὰ 610 π. Χ.).

Ὁ τυρφερός ποιητής, ποῦ ἐπέγραψε τὴν συλλογὴν τῶν ἔργων του μὲ
 τὸ ὑποκοριστικὸν ὄνομα τῆς ἐρωμένης του «Νανῶ», ἐξέφραξεν ἐκεῖ με-
 λωδικὰ παράπονα διὰ τὴν ἀπόδοσιν τῆς νεότητος καὶ τὰ δεινὰ τῶν γηρα-
 τείων. Τοὺς ἐρωτικούς του στίχους ἐμιμήθησαν κατόπιν οἱ συμπολιταὶ
 τοῦ Ἀντίμαχος καὶ Ἐρμησιάναξ καὶ ὁ Φιλιτᾶς καὶ ἀργότερον οἱ Ῥω-
 μαῖοι ἐλεγειακοί. Ἀλλὰ ὁ Μίμνερμος ἔγραψε καὶ πολεμικοὺς στίχους,
 σφύζεται δὲ καὶ μικρὸν ἀπόσπασμα (III), ὅπου περιγράφει τὴν καθημερι-
 νὴν περιφορὰν τοῦ Ἥλιου.

I

Εμεῖς τὰ φύλλα μοιάζομε, ποῦ ἢ ἀνοιξὶ τἀνοιγεί
 καὶ μεγαλώνει τα γοργὸς ὁ ἥλιος ἀπαλά,
 μὰ τοὺς ἀνθὸς χαιρόμεθα τῆς ἡβης ὥρα λίγη
 χωρὶς νὰ δοκιμάσωμε κακὰ μηδὲ καλὰ.
 Οἱ μαῦρες Μοῖρες κάθεμὰ φέρνει κακὸ δικό της 5
 ἢ μὰ μὲ τέλος τὰ φρικτὰ σιμώνει γερατεῖα
 κ' ἢ ἄλλη μὲ τὸν θάνατο! Πῶς ὁ καρπὸς τῆς νιότης
 πῶς ὠριμάζει σύντομα τοῦ ἡλίου τὴν φωτιά!
 Μόν' ἄμα ῥθῆ τὸ τέλος τῆς καὶ πάη κ' ἢ ὥρα τούτῃ,
 καλύτερος ὁ θάνατος παρὰ νὰ ζῆ κανεῖς 10
 χίλια κακὰ μᾶς ἔρχονται· ἄλλοτε πάν τὰ πλοῦτῃ
 κ' ἢ φτώχεια εἶν' ἕνα βάσανο π' ἀδιάκοπα πονεῖς!
 Πάλι ἄλλος ὄνειρεύεται παιδάκια ἀγαπημένα
 καὶ πάει στὸν τάφο του μ' αὐτὸν τὸν πόθο τὸν πικρό.
 Ἄλλος ἀρρώστια ἔχει βαρεῖα· καὶ δὲν θωρῶ κανένα, 15
 ποῦ νὰ μὴ δίνῃ του ὁ θεὸς κακὰ, σωρὸ, σωρὸ.

II

Κρούς ἰδρωϊας πάραυτα τὸ σῶμά μου ὄλο πιάνει,
 τάνθος τῶν νέων συντροφῶν μου ὁ νοῦς μου ἅμα σκεφθῆ...
 ἔπρεπε ὅ,τι εἶναι χαρωπὸ καὶ ὄραϊο, νὰ μὴν |πεθάνῃ,
 μὰ σύντομό 'ναι ὡς ὄνειρον ἢ νεότη ἢ θαλερῆ· 5
 γοργὰ τὸ γῆρας τᾶχαρο καὶ τᾶσχημο μᾶς φθάνει
 κιὰπάνω στὸ κεφάλι μας κρεμάζεται βαρὺ,
 ποῦ μισητὸ τὸν ἄνθρωπο καὶ ἀγνώριστο τὸν κάνει
 καὶ τοῦ χαλάει καὶ μάτια του καὶ νοῦν ἅμα χυθῆ.

III

Ὁ ἥλιος κόπον ἔλαχε νὰ κάμνῃ κάθε ἡμέρα
 κιοῦδὲ τοῦ γίνεται ποτὲ ἀνάπανλ' ἀκριβῆ
 στὸν ἴδιον καὶ στοὺς ἵππους του, σὰν ἢ Αὐγὴ ἀπὸ πέρα
 ἀφήσῃ τὸν Ὀκεανὸ καὶ στὰ ψηλὰ ἀνεβῆ.
 Τὸν φέρνει ἐπάνω στὸ νερὸ κλινάρι καμωμένο* 5
 ἀπὸ τὰ χέρια τᾶκουστοῦ Ἡφαίστου, τακτικά —
 ὀλόχρυσο καὶ περρωτὸ — στὸ κῦμα πλαγιασμένο
 τῶν Ἑσπερίδων ἀπ τὴν γῆ γοργὰ κιὰρπακτικά
 ὡς στῶν Αἰθιοπῶν τὰ βουνά, ποῦ τᾶλογα καὶ τᾶρμα
 στέκουν, ὡσότου ἢ δροσινῆ Αὐγοῦλλα νὰ φανῆ· 10
 ἐκεῖ ἀνεβαίνει ὁ βασιλεὺς στάμαξι του...

* Οἱ ἀρχαῖοι ἐφαντάζοντο ὅτι ὁ ἥλιος ἐπέστρεφεν ἀπὸ τὴν δύσιν εἰς τὴν ἀνατολὴν ἐντὸς χρυσοῦ ποτηρίου. (Βλ. Ἀθήναιον ΙΑ' 469).

ΑΡΧΙΛΟΧΟΣ ΠΑΡΙΟΣ

(Περὶ τὰ 650 π. Χ.).

Ὁ Ἀρχίλοχος ἦτο δυνατὸς ποιητής, τὸν ὁποῖον οἱ ἀρχαῖοι ἔθεταν πλησίον τοῦ Ὀμήρου. (Τὸ Βατικανὸν ἔχει μαρμαρίνην κεφαλὴν μὲ δύο πρόσωπα, εἰκονίζοντα τοὺς δύο). Ἦτον ὁμως καὶ ἐμπαθέστατος ἄνθρωπος. Ὁ ἴδιος ἐφανέρωσεν εἰς τοὺς στίχους του ὅλα τὰ δυστυχήματα καὶ ἁμαρτήματά του. Ἀφοῦ τὸν ἀφήκεν ἡ μνηστή του, ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Πάρον, ἦλθε εἰς τὴν Θάσον, ἔγινε μισθοφόρος καὶ ἐσκοτώθη πολεμῶν πρὸς τοὺς Ναξίους. Μετεχειρίσθη πολλὰ μέτρα, δηλαδὴ ἐκτὸς τῆς ἐλεγείας, τριμέτρους, τετραμέτρους καὶ ἐπιδούς. (ὁ κατωτέρω μεταφραζόμενος εὐρέθη εἰς τὴν Αἴγυπτον τῷ 1899). Τοὺς «λυσσαλέους» ἐπιδούς του καὶ ἰάμβους ἐμιμήθησαν οἱ ποιηταὶ τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς Ῥώμης καὶ τούτους ὁ Ἀ. Chenier.

I

Στρατιώτης εἰμ' ἐγὼ πιστὸς στὸν βασιλεὺς τὸν Ἄρη,
 μὰ ξέρω ᾗ γὰ καὶ τῶν Μουσῶν τὰ δῶρα τὰ γλυκά.

II

Μὲ τὸ σπαθί μου ἔχω ψωμί, κρασί μὲ τὸ κοντάρι
 καὶ πίνω στὸ κοντάρι μου γερόμενος τακτικά.

III

Ἐπτὰ πέσαν σκοτωμένοι, ἐπτὰ πιάσαμ' ὄλους ὄλους
 κ' ἤθγαμε χίλιοι φοινιάδες!

III

Τὰ σιχαμέν' ἄς κρύψωμε τοῦ Ποσειδῶνος δῶρα. *

* Ἐννοεῖ «ἄς θάψωμεν τοὺς πνιγμένους μας συντρόφους»

Π

Τέτοιος ἀγάπης καημὸς ἐχώθη σὴν καρδιά μου
καὶ μὲς στὰ μάτια μούχρυσε σκοτιάδι μελανὸ
καὶ συνεπῆρε τὰ φτωχὰ μυαλά μου.

ΠΙ

Στὸν πόθο μου σὰν ἄψυχος κυλιοῦμαι ὁ καημένος
καὶ γιατί ὀρίζουν οἱ θεοὶ σπαράζω καὶ πονῶ,
ὡς μέσ' στὰ κόκκαλά μου τρυπημένος!

ΠΙΙ

Γιὰ τὰγαθὰ τοῦ Γύγη δὲν σκοτίζομαι,
τῆς τύχης ἔργα δὲν ἐζήλεσα ποτέ,
καὶ δὲν φθονῶ, δὲν θέλω νᾶμαι βασιλεύς,
εἴν' ὅλα τοῦτα πέρ' ἀπὸ τὰ μάτια μου.

ΠΙΙΙ

Στοὺς θεοὺς ν' ἀφήνης ὅλα! Τί πολλὲς φορὲς σηκώνουν
μερικοὺς πεσμένους κάτω προύμντα σὴν μαύρη γῆ,
κιᾶλλοτε τρικλοποδιάζουν, αἶ, κιᾶνάσκελλα ξαπλώνουν
μερικοὺς, πᾶνηλοὶ στέκαν. Ὅλα γίνονται, παιδί.

ΠΙΙΙΙ

Στρατηγὸ ψηλὸ δὲν θέλω, ποῦ ν' ἀνοίγη τόσα σκέλη,
νᾶχη κτένισμα τῆς ὥρας, ξούρισμα καὶ μυρωδιά.
κάλλια νᾶν' κοντὸς γιὰ μένα, στραβοκάννης ὅσο θέλει,
μὰ στὰ πόδια του νὰ στέκη ἄσειστος, ὅλος καρδιά.

Δ

Ψυχή, σὸ κατατρεγμένη, πᾶρε θάρρος τρομερό,
γιὰ νὰ διώξης τοὺς ἐχθροὺς σου, βάλ'τα στήθη σου μπροστά,
στὸ δικό τους ἀντισύλι πόδι πάτησε γιερό
καὶ μήτ' ἂν νικήσης, γέλα φανερά, προκλητικά,
μήτ' ἂν νικηθῆς, ὀδύρου μέσ' στὸ σπῆι σου σκυφτός.
Μὰ γιὰ τὰ καλά σου χαίρου καὶ λυποῦ γιὰ τὰ κακά
μὲ τὸ μέτρο! Ξεῦρε πάντα πῶς ὁ κόσμος εἴν' αὐτός.

ΕΠΩΙΔΟΣ

Ἔλα καὶ νὰ τὸν πιάσουν οἱ ἀκρόκομοι
Θραῖκες σὰ ψόφιο κορμί,
καὶ τῶν παθῶν του ναῦρη ἐκεῖ τὸν τάραχο,
σκλάβου νὰ τρώγη ψωμί
καὶ παγωμένος μέσ' ἀπὸ τὰ κύματα,
φύκια νὰ δροῖξη πολλὰ
καὶ σὰν τὸν σκύλο τρέμοντας, τὰ δόντια του
πίστομα νὰ κουρταλᾷ,
ῥιμμένος ἔξω ἀπάνω σᾶκροθάλασσα!
Ἄμποτε τοῦτα νὰ δῶ!
γιατὶ μ' ἀδίκησε, τοὺς ὄρκους πάτησεν
ὁ θεομπαίκτης ἐδῶ.

ΣΗΜΩΝΙΔΗΣ ΑΜΟΡΓΙΝΟΣ

(Περί τὰ 650 π. Χ.).

Ἦλθεν ὡς ἀρχηγὸς ἀποίκων ἀπὸ τὴν Σάμον, ὅπου ἐγεννήθη, εἰς τὴν Ἀμοργὸν καὶ ἔγραψεν, ἐκτὸς ἱστορικοῦ ποιήματος, καὶ στωπτικοὺς ἰάμβους. Ὁ κατωτέρω ἐξάψαλμος τῶν γυναικῶν εἶναι πιθανῶς ἀπάντησις εἰς τὰ «ἐξ ἀμάξης» λεγόμενα σκώμματα, μὲ τὰ ὅποια κάποτε αἱ γυναῖκες τῶν κωμῶν ἐπέιραζαν τοὺς ἄνδρας. Τὸ ποιήμα-χονδρόν ὡς ἠθογραφία τοῦ Βηλαργᾶ-μετέφρασεν ἰταλιστὶ ὁ Λεοπάρδης.

Κάθε γυναίκας χόρια τὸν νοῦν ἔκαμε ·
Ὁ θεὸς πρῶτα ἀπὸ γουροῦνα τριχωτὴν
αὐτὴν ποῦ ὄλα στὸ σπῖτι ἔχει στὸ βόροβο
καὶ κυλισμένα χιλιανάκατα χαμαί
κιᾶλουτη ἢ ἴδια μ' ἄπλυτα φορέματα
κάθεται καὶ παχαίνει στὴν ἀκαθαροσιά. 5

Τὴν ἄλλη ὁ θεὸς γυναῖκα, τὴν παμπόνηρη,
τὴν ἔχει κάμει ἀπ' ἀλωποῦ· κιᾶπὸ κακὰ
δὲν τῆς ξεφεύγει καὶ ἀπὸ τᾶλλα τίποτε·
συχνὰ τὸ κακὸ λέγει, πότε τὸ καλό,
πότ' ἔτσι κάτι παίρνει, πότ' ἀλλοιώτικα. 10

Τὴν ἄλλην ἀπὸ σκύλαν ἔκαμε ζουρλή,
ποῦ ὄλα ν' ἀκούση θέλει, ναῦρη τᾶπαντα·
παντοῦ τηρᾶ, γυρίζει καὶ παντοῦ μιλεῖ,
κιᾶν δὲν θωρῆ κανένα ἔμπρός τῆς ἄνθρωπο.
Καὶ νὰ τὴν φοβερίσης, τούτη δὲν σωπᾶ,
καὶ μὲ τὴν πέτρα νὰ τῆς σπᾶς τὰ δόντια τῆς
κιᾶν τῆς γλυκομιλήσης καὶ παρακαλῆς.
καὶ μὲ τοὺς ξένους ἂν καθίσῃ πούποτε,
πάντα σαλιάζει, πάντ' ἀτέλειωτα λαλεῖ. 20

Ἀπὸ πηλὸ τὴν ἄλλη οἱ θεοὶ ἔπλασαν
καὶ τὴν παντρέψαν, τὴν κουτὴν· οὔτε κακὸ
οὔτε καλὸ γυναῖκα τέτοια ἔνοιάζεται·
καὶ μόνο νὰ μπουκκῶνη ξέρει τὸ φαγεῖ
κιᾶν ὁ θεὸς χειμῶνα κάμη πάγκακο,
δὲν σέρνει τὸ σκαμνὶ τῆς πρόσω στὴν ἰσιτιά. 25

Τὴν δὲγνωμη γυναῖκ' ἀπὸ τὴν θάλασσα
τὴν ἔπλασε· μὰ ἔμερα λάμπει καὶ γελᾶ
καὶ ξένοι ἂν τὴν ἰδοῦν, θὰ τὴν παινέσουνε
«δὲν εἶν' ἄλλη γυναῖκα ἢ ὄλη τὴν στερεὰ
καλύτερη ἀπὸ τούτην οὔτε πιῶμορφη»·
τὴν ἄλλη ἔμερα δὲν κοιτᾶς νὰ τὴν ἰδῆς,
μηδὲ νὰ τὴν κοντέψῃς· ἀγορεύει σου
καθὼς τὴν σκύλα, ποῦ βυζαίνει τὰ σκυλιά·
ἀγέλαστη εἶναι ἔς ὄλους καὶ σιχαίνονται 35

νὰ τὴν ἰδοῦν κ' οἱ φίλοι, ὅσο κ' οἱ ἐχθροί·
καθὼς συχνὰ σὰν πῆκτρα στέκ' ἢ θάλασσα
κιᾶκύμαντη, καμάρι μέγα τῶν ναυτῶν,
τὸ καλοκαίρι· μὰ συχνὰ μαρίζεται
καὶ κύματα φουσκώνει καὶ βαρुकτυπᾶ·
τέτοια γυναῖκα μοιάζει μὲ τὴν θάλασσα. 40

Τὴν ἄλλη ἀπὸ γαῖδούραν ἔκαμε ψαρή,
ποῦ μόλις μὲ τὰ λόγια καὶ τὸ σκούνημα
στρέγει νὰ κάμη τᾶρεσκόμενο τᾶνδρός·
καὶ στὸ κελλάρι τρώγει τὸν περιδρομο·
ταχὺ καὶ βράδν τρώγει μὲς στὸ μαγεροῖ·
καὶ στὴν ἀγάπη δὲν ἔχει προτίμησι·
φίλος τῆς εἶν καθέννας, ξένος ἢ δικός. 45

Τὴν ἄλλη ἀπὸ νυφίτσα, γενεὰ πρόστρυχη·
γλυκάδ' αὐτὴ δὲν ἔχει, δὲν ἔχει καλό,
δὲν ἔχει χάρι μηδὲ στάλα ἄνω τῆς· 50

καὶ ὡς τόσο δὲν χορταίνει χάρια καὶ ἀγκαλιὰ
καὶ τὸν δικό της ἄνδρ' ἀηδιάζει τον.

Κ' εἶναι καὶ κλέφτρα καὶ πολλή κάνει ζημιὰ
στοὺς γείτονες· τοὺς τρώγει καὶ τὰ πρόσοφρα. 55

Τὴν ἄλλην ἢ φοράδα γέννησε ἢ χαδοῦ,
ποῦ τὲς χονδροδουλιές δὲν καταδέχεται
δὲν ἔγγιζει μύλο, μηδὲ κόσκινο ποτέ,

δὲν βγάζει τὰ σκουπίδια ἀπὸ τὸ σπίτι της,
στὸν φούρνο δὲν ζυγώνει, φεύγει τὸν καπνό,
κιὰν ἔχη ἀνάγκη, προσγελά στὸν ἄνδρα της·

λουζέται κάθε ἔμερα δυὸ καὶ τρεῖς φορές
καὶ γιὰ τὰ λάμπη, μ' ἄλοιφες ἀλείφεται,
καὶ στὰ μαλλιά της, κτενισμένα· μιὰ χαρά,
πάντα φορεῖ λουλούδια καὶ στολίσματα. 65

Καλὴ εἶν' αὐτὴ ἢ γυναῖκα γιάλλους νὰ χασκοῦν,
ἀμμή γιὰ τὸν δικό της κακὸ γίνεται,
ἐξὸν ἂν εἶν' κανένας ἄρχοντας τρανός,
ποῦ ἀναγαλλιάζει ἔς τοῦτα τὰ φερσίματα. 70

Ἐπὸ μαῖμοῦ τὴν ἄλλην ἔπλασ' ὁ θεὸς
καὶ συφορὰ στοὺς ἄνδρες τὴν ἐφίλεψε.
Ἐσχημομούρα τούτη, ὅπου κιὰν περνᾷ,
ὄλον τοῦ κόσμου γίνεται περίγελο·
κοιτόλαιμη, καμπούρα καὶ κοιτοστουμποῦ,
μόλις σαλεύει τρεῖς ἀλλ' στὸν ἄμοιρο, 75

ποῦ τέτοιο σκιάχτρο τὰγκαλιάζει σκοτεινά!
Ὅλες τὲς τέχνες ξεύρει σὰν τὸν πίθηκο
κιὸλους τοὺς τρόπους· δὲν χαμογελά ποτέ,
ποτὲ καλὸ δὲν κάνει κιὸλο διαλογίζεται,
τοῦτο μονάχα ἔμερα νύκτα μελετᾷ.
τὸ πῶς κακὸ νὰ κάμη περισσότερο. 80

Τὴν ἄλλη τέλος ἀπὸ μέλισσα· χαρὰ

ς' ἐκεῖνον ποῦ τὴν πάρη· πάντ' ἀνέγκλητη,
σπίτι στολίζει, μεγαλώνει του τὸ βίος· 85

γερονάει ἀγαπημένη μὲ τὸν ἄνδρα της,
ἀφοῦ γεννήσῃ τίμα κιὸμορφη γενεάν·
μέσ σ' ὄλες τὲς γυναῖκες ξεχωρίζεται
κιουράνια χάρι τὴν θωριά της περιχεῖ.

μὲ θηλυκὰ δὲν στρέγει αὐτὴ νὰ κάθεται 90
π' ἄσχημα λόγια καὶ πομπὲς κρυφομιλοῦν.
Τέτοιες γυναῖκες ὁ θεὸς χαρίζει τες
τὲς γνωστικὲς στοὺς ἄνδρες καὶ τὲς πιδὲ καλές.

Ἄμμη οἱ γυναῖκες εἶν' τὸ ξόπρωτο κακὸ 96
κιὰν φαίνεται καμμιὰ τους λίγ' ὠφέλιμη,
γιὰ κείνον ποῦ τὴν ἔχει γίνεται κακὸ.

Γιατὶ ποτὲ του δὲν περνᾷ καλόκαρδος
δλάκαιρη μιὰ ἔμεραν ὅποιος παντρευτῆ· 100
κιὰν πέσῃ φτώχεια μὲς στὸ σπίτι, γρήγορα
δὲν θὰ τὴν διώξῃ, θᾶχῃ τὴν μαζί κι' αὐτῆ...

Κιβποια γυναῖκα φαίνεται πιδὲ φρόνημη 108
κείνη εἶν' ἀπ' ὄλες ἢ χειρότερη ζημιὰ.

Τί σὰν ὁ ἄνδρας χάσκη, τότε οἱ γείτονες
γελοῦν, θωροῦντας πῶς τὴν ἔπαθε κι' αὐτός.

Καθεὶς καλοφημίζει τὴν γυναῖκά του
καὶ τὴν γυναῖκα τᾶλλου τὴν κακολογᾷ·
κ' ἴδια πῶς ἔχομ' ὄλοι, δὲν τὸ ξέρομε.

ΑΛΚΑΙΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ

(Περὶ τὰ 610 π. Χ.).

Ὁ Ἀλκαῖος, ὑπερήφανος εὐπατρίδης, μισῶν τὸν τύραννον Μυρτίλον καὶ τὸν κατόπιν «αἰσυμνήτην» Πιπτακόν, ἔζησεν ἐπὶ πολὺ ὡς μισθοφόρος στρατιώτης εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἄλλου (καθὼς καὶ ὁ ἀδελφός του Ἄντιμενίδας). Φιλοπότης, ἐλευθεροστόμος, χαριτωμένος, ἠγάπησε καὶ τὴν Σαπφῶ, ἣ ὁποία ἦτο νεωτέρα του. Δυστυχῶς δὲν ἔχομεν παρὰ ὀλίγους στίχους τοῦ γονιμωτάτου ποιητοῦ, τὸν ὁποῖον ἐμιμήθησαν οἱ ποιηταὶ τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς Ἱταλίας, ἰδίως ὁ Ὀράτιος, καὶ τοῦτον ὁ Καρδούτσης.

Ας πίνωμε! τοὺς λύχνους τί προσμένομεν; ἢ μέρα
εἶν' ἓνα δάκτυλο παιδί, μεγάλες φέρε κοῦπες·
τί τὸ κρασί γιὰ νὰ ξεχνοῦν τὲς λύπες στοὺς ἀνθρώπους
τῷδωσ' ὁ Βάκχος· χύνε μας, δυὸ κ' ἓνα κέρασέ μας
καὶ τῶνα τᾶλλο μέσα μας ἄς σπρώχνῃ τὸ ποτήρι!

ΤΟ ΘΕΡΟΣ

Βρέχε τὰ σπλάγνα μὲ κρασί· γιατί ψηλώνει τᾶστρο
κ' ἢ ὦρα τούτη εἶναι βαρειά, δυοῦν δλ' ἀπ τὴν κάβα·
γλυκὰ τραγούδια ὁ τζιτζικας μέσ' ἀπ τὰ φύλλα χύνει
καὶ τρίζει τὰ φτερά γοργὰ τὴν ὦρα ποῦ λιοπύρι
᾿ς ὄλη τὴν γῆ διαχύνεται καὶ ὄλα παντοῦ ξεραίνει·
μονάχ' ἢ σκίλλα τώρ' ἀνθεῖ. Πυρὸς εἶν' οἱ γυναῖκες,
ἀμμ' εἶν' οἱ ἄνδρες ἀχαμνοί· ὁ Σείριος τοὺς μαραίνει.

ΑΛΚΑΪΚΗ ΣΤΡΟΦΗ

Γιὰ τὰ κακά μας—μή μου σκοτίζεσαι
τί με τὴν λύπη—δὲν θὰ προκόψωμε.
Καλή μου, νὰ τὸ γιατρικό μας·
φέρε κρασί—νὰ μεθνοῦμ' οἱ δυόμας!

ΣΑΠΦΩ ΛΕΣΒΙΑ

(627-567 π. Χ.).

Σάπφα ἦτο τὸ Λεσβιακὸν ὄνομα τῆς ποιητρίας, τὴν ὁποῖαν ἐπωνόμασαν «δεκάτην Μοῦσαν» καὶ «Πιερίαν μέλισσαν» οἱ ἀρχαῖοι θαυμασταί της, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐσυκοφάντησαν οἱ κωμικοὶ τῶν Ἀθηνῶν. Νέα τῆς ἀποσπάσματα, ποῦ μᾶς ἐχάρισεν ἡ Αἴγυπτος, ἐφανερώσαν ὅτι ἡ Σαπφῶ εἶχε πραγματικὸν παρθηναγωγεῖον, ὅπου προσήρχοντο κοράσια καὶ μακρόθεν, τὰ ὁποῖα ἐδίδασκε χορὸν καὶ μουσικὴν. Περιφημον ἦτο τὸ ποίημα τῆς ζηλοτυπίας (III) ὅπου περιγράφει τί ὑποφέρει, καί, ὅπως λέγει ὁ Δογγίνος, «ψύχεται καὶ καίεται». Ἄλλὰ παρέστησε καὶ πᾶσαν ἄλλην ἐρωτικὴν ἀπόχρωσιν, ἀπὸ τὸ πρῶτον σκίρτημα τῆς παρθενικῆς καρδίας (II) μέχρι τῆς νυκτερινῆς καρδοκίας τοῦ ἐρωμένου (III) καὶ τοῦ πρωينوῦ ὕπνου τοῦ γαμβροῦ. (II) Ἔψαλε τὴν σελήνην καὶ τὴν ἀντανάκλασίν της εἰς τὴν ἀλμυρὰν θάλασσαν, τὰ ἄστρα καὶ τὸν Ἑσπερον, καὶ πρὸ παντὸς τὰ ἄνθη, τὸν ὑάκινθον, τὰ ῥόδα,—κάθε γυναικείαν ἀδυναμίαν.

ΣΑΡΦΙΚΗ ΣΤΡΟΦΗ

Τᾶστρα τὰ κοντὰ—στὴν γλυκεῖα σελήνη
τὴν εἰδή των κρύβουν—τὴν διαμαντένια,
ἄμα φῶς λαμπρὸ—στὴν γῆ πᾶσα χύνει,
ὄλη ἀσημένια.

II

Γλυκεῖά μου μάννα, δὲν μπορῶ στὸν ἀργαλειὸ νὰ ὑφαίνω
ἀγάπη μ' ἔπιασε βαρειά γιὰ νεὸ χαριτωμένο.

III

Ἔδυσ' ἢ Πούλια τώρα
καὶ τὸ φεγγάρι. Μὰ ψυχὴ...
Μεσάνυχτα. Φεύγει ἡ ὦρα
κ' ἐγὼ κοιμοῦμαι μοναχὴ!

III

Φαίνεται μου ὁ ἄνδρας—θεὸς πῶς μοιάζει
 κείνος ποῦ καθίσῃ—σ' ἐσὲ κοντὰ
 καὶ πρὸς τὴν γλυκειά σου—λαλιὰ ἀπαντᾷ
 κιᾶναγαλλιιάζει
 στῶμορφό σου γέλοιο!—πῶς μὲς στὰ στήθια
 τὴν καρδιά μου τοῦτο—φρικτὰ πονεῖ
 ἅμα λίγο ἴδω σε,—καμμιὰ φωνὴ
 δὲν βγαζω ἀλήθεια·
 μόν' ἢ γλῶσσα σπάζει—καὶ στήν χροιά μου
 μιὰ φωτιά ἴποκάτω—κρυφὴ περνᾷ,
 δὲν θωροῦν τὰ μάτια,—βοοῦν πυκνὰ
 μέσα ταῦτιά μου·
 χύνεται μου ὁ ἴδρωσ—μὲ πιάνει ζάλη,
 τρέμω, πράσιν' εἶμαι,—χόρτο σωστό
 καὶ νεκρὴ κοντεύω—νὰ κυλιστῶ·
 φαίνομαι ἄλλη!

Π

Κοιμοῦ μέσα στῆς ἀπαλῆς νυφούλλας σου τὰ στήθη.

III

Μεγάλη κόρη ἀνύπανδρη

Σὰν τὸ γλυκόμηλο ψηλὰ στήν ἄκρη κοκκινίζει,
 στήν ἄκρην ἄκρη τῆς μηλεᾶς, τί τῶχουνε ξεχάσει
 Ὅχι! κανεὶς δὲν τὸ ξεχνᾷ, δὲν μπόρεσε νὰ φθάσῃ!

ΑΛΚΜΑΝ ΛΑΚΩΝ

(Περὶ τὰ 620 π. Χ.).

Σύγχρονος τῶν Μυτιληναίων μελικῶν καὶ ἐπίσης ὀνομαστός ἦτον ὁ διδασκαλὸς τῶν Σπαρτιατικῶν χορῶν, ὁ ὁποῖος ἐμελεν εἰς γνησίαν δωρικὴν καὶ ὅμως παρεδόθη ὡς Λυδός, ἴσως διότι μετεχειρίζετο τὴν λυδιστὶ ἁρμονίαν. Ἀλλὰ διὰ τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας ἦτο δύσκολος καὶ δὲν ἐσφῆ-
 ζοντο, παρὰ ὀλίγιστοὶ τοῦ σίχου—καθὼς οἱ περιγράφοντες τὴν νυκτερινὴν ἠρεμίαν—μέχρις οὔ (τῷ 1855) εὑρέθη εἰς τὴν Αἴγυπτον εὐμορφον Παρθέ-
 ριον, ὅπου αἱ κόραι, διαιρούμεναι εἰς δύο ἡμιχόρια, ἀνταλλάσσουν πειρά-
 γματα. Ὄταν ἐγήρασεν, ἀπεχαιρέτισε τὰς μαθητρίδας του μετὰ τὸ θαυμάσιον γε-
 τετράστιχον, ὅπου σφῆζει μίαν λαϊκὴν πρόληψιν, ὅτι αἱ ἀλκύνες (τὰ ψαρο-
 πουλλία) ἅμα γηράσουν τὰρσενικά των, οἱ κηρύλοι, τὰ μεταφέρουν αὐταὶ ἐπάνω ἔς τὰ πτερά των.

Νύκτα

Κοιμοῦνται τῶν βουνῶν οἱ κάρες καὶ τὰ πλάγια
 χαράδρες, βράχοι λίθοι,
 καὶ τὰ ἔρπετὰ ποῦ ἢ μαύρη γῆ τρέφει περίσσια
 καὶ τὰ θεριά, τὰ γρόμια, τὰ μελίσοια,
 τὰ κήτη μέσ' στῆς μαύρης θάλασσης τὰ βύθη·
 κοιμοῦνται τῶν μακρόφτερων πουλλιῶν τὰλλάγια.

II

Κηρύλος

Παιδοῦλλες μου μελίφωνες, θὰ ψάλλετε πιά μόνες·
 Δέν με βαστοῦν τὰ γόνατα! Κηρύλος ἄς γενῶ,
 ποῦ στὸν ἀνθὸ τοῦ κύματος πετάει μὲ τίς ἀλκύνες,
 τὸ ξέννοιαστο τῆς ἀνοιξίς πουλλὴ τὸ γαλανό.

ΣΤΗΣΙΧΟΡΟΣ ΙΜΕΡΑΙΟΣ

(Περὶ τὰ 640-555 π. Χ.).

᾽Ονομάζετο Τεισίας καὶ ἦτον ἀπὸ τὴν Μεγάλην Ἑλλάδα, ἀλλὰ κατέβη εἰς τὴν Ἱμέραν τῆς Σικελίας καὶ ἐπωνομάσθη Στησίχορος ἀπὸ τὸ ἐπάγγελμά του. Οἱ χοροὶ του ἔψαλλαν εἰς ποικίλα μέτρα (τὰ Στησιχόρεια) πλείστους μύθους, ὄχι μόνον ἐπικούς, ἀλλὰ καὶ δημοτικούς-π. χ. τὸν μῦθον τοῦ Δάφνιδος-καὶ τὰ ποιήματά του ἐξετείνοντο εἰς 26 βιβλία. Καὶ ὅμως ἀπὸ τόσα ἔργα τοῦ μεγάλου ποιητοῦ δὲν ἔμειναν πρᾶ ὀλίγιστοι στίχοι, τῶν ὁποίων οἱ ἐπόμενοι περιγράφουν τὴν νυκτερινὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Ἥλιου εἰς τὴν οἰκογένειάν του. Ὁ Ἥλιος τοῦ Στησιχόρου, ὅπως καὶ τῶν δημοτικῶν μας τραγουδιῶν, ἔχει μητέρα καὶ γυναῖκα.

Ο Ἥλιος ἐκατέβαινε μέσ' στὸ χρυσὸ ποτήρι, *
γιὰ νὰ περάσῃ ἀνάμεσα τοῦ ὠκεανοῦ καὶ νᾶρθῃ
κάτω ἀπὸ τὰ συσκότεινα τῆς ἁγίας νύκτας βάθη
στὴν μάννα του, τὴν στεφανωτικὴν γυναῖκα, τὰ παιδιὰ του·
κ' ἐμπῆκε μέσα στῶν δαφνῶν σιγὰ τὰπόσκιον ἄλλος
περπατητὸς ὁ γυιὸς τοῦ Διός...

ΠΑΛΙΝΩΔΙΑ

Ὁ Στησίχορος ἔπαθεν ὀφθαλμίαν καὶ ἀπέδιδε τὸ πάθημά του εἰς τιμωρίαν τῆς Ἑλένης, τῆς ὁποίας εἶχεν ἀναφέρει τὴν ἀπιστίαν· τότε μὲ ἄλλους στίχους ἀπέσυρε πᾶσαν κακολογίαν καὶ ἀνέβλεψε.

Δὲν εἶν' ἀληθινὸς αὐτὸς ὁ λόγος.

Δὲν μπῆκες στὰ καλόστρωτα καράβια.

Δὲν ἔφθασες στὰ Πέργαμα τῆς Τροίας!

* (Βλέπε σελ. 16 σημ).

ΥΒΡΙΑΣ ΚΡΗΣ

(Περὶ τὰ 600 π. Χ.).

Εἰκάζεται ὡς σύγχρονος τοῦ Ἀλκμᾶνος, ἀπὸ τὸ κατωτέρω, τὸ μόνον σφῆζόμενόν του σκολιον, δηλαδὴ συμποτικὸν καὶ χορευτικὸν ἕσμα, ὅπου μὲ τὴν διάλεκτον τῆς πατρίδος του ἐκφράζει τὴν Κρητικὴν ἀγάπην πρὸς τὰ ὄπλα. Ἡ ἰδέα εἶναι ἡ αὐτὴ καθὼς τοῦ Ἀρχιλόγου (II), δηλαδὴ *τῆ μαχαίρα μου ζήσομαι*, ἀλλ' ὁ Ὑβρίας προφανῶς τραγουδεῖ καὶ χορεύει ἔνοπλος, κτυπῶν τὸ δόρυ του καὶ τὴν μικρὰν ἀσπίδα.

Πλούτη ἔχω κοντάρι καὶ σπαθὶ μεγάλο
καὶ γιὰ φύλαξι μου ἀσπίδι δυνατό·
μ' αὐτὸ ὀργώνω, αὐτὸ θερίζω καὶ μὲ τᾶλλο
μέσ' στὰμπέλι τὸ γλυκὸ κρασι πατῶ·

κ' εἴμ' ἀφέντης τῆς σκλαβολογιᾶς ἀτὸς μου·
κίθσοι γιᾶρματα δὲν ἔχουν καρδιά, νοῦν,
γονατίζουσι ἄψυχα κουφάρια ὀμπρὸς μου
βασιλεᾶ μὲ κράζουσι καὶ μὲ προσκυνοῦν!

ΣΟΛΩΝ ΑΘΗΝΑΙΟΣ

(639—559 π. Χ.).

Ὁ περιφημος «σοφὸς» καὶ νομοθέτης τῶν Ἀθηνῶν ἔγραψεν ὡς πάρεργα καὶ διάφορα ποιήματα, τὰ ὁποῖα κατόπιν ἔφαλλαν οἱ Ἀθηναῖοι, καθὼς οἱ Σπαρτιᾶται τοὺς στίχους τοῦ Τυρταίου. Ὁ Πλάτων, ὁ ὁποῖος εἶχε προγόνους συγγενεῖς τοῦ Σόλωνος, τὸν ἐγκωμιάζει ὡς ποιητὴν, τὰ δὲ σφριζόμενα ἀκροσπάσματά του, ἰδίως τὸ κατωτέρω, ὅπου φιλοσοφεῖ πολὺ πρακτικὰ περὶ τῆς τύχης τῶν ἀνθρώπων, δεικνύουν κάποιαν εὐσέθειαν καὶ ἰλαρότητα, ποῦ φαίνονται καὶ εἰς τὰ πρόσωπα τῶν ἀρχαϊκῶν ἀγαλμάτων.

Τῆς Μνημοσύνης καὶ τοῦ Διὸς παιδιὰ χαριτωμένα,
 Πιερίδες Μοῦσες, προσευχὴν ἀκούστε σιγαλή.
 Πλούτη ἀπὸ λόγου τῶν θεῶν γειὰ δώστ' μου κ' ἐμένα
 καὶ ἀπὸ τὸν κόσμον ὑπόληψι χαρίστε μου καλή·
 γλυκὺς στοὺς φίλους νᾶμ' ἐγώ, πικρὸς στοὺς ἀντιπάλους, 5
 ἔς ἐκείνους νᾶμαι σεβαστὸς καὶ ἔστουτους τρομερὸς·
 χρήματα νᾶχω δρέγομαι, ἀμμὴ ν' ἀρπάζω ἀπ' ἄλλους
 δὲν θέλω· γιὰτὶ πληρωμῆς θᾶρθ' ἕστερα καιρὸς.
 Τὸ βίος, ποῦ χάρισ' ὁ θεὸς σὶν ἄνθρωπο, ἀπομένει
 πάντα σιδεροκέφαλο καὶ βάσι ἔχει γιερό· 10
 μὰ κείνο, ποῦ ξεδιάντροπα τὸ κνηγοῦν, πηγαίνει
 τοῦ κάκον, καὶ σὴν νὰ τρανοῦν τὰ κρίματα, βαρεῖ
 καὶ δὲν προκόβει γρήγορα ὀργὴ τᾶναζατώνει·
 προβάλλει πρῶτα σὴν μικρὴ μιὰ σπύθα, κάτι τί,
 π' ἀρχίζει πρῶτ' ἀσήμαντη καὶ θλιβερὰ τελειώνει, 15
 γιὰτὶ τᾶδικομάζωτο τὸ κέρδος δὲν κρατεῖ.
 Ὅλων τὸ τέλος ὁ θεὸς θωρεῖ το· καὶ ὅπως παίρνει
 ἄνεμος ξάρνου καὶ σκορπᾷ καὶ σύννεφα πολλὰ
 καὶ τὸ βυθὸ τῆς θάλασσης σὲ κύματ' ἀναγέρνει
 καὶ ἀπάνω στήν γῆν ἔσοδειά παρέμορφη χαλᾷ 20

καὶ φθάνει καὶ ὡς τὸν οὐρανὸ, τὸ θεϊκὸ παλάτι
 κιᾶλλοτε πάλι ἀφήνει μας νὰ δοῦμε ξαστεριά
 καὶ ξαναλάμπ' ἡλιοχαρὰ ἔς ὄλα τῆς γῆς τὰ πλάτη
 καὶ δὲν θωρεῖς πιὰ καταχνιὰν ἀπὸ καμμιά μεριά,
 παρόμοια· ναι κ' ἡ πληρωμὴ τοῦ Διὸς, ποῦ δὲν χολώνει 25
 γιὰ κάθε μας κριμάτισμα, σὴν ἄνθρωπος θνητὸς,
 ἀμμὴ γιὰ πάντα πονηρὸς κανεῖς δὲν τοῦ γλυτόνει
 καὶ χωρὶς ἄλλο φαίνεται σὶτὸ τέλος τί ν' αὐτὸς·
 ἄλλος πληρώνει γρήγορα καὶ ἄλλος ἀργά· καὶ ἂν πάλι
 φύγουν αὐτοὶ καὶ τῶν θεῶν δὲν φθάση ὀργὴ καμμιά, 30
 ἀφθαστα θᾶρθη ἄλλη φορὰ· χωρὶς αἰτίαν ἄλλη
 θενὰ πληρώσουν τὰ παιδιὰ ἢ πίσω ὄλη γενεά.
 Οἱ ἄνθρωποι, καλοὶ κακοί, τὸν ἴδιο νοῦ κρατοῦμε·
 καθεὶς δένει γιὰ σίγουρον ὅ,τι ἔχει σὶτὰ μυαλά,
 πρὶν πάθωμε· τὸτ' ἕκαστος τὰ κλάματ' ἀρχινοῦμε 35
 μόν' ὡς τὰ τότε χᾶσκομε ἔς ὄνειρατα τρελά.
 Ὅποιος, ἄς ποῦμε, βαρετὲς ἀρρώστιες ἔχει πάρει
 ὄλο καὶ συλλογίζεται ποῦ ὑγεία θὰ ξαναρῆ
 ἄλλος ποῦναι δειλόψυχος, πῶς θᾶβγη παλληκάρι
 καὶ ὅποιος γεννήθηκε ἄσχημος θᾶναι κομπὸς θαρρεῖ 40
 καὶ ἄλλος ἂν εἶν' ἀπένταρος, καὶ τὸν παιδεύει ἢ φτώχεια,
 πῶς θ' ἀποκτήση χρήματα δοκέται αὐτὸς πολλὰ,
 καὶ τρέχει πιὰ ἄλλος ἄλλοσε, κιᾶν πνέουν ἀνεμοβρόχια,
 μὲ τὰ καρᾶβια, γιὰ ναῦρῆ γιὰ σπύτι του ψιλὰ,
 καὶ ἂν ἄνεμοι φουσομανοῦν, πελάγη ταξειδεύει 45
 χωρὶς νὰ λυπηθῆ ποσῶς τὴν δόλια του ψυχὴ.
 Ἄλλος γῆ κόβει σὺδενδρη καὶ ὀλόχρονα δουλεύει
 ἀπ' ὅσους μὲ ζαβάλετρα παιδεύονται οἱ φτωχοί·
 ἄλλος τοῦ Ἡφαίστου τὸ σφυρί, τῆς Ἀθηναῖς βελόνα
 μαθαίνει τα, κιᾶπὸ χερὸς κερδίζει τὸ φωμί·
 ἄλλον τὸν ἐδασκάλεσαν οἱ Μοῦσες τοῦ Ἐλικῶνα,

κ' ἔμαθε ὥραϊα γράμματα κ' ἔχει ἄμετρον τιμήν
 ὅς ἄλλον ὁ Φοῖβος ἔδωσε τῆς μαντικῆς τὰ δῶρα
 καὶ ξεύρει τοῦτος καθενὸς τί θάρσθῃ ἀπὸ μακρὰ
 (ἅμα τὸ θέλουν κ' οἱ θεοί· γιατί τὴν κακὴν ὥρα 55
 οὐτ' οἰωνοὶ μποδίζουσι τὴν, γὰρ πῆς, οὐτ' ἱερά).
 καὶ σύντεχνοι τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἄλλ' εἶναι παινεμένοι
 γιαιτροί· καὶ ὡς τόσο θαύματα δὲν κάνουν οὐδ' αὐτοί
 ἀπὸ μικρὸ κάπου σπυρὶ μέγας πόνος βγαίνει
 καὶ δὲν μπορεῖ μὲ βότανα γλυκὰ γὰρ γιαιτρευτῆ· 60
 καὶ πάλιν ἄλλον, ποῦ κακὸς ἀρρώστιες πολλὰς σέρονει,
 μὲ ἓνα τοῦ γγίξιμο ὁ γιαιτροὺς καλὰ τὸν κάνει εὐθύς.
 Τί θές; ἢ μοῖρα τὸ κακὸ καὶ τὸ καλὸ μᾶς φέρνει
 καὶ τὰ κανίσκια τῶν θεῶν δὲν ἔχει νάρνηθῆς.
 Κάθ' ἔργον ἔχει κίνδυνος· κανεὶς γὰρ ἰδῆ δὲν φθάνει 65
 πῶς θὰ τελειώσῃ ἅμ' ἀρχινᾷ δουλειὰ ποτὲ καμμιά.
 Ἐνας ποῦ ὄλα ζυγιάζει τὰ καλά, κατὰ ξεχάνει
 καὶ σὲ μεγάλην ἔπεσε καὶ χαλεπὴ ζημιὰ.
 καὶ πάλιν ὁ θεὸς μὴ σνντυχιὰ τυχερὴ δίδει τούτου,
 ποῦ ποτὲ δὲν καλομετρᾷ, καὶ σάζεται ὁ μωρός. 70
 Τὸ τέλος δὲν εἶναι γνωστὸ στὸν ἄνθρωπο τοῦ πλοῦτου
 κιόσοι τὴν ὥρᾳ ἀπὸ μᾶς τὸ πῶς μεγάλο βίος
 αὐτοὶ γυρεύουν τὰ διπλᾶ· ποιὸς ὄλους θὰ χορτάσῃ;
 ἀλήθεια κέρδη στοὺς θνητοὺς ὁ Ὑψιστος σκορπᾷ
 μόν' ἀπ' αὐτὰ ἀναφαίνεται ὀργή, ποῦ καθὼς φθάσῃ 75
 γιὰ γὰρ πληρώσῃ, πότ' ἔδω καὶ πότ' ἄλλου κτυπᾷ.

ΑΝΑΚΡΕΩΝ ΤΗΙΟΣ

(565-510 π. Χ.).

Ὁ περιφημὸς μελφδὸς τῆς Τέω—πόλεως ἀπέναντι τῆς Σάμου παρὰ
 τὸ σημερινὸν Σαγιατζήκ—ἀφήσας τὴν πατρίδα του κατὰ τὰ 545 π. Χ. ἕνεκα
 τῆς Περσικῆς ἐπιδρομῆς ἔζησε καὶ ἐγήρασε εἰς τὰς αὐλὰς τῶν τυράν-
 τῶν, τοῦ Πολυκράτους τῆς Σάμου, τῶν Πεισιστρατιδῶν τῶν Ἀθηνῶν καὶ
 τῶν Ἀλευαδῶν τῆς Θεσσαλίας. Τὰ ἐρωτικὰ καὶ βακχικὰ του ποιήματα
 ἀποτελοῦντα πέντε βιβλία, εἶχαν καταστήσει δημοτικώτατα καὶ κατὰ τοὺς
 Ρωμαῖκοὺς χρόνους ἐγέννησαν, ὅπως θὰ ἴδωμεν, πολλὰς ἀπομιμήσεις.

I

Ἐωθινόν]

Τὴν πίττα νωρὶς ἔκοφα καὶ μὴν μπουκκιὰν ἐπήρα,
 Τῆς κρᾶσι ἓνα κάδο χούφηξα καὶ τὴν λύρα
 ψάλλω τραγοῦδι ἐρωτικὸ στῆς ὄμορφης τὴν θύρα!

II

Εἰς τὸν Διόνυσον

ὦ βασιλεῖα ποῦ παίζετε
 μὲ τὴν Ἀφρῶ καὶ τὰς Ναιάδες
 καὶ μὲ τὸν Πόθο τὸν τρολὸ
 καὶ τὰ ψηλὰ γυρίζετε
 βουνὰ καὶ τὰς πεδιάδες,
 γονατιστὸς παρακαλῶ.
 Κ' ἐσὺ ὅς ἐμὲ καλόβολος
 ἔλα κ' ἐπακουσέ μου
 μὴ προσευχὴ μου διαλεκτῆ
 Τῆς θέλω γίνε σύμβουλος,
 καὶ πείσ' τὴν, Διόνυσέ μου,
 τὸν ἔρωτά μου γὰρ δεχτῆ!

III

Σφαῖρα μου ῥίχνει πορφυρή
ὁ χουσομάλλης Ἔρωσ ἔξω
καὶ μὲ μιὰ κόρη, ποῦ φορεῖ
σανδάλια, μὲ καλεῖ νὰ παίξω

Μ' αὐτὴ—θωρεῖς, Μυτιληγιά, —
μιὰ τὰ μαλλιά μου κοροϊδεύει
—θωρεῖς, εἶναι λευκά — καὶ μιὰ
'ς ἄλλην ἀγάπη της χαζεύει!

III

Δὲν ἀγαπῶ ὅποιον κάθεται καὶ πίνει σὶ τραπεζί
κιδλο μιλεῖ γιὰ σκοτωμοὺς καὶ μάχες τρομερές·
μόν' ὅποιος ξέρει, τῶν Μουσῶν δῶρα γλυκὰ νὰ παίξῃ
κι ἀρχίζει τὸ τραγούδι του γιὰ γάτες καὶ χαρὲς.

II

• Εἰς κόρην

Ἀνγερὴ μου φοραδοῦλλα, πῶς τὸ μάτι σου μὲ βλέπει
κιδλο φεύγεις καὶ νομίζεις, τίποτα δὲν ξέρω γώ;
Ἄκου μ' ἔχω νὰ σοῦ βάλω χαλινάρι, ποῦ σοῦ πρόπει,
νὰ τὸ σφίγγω καὶ στοῦ δρόμου τὲς στροφὲς νὰ σ' ὀδηγῶ·
τώρα βόσκεις στὰ λιβάδια, κ' ἑλαφρὴ πηδᾶς στὰ δάση,
τί δὲν βρέθηκε πιδέξιος καβαλλάρις νὰ σὲ πιάσῃ.

III

Ἄσπρο μουῖναι τὸ κεφάλι, οἱ κρόταφοί μου χιονισμένοι·
γέροκά ναι πιά τὰ δόντια, πῆρ' ἢ καλὴ νεότης δρόμο,
καὶ πολὺς καιρὸς σὶ τὸν κόσμον τὸν γλυκὸ δὲν μ' ἀπομένει
τοῦτο συχναστενάζω κ' ἔχω τοῦ Ταρτάρου τρόμο,
τί εἶναι φοβερὸς ὁ Ἄδης κ' ἔχει βαρετὸ κατέβα.
Ἄμα μιὰ φορὰ κατέβης, δὲν ξαναθωρεῖς ἀνέβα!

ΙΒΥΚΟΣ ΡΗΓΙΝΟΣ

(Περὶ τὰ 550 π. Χ.).

Ἀφήσας καὶ αὐτὸς τὴν πατρίδα του, τὸ Ῥήγιον (σήμερον Reggio)
τῆς κάτω Ἰταλίας, ὅπου εἶχε μεγάλην ἐπιρροήν, ἐπροτίμησε νὰ περιέρ-
χεται τὰς πόλεις καὶ νὰ διδάσκῃ παιδικούς ἰδίως χορούς.

Τὰ ποιήματά του ἀπέτελουν ἑπτὰ βιβλία, ἀλλὰ δὲν ἐσώθησαν παρά
ὀλίγοι ἔρωτικοὶ τοῦ στίχοι.

I

Ἄνοιξι καὶ ἀγάπη

Τὴν ἄνοιξιν ἀνοῦν οἱ κιδωνιὲς
ἀπὸ νερὰ τρεχᾶτα ποιισμένες
ἐκεῖ ποῦ κῆπον ἄβατο πανώριες ἔχουν νιὲς
κ' οἱ πετρουλλίδες θρέφονται στὰμπέλια σκεπασμένες.
Καὶ μόν' ὁ ἔρωσ μου οὐδὲ μιὰ κατάκοπος στιγμὴ,
σὸν τὸν Βορεά, σὸν τὸν Θρακιά, ποῦ μ' ἀστραπὲς παλεύει,
μὲ τῆς Παφίας τὴν τρελὴν ὀρμὴν
τοῦ νοῦ μου τὰ θεμέλια μου σαλεύει!

II

Καινούργια ἀγάπη

Ὁ ἔρωσ πάλι τακερὰ καὶ δόλια μὲ κοιτάζει
μέσ' ἀπ τὰ βλέφαρα τὰ γαλανά,
μὲ χίλια δυὸ δολώματα στὰ δίκτυα του μὲ βάζει
μὰ τρέμω ἐγὼ ποῦ βλέπω νὰ γυρνᾷ
σὸν νικηφόρον ἄλογο, ποῦ γέρασε, διστάζει
σὶ τὸ τρέξιμο νὰ παραβῆ ξανά.

ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ ΚΕΙΟΣ

(556—468 π. Χ.).

Ὁ περίφημος ποιητής, ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἰωνικῆς εὐστροφίας, ἔζησε εἰς τὰς αὐλὰς τῶν Ἀθηνῶν (τότε ἦτο τύραννος ὁ Ἰππίας) τῆς Κρανῶνος τῆς Θεσσαλίας καὶ τέλος τῶν Συρακουσῶν. Ἐγραφε κατὰ παραγγελίαν ποιήματα παντὸς εἶδους, ἐπινίκους, διθυρὰμβους, ὑπορχήματα, θρήνους, — ὅπως τὸν κατωτέρω παθητικώτατον θρήνον τῆς ἐπὶ τῶν κυμάτων φερομένης Δανάης. Πρὸ πάντων ὅμως ἐθαυμάζοντο τὰ δίστιχα ἐπιγράμματα του εἰς τοὺς ἐνδόξους νεκροὺς τῶν Περσικῶν πολέμων. Ὁ ποιητής γέρον εἶχε μεγάλην φήμην διὰ τὴν σοφίαν, τὴν χαριτολογίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν πολλήν του φιλαργυρίαν.

Στὸ σκαλιστὸ κιβούρι ἐντός, μέσ' στήν πνοή τ' ἀνέμου
καὶ τῶν κυμάτων μέσ' στήν ἄγρια ταραχή,
μὲ μάγουλα ἢ Δανάη ὑγρὰ καὶ φόβο στήν ψυχὴ
τὸ βρέφος ἔσφιγγε καὶ τοῦπε: Γυιέ μου,
τί πόνον ἔχω! μόν' ἐσὺ γλυκὰ γλυκὰ ἀνασαίνεις· 5
βυζασταρούδι ποῦσαι, κάμνεις μου ναὰ
μέσ' στᾶχαρο χρυσόκαρφο κιβούρι τῆς καημένης,
στήν ἄλαμπη τὴν νύκτα, μέσ' στὰ σκοτεινά.
Γιὰ τῶν ἀνέμων τὴν ὄπην ἐσένα δέν σε νοιάζει,
ποῦ ἀπάνω ἀπ τὰ μαλλάκια σου ὄλο καὶ σφυρᾶ, 10
κιούδὲ τὸ προσωπάκι σου ἢ ἄλμη τὸ πειράζει,
γλυκογερομένο σὲ στρωσίδια πορφυρά.
Ἄλήθεια, ἀν ἀπ τὴν θύελλα, μικρὸ μου, εἶχες δειλιάσει,
καὶ στὰ δικά μου λόγια θάβαζες αὐτί.
Κοιμοῦ λοιπόν, μωρὸ μου! μὰ... κ' ἢ θάλασσ' ἄς ὑπνάσῃ 15
κ' ἢ ἄμετρή μας σφυρὰ ἄς ἀναπαντῇ.
Κάποια ἀπὸ σέναν ἀλλαγὴ, φῶς, Ὑψιστε, ἄς προβάλλῃ,
παρηγοριὰ ἀπὸ σέ, Κρονίδη μου, ἄς φανῇ,
κιᾶν τύχη κ' εἶπα θαρρετὸ κανένα λόγο πάλι
ἢ κιᾶδικο, συχώρα με τὴν ὄρφανή!

ΙΠΠΩΝΑΞ ΕΦΕΣΙΟΣ

(Περὶ τὰ 540 π. Χ.).

Ὁ Ἰππῶναξ, ἀφοῦ ἐξωρίσθη ἀπὸ τὴν Ἐφεσον, ἔζησεν εἰς τὰς Κλαζομενάς, ὡς ἐπαίτης ποιητής. Ἐπείραξε δορυτάτα καὶ ἐξεδικήθη τοὺς δύο γλύπτας, τὸν Βούπαλον καὶ τὸν Ἀθηνιν, ποῦ τὸν εἶχαν γελοιογραφῆσει. Σφίζονται ὀλίγοι πικροὶ καὶ κωμικοὶ του στίχοι.

Πότε του ὁ Πλοῦτος—εἶπαμε, θεόστραβος—
σπίτι μου ἐμὲ δὲν ἤρθε νὰ πῆ «φίλε μου,
σοῦ δίδω τώρα τρεῖς χιλιάδες μετροητῆς
κιᾶλλα θὰ φέρω»· τί νὰ πῆς; θεόκουτος!

II

Τρυφερὸς σύζυγος

Δυὸ μέρες τῆς γυναίκας εἶν' οἱ πιὸ γλυκειές,
τοῦ γάμου ἢ μὰ κ' ἢ ἄλλη.. τῆς κηδείας τῆς.

ΤΙΜΟΚΡΕΩΝ ΡΟΔΙΟΣ

(Περὶ τὰ 500 π. Χ.).

Ἐξωρίσθη ἀπὸ τὴν πατρίδα του, ὡς φίλος τῶν Περσῶν καὶ κακόγλωσσος. Κατόπιν ἐμυκτήρισε καὶ τὸν Θεμιστοκλῆ, ὅτι δὲν τὸν ἐβοήθησε, καὶ τὸν στενὸν φίλον τοῦ μεγάλου πολιτικοῦ, τὸν Σιμωνίδην τὸν Κεῖον ὡς φλύαρον καὶ ταυτολόγον.

Χωρὶς αἰτία μ' ἔπιασε τῆς Τζιάς ἡ φλυαρία.
Ἡ φλυαρία μ' ἔπιασε τῆς Τζιάς χωρὶς αἰτία.

Ὁ Σιμωνίδης εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἔγραψε τὸ ἐπιτάφιόν του

Πολλᾶχω φάγει, πολλὰ πιεῖ, πολλὰ γιὰ κάθε ὥραῖον
εἶπα κακά, καὶ κείμαι ἄδῳ ὁ Ῥόδιος Τιμοκρέων.

ΦΩΚΥΛΙΔΗΣ ΜΙΛΗΣΙΟΣ

(Περὶ τὰ 540 π. Χ.).

Ἐγραψε διστίχους γνώμας. Ἀλλὰ τὸ σφζόμενον μὲ τὸ ὄνομά του διδακτικὸν ἔπος εἶναι μεταγενέστερον ἔργον Ἰουδαίου ἑλληνιστοῦ.

I

Τοῦ Φωκυλίδη εἶναι κιαυτό: Χωρὶο ποῦχει μωαλά
μικρό, νικᾷ μιὰν Νινευὶ ποῦ διοικηθῆ ἤ τρελά.

II

Τοῦ Φωκυλίδη εἶναι κιαυτό: Τί σ' ὠφελεῖ ἡ γενεά,
σὰν δὲν φανῆ σὰ λόγια σου χάρι ἢ βουλή καμμιά;

III

Πολλοὶ πῶς εἶναι γνωστικοὶ περνοῦνε στοὺς ἀνθρώπους,
ὡς εἶναι κ' ἔλαφροί, γιὰτὶ καλοὺς ἐπῆραν τρόπους.

ΔΗΜΟΔΟΚΟΣ ΛΕΡΙΟΣ

(Περὶ τὰ 540 π. Χ.).

Ἐγραψε καὶ αὐτὸς γνώμας στωικίας. Τὰ κατωτέρω δίστιχα εἶναι τοπικὰ πειράγματα, καθὼς ἐκεῖνα ποῦ συνηθίζομεν οἱ Ἕλληνες μεταξὺ μας ἕως τώρα.

I

Τοῦ Δημοδόκου εἶναι κιαυτό: Κουτοὶ οἱ Μιλήσιοι; Ὁχι!
Μόνο νὰ κάμνουν σὰν κουτοὶ τὸ ῥιζικό τους τῶχει.

II

Τοῦ Δημοδόκου εἶναι κιαυτό: Οἱ Χιώτες; ψευῆτες πρώτης,
Ὁλοι! Βγάλ' ἕνα, τὸν Προκλή. Μὰ κιὸ Προκλής μας Χιώτης.

ΘΕΟΓΝΙΣ ΜΕΓΑΡΕΥΣ

(Περὶ τὰ 500 π. Χ.).

Ὁ Θεόγνις, ὁ κατ' ἐξοχὴν γνωμικός, τοῦ ὁποῦ οἱ στίχοι ἐδιδάσκοντο εἰς τὰρχαῖα σχολεῖα, ἀπέτεινε τὰς συμβουλὰς του πρὸς τὸν νεαρὸν φίλον του Κύρνον Πολυπαίδην. Ὁ ποιητὴς ἀνῆκε εἰς τὸ ἀριστοκρατικὸν κόμμα τῶν Μεγάρων καὶ ἐμίσει φοβερὰ τοὺς δημοκρατικούς, ἀλλὰ ἦτο τύπος Δωριέως, εὐλιχρινῆς καὶ εἰς τὰ μίση καθὼς εἰς τὴν φιλίαν. Μετὰ τὴν ἦτταν τῶν εὐπατριδῶν ἐξωρίσθη καὶ ἀπέθανε μετὰ τὰ Μηδικά. Ὁ Ἰσοκράτης παρατηρεῖ ὅτι οἱ σύγχρονοὶ του δὲν ἀγαποῦσαν πλέον τὴν ποιήσιν τοῦ Θεόγνιδος: ἀλλὰ μερικὰ τετράστιχα (οἱ σφζόμενοι στίχοι του εἶναι σχεδὸν 1400, ἀλλὰ δὲν ἔχουν καμμίαν συνοχήν) μαρτυροῦν πολλὴν δύναμιν καὶ φραστικὴν πρωτοτυπίαν.

Μοῦσες καὶ Χάριτες, παιδιὰ τοῦ Διὸς χαριτωμένα 15
Στοῦ Κάδμου τραγουδήσατε τὸν γάμο ἕνα ὄρητὸ
«ἀγαπητὸ εἶναι τῶμορφο κ' εἶν' ἄλλα μισημένα»
Ἀπὸ χελιάκια ἀθάνατα τὸ ὄρημα βγῆκε αὐτό!

Αἶ μαύρη φτώχεια μου, γιὰτὶ δὲν φεύγεις νὰ μ' ἀφήσης 351
καὶ ναύρης ἄλλον σύντροφο; τί στέργεις τὸν κακὸ;
πήγαινε τώρα, γύρεψε κιἄλλοῦ νὰ κατοικήσης
αὐτῆς τῆς δόλιας μου ζωῆς μὴ θέλῃς μερικὸ.

Στενεύει, Κύρνε μου, ἡ καρδιὰ τᾶνδρὸς σὰν ὑποφέρῃ. 361
Μὰ σὰν πληρώσῃ τᾶδικο, πλατυχωριάζει εὐθύς.
Γαληνὰ βλέπε τὸν ἐχθρόν· μ' ἅμα σοῦ ὄρη ἰστὸ χέρι,
κτύπα του, δίχως πρόφασιν, χωρὶς νὰ λυπηθῆς.

Σὲ γέρον ἄνδρα πολὺ νὰ γυναικα δὲν του πάει 457
τί δὲν ἀκούει τὸ δοῖάκι της, καθὼς βάσκα ἔλαφρῃ
ποῦ δὲν τὴν κρατεῖ ἢ ἄγνωρα καὶ τὰ δεσμά της σπάει
μέσ' στὸ σκοτάδι κάποτε λιμέν' ἄλλοῦ ναυορῆ.

Ἄ κακὴ φτώχεια, μὰ γὰρ τοὺς ὤμους μου καθίζεις 649
καὶ μοῦ ντροπιάζεις τὸ κορμί, τὴν ὄψιν, τὸ μυαλό;
καὶ μὲ μαθαίνεις ἄθελα νὰ σκύβω, μ' εὐτελίζεις,
ἐνῶ γὰρ ξέρω τὸ σωστό, τὰρμόδιον, τὸ καλό;

Ὅσο μονάχος ἔπινα 'πὸ τὴν καθάρια βρύσι, 959
πόσο γλυκὴ μοῦ φαίνεται πῶς ἦτον τὸ νερό.
Μὰ τώρα ποῦχει θολωθῆ καὶ λάσπη ἔχει γεμίσει, *
θὰ πίνω ἀπὸ τὸν ποταμὸν ἢ βρύσι ἄλλου θανάου.

Χαρά στον, ἂ, καλότυχον ὅποιος προτοῦ γνωρίσῃ 1015
βάσανα χίλια, κατεβῆ στον Ἄδην τὸν βουβό,
πρὶν δοκιμάσῃ τῶν ἐχθρῶν τὰ πάθη καὶ τὰ μίση
καὶ πρὶν μάθῃ τῶν φίλων του τὸν νοῦ τὸν ἀκριβό!

Μωροὶ εἶν' ἐκεῖνοι καὶ σαλοὶ τοὺς πεθαμένους ὅσοι 1069
κλαῖν κιάφηφοῦν τὴν νεότη τους ποῦ σὰν ἀνθὸς μαδᾷ.
Γέλα, καρδοῦλλα μου γλυκειά· θὰ πλασθοῦν ἄλλοι τόσοι
μὰ σὰν τὰ κλείσω, θᾶμ' ἐγὼ μαυρόχρωμα ἐκείδα.

Μὴ μὲ τὰ λόγια στέργῃς με κιᾶλλοῦως νᾶν' ἢ καρδιά σου· 1083
ἂν μ' ἀγαπᾷς καὶ μέσα σου σπλάχν' ἄχῃς καθαρά,
παλληκαρήσια ἀγάπα με ἢ μ' ὅλα τὰ σωστά σου
μίσα με, κιᾶνασῆκωσε τὴν ἐχθρὰ φανερά!

* Βεβαίως ἐννοεῖ κάποιαν ἐρωμένην.

ΞΕΝΟΦΑΝΗΣ ΕΛΕΑΤΗΣ

(576—480 π. Χ.).

Ὁ Ἴων φιλόσοφος ἔφθασεν εἰς τὴν Ἑλέαν τῆς κάτω Ἰταλίας, ὅπου ἔδρασε τὴν ὀνομαστὴν Ἑλεατικὴν Σχολήν. Ἀλλὰ προτοῦ εἶχε περιέλθει ὡς ῥαφιδὸς πολλὰς Ἑλληνικὰς πόλεις, καὶ ἐκήρυξε θαρραλέως ἐναντίον τῆς τότε πολυθείας.

I

Ἐὸς εἶν' ἓνας ὕψιστος καὶ γὰρ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους
κιοῦτε τὸ σῶμα του, οὔτ' ὁ νοῦς μὲ τοὺς θνητοὺς εἶν' ὅμοιος.
Ὅλος θωρεῖ, ὅλος νοεῖ καὶ ὅλος αὐτὸς ἀκούει!
καὶ πάντα ἔναι μονότοπα καὶ ἀσάλευτα ἔναι πάντα!

II

Ἄν εἶχαν χέρια τᾶλογα, τὰ βόδια, τὰ λεοντάρια
νὰ φτειάνουν ὅ,τι οἱ ἄνθρωποι καὶ ζωογράφες νὰ γράφουν,
τᾶλογα καθὼς τᾶλογα, τὰ βόδια σὰν τὰ βόδια
θὰ ζωγράφιζαν τοὺς θεοὺς καὶ σώματα παρόμοια
σὰν τὰ δικὰ τους θᾶκαμναν θεοὺς, σὰν τὰ κορμιά τους!

III

Ἡ θάλασσά ἔναι τοῦ νεροῦ πηγὴ, πηγὴ τᾶνέμου
κιοῦτε στὰ σύννεφα πνοὴ χωρὶς τὸν πόντον θᾶταν,
οὔτε ῥοὴ τῶν ποταμῶν, οὔτε βροχὴ τοῦ ἀέρος·
μόν' εἶν' ὁ πόντος ὁ πλατὺς πατέρας τῶν ἀνέμων
καὶ τῶν νεφῶν καὶ ποταμῶν...

ΠΑΡΜΕΝΙΔΗΣ ΕΛΕΑΤΗΣ

(Περί τὰ 500 π. Χ.).

Μαθητὴς τοῦ Ξενοφάνους, ἔγραψε καὶ αὐτὸς ἐμμέτρως τὰς περὶ φύσεως ἰδέας του. Τὸ ἔπος του ἦτο διηρημένον εἰς δύο μέρη, τὸ περὶ ἀληθείας καὶ τὸ περὶ πλάνης. Οἱ ἐπόμεγοι στίχοι ἦσαν εἰσαγωγή, ὅπου εἰκονίζει παραστατικώτατα τὴν φιλοσοφικὴν ἀνάβασιν πρὸς τὰ ὕψη.

Τἄλλα, ποῦ σηκώνουν με ὡς ποῦ ποθεῖ ἡ ψυχὴ μου,
ὄλο κ' ἐμπρὸς μ' ἐπάγαιναν στὸν ἀκουσμένο δρόμον
Ἐκείνης, ποῦ τὸν λογικὸ παντοῦ τὸν ἀνεβάζει.
Ἐκεῖ φερόμουν μ' ἐπαιρναν τὰ λόγια τὰ θεῖα
σύγγοντα τᾶρμα κ' ἐμπροστιά κόρες τὰ ἡρία κρατοῦσαν,
τοῦ Ἥλιου οἱ Κόρες, π' ἄφησαν τῆς Νύκτιος τὰ παλάτια
καὶ πὰν κατὰ τὸ φῶς χωρὶς τῆς κεφαλῆς τὴν σκέπη.
Τᾶξόνι μέσ' στοὺς στρόφιγγες ἠχοῦσε σὰ φλογέρα
κ' ἐφλέγετον, γιατί οἱ διπλοὶ τὸ βιάζαν τορνεμένοι
κύκλοι δεξιὰ κἀριστερά, σὰν ἔτρεχαν νὰ πάμεν
ἐκεῖ ποῦ οἱ πύλες τῆς νυκτὸς καὶ τῆς ἡμέρας εἶναι!
Αὐτὲς βασιτᾶ τες πέτρωνον ἀνώφλι καὶ κατώφλι
ἀνδρα, κ' εἶναι σφαιλιστὲς οἱ δυὸ μεγάλες θύρες
κ' ἡ Δικ' ἡ ἀμείλικτη κλειδιά κρατεῖ ποῦ τὲς ἀνοίγουν.
Ἄμμῃ τὴν ἐξεγέλασαν μὲ μαλακὰ λογάγια
οἱ κόρες καὶ τὴν ἔπεισαν τὸ μάνταλο νὰ σπρώξῃ
ἀπὸ τὲς πόρτες βιαστικά κ' οἱ πόρτες μέγα χάσμα
ἔκαμαν, ἅμα διάπλατες ἀνοιξαν, ἓνα γῦρο
σταξόνια των τὰ χάλκινα μέσ' στὲς μακροῦς θηλειές των
ποῦ ναι δεμένες μὲ καρφιά σὺθὺς ἀναμεσά τους
οἱ κόρες ἴσια πέρασαν καὶ τᾶλλα καὶ τᾶρμα.
Κ' ἡ δέσποινα μὲ δέχθηκε καλόρεκτη καὶ πῆρε

5

10

15

20

τὸ χέρι μου στὸ χέρι τῆς κἀρχίγησε καὶ μοῦπε
«Καλό μου ἀγῶρι, σύντροφε ἠγιόχων ἀθανάτων
καὶ τῶν ἀλόγων, ποῦ ὡς ἐδῶ στὰ δώματά μου φθάνουν, 25
χαῖρε! κακὴ δὲν σ' ἔβαλε στὸν δρόμο τοῦτο μοῦρα,
στὸν δρόμον, ὅπου δὲν πατοῦν ἀνθρώπινα ποδάρια.
Ὁ νοῦς κὶδὲ λόγος δ' ἔφερε. Καὶ πρέπει ὄλα ν' ἀκούσης
καὶ τῆς ἀλήθειας τὴν ἀγνή λαλιά, ποῦ πάντα πείθει,
καὶ τὲς προλήψεις τῶν θνητῶν, ποῦ πιστεμὸ δὲν ἔχουν. 30
Ἄλλὰ καὶ τοῦτα ὀλότελα θὰ μάθης γιὰ νὰ ξέρης
τ' εἶναι καὶ δὲν εἶναι σωστό, θὰ τὰ γνωρίσης ὄλα!»

ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ ΚΑΘΑΡΜΟΙ *

ὦ φίλοι, ποῦ τ' ἀκράγατος τὴν ἄκρη κατοικεῖτε,
ἀπὸ κακί' ἀμάθητοι, τῶν ἀγαθῶν ἐργάτες,
λιμένες τῶν ξένων ἐσεῖς, χαιρετισμὸ δεχθῆτε
ἐγὼ θεός, ὄχι θνητός, κινουμαι ἀνάμεσό σας!

Δὲν παύετε τὸν σκοτωμὸ; δὲν βλέπετε πῶς τρῶτε
ἀπὸ τὴν τύφλα ὁ ἓνας σας τὸν ἄλλο, κρεοφάγοι;
Ἀρπάξει ὁ κῦρις τὸ παιδί, ποῦ τὴν μορφή εἶχε ἀλλάξει
καὶ σφάζει το ὁ θεόκοντος καὶ προσευχὴ μὴ κάμνει
κ' ἐκεῖνο τὸν παρακαλεῖ, μ' αὐτὸς χωρὶς ν' ἀκούσῃ
θυσιάζει το καὶ τᾶχαρο στὸ σπίτι βάζει δεῖπνο!
Ἰδια καὶ τὸν πατέρα ὁ γυιὸς καὶ τὰ παιδιὰ τὴν μάννα
σκοτώνουν, καὶ τὲς σάρκες τῆς ξεσχίζουν καὶ τὲς τρώγουν!

* Βλέπε τὴν ἐπομένην σελίδα.

ΕΜΠΕΔΟΚΛΗΣ ΑΚΡΑΓΑΝΤΙΝΟΣ

(495—435 π. Χ.).

Υπῆρξε πολιτικός ἀρχηγός, ἀλλὰ καὶ διδάσκαλος μυστηρίων καὶ θανμάτων. Τὰς θεωρίας του ἀνέπτυσεν εἰς μακρὸν περὶ *Φύσεως* ποίημα καὶ εἰς τοὺς *Καθαρούς*. Ἐπίστευεν εἰς ἀτελεύτητον μεταβολήν, εἰς τιμωρίαν τῶν ψυχῶν καὶ κατέκρινε τὴν κρεοφαγίαν. Ὁ Ἀριστοτέλης τὸν θεωρεῖ «φυσιολόγον μᾶλλον ἢ ποιητὴν», ἀλλ' ὁ Λουκρήτιος τὸν ἐγκωμιάζει καὶ τὸν ἐμμήθη εἰς τὸ μεγαλότεχνον ποίημά του, τὸ *De rerum natura*.

ΦΥΞΙΣ

Εἶν' τῆς Ἀνάγκης ὄρισμός, παλαιὸς τῶν θεῶν νόμος
Ἄγέραςτος, μὴ ὄρκους πολλοὺς περισσοσφραγισμένους,
ὅποιος τὰ χέρια μὴ αἵματα καὶ φόνους τὰ μολύνη
κισσοποιὸς ὁμόση ἄμαρτωλὸς φεματισμένον ὄρκον
εἰς ἔν' ἀπὸ τοὺς δαίμονες, ποῦ ζοῦν μακροὺς αἰῶνες,
τριμύρια χρόνια αὐτοὶ μακρὰ νὰ φεύγουν τῶν μακάρων
καὶ χίλιες ν' ἀποκτοῦν μορφῆς πλασμάτων ὀλονένα
καὶ τῆς ζωῆς τοὺς δύσκολους ν' ἀλλάζουν ἀνηφόρους.
Γιατὶ στὴν θάλασσα ἢ πνοὴ τοὺς διώγει τῶν ἀνέμων
καὶ στὴν στερεὰν ἢ θάλασσα τοὺς φτύνει, κ' ἢ γῆ πάλι
στοῦ ἡλίου τὴν φεγγοβολὴν κ' ἡλιος στὸν ἀέρα.
Ἄλλος τοὺς δέχεται ἀπ' ἄλλοῦ καὶ τοὺς σιχαίνονται ὅλοι.
Τῶρ' ἀπ' αὐτοὺς εἶμαι κ' ἐγώ, θεόδωκτος καὶ ἀλήτης!

II

Ἄλλο θὰ λέγω κανεὸς θνητοῦ δὲν ἔχει γένναν,
οὐδὲ καὶ τελευτὴν καμμιὰ τοῦ φοβεροῦ θανάτου,
ἀμμ' ἔχει μόνον ἔνωσι καὶ χωρισμὸν στοιχείων
καὶ τοῦτο γένναν οἱ πολλοὶ οἱ ἄνθρωποι ὀνομάζουν.

ΠΙΝΔΑΡΟΣ ΘΗΒΑΙΟΣ

(522—442 π. Χ.).

Ὁ Πίνδαρος, χωρικός ἀλλ' εὐπατριδῆς, ἔγινε γνωστός εὐθύς ἀποῦ συνέπληρωσε τὰς σπουδὰς του εἰς τὰς Ἀθήνας—δηλαδὴ μόλις 20 ἐτῶν, καὶ ἔφθασε τὰ 80, δοξαζόμενος ὡς ὁ ἀριστος μουσικός καὶ ὑμνητὴς τῶν ἀθλητικῶν ἀγώνων. Οἱ σφύζόμενοι 45 Ἐπίνικοι μαρτυροῦν τὴν πανελληνίον του φήμην. Ἄλλ' ἐπίσης ἐτιμᾶτο καὶ ὡς ὀργανιστικὸς ποιητὴς, διότι ἀφωσιωμένος εἰς τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν, ἔγραφεν Ὑμνοὺς καὶ Παιᾶνας, τῶν ὁποίων ἐσχάτως εὐρέθησαν κομμάτια. Μετὰ θάνατον ἔτυχε θείων τιμῶν καὶ ἡ οἰκία του ἐφυλάττετο ὡς ἱερά. Ἡ βαθεῖα του εὐλάβεια καὶ τὸ προφητικόν του ὕφος ἔδωσαν ἀφορμὴν νὰ συγκριθῇ πρὸς τὸν Δάντε. Ἄλλ' ἔνεκα τῶν πολλῶν ὑπαινιγμῶν καὶ τῶν διαλεκτικῶν του ιδιοτροπιῶν θεωρεῖται ὡς ἀμετάφραστος· τὰ κατωτέρω ἀποσπάσματα παρέχουν ἔνοιαν τῆς δυσκολίας ταύτης καὶ τοῦ ἀφθάστου ὕψους τοῦ ποιητοῦ.

ΝΕΜΕΟΝΙΚΟΣ Ε'

Ὁ «παῖς» Πυθέας ὁ Λάμπωνος, οἴκου γνωστοτάτου τῆς Αἰγίνης, ἐνίκησε τὸ παγκράτιον εἰς τὰ Νέμεα τὰ πρὸ τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας, πιθανῶς τῷ 483 π. Χ. Τὴν νίκην ἐκείνην ἐπανηγύρισαν, νέοι ἀκόμη, ὁ Βακχυλίδης μὲ μακρότατον ἐπίνικον (τὸν 16') καὶ ὁ Πίνδαρος, ὁ θανμαστὴς τῶν Αἰγινητῶν. Ἐνθουμούμενος τοὺς Αἰακίδας, τὸν Τελαμῶνα καὶ τὸν Πηλέα, παραιοπᾶ διατὶ ἐγκατέλειψαν τὴν νῆσον καὶ κατόπιν ἐπανέρχεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ νικητοῦ.

483 π. Χ.

Δὲν εἶμ' ἀνδριαντοποιὸς ἀγάλματα νὰ φτειάνω (στροφή α')
π' ἀσάλευτα πατοῦν τὸν στυλοβάτη!
Ἐσὺ, τραγούδι μου γλυκό, πᾶρε τὸ κάθε ἀκάτι
καὶ ἔς κάθε τρεχαντήρι ἀνέβα πάνω
καὶ λάμνε ἀπὸ τὴν Αἶγυα, νὰ πῆς στὴν οἰκουμένην,
πῶς ὁ Πυθέας τοῦ Λάμπωνος βλαστάρι
τοῦ παγκρατίου τὸν στέφανο στὰ Νέμεα ἔχει πάρει
πρὶν δεῖξῃ ἀκόμη ἀνθὸ χροσὸ στό γένει!

Στους Αἰακίδες πόρισε τιμή, τοὺς δοξασμένους, (ἀντιστρ.)
 τοῦ Κρόνου καὶ τοῦ Διὸς τοὺς ἀπογόνους,
 τῶν Νηρηίδων θρέμματα, καὶ τίμησε γιὰ χρόνους
 τὴν Αἴγινα του, π' ἀγαπᾷ τοὺς ξένους.
 τὴν πόλι, ποῦχαν εὐχρηθῆ περιδοξή νὰ γίνῃ
 γιὰ τὰ παιδιὰ της καὶ τὰ πλοῖα μιὰ μέρα,
 μπρὸς στὸν βωμό, μὲ σηκωτὰ τὰ χέρια στὸν αἰθέρα,
 οἱ ἔργοι τοῦ Χείρωνος ἐκεῖνοι
 κὼ Φῶκος, νύμφης γέννημα ἐπάνω στακρογιαλί. (στροφὴ β')

Ἔργο ὄχι δίκαιο μ' ἀποστομώνει,
 πῶς τὸ νησί τους ἄφησαν καὶ ποιά ἀπὸ τὴν Οἰνώνη
 κατάρα τοὺς ἀλκίμους εἶχε βγάλει.
 Θὰ σταματήσω καθεμιὰ ἀλήθεια δὲν κερδίζει
 σὰν δείχνῃ ξέσκεπο τὸ πρόσωπό της
 κ' εἶναι σοφὸ πολλὲς φορὲς νὰ ξεύῃ ἢ ἀνθρωπότης
 νὰ σιωπᾷ κιότι καλὰ γνωρίζει!

ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΟΣ ΙΒ'

Ἐργοτέλης ὁ Φιλάνορος μετὰ τινα στίσις ἔφυγεν ἀπὸ τὴν πατρίδα του, τὴν Κνωσὸν τῆς Κρήτης, εἰς τὴν Ἰμέραν τῆς Σικελίας, καὶ κατοπιν ἐνίκησε πολλὰκις ὡς σταδιοδρόμος. Ὁ Πίνδαρος, ἐκτεύων τὴν Τύχην, ἐντὸς τοῦ ναοῦ τῆς ὁποίας θὰ ἐψάλη ὁ ἐπίνικος, ἐξαιρεται διὰ μιᾶς εἰς φιλοσοφικὰ ὕψη περὶ τῆς εἰμωμένης.

472 π. X.

Παρακαλῶ, κόρη τοῦ Διὸς τοῦ Ἐλευθερίου, (στροφὴ)
 Σώτειρα Τύχη, τὴν μεγάλη σκέπε Ἰμέρα...
 Στὸ κῦμα ἐσὺ τὸν δρόμο κυβερνᾷς τοῦ πλοίου
 καὶ σὴν στερεὰ τὴν μάχη ἐσὺ τὴν φοινικὴ
 καὶ τῶν βουλῶν τοὺς ψήφους... Ἄλλη στὸν ἄερα
 κιᾶλλη κυλιέται χάμω τῶν θνητῶν εὐκὴ!

Σημάδι δὲν ἦδ' ἄνθρωπος κανεῖς ἀκόμη (ἀντιπρ)
 γιὰ τὴν δουλειά του ἀλάθευτο πῶς θ' ἀπογίνῃ
 γιὰ τὰ μελλόμενα τυφλὴ εἶναι πᾶσα γνώμη!
 πολλᾶρχονται παρὰ τὴν σκέφι τοῦ θνητοῦ.
 ξινὴ βγαίν' ἢ χαρά, μόνο καὶ πάλι ἐκεῖνοι
 συχνὰ χαμογελοῦν, ποῦ δάκρυσαν προτοῦ.

Καὶ σύ, γυνὴ τοῦ Φιλάνορος, μέσ' στὴν γωνιά σου, (ἐπωδὸς)
 σὰν ἐσωμάχος πετεινός, τὴν πατρικὴ
 τὰ πόδια σου ἄδοξα θὰ μάρανες ἐκεῖ,
 ἂν ἕνας σηκωμὸς δὲν σ' ἔπαιρνε, σιοχάσου!
 Μὰ τώρα, ἰδέ, στὰ Ὀλύμπια στεφανωμένος,
 προτοῦ στὰ Πύθια καὶ στὰ Ἰσθμια νικητής,
 θερμὰ λουτρὰ Νυμφῶν, Ἐργότελε, κρατεῖς,
 κοντὰ σὲ γνώριμα χωράφια ἀναπανυμένος.

ΡΥΘΙΟΝΙΚΟΣ Α'

Ὁ Ἴερον, ὁ τύραννος τῶν Συρακουσῶν, ἀφοῦ εἶχε νικήσει εἰς τὰ Πύθια (482) τὰ Ὀλύμπια (476) τὰ Νέμεα (473) τὰ Ὀλύμπια (472), ἐνίκησε καὶ πάλιν εἰς τὰ Πύθια τῷ 470 μὲ τέθριππον ἄρμα. Τότε οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως Αἰτνης, τὴν ὁποίαν εἶχε συνοικήσει πρὸ 4 ἐτῶν, τὸν ἀνεκήρυξαν Αἰτναῖον. Ὁ Πίνδαρος, ἀρχίζων ἀπὸ ἐξαισιῶν ἐγκώμιον τῆς μουσικῆς μεταβαίνει, βεβαίως χάριν ἀντιθέσεως, εἰς περιγραφὴν τῆς ἐκρήξεως τοῦ ἡφαιστείου, κατοπιν εὐχεται ὑπὲρ τῆς νέας πόλεως καὶ ἐγκωμιάζει καὶ συμβουλεύει τὸν νικητὴν.

470 π. X.

Ἄφρα χρυσή, καὶ τῶν Μουσῶν σὺ κτῆμα καὶ τ' Ἀπόλλωνος,
 π' ἀκούει τὸ βῆμα τοῦ χοροῦ, ἀρχὴ τῆς εὐφροσύνης,
 π' ἀκούν οἱ ψάλτες, ἅμα κρούεις κιὰρχίζεις τὰ προσίμια,
 κοὶ τὸ λαμπρὸ τοῦ κεραινοῦ τοῦ σπαθατοῦ ἐσὺ σβήνεις!
 Ἐσὺ κοιμίζεις καὶ στοῦ Διὸς τὴν ῥάβδο ἐπάνω τὸν ἀετὸν
 καὶ τὲς φτεροῦγες του κρεμᾷ ὁ βασιλεὺς τῶν φτερωτῶν

Νεφέλην ἐσὸν μελανὴν στάγκυλωτὸ κεφάλι του, (ἀντιστρ. α΄)
σκέπασμα τῶν γλεφάρων του γλυκὺ, γλυκὸ τοῦ χύνεις
μαυτὸς γαλιάζει καὶ κινεῖ τὰ νῶτ' ἀπὸ τοὺς ἤχους σου!
Κιὸ Ἄρης τᾶρματα πετᾷ ὁ πνίκτης τῆς εἰρήνης
κιὰγάλλεται. Καὶ τῶν θεῶν εὐφραίνεις ἐσὸν τὴν καρδιά
μὲ τοὺς ὄρθμους τ' Ἀπόλλωνος καὶ τῶν Μουσῶν τὴν τραγουδιά!

Μόν' ὄσα μίσησ' ὁ θεὸς ν' ἀκοὴν μουσικὴν σκιαῶνται (ἐπιφθόσ)
σ' ὄλη τὴν γῆ, σὴν θάλασσα καί, τοῦ Ταρτάρου ἀγρίμι,
ὁ θεοχόλωτος Τυφῶς, ὁ ἑκατοντακέφαλος,
ποῦ ἡ Κιλικία τὸν ἔθρεψε, μὰ τώρα θλίβει ἡ Κύμη
τὰ τριχωμένα στήθη του, κιὸ μέγας στῦλος τοῦδρανοῦ
κάθεται ἡ Αἴτνα ἐπάνω του, αἰῶνια μάννα τοῦ χιονιοῦ!

Ἡ Αἴτνα, ποῦ ξερονᾶ φωτιᾶς πηγὲς ἀπὸ τὰ βάθη της (στροφὴ β΄)
κ' οἱ ποταμοὶ ῥέμα καπνοῦ προχύνουν τὴν ἡμέρα
καὶ βράχους ἢ λάβα πετᾷ τὴν νύκτα κατακόκκινη
καὶ στὸν γιὰλὸ κατακυλᾷ μὲ κρότους πέτρα ὡς πέτρα
καὶ τὸ ἐρπετὸ κεῖνο φρικτοὺς σκορπίζει πύρινους κρονονοῦς
θανμάζει καὶ νὰ τὸ θωρῆ, θανμάζει καὶ ν' ἀκούη ὁ νοῦς!

Ἄ τὶ κρατᾷ ἀπὸ τὲς κορφῆς ἡ Αἴτνα τὲς μαυρόφυλλες, (ἀντιστρ. β΄)
ὡς τὰ ῥιζά της κ' ἡ πλαγιά κεντᾷ τὴν ῥάχι του ὄλη!
Σκέπε, Κρονίδη, σκέπε μας, π' ὀρίζεις τὸ ἠφαίστειο,
σύνορον χώρας καρπερῆς! Γειτόνισά του πόλι
καὶ δμώνυμή του δόξασε Ἰέρων ὁ συνοικιστής:
στὰ Πύθια ἀνακηρύσσεται ἀρματηλάτης νικητής!

ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΟΣ Ζ΄

464 π. X.

Ὁ Ῥόδιος ἀριστοκρατικὸς Διαγόρας ὁ Δαμαγίτου ἐνίκησεν ὡς πυγμαχὸς εἰς τὰ Ὀλύμπια τοῦ 464 π. X. ἀφοῦ, προηγουμένως εἶχε νικήσει καὶ εἰς τὰ Πύθια. Τότε ὁ Πίνδαρος μετέβη εἰς τὴν Ρόδον, ὅπου ἡ φῶδη ἔκαμε τόσην ἐντύπωσιν, ὥστ' ἐχαρόχθη εἰς χρυσοῦν πίνακα φυλαττόμενον εἰς τὸν ναὸν τῆς Δινδίας Ἀθηνᾶς. Τὸ πανηγυρικὸν προοίμιον ἔλεγε τὰκόλουθα.

Καθὼς ἕνας, ποῦ πάρη σὶ πλούσιο τοῦ χέρι (στροφὴ α΄)
χρυσὴ κούπα, στολίδι μέσ' στᾶλλα προικιά,
κ' ἐνῶ δρόσο αὐτὴ βράζει ἀπ' ἀμπέλι γλυκειά,
ᾗ ἕνα νεὸ τὴν χαρῖση καὶ πρόποσι φέρη
«στὴν ὑγείᾳ τοῦ γαμπροῦ, σὴν ὑγείᾳ τῶν γονεῶν»,
ζηλευτὸ γιὰ τὸν γάμο τὸν κάμνει τὸν νεόν,

ἔτσι ἐγὼ, π' ὄλο στέλλω σὲ νεοὺς Μουσῶν δόσι, (ἀντιστρ. α΄)
χυτὸ νέκταρ, γλυκὸ τοῦ μυαλοῦ μου καρπὸ,
ἄμ' ἀγῶνες νικήσουν, τιμὴ τοὺς σκορπῶ!
ᾠ χαρὰ στον, ποῦ φήμη ἀγαθὴ τὸν ὑψώση!
Πότ' ἢ Χάρι μὲ λύρα ἕνα νεὸ κολακεύει
πότ' αὐλοὺς πατοφώνους κρατεῖ κιᾶλλον νεύει.

Μ' αὐλοὺς ἤρθα καὶ λύρα, τὴν Ῥόδο νὰ ὑμνήσω, (ἐπιφθόσ α΄)
Ἄφροδίτης τὴν κόρη, τὴν νύμφη τοῦ Ἡλιοῦ,
καὶ τὸν νεό, π' ἄθλα πῆρε πυγμαχῆς, νὰ τιμήσω,
στὴν ἀγνὴ Κασταλία καὶ σὴν ὄχθη τοῦ Ἀλφειοῦ
καὶ μᾶζι τὸν πατέρα, ποῦ ἐμπρὸς σὴν Ἀσία
τὸ νησί του φυλάγει μὲ λόγχην Ἀργεῖα.

ΠΑΙΑΝ

Εἶναι ἀπὸ τὰ νέα εὐρήματα τοῦ Πινδάρου καί, ὡς φαίνεται, εἶχε προ-
χείρως συντεθῆ χάριν τῆς ἐορτῆς τῶν Θεοξενίων. Ὡραία παριστάνει ὁ
ποιητὴς τὴν ἐπιβολὴν τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν καὶ τὸν ἑαυτὸν του
πλανώμενον εἰς τὸ ἄλλος τῶν δαφνῶν καὶ τοὺς λοιποὺς ἱεροὺς τόπους.

Πυθῶν χρυσή, γὰ τὸ ὑψηλὸ
Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου τῶνομα
καὶ τῆς Παφίας παρακαλῶ,
καὶ τῶν Χαρίτων τῶν τρισσῶν,
στὴν θεία γεορτῇ δέξου με
προφήτην τῶν Μουσῶν!

Τᾶνάβρουσμά ἅμα τοῦ νεροῦ
τῆς Κασταλίας ἄκουσα
νὰ χύνεται ὄρφανὸ χοροῦ,
τὴν ἀπορία εἶπα νάρθῶ
νὰ διώξω,—νὰ τιμήσω σε,
κ' ἐγὼ νὰ τιμηθῶ!

Κ' ὑπάκουσά μου τὴν καρδιά,
σὺν τὸ παιδί τὴν μάννα τευ,
καὶ μπῆκα μέσ' στὴν λαγκαδιὰ
τοῦ Φοῖβου,—στεφανιῶν τροφόν,—
ποῦ πάντα χοροὺς ἔστηναν
οἱ κόρες τῶν Δελφῶν.

Ταῦτ' ἀποτελοῦν τὴν α' στροφὴν, δυστυχῶς δὲ ἡ ἀντιστροφή, ἢ ἐπφ-
δὸς καθὼς καὶ ἡ β' στροφὴ εἶναι κατεστραμμένη. Ἡ β' ἀντιστροφή καὶ
ἡ β' ἐπφδὸς ἀναφέρεται εἰς τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας, ἢ δὲ γ' στροφὴ ἐγ-
κοιμιάζει τὴν Αἴγιαν, «Δίος Ἑλλανίου φαινόν ἄστρον».

ΕΙΣ ΗΛΙΟΥ ΕΚΛΕΙΨΙΝ

Τὴν 30 Ἀπριλίου τοῦ 463 π. Χ. ὥραν 2 μ. μ. συνέβη ἔκλειψις σχε-
δὸν ὀλική. Ὁ Πίνδαρος (59 ἐτῶν τότε) ἔγραψε τὸ ἀκόλουθον ὑπόρχημα,
ὅπου ἐξέφραξε τοὺς φόβους του καὶ μετὰ τὴν μουσικὴν καὶ μετὰ τὰ κινήματα
τῶν χορευτῶν, οἱ ὁποῖοι τὸ ἔψαλαν ἐντὸς ναοῦ ἰδικοῦ του. Ἀλλὰ καὶ ρυ-
μνοὶ σήμερον οἱ στιχοὶ ἔχουν πολὺ μεγαλεῖον, ὡς ν' ἀντιμετωπίῃ τὸ
πελώριον ἄστρον ἀνάλογος θνητός.

Τοῦ ἡλιου Ἀκτῖνα τρίμακρη, σὺ τῶν ματιῶν ἢ μάννα,
τί μελετᾷς, θεόροτον ἄστρο, ποῦ ἕμερα σβήνεις;

Τᾶνθρώπου πῆρες τὰ περὰ τὰ πλάνα
καὶ σκοτεινὸ τοῦ νοῦ τὸ δρόμο ἀφήνεις!

Στὸ μονοπάτι τώρα ποῦ πατεῖς

τί, ποῦ προτοῦ δὲν ζήτησες, ζητεῖς;

Σ' ὀρκίζω σιδῶνομα τοῦ Διὸς τὰ πύρινα ἄλογά σου
πρὸς ῥύμη γύρισε ἀγαθή, πρὸς τὸ καλὸ τῆς Θήβης!

ἜΩ δέσποινα, θαῦμα τοῦ κόσμου, στάσου!

Ἄν ὁμως μῆνυμα βαρὺ κάποιου πολέμου κρούβης, (ἀντίστρ.)

ἢ τοῦ καρποῦ χαμόν, ἢ πυκνὸ χιόνι,

ἢ ἄνομη καὶ ξωρκισμένη στάσι,

ἢ κένωμα τῆς θάλασσης, ποῦ κάμπους θαλασσώνει,

ἢ παγετόν, ἢ θέρος ποῦ νὰ πιάσῃ

κείν' ἢ ὀργὴ καὶ λύσσα τῆς βροχῆς,

ἂν νὰ συγκλύσῃς θέλῃς τὴν γῆ πίσω

κιᾶλλη γενεὰν νὰ πλάσῃς ξαναρχῆς,

τίποτε δὲν μυρολογῶ... Μ' ὄλους κ' ἐγὼ θὰ σβήσω!

Συνέχεια τοῦ παιᾶνος ἀνευρέθη τελευταίως, ἀλλὰ δυστυχῶς ὑπάρχει
μέγα κενόν, τὸ δὲ λοιπὸν ἀναφέρεται εἰς τὴν μυθικὴν ἱστορίαν τῶν Θηβῶν.

ΚΟΡΙΝΝΑ ΤΑΝΑΓΡΑΙΑ

(Περὶ τὰ 490 π. Χ.)

Ἡ χαριτωμένη κόρη τῆς Τανάγρας (τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα εἶναι ὑποκοριστικὸν τοῦ Κόρη) ἔγινεν ὀνομασίη ὡς ποιήτρια, ἀφοῦ πεντάκις ἐνίκησε τὸν Πίνδαρον. Ἄλλ' ὁ περιηγητὴς Πουσαῖας, ποῦ εἶδε τὴν εἰκόνα τῆς, βεβαιώνει ὅτι τῆς νίκης ἰπῆρχαν δύο λόγοι· α') ὅτι ἔγραφε διάλεκτον, ποῦ ἐννοοῦσαν οἱ Βοιωτοὶ καὶ β') ὅτι ἦτο ἡ ὠραιότητι τῶν τότε γυναικῶν. Τῷ 1904 εὐρέθη πάπυρος μ' 150 στίχους τῆς Κορίννης εἰς γλῶσσαν ἀληθῶς Βοιωτικὴν· ἀλλὰ τὰ θέματα α') ποιητικὸς διαγωνισμὸς τοῦ Ἑλικῶνος καὶ τοῦ Κιθαιρῶνος καὶ β') ἡ τύχη τῶν θυγατέρων τοῦ ποταμοῦ Ἄσωπου τῆς Βοιωτίας, εἶναι ὅλως τοπικά. Ἴσως καὶ ἡ τοπικὴ μουσικὴ καὶ ἡ ἀγροτικὴ εὐθυμία ἦσαν ὅλη των ἡ χάρις. Τὰ βουνὰ τῆς Βοιωτίας φιλονικοῦν καθὼς ὁ Ὀλυμπος καὶ ὁ Κίσαβος τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ, ἴσως δὲ ὡς ἠτημένον Ἑλικῶνα ἐπειραξε ἡ Κόριννα τὸν Θηβαῖον ἀντίπαλόν της.

Εψαλε κιὸ Κιθαιρῶνας
καὶ τιμὴ πῆρε μεγάλη.
Κρουφὴ ψῆφο πᾶς νὰ βάλῃ
θεὸς ὄρισαν οἱ Μοῦσες
σὲ μιὰ κάλπη ἀπὸ χρουσάφι.
Κι ὄλοι ψήφισαν, μιὰ δῶναν
πρὸ πολλοὺς στὸν Κιθαιρῶναν.
Ὁ Ἑρμῆς μεγάλη τότε
φωνὴν ἔβαλε, πῶς πῆρε
λαμπρὴ νίκη, καὶ στεφάνι
κάθε ἀθάνατος τοῦ βάνει
κ' αὐτὸς τ' ὄχ' ἓνα καμάρι!
Ἀπ' τὴν ἄλλη ὁ Ἑλικῶνας
μὲ φαρμάκι στὴν καρδιά του
τρούπωσε μέσ' στὴν σπηλιά του!

ΒΑΚΧΥΛΙΔΗΣ ΚΕΙΟΣ

(Περὶ τὰ 510—440 π. Χ.).

Ἄνεμῖος τοῦ Σιμωνίδου καὶ συνοδὸς του εἰς τὰ ταξείδια, ἐτιμήθη πολὺ εἰς τὴν αὐλὴν τῶν Συρακουσῶν, ὅπου ἀντήλλαξε πειρακτικοὺς στίχους πρὸς τὸν αὐτάρεσκον Πίνδαρον. Ἄλλ' ἀπὸ τὰ ποικίλα ποιήματά του δὲν εἶχαν μείνει παρὰ μικρὰ κομμάτια, μέχρις οὔ (1896) εὐρέθη πάπυρος μὲ 13 τοῦ ἐπινίκους καὶ 6 διθυράμβους. Τούτων ὠραιότερος εἶν' ὁ κατωτέρω (17) ὅμοιος πρὸς ἐπύλλιον (ballade) καὶ διηγούμενος ἄγνωστον ἐπεισόδιον μεταξὺ τῶν δύο ἀντιπάλων, τοῦ Μίνωος καὶ τοῦ Θησέως. Ἡ ἀφορμὴ καὶ ὁ τρόπος τῆς φιλονικίας τῶν δύο παλληκαριῶν καὶ τὸ βούτημα εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης εἶν' Ἑλληνικώτατα.

Καράβι γαλαζόπλωρο
μὲ τὸν πολλὴν Θησέα
καὶ δυὸ φορὲς ἐπὶ παιδιὰ
Κρητικὸ σκίζει πέλαγος
καὶ στὰ παννιὰ τὰ ὄραϊα
στελλεῖ ἢ Ἀθηνᾶ πρῦμο βορεά.
Μὰ τὴν καρδιά τοῦ Μίνωος
οἱ πόθοι τὴν κεντοῦσαν,
τῆς Ἀφροδίτης τὰ κακά,
καὶ τάνυσε τὸ χέρι του
σὲ μιὰ μαυρομματοῦσαν
κ' ἔπιασε μάγουλα λευκά.
Κ' ἐφώναξε ἢ Ἐρίβοια
τοῦ Κέκροπος τὸ ἐγγόνι
ποῦ ἐφόρει θώρακα γιερό·
Εἶδ' ὁ Θησέας τὸ βλέμμα του
γυρίζει καὶ στυλώνει
κάτω ἀπ' τὰ φρούδια φλογερό.

Κ' ἔγγιξε τὸ φιλότιμο
 κ' ἡ λύπη τὴν καρδιά του
 καὶ «Τοῦ Διὸς—εἶπε—γυιέ,
 σκοπὸ δὲν ἔχεις τίμιον
 πὰ μέσ' στὸν νοῦ σου κάτου
 τὸ βαρὺ χέρι σου, ἀρχηγέ!
 Ἡ Μοῖρα ὅ,τι μᾶς ἔγραψε
 κ' ἡ Δίκη ὅ,τι ἔχει βάλει
 θεϊκὸ γὰ μᾶς στήν ζυγαριά,
 τὴν τύχη θὰ πληρώσωμε
 σὰν ἔρθῃ· μὰ σὺ πάλι
 τὴν γνώμη βάστα τὴν βαρεία.
 Γιατὶ ἂν ἐσὲ τοῦ Φοίνικος
 ἡ θυγατέρ' ἀγῶρι
 στήν Ἰδα σ' ἔκαμε τοῦ Διός,
 κ' ἐμέν' ἀπὸ θεοῦ γέννησε
 τοῦ Τροϊζηνίου ἡ κόρη
 τοῦ Ποσειδῶνος εἶμαι γυιός!
 Τῆς μάνας μου τῆς ἔδωσαν
 Νεραῖδες κυματοῦσες
 στήν γέννα σκέπασμα λαμπρό·
 θᾶταν καλά, πολέμαρχε
 τῆς Κρήτης, νὰ κρατοῦσες
 τὸν τρόπο τοῦτο τὸν χοντρό.
 Γιατὶ ἂν πειράξῃς ἄβουλα
 κανένα ἐσὺ κοράσι,
 δὲν θέλω πὰ νὰ διῶ τὸ φῶς.
 Στὴν δύναμι θὰ δείξωμε
 προτοῦ ποῖδς θὰ περάσῃ,
 τὰκόλουθ' ἄς τὰ κρήνῃ ὁ θεός!»

(ἀντιστρ. α')

Τοσᾶπεν ὁ περήφανος
 κ' ἐθαύμασαν οἱ ξένοι
 τὰ θάρρη του τὰ ζηλευτά.
 Μὰ κιὸ γαμπρὸς ἐχόλιασε
 τοῦ Ἥλιου· βουλή ὑφαίνει
 πρωτάκουστη καὶ λέγει αὐτά.
 «Πατέρα παντοδύναμε,
 Κρονίδη ἄκου μεγάλε
 παιδί σου ἂν μ' ἔχῃς ποτὲ πεί,
 σημάδι καλογνώριστον
 ἀπὸ τὰ οὐράνια βγάλε
 τώρα πυρόμαλλη ἀστραπή»·
 Εἰ δὲ καὶ σένα γέννησε
 ἡ Τροϊζηνία ἀλήθεια
 τοῦ Ποσειδῶνος γήγισο γυιό,
 αὐτὸ τὸ δακτυλίδι μου
 τ' δλόχουσο ἀπ τὰ βύθια
 τῆς θάλασσας φέρο' το νὰ διῶ!
 Ἄφοβα στοῦ πατέρα σου
 μέσ' στὰ βασίλεια βούτα
 τὸ σῶμα. Καὶ τώρα κοντὰ
 θὰ μάθῃς ἂν τὰ λόγια μου
 κ' ἐμέν' ἀκούσῃ τοῦτα
 ὁ βασιλεὺς ὅπου βροντᾷ»·
 Ἄκουσ' ὁ παντοδύναμος
 τὴν ἄμετρον εὐκή του
 κιᾶφθαστη χάρισε τιμὴ
 τοῦ ἀγαπημένου Μίνω του,
 Γὰ νὰ δοῦν τὸ παιδί του,
 ἄστραψε κιβλα στὴ στιγμῇ.

(ἐπωδὸς α')

(στροφή β')

Τὸ θαῦμα ὡς εἶδε ὁ πάντολμος,
 ποῦ πρόσμενε μ' ἐλπίδα,
 τὰ χέρια ὑψώνει νὰ εὐχηθῆι
 καὶ λέει, «Θησέα, τὸ μήνυμα
 τοῦ Διὸς εἶδες τὸ πῆδα
 στὸ νερὸ τῶρα τὸ βαθύ.

Κιὸ κρατερός πατέρας σου
 ἔσ' ὄλα τῆς γῆς τὰ μάκρη
 θὰ κάμη πῶς νὰ δοξαστῆς.»

Εἶπε μ' αὐτοῦ δὲ λύγισε
 τὸ θάρρος του· στήν ἄκρη
 ἐστάθηκε τῆς κουπαστῆς,

καὶ νὰ στὸ κῦμα, πᾶνοιξε
 γιὰ νὰ τὸν περιλάβη.
 Κιὸ γυῖος ἐσάστισε τοῦ Διὸς

καὶ διάταξε προσάνεμο
 νὰ μείνῃ τὸ καράβι.
 Μὰ ἡ μοῖρα τᾶφερον ἄλλοιῶς.

Καὶ τὸ καράβι ἀρμένιζε (ἀντιστρ. β')

μὲ τοῦ βορεᾶ τὴν αὔρα
 καὶ τῆς Ἀθήνας τὰ παιδιά
 πῶς πήδησε στὴ θάλασσα
 δάκρυα ἐχύναν μαῦρα
 καὶ κλαῖαν τὴν τύχη τὴν βαρειά.

Μὰ τὸν Θησέα συνόδευαν
 δελφίνα στοῦ πατρός του
 Στῶν θεῶν ἤρθε τὴν αὐλή

κ' ἐκεῖ ἄμα τὲς ἠλιόμορφες
 Νεραίδες εἶδ' ἐμπρός του
 πρῶτα φοβήθηκε πολύ.

Ἀπὸ τὰ φροῦτα μέλη των
 ἐλάμπαν οἱ κωπέλλες
 καθὼς τὸ σέλας τῆς φωτιᾶς
 καὶ στὰ μαλλιά των ἔπαιζαν
 χρυσόπλοκες κορδέλλες
 κ' ἐχόρευαν ὄλες μὲ μιᾶς.

Εἶδε καὶ τοῦ πατέρα του
 στὸ ξωτικὸ τὸ σπιτι
 τὴν σύζυγο τὴν τρυφερῆ

καὶ μὲ τὰ βρά τὰ χέρια της
 ἢ δέσπων Ἄμφιροίτη
 ὄξειά πορφύρα τοῦ φορεῖ.

Καὶ στὴ σγουρῆ τὴν κόμη του (ἐπωδὸς β')
 ῥόδινο βάζει στέμμα
 ποῦχε ἀπ' τοῦ γάμου τὸ πρῶν
 τῆς Ἀφροδίτης χάρισμα

Ποτὲ δὲν εἶναι ψέμα
 ὅ,τι θελήσουν οἱ θεοί!

Νά! πλάγι στὸ λεπτόπρυμνο
 καράβι τῶρα ἐφάνη
 Πῶς ἔσκασε τὸν Κορητικόν,

ἀπὸ τὴν θάλασσ' ἄβρεκτος
 ὡς ἤρθε μὲ στεφάνι!
 Τί θαῦμα ἔσ' ὄλους, τί κακό!

Καὶ νὰ σου κ' οἱ πεντάμορφες
 παρθένες οἱ Νεραίδες
 μ' ἄλλη χαρὰ μέσ' στὴν ψυχῆ
 ἐχόρευαν κιννάραζαν

* «αἶ τῶρα, Μίνω, τὰ εἶδες;» *
 καὶ πέρα ἢ θάλασσ' ἀντηχεῖ.

Κιάπο κοντὰ μελῶδησαν
 κ' οἱ νέες κ' οἱ νέοι ἐκείνοι
 μὲ τὴν φωνή τους τὴν ψιλή.
 Καὶ τοὺς χοροὺς μας, Δήλιε,
 γειὰ δὲς μὲ καλωσύνη
 καὶ τύχη δῶσε μας καλή!

II

Πρόσκλησις εἰς συμπόσιον

Πάχη βοδιὰ δὲν ἔχει κιούτε στρωῶσι ἐδῶ χρυσή,
 οὔτε πεύκια πορφυρά,
 μόνο στὴν ψυχὴ χαρὰ
 καὶ γλυκόλαλο τραγούδι καὶ γλυκόποτο κρασί
 στὰ ποτήρια τὰ χοιτρά!

III

Παροίνιον

* Χαρά στον, ὅποιος πίνει, πίνει καὶ μεθυῶ.*
 Σὰν ἢ κροστήρῳ ἀνεβοκατεβαίνει,
 μιὰ γλύκα τὴν καρδιά του τὴν θερμαίνει,
 κιὸ Ἐρωτας τοῦ ἀνάβει τὰ μυαλὰ βαθιά:

κερῶ του ἐλπίδα στὰ Διονύσια δῶρα.
 Κάθε σκοτούρα τότε τὴν πετῶ ψηλά.
 γοργὰ τειχιά καὶ κάστρα μόνος του χαλῶ
 κιῶλων μονάρχης θᾶναι τώρα τώρα.

Χρυσόστρωτ' ἢ αὐλή του λάμπει χαρωπὰ
 καὶ τὰ καρᾶβια ἀλεύρη φορτωμένα
 τοῦ Νείλου πλούτη κουβαλοῦν του ὀλοένα!
 Μὲ τὸ κρασί ἢ καρδιά μας πῶς χαροκοπᾶ!

Αἴσχυλος Εὐφορίωνος

(525—456 π. Χ.).

Τὸν πατέρα τῆς τραγῳδίας, τὸν Μαραθονομάχον καὶ Σαλαμινομάχον ποιητὴν ἐδίδαξαν οἱ Ἀθηναῖοι ὡς ἄσεβῆ, ὅτι «ἐβεβήλωσε», (δηλ. διεκοίνωσε) τὰ μυστήρια τῆς Ἐλευσίνας, ὅπου εἶχε γεννηθῆ. Ὁ Αἰσχύλος ἐσώθη. Ἀλλὰ πράγματι δὲν ἦτον εὐλαβὴς ὡς ὁ Πίνδαρος, οὐδὲ κἂν ὡς ὁ Σοφοκλῆς. Τὰ φοβερὰ προβλήματα τῆς εἰμαρμένης καὶ τῆς θείας Δικαιοσύνης ἐτάρασαν βαθύτατα τὸν τεράστιον του νοῦν καὶ τὸ τελευταῖον του ἀριστούργημα, ἡ τριλογία Ἑλέστια (458) παριστάνει τὰ ἐγκλήματα τοῦ οἴκου τῶν Ἀτρεϊδῶν μὲ τόσην δύναμιν, ὅσην ἔκοιτε μόλις ἐπλησίασε ὁ οἶκος τῶν Προμηθεῶν εἶναι ὑψηλότερον ἀκόμη δρᾶμα, πραγματικῶς Σαικοπῆρος. Ἀλλ' ὁ Προμηθεὺς εἶναι ὑψηλότερον ἀκόμη δρᾶμα, πραγματικῶς Σαικοπῆρος. Ἀλλ' ὁ Προμηθεὺς εἶναι ὑψηλότερον ἀκόμη δρᾶμα, πραγματικῶς Σαικοπῆρος. Ἀλλ' ὁ Προμηθεὺς εἶναι ὑψηλότερον ἀκόμη δρᾶμα, πραγματικῶς Σαικοπῆρος. Ἀλλ' ὁ Προμηθεὺς εἶναι ὑψηλότερον ἀκόμη δρᾶμα, πραγματικῶς Σαικοπῆρος.

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

Ὁ θεὶ αἰθέρα καὶ ταχύπτερες πνοῆς
 καὶ ποταμῶν πηγές, γέλασμι ἀμέτροτο
 τῶν πελαγίων κυμάτων, καὶ παμμάννα γῆ 90
 καὶ παντοσκόπε κύκλε, ἦλιε, σᾶς καλῶ
 πόσα παθαίνω ἴδέτε ἀπὸ θεοὺς θεός!
 δέτε πόσων φοικτῶν
 θὰ βαστάζω τὸ πάλαισμι ἀγῶνων 95
 μυριάδες ἐτῶν!
 τῶν θεῶν ὁ καινούργιος ταγὸς τρομερὰ
 τέτοια ἐρῆκε δεσμὰ γιὰ μὲ μόνον!
 δυστυχία! τὴν τώρα θρηνῶ συμφορὰ
 καὶ τὴν ἄλλη ποῦ θᾶρθη! ποιά θᾶν ἢ φορὰ
 ποῦ τὸ τέλος θὰ φθάσῃ τῶν πόνων; 100
 Κι ὅμως τί λέγω; Ὅλα τὰ προμάντευσα

σωστά καὶ τίποτ' ἀμελέτητο κακὸ
 δὲν θὰ μοῦ φθάσῃ. Κ' ἔτοιμος τὴν τύχη μου
 τὴν πεπωμένη θὰ δεχθῶ· τὸ ξεύρω ἐγὼ
 τὸ κράτος τῆς ἀνάγκης τὰπροσμάχητο! 105
 Μόν' οὔτε νὰ σιγήσω μοῦ εἶναι δυνατόν
 οὔτε νὰ μὴ σιγήσω. Ἄφοῦ ἡχάρισα
 καλὰ στὸν κόσμον, αὐτὰ εὐρῆκα τὰ κακά.
 Μέσ' ἔς ἀναρθήκι ἔκρουρα ὁ ταλαίπωρος
 τῆς φωτιᾶς σπῖθα, ποῦ ἔναι πόρος τῶν θνητῶν
 γιὰ κάθε τέχνη καὶ μέγας δάσκαλος· 115
 τέτοιας πληρώνω ἀμαρτίας τὴν ποινὴ
 στὸν Καύκασο δεμένος μὲ τὰ σίδερα!
 ἄ, ἄ—ποιός, ἔφθασ' ἤχος κιᾶφαντη ποιά μυρωδιά
 θεόσταλη ἢ ἀνθρώπου ἢ καὶ ἀνάμεικτη
 ποιοὺς ἦρθε τάχα σῖκτρα πέματα τῆς γῆς
 νὰ δῆ, τὰ βάσανά μου, ἢ θέλει τίποτε;
 Ὡρεῖτε με δεσμώτην, ἄμοιρο θεόν!
 Δέτ' ἐχθρὸ τοῦ Διός, τῶν θεῶν μισητὸν
 ὅσοι μπαίνουν στοῦ Διὸς τὸ παλάτι 120
 κιόλα τοῦτα πῶς πάντα γεμάτη
 τὴν καρδιά μου συμπάθεια εἶχα ἔγω τῶν θνητῶν!
 Συμφορὰ μου! σὰν τί ξανὰ πάλι γροικῶ;
 πουλλιῶν ἄκου ἀναφτέριασμα πέρα
 σὰν νὰ σχίξῃ ἐλαφρὰ τὸν αἰθέρα.
 Κάθε τί ποῦ κοντεύει, θαρρῶ το κακό.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

Αἰσχύλον Εὐφορίωνος, ποῦ ἀπέθαν' ἔδωκάτου
 τὸ μνημ' αὐτὸ τῆς καρπερῆς τῆς Γέλας τὸν σφαλᾶ.
 Ἡ Μαραθῶνα θὰ σοῦ πῆ γιὰ τὴν παλληκαριά του
 κιὸ Μῆδος ὁ μακρόμαλλος, ποῦ ξέρει τὴν καλά.

ΣΟΦΟΚΛΗΣ ΣΟΦΙΛΛΟΥ

(496—405 π. Χ.).

Ὁ Σοφοκλῆς εἶναι ὁ κατ' ἔξοχὴν Ἀθηναῖος ποιητής. Εὐγενής, εὐ-
 μορφος, ἐραστής τῶν Ἀθηναίων, ἦτο σχεδὸν πάντοτε δημοφιλέστατος.
 Ἀνεδείχθη στρατηγός, Ἑλληνοταμίας καὶ πρόβουλος τῆς πόλεως καὶ ποτὲ
 δὲν ἐζήτησε τιμὰς μεταξὺ ξένων. Κατὰ τὰ γηρατεῖά του (ἔζησεν 90 ἔτη)
 δηγοῦντο ὅτι εἶχε δίκην μὲ τὸν υἱὸν του Ἰοφῶντα, ζητοῦνται νὰ τοῦ ἀφαι-
 ρέσῃ τὴν διαχείρισιν τῆς μεγάλης του περιουσίας. Τότε κατὰ τὸν θρόνον
 ὁ ποιητής περιορίσθη ν' ἀναγνώσῃ πρὸς τοὺς δικαστὰς τὸ ἀστάσι-
 μον τῆς υστάτης του τραγῳδίας, τοῦ *Οἰδίποδος τοῦ ἐπὶ Κολωνῶ*.

Εἶν' ἐγκώμιον τῶν Ἀθηναίων καὶ πρῶτον μὲν ὑμνεῖ τὴν φύσιν τοῦ
 δήμου τοῦ ποιητοῦ, τοῦ Ἰππίου Κολωνοῦ (τὸν ὁποῖον σήμερον ἀσχημίζει
 ὁ τροχιόδρομος καὶ δύο τάφοι) κατόπιν τοῦ Κηφισοῦ, τοῦ ἐλαιῶνος, καὶ
 λήγει εἰς ἔπαινον τοῦ ἱππικοῦ καὶ ναυτικοῦ τῆς πόλεως. Τὸ ὅλον ἔχει
 τόνον γλυκύτατα μελαγχολικόν, ὡς νὰ ἐμάντευεν ὁ ποιητής τὴν ἤτιαν
 τῶν Ἀθηναίων.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΕΠΙ ΚΟΛΩΝΩ

(στ. 668—720)

Ὁ χορὸς λέγει πρὸς τὸν Οἰδίποδα:

Τῆς ἱπποτρόφου, ξένε, γῆς (στροφὴ α')

Τὰ πιθμορφα ἦρθες μέρη,
 στὸν ἄσπρο Κολωνό,
 ποῦχει τὰηδόνι τὸ γλυκὸ
 στὴν χλωρασιά λημέρι
 καὶ μύρεται ἀδγυό
 στὸν βαθυπράσινο κισσό
 ἔς ἀνέμβατη τὰηδόνι
 τρυπῶνει φυλλωσιά,
 ἀνῆλιαγη κιανάνεμη,
 ποῦ ὁ Βάκχος ξεφαντώνει
 μὲ Νύμφες στὴν δροσιά!
 Τὴν εὐωδιά του ὁ νάρκισσος (ἀντιστροφὴ)
 μ' οὐράνια στάλα χύνει

καὶ θάλλει μὲ χρυσὸ
 λουλούδι ὁ κρόκος κίβρουπη
 καμμιά δὲν παύει κρήνη
 ποῦ ῥέει στὸν Κηφισό!
 Μὰ στὰ χωράφια πηλαεῖ
 τρεχᾶτος νύκτα ἄμερα
 μ' ἀστέρευτο νερό·
 ἢ Ἄφροδίτη δὲν μισᾷ
 κ' οἱ Μοῦσες ἐδῶ πέρα
 νὰ στήνουν τὸν χορό·

Καὶ κάπι ποῦ δὲν ἄκουσα νᾶχη ἢ Ἀσία γῆ (στροφή 6')
 κ' ἢ Δωρικὴ τοῦ Πέλοπος νᾶχη σὰν τοῦτο νῆσος,
 αὐτόβλαστο ἀκατάλυτο φυτό,
 τῶν ἀντιμάχων φόβημα καὶ μῖσος,
 ἀνθίζει στήν γῆ τούτη ἀγαπητό·
 τῆς παιδοτρόφου τῆς γλαυκῆς τὸ φύλλο τῆς ἐλιάς,
 ποῦ χέρι γέρου κανενὸς ἢ νεοῦ δὲν τὸ πειράζει,
 γιὰ τὸ βλέπει ὁ ἄγρουπος τοῦ Διὸς
 Μοοῖου κύκλος, τὸ κοιτάζει
 ὁ θεῖος τῆς Παλλάδος ὀφθαλμός!

Ἔχω κ' ἐν' ἄλλο παῖνεμα τῆς χώρας μου νὰ πῶ, (ἀντιστρ.)
 καύχημα πρῶτιστο τῆς γῆς, θεοῦ μεγάλου δόσι
 σιᾶλογα καὶ στήν θάλασσα κρατεῖ!
 Ὡ γυιὲ τοῦ Κρόνου, ποῦ χεῖς θεμελιώσει
 τῶν Ἀθηῶν τὴν περηφάνεια αὐτή,
 σὺ, Ποσειδῶν, ὅ,τι βασιᾶ τάλου τὴν δομὴ
 στοὺς δρόμους τούτους ἔδειξες ἐσύ, τὸ χαλινάρι,
 σὺ στὸν γιάλο κουπὶ τὸ δυνατό,
 ποῦ νὰ προφθάνῃ ἔχει τὴν χάρι
 τὰ πόδια τῶν Νηρηίδων τὰ ἐκατό!

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΜΝΗΣΑΡΧΙΔΟΥ

(480—406 π. X.)

Ὁ μελαγχολικὸς καὶ ιδιότροπος τραγικὸς ἐνεωτέρωσε τολμηρῶς ὄχι μόνον εἰς τὴν οἰκονομίαν τῶν τραγωδιῶν του, τὰς ὁποίας ἤρχιζε μὲ πρόλογον καὶ ἔλυε μὲ θεὸν ἀπὸ μηχανῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν μουσικὴν τῶν χορικῶν του. Αὐτὰ δὲν εἶχαν στενὴν σχέσιν πρὸς τὸ δράμα, ἀλλ' αἱ μελωδίαι τῶν διεδιδόντο καὶ ἐψάλλοντο κατόπιν μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, ὅπου ὑπῆρχε θέατρον καὶ ὅπου δὲν ὑπῆρχε. Τὸ κατωτέρω ἐγκώμιον τῶν Ἀθηῶν διακόπτει τραγικωτάτην σκηνὴν τῆς *Μηδείας*, ὃ δὲ ὕμνος τῆς Εἰρήνης εἶναι ἀπὸ τὸν μὴ σφζόμενον *Κρεοφόνην*. Οἱ τετράμετροι (III) εἰν' ἀπὸ τὴν τελευταίαν του τραγωδίαν, τὴν *Ἰφιγένειαν ἐν Αἰδίῳ*, τὴν ὁποίαν ἔγραψε (καθὼς καὶ τὰς *Βάκχας*) εἰς τὴν Μακεδονίαν, ὅπου κατέφυγε καὶ ἀπέθανεν ὠργισμένος διὰ τὸν φθόνον τῶν Ἀθηναίων.

I

ΜΗΔΕΙΑ

(824—44)

(στροφή)

Οἱ Ἀθηναῖοι καλότυχοι,
 θεῶν μακάρων ὀνόμοι,
 χώραν ἀπίτητη ἀπ' ἐχθρῶ
 * καὶ λόφο χαίρονται ἱερό,
 ποῦ ἢ αἴγλη στεφανῶνει *
 καὶ πάντ' ἀπὸ λαμπρότατον
 ἄβρᾶ περοῦν αἰθέρα,
 ἐκεῖ ποῦ Μοῦσες τὲς ἐννεᾶ
 λένε ξανθὴ γέννησε νεᾶ
 ἢ Ἀρμονία μὰ μέρα!

* Οἱ δύο στίχοι εἶναι συμπλήρωσις ἀντὶ δύο λέξεων ἀσφαλῶν.

Ἐκεῖ λέν ἀπ τοῦ Κηφισοῦ (ἀντιστρ.)
 τοῦ καλλιρόου τοῦ νᾶμα
 ἢ Ἀφροδίτη ἢ Ὕδαλη
 αὔρες γλυκεῖες μυροβολεῖ
 καὶ πόθους πνέει συνάμα
 καὶ φορεῖ πάντ' ἀνθόπλεκτο
 στεφάνι στὰ μαλλιά της
 κ' Ἐρωτες πέμπει, ποῦ καθεῖς
 εἶν' ὑπουργὸς μιᾶς Ἀρετῆς
 καὶ τῆς Σοφίας ἐργάτης!

II

ΚΡΕΣΦΟΝΤΗΣ

Εἰρήνη ἐὸν βαθύπλουτη,
 καὶ τῶν θεῶν καμάρι,
 ὅσον ἀργεῖς, σὲ λαχταρῶ,
 καὶ τρέμω μὴν πλακώσουν με
 τῶν γερατειῶν τὰ βάρη,
 χωρὶς νὰ σὲ χαρῶ·
 πρὶν δῶ γεορτῆς πασίχαρες,
 χοροὺς στὰ τόσα χρόνια.
 Στὴν χώρα μου ἔλα, ποθητή!
 κιὰπ' ἐδῶ μέσο ἀπόδιωξε
 τὴν ἄχαρη διχόνοια,
 τὴν στάσι τὴν φρικτή!

III

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

(στ. 1009—1122)

Ἀπὸ τᾶξενα παράλια τῆς Ταυρικῆς Χερσονήσου ὃ χορὸς τῶν Ἑλληνίδων ἀκολουθῶν τῆς Ἰφιγενείας βλέπει ἀλκυόνας καὶ ἐνθυμεῖται τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν ἱερὰν Δῆλον καὶ τὴν ἡμέραν, ποῦ εἶχεν αἰχμαλωτισθῆ.

ὦ πουλλί, ποῦ στὰ πέτρινα τοῦτα (στροφή α')
 τᾶκρογιαλῖα, ἀλκυόνα, κοντὰ
 σπαρακτὰ κελαδεῖς μυρολόγια,
 στοὺς θλιμμένους βαθιὰ νοητὰ,
 πῶς τὸ ταίρι σου δδύρεσαι πάντα,
 μὲ τοὺς θρήνους σου σμίγω κ' ἐγώ!
 πουλλί δίχως φτερὰ καὶ διωγμένο,
 τὴν Ἑλλάδα μου ἐδῶ νοσταλγῶ·
 τὴν παρθένο ποθῶ τὴν θεά μου,
 ποῦ στὴν Δῆλο ψηλὰ κατοικεῖ,
 τὸν ἀβρόκομο φοῖνικα θέλω,
 τὴν ἐλιά λακταρῶ τὴν γλαυκὴ
 καὶ τὴν δάφνη, ποῦ πέρα δεινδρώνει,
 καὶ μιὰ λίμνη στορογγύλη κιάνη,
 ὅπου ὁ ψάλτης ὁ κύκνος γυρίζει
 στὰ νερὰ καὶ τὲς Μοῦσες ὑμνεῖ!

ὦ πολλὲς τῶν δακρύων μου στάλες, (ἀντιστρ. α')
 ποῦ στὰ μάγουλα ἐπέσαν αὐτὰ
 τὸν καιρὸ ποῦ μᾶς πῆραν τοὺς πύργους
 κ' εἰς καράβι μ' ἐμπάσαν φρικτὰ
 πειρατὲς μὲ κουπιὰ καὶ κοντάρια
 καὶ γιάδρη μ' ἐπουλῆσαν τιμὴ,
 κ' ἦρθα 'ς τοῦτα τὰ βάρβαρα ξένα,
 π' ἀνθρωπόρροαντοὶ ὑπάρχουν βωμοί!

κ' ἐδῶ πέρα τ' Ατρείδῃ τὴν κόρη,
 ποῦν' ἰέρεια θεᾶς φονικῆς,
 τὴν δουλεύω πιστὰ καὶ ζηλεύω
 κείνον π' ἄμοιρος εἶν' ἐξ ἀρχῆς·
 γιὰτὶ σύντροφος ὅποιος γεννήθη
 μὲ κακά, τοῦτος δὲν πονεῖ πιά,
 μόν' ἀφοῦ καλομάθησ' νὰ πάθῃς,
 ἢ ζωὴ εἶναι τὰνθρώπου βαρειά.

III

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ

Ἡ Ἰφιγένεια, ὅτε κατὰ πρῶτον ἤκουσε τὴν ἀπόφασιν τοῦ πατρός
 τῆς νὰ θυσιασθῇ εἰς τὴν Ἄρτεμιν χάριν τῆς ἐναντίον τῆς Τροίας ἐκστρα-
 τείας, ἤρχισεν, ὡς κόρη, νὰ θρηνηῖ. Ἀλλὰ κατόπιν βλέπουσα καὶ τὸν Ἀχιλ-
 λέα, μὲ τὸν ὅποιον ἦτο μνηστευμένη, κινδυνεύοντα χάριν τῆς, ἀποφασίζει
 ν' ἀποθάνῃ ὑπὲρ πατρίδος καὶ λέγει πρὸς τὴν μητέρα τῆς τὰ ἑξῆς.

(Ἡ ψυχολογία εἶναι θαυμαστή· νομίζει κανεὶς ὅτι ἡ κόρη θερμαίνεται
 σιγὰ σιγὰ καὶ ἐνθουσιάζεται καὶ ἀπ' αὐτὸν τὸν ἦχον τῆς φωνῆς τῆς).

Ἄδικα μὲ τὸν πατέρα, μάννα μου, θυμώνεις ἴσως. 1370

Νὰ παυνέσωμε τὸν ξένο πρέπει τὸν εὐγενικό,
 μὰ νὰ δοῦμε κιόλα μήπως πέση στοῦ στρατοῦ τὸ μῖσος
 καὶ χωρὶς νὰ ὀφελῆθοῦμε πάθῃ τίποτε κακό.

Ἄκουσε τί μοῦ κατέβη μέσ' στοῦ νοῦ μου τὴν λαχάρα·
 ν' ἀποθάνω μοῦχει δόξει· τοῦτο θέλω τὸ καλὸ 1375

δοξασμένα νὰ τὸ κάμω καὶ ν' ἀφήσω τὴν τρομάρα.

Μάννα μου ἔλα καὶ μαζί μου σκέψου πῶς καλὰ μιλῶ.

Τὴν Ἑλλάδα ν' ἀποβλέπη 'ς ἐμὲ τώρα ὄλη τὴν εἶδα
 καὶ τῆς Τροίας εἶν' ἢ τύχη κ' ἢ κατασκαφὴ σ' ἐμέ,
 κιὰν οἱ βάρβαροι ἀδικήσουν ἄλλοτε μὴν Ἑλληνίδα, 1380
 δὲν θ' ἀφήσουν τέτοιαν ὕβριν ὅλ' οἱ Ἑλληνες ποτέ.

Τῆς Ἑλένης θὰ πληρώσουν τώρα τὸν χαμὸν ἐκεῖνοι.
 Κι' ὄλ' αὐτὰ θὰ κατορθώσω μὲ τὸν θάνατό μου ἐγὼ
 καὶ πῶς σφύζω τὴν Ἑλλάδα τὸνομά μου θ' ἀπομείνῃ.

Χάριν μᾶς ψυχῆς δὲν πρέπει τόσο νὰ μικρολογῶ. 1385

Μ' ἔκαμες γιὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ ὄχι, μάννα, μόνῃ ἐσένα!

Ἄνδρες ἔτρεξαν χιλιάδες τὰ σπαθιά των νὰ ζωθοῦν,
 τὰ κουπιὰ χιλιάδες ναῦτες ἔδραξαν τὰ φτερωμένα,
 ὅλοι τους γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἔτοιμοι νὰ σκοτωθοῦν.

Κι' ὄλ' αὐτὰ νὰ σταματήσῃ μὰ ἢ ψυχὴ μου τὰ γενναῖα; 1390

Εἶναι τάχα δίκαιο τοῦτο; θᾶν' ἢ ἄρησι μου ὀρθή;

Τώρ' ἄς ἔλθωμε καὶ σιᾶλλο. Πρέπει ἐγὼ τὸν Ἀχιλλέα

νὰ τὸν μπλέξω 'σὲ διαμάχη, ποῦ μπορεῖ νὰ σκοτωθῇ;

Τέτοιος ἄνδρας παρὰ χίλιες κόρες ζωντανὲς ἀξίζει!

Κιὰν ἢ Ἄρτεμις τὸ σῶμα τοῦτο θέλῃ γιὰ τιμὴ, 1395

πῶς μπορεῖ θνητὴ κωπέλλα μὴν θεὰ νὰ τὴν μιοδίξῃ;

Τῶχει ἀνάγκη; τὸ χαρίζω σὲ τὴν Ἑλλάδα τὸ κορμί!

Σφάξετέ με καὶ νικᾶτε! Τᾶριστο τῶν μνημοσύνων

θᾶν' αὐτὸ γιὰ μένα, δόξα, παιδιά, γάμος καὶ γεορτή.

Ἑλληνες νᾶρχουν βαρβάρων, ὄχι βάρβαροι Ἑλλήνων 1400

πρέπει, μάννα· ἐκεῖνοι σκλάβοι καὶ ἐλεύθεροι εἶν' αὐτοί!

ΙΩΝ ΧΙΟΣ

(Περίπου 493—428 π. Χ.).

Φίλος του Σοφοκλέους, έγραψε διάφορα έργα, έμμετρα και πεζά, δηλαδή *Κτίσιν Χίου*, *Υπομήματα* και τους φιλοσοφικούς *Τριαγμούς*. Τα ποιήματά του ήσαν ποικίλα, τραγωδίαι, διθύραμβοι, έλεγεια. Ίδου μία συμποτική.

Τοῦ βασιλεῆ μας τοῦ καλοῦ πατέρα μας πολλᾶτη!
Τῶρ' ἄς γυρίζουν τὰ παιδιά νὰ μᾶς κερνοῦν κρασί
μέσ' στὰ ποτήρια τὰργυρά· καὶ ὅποιος τὰ θεῖα φυλάττει*
ἄς κάμη κιἀγνή πρόποσι στήν κούπα τὴν χρυσοῦν.
Ἄς πίνουμε καὶ ἄς παίζουμε· καθένας ἄς πῆ κατί
καὶ τὸ τραγούδι καὶ ὁ χορὸς ὡς πάη ὡς τὴν αὐγή·
καὶ ὄντινα σπῖτι καρτερεῖ γυναικα νεὰ καὶ ἀφράτη,
ἐκεῖνος προῦτ' ἀπ' ὅλους μας γιερότερα θὰ πιῆ!

ΕΥΗΝΟΣ ΠΑΡΙΟΣ

(Περί τὰ 430 π. Χ.).

Ἐπῆρασαν δύο ὁμόνυμοι. Ὁ νεώτερος, ὁ σύγχρονος τοῦ Σωκράτους, έγραψε γνώμας, πολὺ ἐκτιμωμένας. Ἡ κατωτέρω κακίζει τὸ αἰώνιον Ἑλληνικὸν ἐλάττωμα τῆς ἀντιλογίας.

Συνήθεια ν' ἀντιλέγουνε πολλοὺς ἔς ὅλα τοὺς πιάνει
μὰ ν' ἀντιλέγουν μὲ μυαλὸ συνήθεια δὲν κρατεῖ.
Πρὸς τοὺτους ἕνας μόνον ὁ παλαιὸς λόγος φθάνει
«ἡ γνώμη τούτη εἶναι γιὰ σέ, γιὰ μέν' ἄς εἶν' αὐτή.»
Μόν' ὅποιος εἶναι γνωστικός καὶ γρήγορα μαθηάνει
αὐτὸς εὐκόλα πείθεται κιἀρπάζει κάθε τί.

ΧΑΙΡΗΜΩΝ ΑΘΗΝΑΙΟΣ

(Περίπου 450—375 π. Χ.).

Ἦτο δραματικός ποιητής, ἀλλ' έγραψε καὶ δράματα πρὸς ἀπλήν ἀνάγνωσιν. Ἐποίησε καὶ τὸν *Κένταυρον*, «ῥαψωδίαν ἐξ ἀπάντων τῶν μέτρων» ὅπως λέγει ὁ Ἀριστοτέλης. Ὁ μεγάλος κριτικὸς παρατηρεῖ ἀλλοῦ ὅτι ἡ «λέξις» τοῦ Χαιρήμονος ἦτο *γραφικὴ* καὶ πράγματι τοιαύτη τεχντροπία καταφαίνεται εἰς τὸ σφξζόμενον ὠραιότατον ἀπόσπασμα τοῦ *Οἰνέως*, ὅπου εἰκονίζει κόρας κοιμωμένας ὑπὸ «λευκὸν σεληνόφως» καὶ νομίζει κανεὶς ὅτι βλέπει ζωγράφημα chiaro scuro.

ΟΙΝΕΥΣ

Στὸ σεληνόφως τὸ λευκὸ μὰ πλάγιαζε
μ' ἀνοικτὸ στήθος καὶ τὸν ὦμο τῆς λυτοῦ
τῆς ἄλλης τὸ χιτῶνι ὁ χορὸς ἔλυσε
καὶ μέσ' στοῦ αἰθέρος τἀντιφέγγισμα γυμνή,
σὰ ζωγραφιά φαντάζει τᾶσπρο χρῶμα τῆς
στὰ μάτια μὲ τὴν μαύρον ἐπαιξε σκιά. 5
Ἄλλη τὰφραῖτα χέρια τῆς ἐγύμνωσε
κιἀγκάλιαζε τῆς ἄλλης τὸν ἄβρο λαιμὸ
ἄλλη μέσ' στὰ χλανίδια ποῦ παρᾶνοιξαν,
ἔδειχν' ὠραῖα μέλη κ' ἔφεγγε γλυκεῖα 10
τῆς ἦβης τῆς ἡ χάρις, ἔρωσ ἀφθαστος·
καί, κοιμισμένες, στὸ θυμᾶρ' ἦσαν γυρτές
ἢ πιττακῶναν γιούλλια μελανόφυλλα
καὶ κρόκο, ποῦ σιούς-πέπλους ἔδαφε χρυσοῦ
τὸ σχῆμα τῆς σκιάς του τὸ ἠλιόμορφο 15
κιἀμάρακος, θρεμμένος μὲ δροσιά, λαιμοὺς
μέσ' στὰ λιβάδια μαλακοὺς ἐξάπλωνε.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

(Περίπου 450—380 π. Χ.).

Ὁ μέγας κωμικός ἦτο καὶ μέγας λυρικός ποιητής. Τὰ 4 του ἀριστουργήματα οἱ Ἰππῆς (424 π.Χ.), ὅπου νέος ἐμασίγασε τὸν Κλέωνα, αἱ Νεφέλαι, (423) ὅπου ἐκωμώδησε τὸν Σωκράτην, οἱ Ὅρνιθες (414) ὅπου τὰ πτηνὰ κτιίζουν τὴν πόλιν Νεφελοκοκκυγίαν, καὶ οἱ Βάτραχοι, ὅπου ἐκρινε νεκρὸν τὸν Εὐριπίδην, ἔχουν ἐξαιρετὰ χορικά ἢ λαμπρὰς παραβάσεις, δηλ. προσφωνήσεις πρὸς τὸ κοινόν. Αἱ γυναικεῖαι του κωμωδίαί, ἡ *Λυσιστράτη* (411) αἱ *Θεσμοφοριάζουσαι* (410) καὶ αἱ *Ἐκκλησιάζουσαι* (392) εἶναι τόσοσ κωμικαί, ὥστε αἱ δύο παίζονται καὶ τώρα εἰς τὸ Παρίσι.

Εἰς τὸ κατωτέρω ἀναπαιστικὸν ὁ χορὸς τῶν πτηνῶν ἀναπτύσσει πρὸς τοὺς θεατὰς ἰδικὸν του σύστημα κοσμογονίας καὶ θεογονίας τόσοσ φαιδρὸν καὶ πετακτόν, ὥστ' ἐνθυμίζει πράγματι χαρωπὸν λάλημα' ἀδωνιῶν καὶ σπίνων. Τὸ μέτρον —ἀναπαιστικὸς τετράμετρος,— ὀνομάζεται *Ἄριστοφάνειον*. Εἶναι ὁ μακρότατος τῶν στίχων καὶ ἐδῶ χωρίζεται εἰς τὸ μέσον, ὅπου ἔχει διαίρεσιν, ὄχι τομήν.

Ελάτ' ἀνθρωποὶ ἐσεῖς μὲ ζωὴ λιγιστὴ
 σὰν τὰ φύλλα ποῦ πέφτει ἓνα ἓνα, 685
 ὀλιγόφυχοι, πλάσματα λάσπης, γενεά,
 σὰν φαντάσματα τ' Ἀδῆ χαμένα,
 ἐσεῖς ἄφτεροὶ, ἐφήμεροὶ, ψόφιοι θηητοί,
 ἄνδρες σεῖς τῶν ὄνειρων εἰκόνες,
 πρὸς τὰ θάνατα ἐμῆς τὰ πουλλιὰ βάλτε αὐτί,
 ὅπου πάντοτ' ὑπάρχομ' αἰῶνες καὶ αἰῶνες,
 πρὸς τὰ γέραστα πάντα, τὰ αἰθέρια πουλλιὰ,
 ὅπ' ὁ νοῦς μας τὰ κράδατα ξέρει,
 γιὰ ν' ἀκούσι' ἀπὸ μᾶς κάθε λόγο σωστὸ
 γιὰ τὰ πάνω, τὰ πέραντα μέρη 690
 γιὰ τὴν πλάσι πουλλιῶν, ποταμῶν καὶ θεῶν,
 τοῦ Ταρτάρου, τοῦ Χάους τὴν πλάσι,
 κιὰφοῦ μάθετε ἐσεῖς τὰ σωσιὰ, πέστε πιὰ
 τοῦ Προδίκου ἀπὸ μένα... γὰ σκᾶση.

Χάος ἦτον καὶ Νύκτα καὶ Σκότος βαθύ,
 πλατὺς Τάρταρος ἦτον τριγύρου
 γῆ κιὰέρα δὲν εἶχε, δὲν εἶχε οὐρανὸ
 καὶ στοὺς ἄφαντους κόρφους τοῦ Ἄπειρου
 πρῶτα πρῶτα ἡ μαυρόφτερη Νύκτα γεννᾷ 695
 ἐν' αὐτὸ μέσ' ὅς ἀπάνεμο μέρος,
 κιὰπὸ κείνο ταῦτό, καθὼς ἦρθ' ὁ καιρός,
 ποθεινὸς ἐξεπρόβαλε ὁ Ἔρωσ
 μὲ φτεροῦγες στὰ νῶτα του ἐπάνω χρυσῆς
 καὶ σὰν ἄνεμος ὄλος ἐχύθη
 κιὰμ' αὐτὸς μὲ τὸλόφτερο Χάος βαθιά
 μέσ' στὰ Τάρταρα νύκτα ἐκοιμήθη,
 τὴν δική μας γενεὰν ἐξεπούλλιασ' ἐκεῖ
 καὶ σὸ φῶς τὴν ἀνέβασε πρώτῃ.
 Δὲν ἐξοῦσε προτοῦ τῶν θεῶν ἡ γενεά
 πρὶν ὁ Ἔρωσ σκορπίση τὰ σκότη! 700
 κιὰφοῦ πάντα εἶχε σμίξει λογιῶν τῶν λογιῶν,
 οὐρανὸς κιὼκεανὸς ἐγενήθη
 καὶ κατόπι κ' ἡ γῆ κ' ἡ γενεὰ τῶν θεῶν,
 τῶν μακάρων τὰ θάνατα πλήθη,
 Νὰ πῶς εἴμεθ' ἀπ' ὄλους ἐμεῖς τοὺς θεοὺς
 πρὸ παλαιοί, καὶ πῶς πάλι κρατοῦμε
 ἀπὸ γένος τοῦ Ἄρωτα, φῶς φανερό.
 Σὰν ἐκεῖνον καὶ ἡμεῖς δὲν πετοῦμε;
 Ὅπου ἀγάπη καὶ ἡμεῖς! Ἐμᾶς φίλους καλοὺς
 βρῖσκει καθ' ἕραστής πονεμένος.....
 Τὰ μεγάλα καλὰ στοὺς θηητοὺς ἀπὸ μᾶς
 τῶν πουλλιῶν ἐρχοντ' ὄλα τὸ γένος! 708
 Πρῶτα πρῶτα τὴν ἀνοιξι δείχνομ' ἐμεῖς,
 καλοκαίρι, χειμῶνα μὲ τάξι,

πῶς νὰ σπέρνουν, καθὼς ἀπ' ἐδῶ ὁ γερανὸς
 πρὸς τὴν Αἴγυπτο κάτω πετάξῃ 710
 Τοῦ ναυκλήρου τὸ δοῖακι τοῦ λέει νὰ κρεμᾷ
 καὶ νὰ πέφτῃ μετὰ ξεννοιασμένα
 καὶ τ' Ἀρέστη νὰ ῥάβῃ γιὰ τὴν παγωνιά
 —καὶ νὰ μὴν κλέβῃ ἀπ' ἄλλους— μιὰ χλαῖνα·
 κ' ὑστερώτερα ὁ λούπηρ, καθὼς θὰ φανῇ,
 ξανὰ πάλι ἄλλην ὥρα σημαίνει,
 ὅτι τότε ἀνοιξιὰτικὴ πρέπει κουρὰ
 τῶν μαλλιῶν τῶν προβάτων νὰ γένη.
 Χελιδόνη κατόπι λέει «πᾶρε λινὰ
 καὶ τὰ μάλλινα ῥοῦχα σου πούλα.» 715
 Ἐμεῖς εἴμεθα Φοῖβος, Δωδώνη, Δελφοί,
 τί τὰ θέτε; καλύτερ' ἀπ' οὐλα!
 Γιαυτὸ πρῶτ' ἀφοῦ δῆτε καὶ σεῖς τὰ πουλλιὰ,
 τότε μόνο δουλειὲς ἀρχνᾶτε,
 ἢ ταξίδι ἢ ἐμπόριον ἢ καὶ καμμιὰ
 παντρεῖα—ξέρω ἴγώ;—μελετᾶτε....
 Τὸ λοιπὸν ἂν πιστέψῃ ἡμᾶς γιὰ θεοὺς, 725
 θὰ μᾶς ἔχετε μάντες καὶ Μοῦσες
 καλοκαίρι, χειμῶνα, μὲ κάψα, δροσιά,
 μὲ βροχές, τρικυμίες, ἀναρροῦσες.
 Δὲν θὰ φύγωμ' ἡμεῖς νὰ καθίσωμε ἀργοὶ
 σὰν τὸν Δία στὰ σύννεφα αἰῶνια.
 Μόνο πάντα μπροστά σας θὰ δώσωμ' ἡμεῖς
 καὶ σ' ἐσᾶς καὶ στοὺς γυιὸς καὶ σταγγόνια
 πλούτη ὑγεία, καλὴ τύχη, ἡσυχία, χαρά,
 χαρισάμενα κέρδη μεγάλα,
 ξεφαντώματα, γέλοια, τραπέζια, χορούς,
 τῶν πουλλιῶν θὰ σας δώσωμε γάλα!

ΠΛΑΤΩΝ ΑΡΙΣΤΩΝΟΣ

(427—347 π. X.).

Ὁ ποιητικώτατος πεζογράφος τοῦ κόσμου ἔγραψε καὶ στίχους; Ἀριστοκρατικὸς ὅπως ἦτον, ἐνωρὶς ἐδιδάχθη ἐκτὸς τῆς γυμναστικῆς (ὁ Πλάτων ἦτον ἀθλητῆς) καὶ μουσικὴν καὶ καθὼς τὰ λοιπὰ «μειρακύλλια», ποῦ μασιγῶνει ὁ Ἀριστοφάνης, συνέθεσε καὶ αὐτὸς διθυράμβους καὶ τραγῳδίας. Ἄφ' ἧς ὅμως ἐκολλήθη εἰς τὸν Σωκράτην, ἐκαλλιέργησε τὸν διάλογον καὶ ἐφόσον ἀφωσιώνητο εἰς τὴν φιλοσοφίαν, τόσον ὑπετίμησε τοὺς ποιητὰς, ὥστε τοὺς ἀπέβαλεν ἀπὸ τὴν ἰδανικὴν του *Πολιτείαν*. Ἄλλὰ μερικὰ δίστιχα καὶ τετράστιχα, ποῦ παραδίδονται μὲ τὸ ὄνομά του, εἶναι τόσον θαυμαστά, ὥστε ὁ Μελέαγρος τὰ συνέπλεξεν εἰς τὸν *Στέφανον* ὡς «χρῦσειον ἀεὶ θεῖοιο Πλάτωνος κλῶνα». Τὸ δὲ I τῶν κατωτέρω μετέφρασεν ὁ ἰδανικώτατος τῶν Ἄγγλων ποιητῶν, ὁ Shelley.

I

Νεκρικὸν

Στοὺς ζωντανοὺς Ἀγγερινὸς πρὶν ἔλαμπε ἡ μορφή της·
 καὶ τώρα μέσα στοὺς νεκροὺς θὰ λάμπῃ Ἐποσπερίτης!

II

Τᾶστρα θωρεῖς, ἀστέρι μου; Οὐρανὸς νᾶμουν, μόνο
 μὲ μάτια ἐσέν' ἀμέτρητα γιὰ νὰ σὲ καμαρώνω!

III

Σὰν σ' ἐφιλοῦσα, τὴν ψυχὴν σὲ χεῖλη εἶχα, **Γλυκέρα**.
 Ἦρθ' ἢ φτωχοῦλλά ὡς νᾶθελε νὰ διαβῇ πέρα πέρα.

III

Ὅλα τὰ φέρνει αὐτὴ ἡ ζωὴ! Ξέρει ὁ καιρὸς ν' ἀλλάσῃ
 τὴν ὁμορφιά καὶ τὸνομα, τὴν τύχη καὶ τὴν πλάσι.

Π

Τὸ μῆλο ἐμὲ ἕνας μ' ἔροριψε, ποῦ σ' ἀγαπάει, παρθένα.
Μὰ σύγκλινε! Καὶ σὺ κ' ἐγὼ μαραίνομαι ὀλοένα.

ΠΙ *

Τὸν Σάτυρο ἔχει ὁ Διόδωρος κοιμῖσει, κιόχι πλάσει
Ἄν τὸν ἐγγίξης, τὸν ξυπνῆς τὰσήμι ἔχει γαλιάσει.

ΠΙΙ

Εἰς τὴν Κνιδίαν Ἀφροδίτην τοῦ Πραξιτέλους.

Στὸ κῦμ' ἀνέβη καὶ ἔφθασε στὴν Κνίδα ἢ Ἀφροδίτη,
τὸ νέο της τᾶγαλμα νὰ δῆ σὰν πῶς θὰ τῆς φανῆ
καὶ μ' ἕνα βλέμμ' ἀνήσυχο μέσ' στὴν κλειστή της σκῆτη
«ὁ Πραξιτέλης (εἶπε) ποῦ, καλέ, μ' εἶδε γυμνή;»

ΠΙΙΙ **

Κοντὰ σιὸ πεῦκο τὸ δασὺ ποῦ γλυκοπιθυροῖζει
κιάναιτριχᾶ ἄπ τὸν Ζέφυρο, ξαπλώσου μαλακά,
καὶ μιὰ φλογέρα κάπου ἐδῶ στὴν κρήνη π' ἀναβροῦζει
θὰ σοῦ γαλιάση, ξένε μου, τὰ βλέφαρα γλυκά.

* Τὸ ἐπίγραμμα ἀναφέρεται εἰς ἀργυροῦν καλλιτέχνημα, εἰκονίζον κοιμώμενον Σάτυρον, ἀλλ' ἀμφιβάλλεται ἂν εἶναι γνήσιον. Τὸ ἐμιμήθη ὁμοῦς ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος εἰς τὸ τετράστιχον, ποῦ ἔγραψεν ὁ ἴδιος εἰς τὸ ἀριστούργημά του, τὴν Νύκτα.

** Ἄν μὴ τὸ τετράστιχον εἶναι μίμησις τοῦ τοπίου τοῦ *Φαίδρου*, θ' ἀναφέρεται εἰς τὸ ἄλσος τῆς Ἀκαδημείας, τὴν ὁποίαν ἡ παράδοσις θέτει Δ. τοῦ Κολωνοῦ (ἀρκετὴ ἔκτασις ἐκεῖ λέγεται Καθήμεια) παρὰ τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Νικολάου τῆς Κολοκυθοῦς (δεξιὰ τοῦ τέρματος τοῦ τροχιοδρόμου 11). Ἐπειδὴ ὁ Κηφισὸς δὲν ἀπέχει πολὺ, ἢ κρήνη θὰ ἦτο μία τῶν τοῦ «Κηφισοῦ νομάδων ῥεέθρων» ποῦ ὕμνησε καὶ ὁ Σοφοκλῆς.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΝΙΚΟΜΑΧΟΥ

(384–322 π.Χ.)

Ὁ Σταγίριτης (τὰ Στάγिरα τῆς Χαλκιδικῆς σημερον λέγονται Σταυροῦς) ἀφοῦ ἐξεστράτευσεν ὁ Ἀλέξανδρος, ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου νέος εἶχε μαθητεύσει εἰς τὴν Ἀκαδημείαν, καὶ κατὰ τὰ 12 ἔτη, ποῦ ὁ μαθητὴς του ἐκυρίευσεν τὴν Ἀσίαν, αὐτὸς κατέτασεν ὄλην τὴν τότε ἀνθρωπίνην ἐπιστήμην. Τὰ βιβλία του φαίνονται νὰ εἶναι τὰ διδασκτικά του σημειώματα χάριν τῶν περιφῆμων του ἐντὸς τοῦ Λυκείου περιπάτων (μεταξὺ τοῦ Ἀνακτορικοῦ κήπου καὶ τῆς Ριζαρείου Σχολῆς). Ὁ λόγος του εἶναι καθαυτὸ γυμνὸ σκέψις. Ἄλλ' ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης εἶχε καὶ θερμὸν αἶσθημα ἐφανέρωσαν οἱ ὀλίγοι του στίχοι, ἰδίως τὸ κατωτέρω σκόλιον *εἰς τὴν Ἀρετήν*, (ποῦ ἔγραψε μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ φίλου του Ἐρμείου) ἐρωτικὸς ὕμνος εἰς τὸ Ἑλληνικὸν «φιλότιμον», μυρολόγι καὶ προτροπή.

Αρετή, πολυβάσανη ἀγάπη τὰνθρώπου,
σὺ καμάρι ἀκριβὸ τῆς ζωῆς,
καὶ νὰ σβήση γιὰ χάρι σου, κόρη, κανεῖς
εἶναι μοῖρα γλυκειά, ζηλευτὴ στὴν Ἑλλάδα!
Ποῖος ἐμπρός σου ψηφᾶ τοὺς ἰδρωῖτες τοῦ κόπου;
Τόσον ἔρωτα χύνεις στὸν νοῦν,
γεννᾶς τόση λαχτάρα, ποῦ πιά λησμονοῦν
γονεούς, πλούτη, τοῦ ὕπνου ξεγροῦν τὴν γλυκάδα!
Γιὰ σέ, Κόρη, μεγάλα εἶδε κ' ἔπαθε πάθη
ὁ Ἡρακλῆς καὶ τῆς Αἴδας οἱ γυιοί.
Στὴν δική σου ἐπετοῦσαν παντοῦ προσταγή
γιὰ τὸν πόθο σου ὁ Αἴας στὸν Ἄδη ἦρθε κάτω.
Γιὰ τὰ κάλλη σου τῶρ ἄλλος νεὸς πάλι ἐχάθη!
Μέν' ἢ αἴγλη τοῦ ἡλίου ὀρφανή,
μόν' ἀθάνατη τούτη θὰ μείν' ἢ θανή
καὶ θὰ κλάψουν οἱ Μοῦσες τὸν νεὸ τὸν ἀφρᾶτο!*

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΠΤΟΛΕΜΑΪΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

Αἱ κατακτήσεις τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐπλάτυναν ὑπερβολικὰ τὸν Ἑλληνικὸν ὀρίζοντα, ἡ δὲ κρίσις τῆς Ἀλεξανδρείας (332 π. X) ἴδρυσεν τὸ μέγιστον ἐμπορικόν, ἐπιστημονικόν καὶ φιλολογικόν κέντρον τοῦ τότε κόσμου. Εἰς τὴν εὐρυτάτην ἐκείνην πόλιν, ἡ ὁποία ὑπὸ τὴν φιλόμουςον δυναστείαν τῶν Πτολεμαίων ἀνεπτύσσεται γοργότατα, συνέτρεχαν ἀπὸ πάντων τῶν πτωχῶν Ἑλληνικῶν τόπων καὶ λόγιοι, ζητοῦντες τὴν εὐνοϊαν τῶν βασιλέων καὶ τῶν βασιλισσῶν καὶ θέσεις εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν βιβλιοθηκῶν τοῦ Βρουχίου καὶ τοῦ Σεραπίου ἢ τοῦ μεγάλου ἐπιστημονικοῦ ἰδρύματος, τοῦ Μουσειοῦ. Ἐκεῖ ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ Καλλιμάχου καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Αἰτωλοῦ προκόπτουν οἱ νεώτεροι ποιηταί, ὁ Ἀπολλώνιος, ὁ Θεόκριτος, ὁ Ἀσκληπιάδης, καὶ πιθανῶς ὁ Φανοκλῆς.

Ἀμιλλώμενοι πρὸς τοὺς Πτολεμαίους οἱ βασιλεῖς τῆς Μακεδονίας προστατεύουν τὸν Ἄρατον, οἱ τῆς Συρίας τὸν Εὐφορίωνα, οἱ τοῦ Περγᾶ μου τὸν Νικάνδρον καὶ ἄλλους ποιητάς. Ἀλλὰ πόσον ἡ νέα ποίησις ἦτο διάφορος τῆς προηγουμένης! Ἡ μουσικὴ χωρίζεται καὶ ἀκμάζει ὡς ἄλλη τέχνη μετὰ τῶν μελομανῶν Ἀλεξανδρέων, ἡ δὲ ποίησις, πλὴν τῆς βουκολικῆς, συνδέεται πλέον πρὸς τὴν πολυμάθειαν καὶ μάλιστα τὴν ἀρχαιομάθειαν. Ὁ Φιλητᾶς, ὁ Καλλιμάχος, ὁ Ἄρατος καὶ πρὸ πάντων ὁ Ἐρατοσθένης, — τοῦ ὁποίου ἐχάθησαν οἱ θαυμαζόμενοι στίχοι — ἦσαν καὶ σοφοί, γράφοντες ποικίλα ἔργα, καθὼς π. χ. ὁ Ἄλ. Παγκραβῆς. Οἱ πλεῖστοι ἦσαν ἔξυπνοι καὶ χαριτωμένοι, ἀλλὰ προσηλωμένοι εἰς τὴν ἀπωτέραν ποιητικὴν παράδοσιν, δεσμεύονται ἐντὸς γλώσσης, ἡ ὁποία δὲν ἦτο πλέον ζωντανή. Γράφοντες εἰς πόλιν, ὅπου ὁ κάτω λαὸς δὲν ἦτον Ἑλληνικὸς, ἀπετείνοντο κυρίως πρὸς τὴν κομψὴν ἀριστοκρατίαν. Τοιοῦτοτρόπως ἡ ἔμπνευσις τῶν δὲν εἶναι φυσική· ἀλλ' ἡ ἔκφρασις τοῦ ἔρωτος εἶναι τόσον περιπαθῆς καὶ ποικίλη, καὶ πρὸ πάντων ἡ τεχνικὴ ἐκτέλεσις τῶν στίχων τόσον τελεία, ὥστε ἀπαγγελλόμενοι, μὲ κατάλληλον ὑπόκρισιν, ἔκαμναν μεγάλην ἐντύπωσιν εἰς ὅσους τοὺς ἐννοοῦσαν. Ἐπομένως δὲν εἶναι παράδοξον ὅτι τρύτους πρὸ πάντων τοὺς ποιητάς ἐμιμήθησαν μετὰ δύο αἰῶνας οἱ Ῥωμαῖοι. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἀπὸ πάσαν τὴν πλουσίαν ἐκείνην παραγωγὴν δὲν ἐσώθησαν παρά ἕξ Ὕμνοι, τὰ Ἀργοναυτικά, τὰ Φαινόμενα, ἡ Ἀλεξάνδρα τοῦ Λυκόφρονος, δύο ἔργα τοῦ Νικάνδρου καὶ τὸ τομίδιον τῶν τριῶν Βουκολικῶν. Ἐκ τῶν λοιπῶν μόνον ὅσα κομμάτια διέσωσαν ἄλλοι καὶ ὅσα ἐπιγράμματα περιέλαβεν εἰς τὴν Ἀνθολογίαν ὁ Κωσταντῖνος Κεφαλαῖς, (917 μ. X) τελευταίως δὲ ἀνευρέθησαν καὶ ὀκτὼ Μῦμοι τοῦ Ἡρώδα.

ΦΙΛΗΤΑΣ ΚΩΟΣ

(Περὶ τοῦ 334—270) π. X.)

Ὁ Φιλητᾶς ἦλθε εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν (294) κατὰ πρόσκλησιν τοῦ α' Πτολεμαίου διὰ νὰ διδάξῃ τὸν β'. Μελετηρὸς, λιγνός, ὠχρός, μελαγχολικός ἔγραψε, μιμούμενος τὸν Μίμνερμον, ἐρωτικὰς ἐλεγείας, καὶ ἐπέγραψε καὶ αὐτὸς τὸ ὄνομα τῆς ἐρωμένης του «*Βιτίς*.» Δυστυχῶς ἐχάθησαν ὅλαι· ἀλλ' ἔδωκε παράδειγμα εἰς τὸν Καλλιμάχον καὶ τὸν Προπέρτιον, ὁ ὁποῖος ἐπικαλεῖται τὴν σκιάν του. Τὸ I ἐπίγραμμα εἰς τάφον μικρᾶς κόρης εἰκονίζει θαυμάσια τὴν ἡλικίαν, ὅταν τὰ παιδάκια ἀρχίζουσιν νὰ σπουδαιολογοῦν.

I

Βαρετὴ ἡ στήλη λέγει αὐτά. «*Διγύζωη καὶ δροσατὴ τὴν Θεοδότην ἄρπαξεν ὁ Ἄδης τὴν μικρὴν*»
Κ' ἡ μικρὴ πάλι λέγει αὐτά· «*τὴν πολλὴν λύπη κρατεῖ, παπάκη μου, οἱ θνητοὶ συχνὰ δὲν εἶναι τυχεροί*.»

II

*Δὲν κλαίω ἐσέ· πολλὰ καλά, παιδί, εἶχες δοκιμάσει
καὶ πάλι κιάπο τὰ κακὰ σοῦχε ὁ θεὸς μοιράσει.*

ΣΙΜΜΙΑΣ ΡΟΔΙΟΣ

(περὶ τὰ 300 π. X.)

Ἐγραψε 4 βιβλία ποιημάτων. Ἀλλ' ἐσώθησαν μόνον ὀλίγοι ρεῖφοι εἰς «*πολύτροπα μέτρα*.» — Πέλεκυς, Πτέρυγες, ὼδον — καὶ 5 ἐπιγράμματα· τὸ ἐπόμενον, — ὕστατος ἀποχαιρετισμὸς κόρης — εἶναι τόσον παθητικόν, ὥστε ἀπεδίδοτο καὶ εἰς τὸν Σιμωνίδην.

Τὰ λόγια τοῦτα τὰ ὕστερὰ στῆς μάννας τὴν ἀγκάλῃ
τῆς εἶπ' ὀλόδακρη ἡ Γοργὼ κιάπόσθησε χλομῇ
«*Ζῆτε μὲ τὸν πατέρα μου καὶ γέννα, μάννα μου, ἄλλη
μὰ πιδ καλότρυχη ἀπὸ μέ, νὰ σὲ γεροκομῇ.*»

ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΣ ΚΥΡΗΝΑΙΟΣ

(Περίπου 310—240 π.Χ.)

Ἄριστοκρατικός τῆς Κυρήνης, ἀφοῦ ἐσπούδασε εἰς τὰς Ἀθήνας ἔζη ὡς διδάσκαλος εἰς μικρὸν προάστιον τῆς Ἀλεξανδρείας, μέχρις ὅτου εἰσῆλθε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ β' Πτολεμαίου καὶ τὴν Βιβλιοθήκην. Πολυμαθέστατος ἔγραψε κατάλογον «τῶν ἐν πάσῃ παιδείᾳ διαλαμπάντων», εἰς 120 βιβλία. Ἐξ ἄλλου μὲ τὰ σοφὰ του ποιήματα, — τὰ γυμνάσια τῶν γραμματικῶν — ἐδημιούργησε ποιητικὴν Σχολήν, θηρεύουσαν περιεκτικότητα καὶ συντομίαν. Διεκρίνετο ἰδίως εἰς τὰς ἐλεγείας — τελευταίως εὐρέθη εἰς τὴν Αἴϋπτον μέρος τῆς *Κυδίππης* — καὶ τὰ ἐπιγράμματα, τῶν ὁποίων ἐσώθησαν 74. Ἄλλ' ἔγραψε κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ Ὀμήρου καὶ ἔμνους εἰς θεοὺς, τῶν ὁποίων ἔχομεν 6, καὶ χωλιάμβους, τῶν ὁποίων ἀνευρέθησαν ὀλίγοι. Ὁ Καλλίμαχος ὑποκρίνεται θαυμάσια καὶ ἀνεβοκατεβάξει ὅπως θέλει τὴν φωνὴν του. Εἰς τὰ *Παλλάδος λουτρὰ* προσποιεῖται τὸν εὐλαβῆ, πειράζει, διηγεῖται, εἰρωνεύεται, παθαίνεται, καὶ τέλος κατορθώνει νὰ ἐπιδείξῃ γυμνήτην Ἀθηναίαν. Λαμβάνει ἀφορμὴν ἔθιμον τῶν Ἀργείων παρθένων, αἱ ὁποῖαι ἔλουαν, ἐξαγόμενον τοῦ ναοῦ, τὸ ἄγαλμα τῆς θεᾶς εἰς τὸν Ἰναχον ποταμὸν.

Βγῆτ' ὄλεσ σας, τῆς Ἀθηναῖς οἱ λουτροφόροι, βγῆτε!
 χρομέτισμα τῶρ' ἄκουσα τῶν ἵππων τῶν ἱερῶν.
 Εἴν' ἡ θεὰ πανέτοιμη, νὰ φθάσῃ. Κινηθῆτε
 λοιπόν, ξανθὲς Ἀργίτισσες. μὴ χάνετε καιρόν!
 Γιατὶ ποτὲ τὰ χέρια τῆς δὲν ἔπλυν' ἡ Παρθένα 5
 πρὶν τ' ἄλογά τῆς πίσω μ' ἔμπροσθεν νὰ τὰ ψηστρίσῃ αὐτή,
 οὐδ' ὅταν ἦλθε μ' ὄλα τῆς τὰ ὄπλα αἵματωμένα
 ἀπὸ τὴν μάχην τῶν κακῶν Γιγάντων τὴν φορικτή·
 μὰ πρῶτα πρῶτα τοὺς λαιμοὺς τῶν ἵππων τῶν ζεγμένων
 τοὺς ἔλουσε καὶ ἀπόπλυνε μ' ὠκεανοῦ νερὸ 10
 τὴν σκόνην καὶ τὸν ἰδρωτὰ καὶ σφόγγισε πηγμένον
 μὲς στὸ χαλινοφάγο τους τὸ στόμα τὸν ἀφρό.
 Βγῆτ' Ἑλληνίδες μου, χωρὶς φτειασίδια καὶ ψιμύθια·
 (τῶν τροχῶν τώρα τοὺς τριγμοὺς ἀκούω καὶ τὲς στροφῆς)
 μὴ μύρα μὴδ' ἀλάβαστρα γὰρ τὴν Παλλάδ', ἀλήθεια 15
 ἡ Ἀθηναῖα δὲν ἀγαπᾷ φτειασμένους ἀλοιφές.
 μὴδὲ καθρέπτῃ φέρτε τῆς πάντα καλὸ ἔχει μάτι!
 καὶ ὅταν ὁ Πάρις ἔκρινε τῶν τριῶν τὴν διαφορὰ

ἢ Κόρη οὔτε σ' ὀρεῖχαλκο κοιτάχτηκε κομμᾶτι,
 οὔτ' εἶδε στοῦ Σκαμάνδρου ἐντὸς τὰ διάφανα νερά. 20
 οὐδὲ κ' ἡ Ἥρα μοναχὰ ἢ Ἀφροδίτῃ παίρνει
 λαμπρὸ χαλκὸ καὶ δυὸ φορὲς ἔφτειασε κόμη μιά·
 ἢ Κόρη πῆε στὸ στάδιο κ' ἐξῆντα γύρους φέρνει
 σὰν τρέχουν οἱ Διόσκουροι γοργοὶ στὴν ποταμιά
 καὶ μὲ τᾶνγνὸν ἢ Ἀθηναῖα ἀλείφθηκε ὅλη λάδι, 25
 ποῦ τοῦ δικοῦ τῆς γέννημα φυτοῦναι καὶ κλαδιοῦ,
 παιδοῦλλες, καὶ στὴν ὄψι τῆς ἀνέβη κοκκινιάδι
 τοῦ τριανταφύλλου ταῦγνινοῦ ἢ κόκκου τοῦ ῥοῖδιοῦ.
 Καὶ τῶρ' ἀνδρόκιο φέρτ' ἔσειε λάδι γὰρ κόρης χρῆσι,
 ποῦ ὁ Πολυδεύκης τρίβεται κιὸ μέγας Ἡρακλῆς, 30
 καὶ φέρτε κτένι δλόχρυσο τὴν κόμη νὰ κτερίσῃ,
 νὰ πλέξῃ καὶ τὸν πλόκαμο τῆς θεῖας κεφαλῆς.
 Ἐβγα, Παρθένε! συντροφιὰ θὰ βρῆς χαριτωμένη,
 κόρες τῶν Ἀκεστοριδῶν παιδιὰ τῶν εὐγενῶν.
 Νὰ κ' ἡ ἀσπίδα, ὦ Ἀθηναῖα, τοῦ Διομήδη βγαίνει, 35
 ποῦ τῶν Ἀργείων ἔθιμο κι' αὐτὸ εἶν' ἀλλοτινόν.
 Ὁ λειτουργὸς Εὐμήδης σου τοὺς τῶμαθε — στοχάσου —
 ποῦ σὰν ἔνοιωσε θάνατο πῶς τοῦχε τὸ κοινὸ
 ταμένον, ἐξενόμησε μὲ τᾶγιο τᾶγαλμά σου
 καὶ πῆγε καὶ λημέριασε στὸ Κρεῖο τὸ βουνό, 40
 τὸ Κρεῖο βουνό· κ' ἐσέ, θεά, σ' ἀκκούμητησεν ὁ πλάνος
 στοὺς βράχους ποῦχον ὄνομα Παλλάδιοι ὡς ἐμᾶς.
 Ἐλ' Ἀθηναῖα νικήτρια, μὲ τὸ χρυσὸ σου κράνος,
 θεά, ποῦ ἀσπίδων πάταγο κι' ἀλόγων πεθυμᾶς!
 Σήμερα μὴ βαπτίζετε τὲς στάμνες σας, παιδοῦλλες· 45
 Ἄργος, νερὸ πιε βρυσιμὸ καὶ μὴ τοῦ ποταμοῦ·
 στὴν Ἀμυμώνῃ σήμερὰ τᾶγγεῖα θὰ πάν' οἱ δοῦλες
 ἢ στὴν Φυσάδεια θὰ τὰ πάν, τὲς βρύσες τοῦ δρυμοῦ.

Τι μὲ χρυσόκονι πολλὴ κιανθόκλωνα, πλημμύρα
κατρακυλᾷ ἀπὸ τὰ βουνὰ ὁ Ἴναχος φαρδῆς, 50
τῆς Ἀθηναῖς καλὸ λουτροῦ νὰ φέρῃ μόνον τήρα
μήπως τὴν Κόρη, Ἀργίτη μου, κιὰβούλητά σου ἰδῆς!
ἽΟποιος γυμνὴ τὴν Ἀθηναῖα θὰ ἰδῆ τὴν πολιοῦχο,
τὴν Ἀργος αὐτὸ νὰ ξαναδῆ δὲν ἔχει τὸ κλεινόν.
Ἐρχου Ἀθηναῖα! καὶ ἐγὼ θὰ ἴπῳ στές κόρες κάτω ποῦχω. 55
Ὁ μῦθος δὲν εἶναι, παιδιά, δικός μου, εἴν' ἄλλωνῶν.
ἘΚοράσια, ἢ Ἀθηναῖα ποτὲ μιὰν νύμφη στήν Καδμείαν
ἀγάπησε ἀπὸ τὲς λοιπὲς τὲς φίλες πιὸ βαθιά 60
κ' ἦσαν ἀχώριστες· αὐτὴ παιδί εἶχε Τειρεσίαν.
Ἦ στήν Ἀλίαρο λοιπὸν ταξείδευε ἢ θεά,
ἢ στήν Κορώνεια ἂν ἤθελε, ποῦν ἄλλος τῆς νὰ πάη
ἢ στὸν Κοράλλιο ποταμό, ποῦχει καλὸς βωμούς,
συχνὰ πυκνὰ στάμάξι τῆς τὴν κάθιζε στὸ πλάι, 65
κιούτ' ἀγερομὸς ἐγίνετο νυμφῶν μὲς στοὺς δρυμοὺς
οὔτε χοροί, ποῦ ἢ Χαρικλῶ μὲρὸς ἔς ὄλες νὰ μὴ βγαίη.
Μόνον καὶ κείνην δάκρυα τὴν πρόσμεναν πικρὰ
κι' ἄς ἦτον καὶ τῆς Ἀθηναῖς ἢ πρώτη ἀγαπημένη.
Βλέπεις, ἐγδύθηκαν κ' οἱ δυὸ τὰ πέπλα μὰ φορὰ 70
καὶ στοῦ Ἐλικῶνος τὴν πηγὴ, τὴν σιγαλὴ Ἰπποκρήνη
ἐλούζονταν μεσημερὴν ἡσυχία στὸ βουνό·
κ' οἱ δυὸ γυμνὲς ἐλούζονταν πολλὴ τὴν ὥρα ἐκείνη
βασίλευε μεσημερὴν ἡσυχία στὸ βουνό·
Ὁ Τειρεσίας μοναχὰ μὲ πρῶτ' ἀκόμα γένεια 75
τὸν ἄγιο τόπον διάβαινε μὲ σκύλους τὸ παιδί
καὶ διρασμένος στήν πηγὴν ἐπῆε τὴν χρυσταλλένια
κ' εἶδ' ὁ πικρὸς ὅ,τι ποτὲ δὲν ἔπρεπε νὰ ἴδῃ!
Θυμώθη τότε κ' εἶπε του τοῦ Διὸς ἢ θυγατέρα
«ποιός, Τειρεσία, σ' ἔφερε κακὸ στρατὶ θεός; 80

δὲν θὰ ξαναγυρίσης πιά μὲ μάτια ἀπ' ἐδῶ πέρα!»
Εἶπε, καὶ νύκτα τοῦ παιδιοῦ συσκέπασε τὸ φῶς.
Στὸν τόπον ἀπόμεινε βωβός· εἶχε κολλήσει ἢ θλίψη
τὰ γόνατά του, τὴν φωνὴ τοῦ πῆρε ἢ συμφορὰ·
κ' ἢ νύμφη ἀνάκραξε Ἀθηναῖα, τοῦ γυιοῦ μου τί ἔχεις ὄψει; 85
τέτοια σεῖς ἔχετε οἱ θεοὶ φιλία μὰ φορὰ;
τὸν γυιὸ μου μάτια στέρησες· παιδί μου ἀγαπημένο,
εἶδες ἐσὺ τῆς Ἀθηναῖς τὸ στήθος τὰκριβό,
μόν' ἦλιο δὲν θὰ ξαναδῆς! ὦ, ἢ δόλια τί παθαίνω;
Σὺ Ἐλικῶν, ὄρος, ποῦ ἐγὼ δὲν θὰ ξαναεβῶ, 90
μεγάλια παίρνεις γιὰ μικρά! γιὰ λίγα σου ζορκάδια
καὶ λάφια κράτησες τὸ φῶς ἐνὸς δημορφονεοῦ»
Ἔτσ' ἢ μητέρ' ἀγκαλιαστὸ πῆρε τὸν γυιὸ μὲ χάρδια
καὶ γύρω σκόρπαιε σὰν ἡχοὺς κλαμένον ἀηδοῦσι,
καὶ μυρολόγα. Ἦ Ἀθηναῖα σπλαχνίστηκε τὸν πόνο 95
τῆς φιλαινάδας κ' εἶπε αὐτὸν τὸν λόγο τὸν καλό.
«Νύμφη γλυκεία, μετὰστρεψε ὄσ' ἀπ' ὀργὴ εἶπες μόνον
δὲν εἶμαι γὼ ποῦ σοῦκαμα τὸ τέκνον σου τυφλό.
Ἦ Ἀθηναῖα δὲν ἀγαπᾷ μάτια παιδιῶν ν' ἀρπάξῃ
μόνον τοῦ Κρόνου αὐτὸ παλαιοὶ τὸρίζουν δορισμοί, 100
ὅποιος ἀθάνατον ἰδῆ χωρὶς νὰ τὸν προστάξῃ
ὁ ἴδιος, μὲ πανάκριβη θὰ δῆ τὸν πληρωμή.
Γιὰ ν' ἀπογίη τῶρ' αὐτὸ τὸ κακό,—νύμφη, σώπα—
ἀδύνατον οἱ μοῖρες του τοῦ τῶκλωσαν αὐτό,
καθὼς τὸν παιδογέννησες· καὶ τώρα, ποῦ σοῦ τῶπα, 105
ὦ Τειρεσία, τὸ χρέος σου πληρώνεις τὸ γραφτό.
Πόσα κατόπι θύματα θὰ κάψῃ ὁ Ἀρισταῖος,
πόσα ἢ Θηβαία, καὶ τυφλὸ νὰ ξαναδοῦν, ἂν ζῆ,
τὸν μονογυιὸν Ἀκταίωνα κ' ἐκεῖνος νεὸς ὠραῖος
μὲ τὴν τοξεύτρι' Ἀρτεμι θὰ κυνηγῆ μαζί! 110

Μόν' οὐδὲ κείνον τὰ πολλὰ τρεχάματα σιὰ ὄρη
καὶ τὸ κοινὸ κυνηγητὸ δὲν θὰ τὸν ὠφελῆ,
διαν ἀθέλητά του ἰδῆ νὰ λούζεται τὴν κόρη
καὶ θὰ δειπνήσῃ σάρκ' αὐτοῦ τὸ κάθε του σκνλί.
Τότε τὰ σκόρπια κόκκαλα τοῦ γυιοῦ τῆς ἢ μητέρα 115
γιὰ νὰ συνάξῃ, θέλει μπῆ σιὰ δάση τὰ πυκνά
καὶ θὰ σὲ πῆ καλότυχη καὶ τρις εὐτυχεστέρα,
πῶς τὸ παιδί σου δέχθηκες τυφλὸν ἅπ τὰ βουνά.
φίλη μου, μὴν ὀδύρεσαι· πολλὰ κ' ἕνα μεγάλο
θᾶχῃ χαρίσματ' ἀπὸ μὲ γιὰ σέν' αὐτὸς ὁ νεός· 120
μάντι τὸ γυιό σου ξακουστὸν ἐγὼ θὰ τὸν ἐβγάλω
ἀλήθεια μεγαλύτερο προφήτη καθενός·
θὰ ξέρῃ τοῦτος τὰ πουλλιά τὸ ποιδὸ πετάει τοῦ κάκου,
ποιδὸ κρώζει κακοσήμαδο, ποιδὸ φέρνει προκοπή·
πολλὰ θὰ εἰπῆ τῶν Βοιωτῶν, πολλὰ καὶ τοῦ Λαβδάκου 125
καὶ στοὺς μεγάλους ὕστερα ἀπογόνους του θὰ πῆ·
καὶ θὰ τοῦ δώσω καὶ ῥαβδί γιὰ νὰ πατᾶ ὅπου πρέπει
καὶ θὰ τοῦ δώσω καὶ μακρὸ τῆς ζωῆς τέρμ' αὐτῆς
κιᾶμ' ἀποθάνῃ, μόνος του μέσ' στοὺς νεκροὺς θὰ βλέπῃ
καὶ θὰ τὸν ἔχῃ χωριστὸν ὁ Ἄδης ὁ πλατύς.» 130
Ἡ Ἀθηναῖα εἶπε κ' ἔγνεψε καὶ 'ς ὅσ'—αὐτὴ μονάχῃ
ἀπὸ τῆς κόρης τοῦ Διὸς—γένεψῃ εἰν' ἀληθινά·
τῆς ἔδωσ' ὁ πατέρας τῆς τὲς χάρες του ὅλες νᾶχῃ,
τὶ μάννα δὲν ἐγέννησε καμμιὰ τὴν Ἀθηναῖα,
μόνο τοῦ Διὸς ἢ κορυφή, ποῦ δὲν πλανᾷ ἢ πλανᾶται 135
ἔτσι κ' ἢ κόρη ψέματα δὲν ἔταξε ποτέ.*
Ἐφθασ' ἀλήθεια ἢ Ἀθηναῖα! κιᾶν τ' Ἄργος ἀγαπᾶτε,
τὴν θεὰ τῶρα, κορασιές, δεχθῆτ' ἀγαπητές,
μὲ καλὰ λόγια, μὲ λιτὲς καὶ μὲ χαρὰ μεγάλη!
Χαῖρε, θεά, καὶ τ' Ἄργους σου ἀγάπα τὸν λαόν· 140
Χαῖρε! κιᾶν φύγης, γύρισε τάλόγατά σου πάλι
καὶ σκέπε κιᾶν τὴν φυλή, θεά, τῶν Λαναῶν.

II

Τέσσερες εἰν' οἱ Χάριτες· γιὰτ' ἔχει πλάσ' ἢ φύσις
τῶρ' ἄλλην μιὰ μυρόπνοη κοντὰ στές ἄλλες τρεῖς.
Ἡ Βερενίκη ἢ ζηλευτὴ χιλιόχρονη νὰ ζήσης,
τὶ Χάρες οὐδ' οἱ Χάριτες θᾶν' ἀπὸ σὲ χωρίς.

Τὴν βασίλισσαν Βερενίκην, ἀδελφὴν καὶ γυναῖκα Πτολεμαίου τοῦ β' ἐκολάκευσε ὁ Καλλίμαχος πολλάκις. Ἀλλὰ τῆς ὥραιάς του ἐλεγεῖας Κόμης τῆς Βερενίκης ἔχομεν μόνον τὴν λατινικὴν μετάφρασιν τοῦ Κατούλλου.

III

Παρακλαυσίθυρον

Ἔτσι, σκληρῆ, νὰ κοιμηθῆς, σὰν τώρα, συλλογίσου,
μὲ κάνεις στὴν ἀλόπορταν ἐμὲ νὰ τουρτουρῶ.
Ἔτσι, ἄδικη, νὰ κοιμηθῆς καθὼς τὸν ἔραστή σου
κοιμίζεις, χωρίς ἔλεος ποτὲ παραμικρό.
Ἀνποῦνται μ' ὄλ' οἱ γείτονες κ' ἐσὺ σταλιά. Ἡ λευκὴ σου
θὰ τὰ θυμίζῃ σου ὄλ' αὐτὰ ἢ κόμη στὸν καιρό!

III

Εἰς Ἡράκλειτον τὸν Ἀλικαρνασσεᾶ ποιητὴν.

Μουπ' ἕνας πῶς ἀπέθανες Ἡράκλειτε—εἶναι χρόνια—
κ' ἐδάκρυσα. Πόσες φορὲς στὴν ὀμίλια οἱ δυὸ
τὸν ἥλιω βασιλέψαμε... Μόν' ἐσὺ τῶρα αἰώνια
τέφρα πιὰ θᾶσαι, φίλε μου, σιῶραῖο σου τὸ χωριό.
Μὰ τὰ δικά σου ἀκόμα ζοῦν χαριτωμέν' ἀηδόνια,
ποῦ δὲν θ' ἀπλώσῃ ἐπάνω τους ὁ Χάρος σὰ θεριό.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΙΤΩΛΟΣ

(περὶ τὰ 275 π.Χ.)

Ἐγινε γνωστὸς εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὡς τραγικὸς ποιητὴς καὶ ἀνέλαβε τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ δραματικῶν χειρογράφων τῆς βιβλιοθήκης. Ἄλλ' ἔγραψε καὶ ἄλλα ποιήματα εἰς ποιήματα μέτρα καὶ 2 τόμους ἐλεγειακούς, ἐπιγραφομένους Ἀπόλλων καὶ Μοῦσαι. Ἀπὸ τὸν Ἀπόλλωνα ἐσώθη ἡ κατωτέρω ἐλεγεία, ἡ τόσον χαρακτηριστικὴ τῶν Ἀλεξανδρινῶν ἐρωτικῶν διηγημάτων εἶναι μῦθος περὶ ἀπίστου γυναικός, σφζόμενος καὶ εἰς τὰ δημοτικὰ τραγούδια.

Ἐὸ Ἀπόλλων προφητεύει]

Φόβιος θᾶναι τοῦ Ἰπποκλῆ Νηλείδῃ γυιός, βλαστάρη
ἀπὸ γενεᾶν ἀρχοντικῆ καὶ ἴτιπια ἀληθινὰ
καὶ νόμιμη στὸ σπῆτι του γυναικᾶ θέλει πάρει.

Μὰ μόλις τὸ νοικοκυρεῖον ἡ νύμφη θ' ἀρχνᾶ,
θᾶρθη ὁ Ἀνθὸς τοῦ βασιλεῆ Ναρκίσσου ὁ γυιὸς στὸ δῶμα
κιόρκους θὰ δώσῃ φιλικούς καὶ ἴμοσματα πιστά,
κιὰπὸ τὸν Μάη πιὸ θαλερός, σιὰ πρῶτα νεᾶτ' ἀκόμα.

Καὶ τῆς Πειρήνης τὸ νερό, π' ἀφρᾶτα ὄλα βλαστᾶ
οὐδὲ τοῦ Μελισσου τὸν γυιὸ ἴσοσ' ὁμορφο θὰ πλάσῃ,
καμάρι γιὰ τὴν Κόρινθο καὶ θλίφι στὸν ἐχθρό. 10

Θᾶν' ὁ Ἀνθὸς φίλος τοῦ Ἐρμῆ κ' ἡ νύμφη θέλει πιάσει
τρογλή γιὰ κείνον ἔρωτα παρᾶνομο, πικρό
θὰ σφίγγῃ του τὰ γόνατα κιὰμαρτωλὰ νὰ παίξῃ
μαζί του θὰ ζητᾶ. Μ' αὐτὸς τὸν Δία θὰ ἴτραπῆ,
τὸν ὄρκο καὶ τοῦ φίλου του τάλατι, τὸ τραπέζι, 15
καὶ σιὰ ποτάμια πρότασι θὰ πλύνη ποταπή.

Μόν' ἀφοῦ γάμο ὁ θαλερός Ἀνθὸς θὰ τῆς ἀρνιέται,
τότε μιὰ ἀπάτη ἢ ἄπιστη θὰ κάμῃ ταπεινή
μὲ λόγια θὰ γελᾶσῃ τον, τέτοια λογάκια, ἰδέτε:

«Μοῦπεσε ὁ κάδος ὁ χρυσός, μοῦ κόπη τὸ σχοινὶ 20
στὸ περιστόμι ἀπ τὸν βυθὸ σὰν τὸν τρανοῦσα, ξένε,
καὶ σιὲς Νεραίδες τοῦ νεροῦ θὰ πάῃ νὰ μοῦ χαθῆ.
μ' ἂν ἐσοῦ θές, γιὰ τὸν θεὸ—γιατ' εὔκολες μοῦ λένε
πῶς μέσα ἔχει σκαλότρυπες στὸν λάκκο τὸν βαθὺ —
κατέβα βγάλ' τον καὶ θὰ ἰδῆς ἀγάπη πιὸ μεγάλη». 25

Τόσα ἡ γυναῖκα τοῦ Φοβιοῦ θὰ πῆ του πλανερᾶ
καὶ τότ' ὁ νεὸς ἀσιτόχασια τὸ φόρεμα θὰ βγάλῃ,
τὸν κόπο τῆς μανούλλας του, καὶ—μαύρη σφορᾶ—
στὸ σκοτεινὸ σπουδακτικὰ θὰ κατεβῆ πηγάδι.

κ' ἡ ἄνομη ἀποπάνω του γυναῖκα κρεμαστή, 30
μυλόπειτρα θὰ εἴψῃ του μὲ τὰ δυὸ χέρια δμάδι
κιὸ πλέον ἀδικοθάνατος ἀπ' ὅσοι βγοῦν πιστοὶ
τὸ πεπρωμένο μνηῆμα του θὰ δγκώσῃ· μὰ στὸν Ἀδῆ
κιάυτῃ μὲ βρόχο στὸ λαιμὸ μαζί του θὰ χωστῆ.

Τὴν ἐπομένην ἐλεγείαν ἂν μὴ ἔσφζεν ὁ Στοβαῖος, δὲν θὰ ἴξεύραμεν οὐδὲ τὸ ὄνομα Φανοκλῆς. Εἶναι κάλλιστον δεῖγμα Ἀλεξανδρινῆς ποιήσεως μὲ τὰ ὠραία χρώματα, τὸν ἀρχαῖκὸν καὶ παθητικὸν τόνον, καὶ τὸν ἐντεχρον συνδυασμὸν πρὸς τὰ προηγούμενα, τὸν ὁποῖον βλέπομεν κατόπιν εἰς τὰς Μεταμορφώσεις τοῦ Ὀβιδίου. Ἡ συλλογὴ τοῦ Φανοκλέους ἐπεγράφετο Ἐρωτες ἢ καλοὶ καὶ πρότυπον εἶχε τὰς Ἡοίας τοῦ Ἡσιόδου, καταλόγους γυναικῶν ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴν φρᾶσιν ἢ οἴῃ (ἢ ὡς ἡ δεῖνα).

ΦΑΝΟΚΛΗΣ

Η σάν τῆς Θράκης ὁ αἰδὸς εἶχε τὸν νοῦ τὸν χάσει
 νὰ δῆ ξανά τὸν φίλο του, τὸ τέκνο τοῦ Βορεᾶ,
 καὶ μέρα νύκτα κάθετον μέσα στὰ ἴσκια δάση
 καὶ τραγουδοῦσε μοναχὸς ναυρῆ παρηγοριά·
 γιὰ ἔτρωγαν τὰ σπλάχνα του ἀκοίμητες φροντίδες· 5
 τὸν Κάλαιν, τὸν Κάλαιν παντοτινὰ ποθεῖ.
 Μὰ τὸν Ὀρφέα ἐσκότωσαν κακὲς οἱ Βιστωνίδες·
 καθεμιὰ ἐχύθη ἐπάνω του μὲ κοφτερὸ σπαθί,
 τί ζήλευσαν ποῦ παίνεσε τοῦ φίλου του τὰ κάλλη
 καὶ δὲν τραγούδησ' ὁμορφιὲς καὶ μάγια γυναικῶν· 10
 κι ἀφοῦ μὲ τὰ λεπίδια των τοῦ κόψαν τὸ κεφάλι,
 τὸρρίζαν μὲ τὴν λύρα του στὸ κῦμα τὸ γλαυκόν·
 τὰ δυὸ δετὰ μὲ μιὰ θηλειά, μαζὶ γιὰ νὰ τὰ παίρῃ
 καὶ νὰ τὰ βρέχῃ ὁ ἀφριστὸς γιालὸς ὀλημερίς.....
 Μὰ πρὸς τὴν Δέσβο ἢ θάλασσα τὰ πάει καὶ τὰ ξωσέρνει 15
 κι ἀκούσθ' ἤχὸς στὸ πέλαγος σὰν λύρας λιγερῆς
 καὶ στὰ νησιά καὶ στὰνθηρὰ ἀκρογιαλίας ποῦ τὸ ἴπῃραν
 καὶ τὸ κεφάλ' οἱ κάτοικοι ἐθάψαν τὸ ἱερὸ
 κ' ἔβαλαν μὲς στὸ μνήμ'α του τὴν πονεμένη λύραν,
 ποῦ κίναε πέτρες ἄλαλες καὶ ἴ' Ἀδη τὸ νερό! 20
 Κι ἀπὸ τὰ τότ' ἐρατεινὰ τραγούδια καὶ κιθάρες
 στὴν Δέσβο πρῶτ' ἤχολογοῦν ἀπ' ὄλα τὰ νησιά.
 Τοὺς Θραῖκες πάλι ἀκούοντας τί ἴκ'αμαν οἱ ζηλιάρες
 γυναικῆς των, τοὺς ἔπιασε θυμὸς κι ἀπελπισιά,
 καὶ στίξανε τῶν θηλυκῶν τὸ δέσμα, νὰ θυμίζον· 25
 τὰ βένετα σημάδια των τὸ μαῦρο φονικὸ
 κι ἀκόμα τὲς γυναῖκες τους ἴσα μὲ τώρα στίξουν
 γιὰ τοῦ Ὀρφέως τὴν σφαγὴ, τὰ πιστευτὸ κακό.

ΑΡΑΤΟΣ ΣΟΛΕΥΣ

(Περίπου 305—240 π.Χ.).

Εὐπατριδῆς τῶν Σόλων τῆς Κιλικίας, ἐσπούδασε εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ κατόπιν ἐφιλοξενήθη εἰς τὴν Μακεδονικὴν αὐλὴν τοῦ Ἀντιγόνου τοῦ Γονατᾶ (276 π.Χ.). Ἐκεῖ κατ' ἐντολὴν τοῦ βασιλέως ἔγραψε τὰ *Φαινόμενα*, μιμούμενος τὸν Ἡσίοδον. Τὸ ποίημα, περιγράφον τὸν ἑναστρον οὐρανὸν ἔχει, καθὼς αὐτός, ὠραῖον βάθος ἡρεμίας καὶ ἔγινε τόσον ὀνομαστόν, ὥστε λατινιστὶ τὸ μετέφρασαν πέντε (ὁ Οὐάργων, ὁ Κικέρων, ὁ Ὀβίδιος, ὁ Γερμανικὸς καὶ ὁ Ροῦφος Ἀβιηνός). Καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, καταγόμενος ἐκ Κιλικίας καὶ αὐτός, μετεχειρίσθη τὸν 4 στίχον τοῦ προλόγου. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἄρατος κατέστησε παγκόσμιε τὰ ὀνόματα τῶν ἀστερισμῶν. Ὡς β' μέρος προσέθεσε τὰς *Διοσημίας*, προγνωστικὰ τοῦ καιροῦ ἀπὸ τὰς φάσεις τῆς σελήνης, τὰς δύσεις τοῦ ἡλίου, τὸ πέταγμα τῶν πουλιῶν, μὲ τέχνην περισσοτέραν τοῦ μιμητοῦ του Βεργιλίου.

Τὸν Δ' ἀρχὴν ἄς πάρωμε καὶ ἄς μὴ τὸν ἀστοχοῦμε
 ποτέ μας ἀπὸ τὸν θεὸν εἶναι μεστοὶ κ' οἱ δρόμοι
 κ' οἱ ἀγορᾶς κ' ἡ θάλασσα, μεστοὶ εἶναι κ' οἱ λιμένες.
 Αὐτοῦ καὶ γένος εἶμεθα· μελίχρεια αὐτὸς σημαίνει 5
 ὅσα γιὰ μᾶς εἶναι δεξιὰ· στὸ ἔργον μᾶς σηκώνει
 καὶ μᾶς θυμίζει τὴν δουλειά, πότε εἶν' καλὸς ὁ βῶλος
 γιὰ τὸ ὄργωμα καὶ σκάψιμο· πότε εἶν' καλὸς οἱ ὄρες
 γιὰ τὸ λεκάνωμα φυτοῦ καὶ φύτεμα τοῦ σπόρου
 Αὐτὸς εἶναι ποῦ στήριξε στὸν οὐρανὸ σημάδια 10
 τὰστέρια καὶ τὰ χώρισε καὶ γιὰ τὸν χρόνον ὄλον
 ἐπρόβλεψ' ἄστρα ποῦ νὰ λέν εἰς τοὺς λαοὺς τὲς ὄρες
 σωστές, ὥστε καὶ σίγουρα τὰ πάντα νὰ φυτρώνουν.
 Γιαυτὸ καὶ πρῶτα κ' ὕστερα δοξολογοῦν τὸν πάντα.
 Χαῖρε, πατέρα καὶ ὄφελος καὶ θαῦμα τῶν ἀνθρώπων,
 σὺ καὶ τὸ γένος τῶν θεῶν! Καὶ σεῖς χαίρετε, Μοῦσες, 15
 ἔς ὄλον τὸν κόσμον μελιχρὲς, καὶ φανερώσι' ἐμένα,
 ποῦ τὰστρα εὐχρήθηκα νὰ πῶ, τοῦτ' ὄλο τὸ τραγούδι!

II

Καὶ τοῦρανοῦ τὸν ἄξονα δυὸ πόλοι τὸν περαίνουν·
 μόν' ἕνας δὲν εἶν' ὄρατός· ὁ βόρειος ἀποπάνω
 ψηλώνεται τοῦ ὠκεανοῦ· καὶ γύρω του σὰ πλάγια
 δυὸ Ἄρατοι, ποῦ ὀνομάζονται καὶ Ἀμαξες, γυρίζουν.
 Ἡ καθεμιὰ τὴν κεφαλὴν σὴν μέση ἔχει τῆς ἄλλης
 καὶ πάντα μὲ τοὺς ὤμους των σὰ κάτω γύρους κάμνουν
 στραμμένες κατανάποδα. Κιᾶν εἶν' ἀλήθεια ὁ λόγος,
 ἀπὸ τὴν Κρήτη ἀνέβηκαν σὶ τὸν οὐρανὸν· ἐκεῖνες
 μὲ τοῦ Διὸς τὸ θέλημα τὸν καιρὸ ποῦτον βρέφος
 σὴν Δίκη τὴν εὐωδιασίην, κοντὰ σὴν ψηλὴν Ἰδη
 σὲ μιὰ σπηλαιὰ τὸν ἔμβασαν κ' ἕνα τὸν τρέφαν ἔτος,
 σὰν οἱ Δικταῖοι Κούρητες τὸν Κρόνο ξεγελοῦσαν.
 Τὴν μιὰ τὴν Ἄρατο μερικοὶ Κυνόσουρα τὴν λέγουν,
 τὴν ἄλλη Ἑλίκη·¹⁾ κιὰπ' αὐτὴν στοχάζονται ὅλοι οἱ ναῦτες
 μέσα σὴν θάλασσα τὸ ποῦ τὰ ξύλα θὰ πρυμίσουν.

III

Κ' ἡ φουσκωμένη θάλασσα σημάδι ἀνέμου ἄς εἶναι
 γιὰ σένα κ' οἱ ἀκρογαλιές οἱ μακραντιλαλοῦσες
 κ' οἱ βράχοι, καθὼς ν' ἀντηχοῦν μὲς σὴν εὐδιὰν ἀρχίζουν,
 καὶ τῶν βουνῶν οἱ κορυφές ἅμα ψηλὰ βουίζουν.
 Κιὸ ἐρωδιὸς σὰν ἔρχεται πρὸς τὴν στερεὰν ἐπάνω
 ἀπὸ τὴν θάλασσα γοργὸς καὶ πολυξεφωνίζει,
 ἢ σὶ τὸν γιாலὸ χαμωπειτᾶ, τότ' ἀνεμος θὰ πάρη.
 Κ' οἱ λοῦφοι κάποι' ἂν πετοῦν μὲς σὴν εὐδιὰν τρεχᾶτοι
 τὰνέμου ἀντίκρου φέρονται, ποῦ μέλλει νὰ φουσηῖ
 συχρὰ κ' οἱ ἀγριόπαπιες καθὼς καὶ τὰ ψαρόνια
 τινάζουν τὲς φτεροῦγες των καὶ λάμνουν πρὸς τὴν ξέρην,
 ἅμα τὰ σύννεφ' ἀπλωθοῦν σὰ κορφοβούνια ἐπάνω.

¹⁾ Ἡ λέξις σφίζεται εἰς τὴν Χίον Ἑλίκη. (Π. Βλαστός, Ἄρατος).

ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ ΡΟΔΙΟΣ

(Περὶ τὸν 295—215 π.Χ.).

Ἐγεννήθη καὶ διεκρίθη εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἀλλ' ἐπωνομάσθη ἀπὸ τὴν ὠραίαν νῆσον, ὅπου ἀπῆλθεν ὠργισμένος ἐναντίον τοῦ διδασκάλου του Καλλιμάχου καὶ ἔκαμεν ἐπέκδοσιν (β' ἐκδοσιν) τοῦ μεγάλου του ἔ.π.υς (ἔγραψε καὶ μικρότερα) τῶν Ἀργοναυτικῶν. Ὁ Καλλιμάχος εἶχεν ἐπικρίνει τὸ ποίημα πρὸ πάντων ὡς μακρόν, διότι ἐνόμιζε ὅτι «μέγα βιβλίον μέγα κακόν». Ἀλλ' ὅταν καὶ ἐκεῖνος ἐξέδωκε τὰ Αἴτια, ὁ Ἀπολλώνιος ἀπήντησε μ' ἐπίγραμμα καταλήγον «Αἴτιος ὁ γράψας Αἴτια Καλλιμάχος». Ὁ διδάσκαλος ἀπήντησε μὲ τὸν Ἴβν καὶ ἡ φιλονικία ἐξετραχύνθη. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καλλιμάχου ὁ Ἀπολλώνιος ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ λέγεται ὅτι ἀνέλαβε τὴν ἐπιστασίαν τῆς Βιβλιοθήκης.

Ὁ Ὑλας τότε μὲ χαλκῆν σιάμν' ἀπ' τοὺς ἄλλους χώρια
 βρούσης ἐγύρευε ἱερὸν νᾶμα, νερὸν νὰ πάρη
 σὶ τὸ δέιλνο τοῦ πατέρα του καὶ πρόθυμα ὄλα τᾶλλα
 νὰ τοῦ εἰτοιμάσῃ ἀρχοντικά, σὶ τὸ γυρισμὸν νὰ ταῦρη.
 Στὴν κρήνη ἔφθασε σύντομα, ποῦ οἱ γείτορες τριγύρω
 Πηγὴ τὴν λέγουν. Οἱ χοροὶ μόλις σπημένοι ἐκεῖ ἦσαν
 τῶν Ἑωτικῶν. Γιατ' ὄλες τοὺς συνήθιζαν οἱ Νύμφες,
 ὅσες ἐκεῖ τὸ ἐρατεινὸν χαιρόνταν κορφοβούνι,
 χαιρετισμοὺς σὴν Ἄρτεμιν νυκτερινοὺς νὰ ψάλλουν.
 Καὶ ὅσες βουνῶν ἀνεφανές ἢ ὄρεματιές κατέχουν
 κιὸσες σὶ τὰ δάση κρύβονται, συνάζονταν ἀράδα.
 κιὰπὸ τὴν βρούσι τὴν γλυκεῖα μὲ τοῦ νεροῦ Νεράδα
 ξεπρόβαλε κιὰπὸ κοντὰ τὸν εἶδε ἀπέναντί της
 ἀπ' ὁμορφιά καὶ ἀπὸ γλυκεῖα νὰ κοκκινίξῃ χάρι,
 ἢ τὸν ἐφώτιζε ἢ καλὴν σελήνην ἀπ' τὸν αἰθέρα.
 τούτης ἐπῆρ' εὐθύς τὸν νοῦν ἢ δέσποινα τῆς Κύπρου
 καὶ μόλις ἐσυνέφερεν ἀπὸ τὴν ταραχὴν της.
 Καθὼς ἐκεῖ σὶ τὸν κόλμπω τὴν σιάμνα ἔστησε πρῶτα
 σκυφτός ὁ Ὑλας, καὶ νερὸν ἐχύνετον τρεχᾶτο
 σὶ τὸν ἡγερόν μετὰ χαλκόν, μὲ μιᾶς τοῦβαλ' ἐκεῖνη,
 τὸ χέρι τῆς τᾶριστορὸν κατάλαιμα, καημένη
 νὰ τοῦ φιλήσῃ τᾶπαλὸν στόμα μὲ τὸ δεξιὸν της
 τραύηξε τὸν ἀγκῶνά του κ' ἐπῆρε τὸν σὴν δὴνη!...

ΑΝΥΤΗ ΤΕΓΕΑΤΙΣ

(Πρὸ τοῦ 300 π.Χ.).

Δύο ποιήτρια τῆς Ἀνθολογίας, γράφουσαι δωριστί, φέρουν τὸ ὄνομα Ἀνύτη. Παιλαιότερα—ἀλλ' ἀγνώστων χρόνων—καθὸ ἐποποιὸς καὶ «μελοποιὸς» καὶ «λυρική», ὡς ἐπικαλεῖται ἐπὶ τῶν κατωτέρω ἐπιγραμμάτων—ἦτο ἡ ἐκ Τεγέας τῆς Ἀρκαδίας, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ συμπολιταὶ τῆς ἔστησαν ἄγαλμα,—ἔργον τῶν υἱῶν τοῦ Πραξιτέλους καὶ τοῦ Λυσίππου—καὶ τὴν ὁποίαν ὠνόμασε «θῆλυν Ὀμηρον» ὁ Ἀντίπατρος Θεσσαλονικεὺς. Ἡ ἀγάπη τῆς πρὸς τὰ ζῶα εἶναι χαρακτηριστικὴ.

I

Θ' 745

Τοῦ Βάνχου δὲς περήφανο τὸν τράγο τὸν προκέρα,
τηρῶντας τᾶσπρα γένεια του, τὸ μάτι πῶς σφαλῆ,
καμαρωτός γιατί συχνὰ στὰ βράχ' ἡ Νύμφη πέρα
τὰ μάγουλά του χάδεψε μὲ χέρια ῥοδαλά.

II

Εἰς πολεμικὸν ἵππον

Ζ' 208

Τοῦ σκοτωμένου μαύρου του ἔστησ' ὁ Δᾶμις μνήμα,
ποῦ ὁ Ἄρης τὸν ἐκτύπησε στὰ στήθια τὰ γιερά
Τὸ πορφυρό του ὅπ' τὸ κορμὶ πετάχθη³ αἶμα ὡς κῦμα
καὶ βώλους ἐκατάβρεξε καὶ χῶματα ξερά.

III

Τὸ νεκρὸ δελφίνι.

Ζ' 215.

Τὰ πλωτὰ πιά δὲν χαρῶ τοῦ κόσμου ἐγὼ τὰ μέρη,
δὲν θάναρρῶνω τὸν λαμὸν ἀπὸ νερὰ βαθιά
οὐδὲ στοῦ καραβιοῦ μπροστὰ τὴν πλώρη ταίρι ταίρι
θὰ βλέπω τὴν φιγοῦρά μου, πλασμένη μὰ δημοφιά,
Γιατ' ἡ προῆ τῆς θάλασσας μὲ ξώσυρε στὴν ξέρη
καὶ τώρα στὴν ἀκρογιαλιὰ κοιμοῦμαι τὴν τραχειά.

ΑΝΥΤΗ ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΑ

Λέγεται ὡς ἦτο ἡ ποιήτρια τοῦ κατωτέρω ἐξαιρέτου ἐπιγράμματος εἰς τὰς τρεῖς ἡρωίδας τῆς Μιλήτου, ποῦ εἶχαν αὐτοκτονήσει κατὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν Γαλατῶν (279 π.Χ.).

Ζ' 492

Πατοῖδα, Μίλητε γλυκειά, πεθάναμε γιὰ σένα
τὴν ἄνομη ἀποχρούσαμεν ὁρμὴ τῶν Γαλατῶν
τοῖα κοράσια, τέκνα σου, ἀμάλαγα, παρθένα,
νά μας μολύνῃ ἐγύρευεν ὁ Ἄρης τῶν Κελτῶν.
Δὲν ἐδεχθήκαμεν ἐμεῖς φιλιὰ καὶ χάδια ξένα,
μόνο τὸν Ἄδη εὐδρήκαμε προστάτη δυνατῶν.

II

Θ' 144

Τῆς Ἀφροδίτης εἶναι ἐδῶ τόπος ἱερός. Ἐκείνη
νά καμαρώνῃ ἀπ' τὴν στερεὰ τὴν θάλασσ' ἀγαπᾶ,
γιὰ νὰ χαρῆξῃ τῶν ναυτῶν ὀλόγυρα γαλήνη
τὶ τᾶγαλμά της ἅμα ἰδῆ τὸ πέλαγος σωπᾶ.

ΜΥΡΩ ΒΥΖΑΝΤΙΑ

(Περὶ τὰ 250 π.Χ.).

Κόρη τοῦ τραγικοῦ Ὀμήρου, γνωστὴ μὲ τὸ ὑποκοριστικὸν τῆς ὄνομα, (ποῦ ἐγράφετο καὶ Μοιρώ) συνέθεσε καὶ ἔπος *Μνημοσύνη*.

I

Γ' 189

Νύμφες, ἔσεῖς τοῦ ποταμοῦ παιδοῦλλες, ποῦ πατεῖτε
τὰ βάθη τοῦτ' ἀθάνατες μὲ πόδια ῥοδαλά,
καλὴ σας ὦρα! κιᾶγγικτο τὸν Κλεώνυμο κρατεῖτε,
ποῦ μέσ' στὰ πεῦκ' ἀγάλματα σᾶς ἔστησε καλά.

II

ς' 119

Στὴν χρυσωμένη κρέμεσαι στοὰ τῆς Ἀφροδίτης,
βοτρώδι, μ' ὅλη μέσα σου τοῦ Βάνχου τὴν δροσιά
καὶ πιά δὲν θάρθη ἡ μάιννα σου νὰ σφίξῃ τὸ παιδί της
μ' ὠραῖο κλῆμα καὶ γλυκειὰ ν' ἀπλώσῃ φυλλωσιά.

ΗΓΗΣΙΠΠΟΣ

(περὶ τὰ 300 π.Χ.).

Πιθανῶς ὁ Ἀθηναῖος κωμικός, ποῦ ἤκμασε τότε.

Τὴν ὄρφανή δέξου, Ἡρακλῆ, ἀσπίδα τ' Ἀρχιστράτου,
στὴν σκαλισμένη νὰ γερωῶ στοά σου μὲ τιμή,
ν' ἀκούω τοῦ ναοῦ χοροὺς καὶ τὰ τραγουδητά του
μὲ φθάν' ἢ μάχη ἢ στυγερή, μ' ἀρκοῦν οἱ σκοτωμοί.

ΠΟΣΕΙΔΙΠΠΟΣ

(περὶ τὰ 270 π.Χ.).

Τότε γνωστὸς ἦτο Ποσειδίππος ὁ Ἀθηναῖος κωμικός ποιητής, ἀλλὰ τινὰ τῶν 25 σωζόμενων ἐπιγραμμάτων (εὐρέθησαν καὶ ἄλλα 2 ἐπὶ πατέρων) φέρουν ὡς διακρισὶν «ὁ ἐπιγραμματογράφος». Ἄλλα ἀναφέρονται εἰς τὰς αὐτὰς ἐταίρας ποῦ ἐγκωμιάζει ὁ Ἀσκληπιάδης. Τὸ I εἶναι χαρακτηριστικὸν τῆς νεανικῆς ζωῆς τῶν χρόνων ἐκείνων.

B' 98

Ζίζικι ἐμένα τῶν Μουσῶν ἔς ἀγκάθια μ' ἔχει ῥίψει
δεμέν' ὁ Πόθος, τὰναψε καὶ φλέγει με σιγὰ
κיאυτὴ ἢ ψυχῆ, ποῦ κούρασαν τὸ διάβασμα κ' ἢ θλίψι,
τᾶλλ' ἀψηφᾶ καὶ τὸν τρελὸ θεὸ κακολογᾶ.

II

E' 208

Τὴν Νικοῦν εἶδ' ὁ Κλέανδρος στὴν θάλασσα νὰ μπαίνει,
Παφία, καὶ στὸν διάφανο νὰ κολυμπᾷ γιαλό
κιδ' Ἐρωτας τὸν ἔκαψε καὶ μιὰ φωτιά ἀναμμένη
πῆρε ἀπ' τῆς κόρης τὸ βρεκτὸ κορμάκι στὸ μυαλό.
Τοῦτος στὴν γῆ ναάγησε: κιαυτὴ ἢ χαριτωμένη
ποῦπαιζε μέσα στοὺς ἀφρούς, λιμάνι ἤθερε καλό.
τὴν ἀπ' ἀγάπη ἀρμάζονται: τί δὲν πηγε χαμένη
κείν' ἢ εὐχὴ ποῦ εὐχῆθηκε στῆς Πάφου τὸ γιαλό.

ΑΣΚΛΗΠΙΑΔΗΣ ΣΑΜΙΟΣ

(περὶ τὰ 290 π.Χ.).

Ὁ ἄριστος ἐπιγραμματοποιὸς τῶν Πτολεμαϊκῶν χρόνων ἦτο καὶ μελικὸς ποιητής. Ὁ Θεόκριτος σύγχρονός του, ὁμολογεῖ εἰς τὰ *Θαλύσια* «οὐπω νίκημι Σικελίδαν» (δὲν νικῶ ἀκόμη τὸν Σικελίδην) καθὼς ὠνομάζετο πιθανῶς ἀπὸ τὸν πατέρα του ὁ Ἀσκληπιάδης. Δυστυχῶς δὲν ἐσώθησαν παρὰ 43 ἐπιγράμματα, ὅλα χαριτωμένα καὶ ποικιλώτατα. Βεβαίως ὁ Ἀσκληπιάδης ἐμιμήθη τὸν Ἀλκαῖον, ἀλλ' εἰς τοὺς λαξευτοὺς τοῦ στίχους φαίνεται καὶ ὅλη ἡ φιληδονία τῆς Ἀλεξανδρείας, ἀγάπη πρὸς τὰ καλὰ δεῖτνα καὶ τὰς ἐταίρας καὶ ἀδιαφορία πρὸς τὴν Μοῖραν, ὅτι δηλαδὴ κατόπιν ἔπαλλε λατινιστὶ μὲν ὁ Τίβουλλος καὶ ὁ Ὀράτιος, περὶ οὗτοι δὲ ὁ Ὁμάρ Καγιὰμ.

I

E' 168

Γλυκὸ ἴναι ἔς ἕνα ποῦ διψᾷ τὸ θέρος νὰ πιῇ χιόνι,
γλυκὸ στὸν ναῦτη ποῦπαθε, νὰ δῆ τὸ χειμαδιό,
Μόνο γλυκύτερο ἅμα δυὸ ζευγαρωμένους χώννη
μὴ κόχη καὶ τὸν ἔρωτα δοξολογοῦν οἱ δυό.*

II

E' 152

Τῆς Νικαρέτης τὰνθηρὸ κιάφορᾶτο πρόσωπό της,
ποῦ σιὰ ψηλὰ παράθυρα ξεπροβάλλε πυκνά,
σὰν ἀστραπὲς τὸ μάραναν, ὧ δέσποινα τῆς νεότης,
τοῦ Κλείτου τὰνᾶβλέμματα, γλυκὰ καὶ φωτεινά.

III

E' 209

Μὲ συνεπῆρε πιά ἢ Διδώ! Κ' ἐγὼ λυώνω ἀπὸ λάβρα
σὰν τὸ κερί, κοιτάζοντας τὰ κάλλη τὰ πυρά.
Μελαχροινὴ πῶς εἶναι, τί; Τὰ κάρβουνα ἴναι μαῦρα,
μὰ λάμπουν σὰν τὰνάφουμε, σὰν ῥόδα πορφύρα.

* Τὸ ἐμιμήθη ὁ Byron (*Don Juan*) καὶ ὁ Théophile Gautier.

III

E' 6

Λύχνε, ὅς ἐσένα τρεῖς φορὲς ὠρκίσθη ἡ Φρύνη ἐμένα
 πῶς θάρθη καὶ δὲν φάνηκε μὴ ἂν ἦσαι σὺ θεός,
 τὴν δολερὴν τιμωροῦσ' τὴν σὸν ἐχθρὸν ἄλλον κανένα
 καὶ παίζῃ, σβῆσε, λύχνε μου, καὶ μὴν τοὺς δίδης φῶς.*

II

E' 144

Αὐτοῦ, στεφάνια, σῆς καλῆς τὲς πόρτες κρομασμένα
 μείναιτε, μὴ σαλέψετε τὰ φύλλα ὡς τὴν αὐγή,
 βρογμέν' ἀπὸ τὰ μάτια μου—τὶ κλαῖν τὰ ξερωτεμένα.
 Μὰ σὸν ἀνοίξῃ ἡ θύρα τῆς καὶ δῆτε τὴν νὰ βγῆ,
 στάξετε στὸ κεφάλι τῆς τὴν βροχὴ μ' ὄλη ἐμένα,
 ὥστ' ἡ ξανθοῦλλα ἡ κόμη τῆς τὰ δάκρυα μου νὰ πιῇ.

III

IB' 50

Πῖν' Ἀσκληπιάδη! Τὶ εἶν' αὐτὰ τὰ δάκρυα; Μὴ σε μέλη.
 Μήπως ἡ τύχη μοναχὰ γιὰ σὲ ἐφάνη κακὴ
 καὶ μήπως μόν' ἐπάνω σου ἀκόνησε τὰ βέλη
 ὁ πικρὸς Ἔρωσ; ζωντανὸς θὰ μοῦ θαφτῆς ἐκεῖ;
 Τοῦ Βάκχου ἄς πιοῦμε τὸ ποτό. Δυὸ δάκτυλα εἶν' ἡμέρα
 τὸν λύχνου πάλι κοιμιστὴ θάρχωμ'; ἐμπρὸς καρδιά,
 ἄς πίνωμε! Πολὺς καιρὸς πρὶν νὰ κυλήσῃ πέρα,
 θ' ἀναπαυθοῦμε, δύστηνη, σὴν ἄπειρη βραδεία.

III

Z' 284

Νεκρικὸν]

Μακρὰ ἀπὸ μένα, θάλασσα, ὄργυιές, θεοῖο μεγάλο,
 κιᾶν θές, σάλεινε κιᾶφοριζε καὶ βόγγα ὅσο μπορεῖς.
 μὰ κιᾶν χαλάσης τοῦ Μηνᾶ τὸ μνηῆμα, τίποτ' ἄλλο
 παρὰ λγ' ἄσπρα κόκκαλα καὶ στάκτη δὲν θαυροῖς.

* Τὸ ἐμμύθη ὁ André Chenier

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΤΑΡΑΝΤΙΝΟΣ

(περὶ τὰ 270 π.Χ.).

Ὁ πρωτότυπος αὐτὸς ποιητὴς, τοῦ ὁποῦ ἐχομεν ὑπερεκατὸν ἐπιγράμματα, εἶναι ἄξιος μεγάλης προσοχῆς. Ἐξῆς ὅταν ὁ λαμπρὸς Τάρας καὶ ἡ λουιτὴ Μεγάλῃ Ἑλλάς ὑπετάσσετο εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν Θεομηνίαν. Πτωχότατος καὶ μελαγχολικός, ἐγένεν ὁ ποιητὴς τοῦ «προλεταριάτου» περιγράφων—ἐκτὸς τῆς ἰδικῆς του καλύβης ὅπου ἔτρεχαν οἱ ποντικοί,—τὰ βάσανα τοῦ πτωχοῦ λαοῦ, τοὺς ξυλουργοὺς, τοὺς αὐλητάς, τοὺς κυνηγοὺς, τοὺς γεωργοὺς καὶ τοὺς ψαράδες, ἀποκαμωμένους ἀπὸ τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν ζωὴν, ἀφιερώνοντας τὰ ἐργαλεῖα των κατὰ τὸ ἔθιμον εἰς τοὺς θεοὺς καὶ ἀποθνήσκοντας ὡς ἀλήτας. Ἐκοπτε φοβερὰ σύνθετα καὶ μετεχειρίζετο ταπεινὰς λέξεις, καταλέγων τὰ μικροπράγματα μὲ δεινότητα καὶ τέχνην, τὴν ὁποίαν εὐλόγως ἐξῆρεν ὁ Sainte Beuve.

I

Γ' 4.

Τὰ γκυλωτὸ τὰγκίστρι του καὶ τὸ μακρὸν καλάμι
 τὰ δυὸ του ψαροκόλαθα κιᾶτὴ τὴν καθετὴ
 καὶ τὸν πλεκτὸ τὸν κιοῦρτο του, ὅπου τὸν εἶχε κάμει
 γιὰ σπάρους καὶ γιὰ σμύραινες παγίδα δυνατὴ,
 καὶ τὸ καμάκι, τὸ τριπλὸ τῆς θάλασσας ἀρπαῖ,
 ὡς καὶ τῆς ψαροπούλλας του τὰ δυὸ μικρὰ κονυιά,
 στὸν Ποσειδῶνα ὁ γέρω Ὀλπᾶς τὰ χάρισε· αὐτὸ πάει
 τὰ σύνεργα τῆς τέχνης του, ποῦ δὲν δουλεύει πιά!

II

Γ' 204

Ὁ Θῆρις φέρνει ὁ ξυλουργὸς σὴν Ἀθηναῖν Ἐργάνῃ
 τὸ πριόνι τὸ καμπούρικον, τὴν πήχη τὴν σωστὴν
 καὶ τὸ σκεπάρνι, τὸ γλυστρὸ ξουκάνι, τὸ τρυπάνι
 τί πιά, θεά, δὲν δύνηται τὴν τέχνην νὰ ἐργαστῇ.

III

ς' 226

Μικρό έχει ὁ Κλείωνας μανδρὶ κ' ἐν' ἀμπελάκι τάχα
κ' ἓνα χωράφι δίπλα του μ' αὐλάκια λιγοστά
κ' ἓνα ῥομπὶ λιγόξυλο. Μὰ καὶ μ' αὐτὰ μονάχα
ὀγδῶντα χρόνια ὁ Κλείωνας πορεύεται σωστά.

III

θ' 106

Φωτιά τὴν βάρκα μ' ἔκαψε, ποῦχα γιαλοὺς ὀργώσω,
πάνω στὴν γῆ, ποῦ μοῦδωσε τὰ ξύλα τῆς σωρῶ.
μὲ γλύτωσε τὸ πέλαγος γιὰ τὴν στερεά. Κιὼς τόσο
τὴν ἤρῳ αὐτή, ποῦ μ' ἔκαψε, πὺ φεύτρ' ἀπ τὸ νερό.

II

Ζ' 173

Μονάχα πίσω στὸ παχνὶ τὰ βόδια ἔχουνε πάει·
δέλι τὸ χιόνι τᾶδιωξε πυκνὸν ἀπ τὸ βουνό,
μόν' ὁ φτωχὸς Θερίμαχος στὸν δροῦ κοιμᾶται πλάι·
ἀξύπνητα τὸν πλάγιασε φωτιά ἀπ τὸν οὐρανό.

III

Ζ' 295

Τὸν γέρω Θῆρω, ποῦξῆσε μὲ τὸ παροκαλάθι
ποῦ κιὰπὸ γλάρον ἔμπαινε στὸ κῦμα πὺ συχνά,
τὸν παροκλέφτη βουτηκτὴ, ποῦ τρύπωνε στὰ βάθη
καὶ μακροτάξειδο ποτὲ δὲν πῆγε πουθενά,
δὲν τὸν ἐπῆρ' ἢ τρυκνυμιά, οὐδ' ἢ ἀνεμοζάλη
δὲν ἔρριψε τῶν χρόνων του τὴν ἐνενηταριά·
ξεψύχησ' ὀλομόναχος μέσ' στὸ καλύθι ἀγάλι
καὶ σὰν λυχγάρι ἀπόσθησεν ἀπ τὴν πολυκαιριά.
Οὔτε γυναικὰ οὔτε παιδιὰ τοῦχουν τὴν πλάκα βάλει,
μὰ τῶν παράδων συντροφιὰ μὲ τὴν καρδιά βαρειά.

ΝΟΣΣΙΣ

(Περὶ τὰ 275 π.Χ.).

Ἀπὸ τὴν Λοκρίδα τῆς Μεγάλῃς Ἑλλάδος, σύγχρονος τοῦ Λεωνίδα, ἀλλὰ γράφουσα τὰ χονδρότερα τῆς πατρίδος τῆς δωρικῆς, ἦτον ἡ χαριτωμένη ποιήτρια, ἡ φέρουσα τὸ ὑποκοριστικὸν ὄνομα Νοσσίς. Ἐγραψε πολλὰ ἐρωτικὰ ἐπιγράμματα, ἀλλὰ σώζονται μόνον 11, (τὰ 3 εἰς εἰκόνας) γεμᾶτα δωρικὴν ἀφέλειαν καὶ χάριν.

I

ς' 353

Εἰς εἰκόνα

Η Μέλιν' ἀπαράλλακτη τᾶγνὸ τῆς βλέμμα θώρει
πῶς δείχνει νὰ γλυκοτηρᾷ σ' ἐμᾶς τοὺς μπροστινοὺς·
᾽ς ὄλα, καλέ, πῶς ἔμοιαζε τὴν μάνα τῆς ἡ κόρη!
νόστιμο ἀλήθεια, τὰ παιδιὰ νᾶν ὅπως τοὺς γονιοὺς. *

II

ς' 275

Ἀφιέρωμα

Τὴν σκέπη τούτη ἀπ τὴν χρυσὴ τῆς Δωροθέας κόμη
χαρούμενη ἢ Κυθέρεια γιὰ τᾶμα ἔχει δεχτῆ.
γιατ' εἶναι φιλοκέντημα κιὰπὲ εὐωδιάζει ἀκόμη
κεῖνο τὸ μύρο, π' ἄλειψε τὸν Ἄδωνι κι' αὐτῆ.

* Νόστιμον εἶναι ὅτι ἀπὸ τὴν εἰκόνα συνάγει τὴν ὁμοιότητα ὄχι πλέον πρὸς τὴν εἰκονιζομένην—διότι εἶναι αὐτὴ αὐτὴ—ἀλλὰ πρὸς τὴν μητέρα

ΗΔΥΛΟΣ

(Περὶ τὰ 270 π.Χ.).

Ἦτο υἱὸς τῆς Ἡδύλης καὶ γνωστὸς ποιητὴς ἐλεγείας περὶ Γλαύκου.
Ὁ Μελέαγρος τὸν συμπεριέλαβεν εἰς τὸν *Στέφανον*, ἀλλ' ἢ Ἀνθολογία
ἔσωσε μόνον 5 ἐπιγράμματά του.

Ε' 198

Γλυκὰ κρασιά ἀποκοίμισαν ἐχθὲς τὴν *Πολυδώρα*,
προπόσεις δόλιες καὶ φιλεῖα τ' *Αλκίνου* τρυφερά.
Αὐτῆς τὰ δλόμυρα εἰν' αὐτὰ στήν *Ἀφροδίτη* δῶρα,
ὄλα καημῶν παρθενικῶν λάφυρ', ἀκόμη ὕγρα·
σανδάλια καὶ στηθόδεσμα, μαστῶν ντύματα, τώρα
τὸν ὕπνο καὶ τὴν ἡδονὴ καθένα μαρτυροῦ.

ΑΡΧΕΛΑΟΣ

(Περὶ τὰ 250 π.Χ.).

Ἐγραψεν «ἐξηγήσεις Παραδόξων.» Ἴσως καὶ τὸ ἀκόλουθον ἐπίγραμμα
εἰς τὸ περιφημον ἔργον τοῦ Λυσίππου, τὸν ὄρθιον ἀνδριάντα τοῦ Μεγάλου
Ἀλεξάνδρου.

ς' 120

Καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ βασιλεῆ *Ἀλεξάνδρου* ὅπως τὴν ὄφι
τύπωσε ὁ Λύσιππος. Ζωὴ πῶς σφύζει περισσὴ!
Σοῦ φαίνεται ὁ χαλκὸς αὐτὸς τὸν Δία θ' ἀντικόψη
«*Κρονίδη*, πῆρα ἐγὼ τὴν γῆν τὸν Ὀλυμπο ἔχε σύ».

ΘΕΟΚΡΙΤΟΣ ΣΥΡΑΚΟΣΙΟΣ

Περὶ τοῦ 305—245 π.Χ.).

Ὁ γνησιώτερος ποιητὴς τῶν χρόνων τούτων ἦλθε, πιθανῶς ἀπὸ τὴν
Κῶ, ὅπου ἔγραψε τὰ νεανικά του ποιήματα, εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν κατὰ
τὰ 274 π.Χ., ὅτε ἀπέτεινε τὸ *Ἐγκώμιον* εἰς τὸν β' Πτολεμαῖον. Ὁμοίως
ἀφιέρωσε τὰς *Χάριτας* εἰς τὸν Ἰέρωνα ξητιῶν προστασίαν. Γενναϊότερος
ὅμως προστάτης του θὰ ἦτον ὁ ἰατρὸς Νικίας ὁ Μιλήσιος, εἰς τὸν
ὁποῖον ἀφιέρωσε τὸν *Κύκλωπα*, καὶ ἡ σύζυγός του Θεουγενίς εἰς τὴν ὁποίαν
ἐχάρισε τὴν *Ἡλακίτην*. Εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐγνώρισε τοὺς τότε ποιητὰς
καὶ κατὰ τὴν φιλονικίαν Καλλιμάχου καὶ Ἀπολλωνίου ἐτάχθη μὲ τὸν
Καλλιμάχον, τοῦ ὁποῖου ἠκολούθησε τὴν ἐπικολυρικὴν τεχνοτροπίαν.
Ἄλλ' ὁ Θεόκριτος ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Σικελίαν ἔφερε ποίησιν καὶ
γλῶσσαν ἰδικήν του,—δωρικωτάτην—μὲ τὴν ὁποίαν ἀπέδωκε τὸν βίον
ὄχι μόνον τῶν βοσκῶν, ἀλλὰ καὶ τοῦ μικροκόσμου τῆς Ἀλεξανδρείας.

ΗΛΑΚΑΤΗ

Τῆς γλαυκῆς χάρισμ' Ἀθηνᾶς, φιλόκλωθη ἠλακίτη,
τ' ὅσες τὸν νοῦ νοικοκυρὲς στὸ σπιτικό τους ἔχουν,
ἔλα μαζί μου δλόθαυρη σῆς Ἰωνίας τὴν πόλι,
ποῦχ' ἢ Παφίτισσα ναὸ μέσ' στὰ χλωρὰ καλάμια·
γιατὶ ὡς ἐκεῖ ζητήσαμε τοῦ Διὸς καλὸ ταξείδι 5
γιὰ νὰ χαρῶ τὸν φίλο μου καὶ νὰ μὲ ὀδῆ καὶ κείνος,
τ' ἀνάθρεμμα τῶν γλυκερῶν Χαρίτων, ὁ Νικίας·
καὶ σένα ποῦ ἐλεφάντινη μ' ὑπομονὴ ἔχεις γίνει
στοῦ φίλου μου τῆς γυναικὸς τὰ χέρια θὰ σὲ βάλω.
Πολλὰ μαζί της ἀνδρικά φορέματα θὰ κάμης 10
καὶ ἀπ' ὅσα διάφανα φοροῦν κατάσαρκα οἱ γυναῖκες·
τί θὰ χάρισουν δυὸ φορὲς τὸν χρόνο τὰ μαλλιά των
σὴν Θεουγενίδα τὴν γλυκειὰν οἱ μάννες τῶν προβάτων·
τόσο ἀγαπᾷ τὸν ἀργαλειὸ καὶ τὸ νοικοκυριὸ της!
Καὶ νὰ σοῦ πῶς ὀκνόσπιτο δὲν θάθελα σὲ μπάσω 15
ποτέ, μὰ ποῦ γεννήθηκες σὴν ἀκριβὴ μας χώρα.

Ἐσένα τὴν πατρίδα σου τὴν ἔκτισε ὁ Ἀρχίας
 τῆς Σικελίας ὀλης μυαλό, δοκίμων ἀνδρῶν τόπο.
 Καὶ τώρα μὲς στὸ σπῖτι ἐνός, ποῦ χίλια γιατροσόφια
 γιὰ τὲς ἀρρώστειες ἔμαθε, τὸν κόσμο νὰ γλυτώνῃ,
 20 στὴν λαμπρὴ θάσαι Μίλητο μὲ τες Μιλητοπούλλες,
 ὥστ' ἡ καλὴ τὴν πιὸ καλὴ ἵλακότη νᾶχῃ ἀπ' ὄλες,
 καὶ πάντα τὸν τραγουδιστὴ θὰ τῆς θυμίζῃς ξένο.
 Καὶ ὅποιος σὲ δῆ, τοῦτα θὰ πῆ «εἶν' ἡ μεγάλη χάρι
 25 μέσ' στὸ κανίσκι τὸ μικρόν' ὄλ' ἀπὸ φίλο ἀξίζουν!» *

ΚΥΚΛΩΥ

Γιὰ τὴν ἀγάπη γιατρικὸ κανέν' ἄλλο δὲν ἔχει,
 οὔτ' ἀλοιφὴ καμμιά, θαρρῶ, Νικία, οὔτε βοτάνι,
 σὰν τὸ τραγούδι αὐτὸ ἐλαφρό, γλυκὸ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους
 σταλάζει, μόνο—τὶ νὰ πῆς;—καλόβρετο δὲν εἶναι.
 Ἐσὺ καλά, μοῦ φαίνεται, ποῦσαι γιατρός, τὸ ξέρεις.
 5 κιάγαπητέμνος τῶν ἐννεὰ Μουσῶν ἀπὸ τοὺς πρώτους
 Μὲ τοῦτο καὶ ὁ Πολύφημος ἐκεῖνος ὁ δικός μας
 ἠσύχαζε ὅταν τὴν καλὴ Γαλάτειαν ἀγαποῦσε
 πρωτόγνονδο στὸ πρόσωπον ἀκόμα παλληκάρι.
 Δὲν ἀγαποῦσε ψεύτικα μὲ ὀόδα ἢ μὲ μαλλάκια,
 10 μὲν ἀγαποῦσε ὀλότρελα καὶ ξέχασε ὄλα τᾶλλα.
 Πολλὲς φορὲς τὰ πρόβατα τὸν δρόμο μόνι πῆρων
 στὴν στάνην ἀπὸ τὴν βοσκὴ κ' ἐκεῖνος τραγουδῶντας
 ἔλυνε ἀπάνω στοῦ γυαλοῦ τὰ φύκια ἀπ' τὸ ξεφῶτι.
 Γιὰ τὴν Γαλάτεια βαρετὴ πληγὴ εἶχε στὴν καρδιά του
 15 μὲν ἤρε αὐτὸς τὸ γιατρικὸ σὲ βράχο καθισμένος
 ψηλό, στὸν γυαλὸν ἔγλεπε καὶ τέτοια τραγουδοῦσε.

* Ἡ εὐγενικὴ φιλοφροσύνῃ τῶν στίχων τούτων, ἡ μετρημένη οἰκειότης
 καὶ τρυφερότης εἶν' ἀξιοθαύμαστοι.

—Γαλάτεια, τί ξελάμνεις με ποῦ σ' ἀγαπάω πιστά,
 σὺ τρυφερώτερη ἀπ' ἀρνὶ κιάσπρύτερη ἀπὸ γάλα,
 20 καὶ μοῦ ξανάρχεσαι, καθὼς ὁ ὕπνος μὲ βαστᾷ,
 μὰ σὰν ὁ ὕπνος φύγη μου—μὲ μᾶς καὶ σὺ φευγάλα.

Ἐγὼ, κόρη, σ' ἀγάπησ' ἀπὸ κεῖνον τὸν καιρὸ
 25 σὰν ἤρθες μὲ τὴν μάννα μου λουλούδια ἐκεῖ δροσοῦτα
 νὰ μᾶσης ἀπὸ τὸ βουνὸ κ' ἐγῶδειχνα τὴν στράτα.
 νὰ πάφω νὰ μὴ σὲ θωρῶ καὶ τώρα δὲν μπορῶ.

Νογάω γιατί δὲν μ' ἀγαπᾷς, πεντάφορη μικρὴ,
 30 γιατί πυκνὸ τὸ φρύδι μου στὸ μέτωπο ὄλο ἐμένα
 ἴσ' ἀπὸ τῶνα σιᾶλλο αὐτὶ φτάνει μακρὸν μακρὸ,
 γιατί εἶν' ὁ μύτος μου πλατύς, γιατί τὸ μάτ' εἶν' ἕνα.

Ἄμμη καὶ τέτοιος ποῦμ' ἐγὼ πρόβατα βόσκω χίλια
 κιάρμέγω τὸ καλύτερο, ζουφῶ γάλα παχὺ
 35 καὶ δὲν μὲ λείπει τὸ τυρὶ τὸ βράδν ἢ τὸ ταχὺ
 χεμιῶνα θέρος ἔχω γὼ κατὰβαρα ζεμπίλια.

Σουραῦλι ξέρω σὰν κανεὶς νὰ παίζῃ δὲν μπορεῖ
 καὶ λέω γιὰ σέ, γλυκόμηλο, κ' ἐμὲ μαζὶ τραγούδια
 40 πολλὲς φορὲς μεσάνυκτα· θρέφω καὶ τρία ἀρκοῦδια
 καὶ λάφια γιὰ σὲ δώδεκα, καθένα μὲ κυπρί.

Μόν' ἔλα, σίμωσέ μ' ἐσὺ, σοῦ λέω, καὶ δὲν θὰ χάσης
 τὴν μαύρη θάλασσ' ἄφης τὴν νὰ δέρονη στὴν στερεά
 45 μὲς στὴν σπηλιὰ καλύτερα τὴν νύκτα θὰ περάσης
 ποιὸς θέλει, καλέ, θάλασσα καὶ κύματα θεριά;

Ἐδῶναι δάφνες φουντωτές, κυπάρισσα ἀψηλά,
 45 ἔχει κισσὸ μαυρειδερὸ κιάμπέλι γλυκὸν ἔχει
 καὶ νερὸ κρύο ἀθάνατον ἢ δασερὴ Αἴτνα τρέχει
 ποῦ ἀπὸ τὰ χιόνια τὰ λευκὰ ἀφροισμένο ὄροβόλᾳ.

Κιᾶν ἴσως ἐγὼ μαλλιαρὸς σοῦ φαίνωμαι κομμάτι, 50
 ἔχω καὶ ξύλα δάδινα καὶ φλόγα περισσὴ
 καὶ νὰ μοῦ κάψης στέκουμαι καὶ τὴν ψυχὴ μου ἐσὺ
 καὶ τοῦτο, ποῦ ἀκριβότερο δὲν ἔχω—τὶνα μάτι.
 Ὡχ! δὲν μὲ ἔγεννα ἢ μάννα μου σὰν ψάρι τοῦ γιαιοῦ
 γιὰ νὰ βουτάω καὶ νὰ φιλῶ τὸ χέρι σου τὰφρατο, 55
 ἅμα δὲν θὲς τὸ στόμα σου, καὶ νὰ σοῦ φέρω κάτω
 δυὸ παπαροῦνες καὶ λευκὰ κρίνα, χρυσομαλλοῦ.
 —Μῶ αὐτὰ χεიმῶνα γίνονται καὶ κεῖνες καλοκαίρι—
 τώρα θὰ μάθω, θὰν τὸ ἰδῆς, μικρὴ, νὰ κολουπιῶ 60
 ἂν κάποιος ξένος μὲ παννὶ φτάση σ' αὐτὰ τὰ μέρη,
 γιὰ νὰ δῶ μέσα στὸν βυθὸ πῶς ζῆτε τὸν θαμπό.
 Ἐβγα, Γαλάτεια, κιὰφοῦ βγῆς, ἀστόχα νὰ γυρίζης
 στὸ σπῖτι σὰν—καλὴ ὥρα μας—κ' ἐγὼ στὸ χειμαδιό. 65
 Ἐλα μαζί νὰ βόσκουμε, ν' ἀρμέγουμε τὰ δυὸ
 καὶ μάθε μὲ ξινὴ πυτιὰ πῶς τὸ τυρὶ νὰ πῆξῃς.
 Ὅλα τὰ φταίει ἢ μάννα μου, γιὰτὸ πικρολογῶ.
 δὲ σοῦπε ἀκόμα χάρι μου δυὸ καλὰ λόγια μόνο, 70
 κίως τόσο γλέπει ποῦ χαλῶ καὶ μέρα μέρα λιώνω.
 Θέλω κι'αὐτὴ νὰ πικραθῆ, μιὰ ποῦ λυποῦμαι ἐγώ..
 Πολύφημε, Πολύφημε, ὁ νοῦς σου ποῦ πετᾷ;
 Ταλάρια πλέκε, σάλενε, τὰ φύλλα μάδιαζέ τα
 Γιὰ νὰ τὰ δώσης τῶν ἀρνιῶν θὰ κάμης πιὸ σωστά.
 Ὅποια κοντεῦει, βούτα τὴν, ὅποια τρανάει, παραίτα. 75
 Μπορεῖ ναῦρῃς καὶ πιθμορφηγὴν ἄλλη Γαλάτεια ἀφράτη·
 Πολλὲς μὲ καλοῦν παιδαίνες τὴν νύκτα στὸ κρυφτό
 καὶ σὰν τὲς κίχλες ὅλες τους γελᾶν ἅμα δεχτιῶ.
 Φῶς φανερὸ πῶς στήν στεριά κ' ἐγὼ φαντάζω κάτι.
 Τραγονδιστὰ ὁ Πολύφημος τὸν ἔρωτα γελοῦσε 80
 Καὶ πιὸ καλὰ παρὰ χρυσὰ ἂν ἐπλέρωνε, περνοῦσε.

ΑΜΑΡΥΛΛΙΣ

Ἀρχίζω τὸ τραγούδι μου γιὰ τὴν Ἀμαρυλλίδα,
 Κ' οἱ αἴγες μου βόσκουν στὸ βουνὸ κιὸ Τίτυρος τὲς λάμνει-
 Τίτυρε, φίλε μου καλέ, γιὰ βόσκει μου τὰ γίδια
 Κατὰ τὴν βρούσι πᾶρε τα καὶ τήρα τὸν βαρῶτο
 Τὸν ξενικὸ τὸν ἀξαθιὰ μὴν πάη καὶ σὲ κουτρίση. 5
 Χαριτωμένη βοσκαροῦ, γιὰτὶ πιά δὲν προβαίνεις
 νὰ μὲ καλᾶς τὸν καφερὸ στὸ σπήλιο; δὲν μὲ θὲς;
 Ἀπὸ κοντὰ σοῦ φαίνομαι μυτᾶς καὶ τραγογένης;
 Θὰ κάνης νὰ μαδήσω εὐτὺς τὸ στέφανο στήν σιράτα,
 ποῦ σοῦ φυλάω ἀπὸ κισσό, βοσκοῦλλα, ἀπὸ τὰ χθὲς 10
 κ' ἔπλεξα ῥοδ' ἀκράνοικτα καὶ σέλινα δροσαῖτα.
 Ὡ, συφορά! τί θὰ γενῶ, ὁ δόλιος; δὲν προβάλλει
 νά, δέκα μῆλα σοῦκοφα ἀπὸ κείνη τὴν μηλιά,
 ποῦ μοῦ παράγγειλες ἐσύ· κι'αὔριο σοῦ φέρνω πάλι.
 Τὰ βάσανά μου τήρα τα ποῦ ἕνας θεὸς τὰ ξέρει. 15
 Ἄς γίνω μέλισσα, νὰρῶθ' στήν ὥρια σου σπηλιά
 περνώντας μέσ' ἀπ τὸν κισσὸ καὶ τὴν πυκνὴ τὴν φτέρη,
 Τῶρᾶνοιωσα τὸν ἔρωτα· βαρὺς θεὸς ἀλήθεια!
 Λύκαινας γάλα στὸ δρυμὸ θὰ βύζαξε πολὺ
 καὶ μ' ἔκαψε ὡς τὸ κόκκαλο, μοῦ κόρωσε τὰ στήθια 20
 Κόρη μὲ μάτι καστανό, Νύφη μὲ φρούδι μαῦρο,
 ἀγκάλιασέ με, τὸν βοσκὸ καὶ δός μου ἕνα φιλή.
 Ἄς εἶναι καὶ μὲ τὸ φιλή παρηγοριὰ θὲ ναῦρω.
 Βγάζω τὴν κάπα νὰ ῥιχτιῶ στὰ κύματ' ἀπ τὴν θέσι
 ποῦ ὁ γέροντας παραφυλάει τοὺς τόννους ὁ ψαρᾶς 25
 καὶ νὰ ποθάνω—ἐλόγου σου τὸ ξέρω, θὰ σ' ἀρέση.

Ἐκείνη γὰρ τὸ μαθα γὰρ εἶχα δοκιμάσει
 τὴν παπαροῦνα φούσκωσα νὰ ἰδοῦμ' ἂν μ' ἀγαπᾷς
 μὰ μάρανε στή φουῖχτα μου καὶ πάει χωρὶς νὰ σκάση.

Ὡς κ' ἡ γροιοῦλλα ἡ κοσκινῶν ποῦ βότανα συνάζει, 30
 τὴν πᾶσ' ἀλήθεια μοῦχει πεῖ καθὼς ἔχει γενῆ,
 πῶς ἐγὼ χάνομαι γιὰ σέ, μὰ σένα δὲν σὲ νοιάζει,
 Μιὰν ἄσπρη γίδα φύλαξα μὲ ρίφια νὰ σοῦ δώσω
 ὄπου κ' ἡ δοῦλα μοῦ ζητᾷ τοῦ θειοῦ ἢ μελαχροινῆ.
 Θὰν τῆς τὴ δώσω πιά, ἀφοῦ σὺ κάνεις μου νάζι τόσο 35
 Τὸ δεξιὸ μάτι μου ἄλλεται θὰν τὴν ἰδῶ; ἀγάμι
 γὰ γείρω ἐδῶ νὰ τραγουδῶ στὸ πεῦκο κολλητᾷ,
 καὶ τότε μπορεῖ νὰ μὲ δῆ' δὲν εἶναι πέτρα πάλι.

Ὁ Ἰππομένης ποῦθελε τὴν κορασιά Ἀταλάντα,
 μῆλα στὰ χέρια του ἔπιασε καὶ τρέχει καὶ πετᾷ 40
 τὸν εἶδε αὐτὴ καὶ πλάνταξε, τὸν ἀγαπάει γιὰ πάντα.
 Κοπάδι ὁ μάντις ἔφερε στὴν Πύλο ἀπὸ τὰ ὄρη
 Καὶ τότε πιά τὰδέλφι του τὴν πῆρε τὴν Πηρώ
 τὴν σεμνὴ μάννα ποῦκανε τὴν ὄμορφη τὴν κόρη.
 Τὴν Ἀφροδίτη τὴν γλυκεῖα μῆγαρις μέσ' στὰ δάση 45
 δὲν τὴν κατάφερε καλέ, βοσκοπούλλο μικρό,
 ποῦ ἀπ' τὸν κόρφο καὶ νεκρὸ δὲν θέλει νὰν τὸ χάση;
 Ζουλεύω ἐκεῖνον τὸν βοσκὸ ποῦ ἀξύπνητα κοιμᾶται.
 Ζουλεύω ἐκεῖνον ποῦ ἀγκαλιὰ τὴν Δήμητρα βασιτᾷ,
 ποῦ τόσ' ἀπόκτησε, ἄπιστοι, ποῦ σεῖς δὲν τὰ τηρᾶτε!— 50
 Πῶς τὸ κεφάλι μου πονεῖ! Μὰ σένα δὲν σὲ μέλει
 Σωπῶ καὶ πέφτω νὰ μὲ φάν' οἱ λύκοι ἐδῶ μπροστὰ
 τοῦτο τὸ φάγωμ', ἄπονη, θὰ σοῦ φανῆ σὰ μέλι.

Ὁ Βουκολίσκος ἀμφιβάλλεται ἂν εἶναι τοῦ Θεοκρίτου. Ἄλλὰ προφανῶς εἶναι μῆμος ἀπαγγελλόμενος μὲ κωμικὴν ὑπόκρισιν ἐνώπιον θεατῶν.

ΒΟΥΚΟΛΙΣΚΟΣ

Ἡ Εὐνίκη πῶς τῆς ζήτησα φιλί, τὰ γέλοια πῆρε,
 κοροῖδευε καὶ μοῦκρευε «Γιὰ σύρε στὸ καλὸ
 εἶσαι βοσκὸς καὶ μοῦ ζητᾷς φιλί, καημένε; σύρε.
 Χωριάτικα δὲν ἔμαθα, πολίτικα φιλῶ!
 Τὸ στόμα μου οὔτε στόνειρο δὲν θέλει ἔτσι φιλιά. 5
 Πῶς γλυκοβλέπεις! Σὰ μιλᾷς, χωρατὰ ξέρεις τόσα!
 πόσο χαδεύεις τρυφερά! καὶ τί μελένια γλῶσσα,
 τί μαλακὸ τὸ γένει σου, καὶ τί χυτὰ μαλλιά!
 τὰ χέρια σου εἶναι δλόμανρα τὰ χεῖλια σου σκασμένα,
 Πῶς ζένεις! μαγαρίζεις με! Ἐλ ἄδειασ' τὲς γωνιές» 10
 Μοῦψαλλε τέτοια κ' ἔφτυσε στὸν κόρφο τρεῖς φορὲς
 κιὰπὸ κορφὴ ὡς τὰ πόδια μου κοίταζε σύρμα ἐμένα
 μὲ τὰ δυὸ χεῖλια μαζευτὰ καὶ μιὰ λοξὴ ματιὰ
 κιόλο καὶ μοῦ καμάρωνε καὶ μοῦκαν' ἕνα νάζι!
 Κ' ἔμπηξε γέλοια δυνατά: κ' ἐμένα τὸ αἶμα βράζει 15
 κιὰπὸ ντροπὴ κοκκίνισα σὰ ῥόδο στὴν νοτιά.
 Ἐφυγε αὐτὴ καὶ μ' ἄφησε μὰ γὰρ δὲν τὸ βαστῶ
 μιὰ Εὐνίκη ἐμὲ τὸν νόστιμο κοροῖδο νὰ μὲ πάρη.
 Βοσκοί, δὲν εἶμαι ἴζηλος; γιὰ πῆτε τὸ σωστὸ
 Μὴν ἄλλαξε ὁ θεὸς ἄξαφνα ἐμὲ τὸ παλληκάρι; 20
 Γιατὶ προτοῦ τὰ γένεια μου ὄμορφ' ἀνθοῦσαν, ἴδια
 σὰν τὸ κισσὸ στὸν πλάτανο ποῦ βγαίνει τυλιχτᾷ,
 σταυτιὰ μου γύρω ἐχύνονταν μαλλιά σελινωτὰ
 κ' ἔλαμπε τᾶσπρο μέτωπο πάνω στὰ μαῦρα φρούδια.
 Τὰ μάτια σὰν τῆς Ἀθηναῖς ἔχω καὶ πιδὸ γλαυκὰ 25
 καὶ τὸ κορμὶ παχύτερο παρὰ πηκτῆ, τὸ στόμα
 χύνει γλυκότερη λαλιὰ κιὰπὸ τὸ μέλι ἀκόμα
 Σοῦ τραγουδῶ γλυκὰ γλυκὰ, καὶ παίζω καὶ γλυκὰ
 καὶ μὲ σουραύλι καὶ μ' ἀδλὸ τραγούδια μιὰ φορὰ.
 Πᾶσα γυναῖκα ὄμορφονὸ μὲ λέει στὰ βουναῖ ἀπάνω 30

καὶ μ' ἀγαπάει ἢ καθεμιά. Μόν' ἢ τρανὴ κυρὰ
 δὲν με φιλάει ἢ πολιτίσσα, δὲν θέλει τὸν «τζοπάνο.»
 Δὲν ξέρει πῶς ὁ γυῖος τοῦ Διὸς βοσκοῦλλα ξεπλανᾷ;
 Δὲν ξέρει πῶς γιῶνα βοσκὸ τᾶχε ἢ Παφία χάσει
 Στὴν Ἰδα ἀπάνω ἀνέθηκε κιᾶλλο βοσκὸ ξανὰ 35
 στὰ δάση τὸν ἀγάπησε, τὸν ἔκλαψε στὰ δάση;
 Κιὸ γυῖος τ' Αεθλίου τί τανε; ὄχι βοσκὸς μαθές;
 Μὰ τὸν ἀγάπησε ἢ γλυκειὰ Σελήνη κ' ἦρθε κάτου
 στὴν σπηλιὰ μέσα τὴν κρυφὴ κ' ἐπλάγιαζε κοντά του·
 Καὶ σύ, Κυβέλη, ἕνα βοσκὸ μυρολογᾷς καὶ κλαῖς!.. 40
 Μόν' ἢ Εὐνίκη—ἀκοῦς ἐκεῖ;—δὲν θέλει πιστικό,
 ποῦ τὴν Κυβέλη—δὲν κοιτᾷς—περνάει καὶ τὴν Σελήνη
 Ἄχ Ἀφροδίτη, πουθενὰ ἄς μὴ βροῖ ἀγαπητικὸ
 μήτε στὴ χώρα ἢ στὸ χωριό· μονάχη πάντ' ἄς μείνη.

ΒΙΩΝΟΣ «ΖΩΗ» *

Ἄν ἔδιδε διπλὸν καιρὸ γιὰ ζῆσι τῶν ἀνθρώπων
 ἢ μοῖρα, ἢ πολύτροπη, ὥστ' ἕνας νὰ περνᾷ
 τὸ μισὸ μέρος στὴν χαρὰ καὶ τὸ μισὸ στὸν κόπον,
 πρῶτα θὰ δούλευε κανεὶς γιὰ νὰ χαρῶν στερονά.
 Μόν' ἀφοῦ θέλησε ὁ θεὸς μὰ φορὰ ἐδῶ νάρθοῦμε
 στὸν κόσμον, κιὰντὴ σύντομη καὶ τόσο λιγοστή,
 πόσες οἱ δύστυχοι βαρειᾶς δουλειᾶς θὰ πολεμοῦμε;
 στὰ κέρδη ὡς πόσο τὴν ψυχὴ θὰ δίχνουμε—πρὸς τί;
 ἀχόρταγοι νάρπαζουμε πιδὸ πολλὰ πλούτη μόνο;
 Ὅλοι ξεχάσαμε θνητοὶ πῶς ἔχομε πλαστῆ
 καὶ λίγο πῶς ἐλάχαμεν ἀπὸ τὴν Μοῖρα χρόνο!

* Βλέπετε τὴν ἐπομένην σελίδα.

ΒΙΩΝ ΣΜΥΡΝΑΙΟΣ

(Περὶ τὰ 270 π.Χ.).

Σύγχρονος μιμητὴς τοῦ Θεοκρίτου, ἔγραψε τὸν Ἀδώνιδος Ἐπιτάφιον, σῶζονται δὲ καὶ ἄλλα 17 ποιημάτια του. Κατὰ τὸν Βίωνος ἐπιτάφιον, ποῦ τοῦ ἔγραψεν ὁ Μόσχος, ὁ ὁποῖος καλεῖ καὶ τὰς Σικελικὰς Μούσας νὰ τὸν κλαύσουν, τὸν ἐφαρμάκευσαν οἱ ἐχθροὶ του.

ΕΡΩΣ ΜΑΘΗΤΗΣ

Ἀκόμη ἐγὼ κοιμώμουνα κ' ἢ Ἀφροδίτη μπαίνει
 Ἀτραυῶντας ἀπ τὸ χέρι τῆς τὸν Ἔρωτα παιδί
 σκυφτὸ σκυφτὸ καὶ τόσα δὰ μὲ λείει ἢ χαριτωμένη
 «Γεῖα μάθε μου τὸν Ἔρωτα, βοσκέ, νὰ τραγουδῆ»
 Ἔτο' εἶπ' ἐκείνη κ' ἔφυγε· κ' ἐγὼ ὅσα τραγουδοῦσα 5
 τὰ μάθαινα στὸν Ἔρωτα ὁ χάχας, νὰ λαλῆ
 πῶς ἤρρε τὴν φλογέρα ὁ Πὰν καὶ τὸ σουραύλ' ἢ Μοῦσα
 τὴν μονὴ λύραν ὁ Ἐρμῆς καὶ ὁ Φοῖβος τὴν διπλῆ.
 Νά, τοῦτα τὸν ἐρμήνευα μὰ τίνος τὰ λαλοῦσα;
 Ἄρχισ' αὐτὸς νὰ τραγουδῆ σ' ἐμὲ καὶ νὰ ἐξηγᾷ 10
 θεῶν ἀγάπες καὶ θνητῶν καὶ τῆς καρδιάς τὰ πάθη.
 Κιὰπ' ὅσα εἶπα στὸν Ἔρωτα, ξεχνάω σιγὰ σιγὰ
 μόν' ὅσα μοῦπε ὁ Ἔρωτας, τᾶχω ὅλα νερὸ μάθει!

ΕΣΠΕΡΟΣ

Ἄποσπερίτη, φῶς χρυσὸ τῆς Ἀφρογεννημένης,
 Ἄποσπερίτη, τῆς σεμνῆς νύκτας στολίδι φαντακτὸ
 ποῦ ἂν τὸ φεγγάρι σὲ νικᾷ, μέσ' στᾶστρα πρῶτος βγαίνεις,
 καλὴ σου σπέρα· κιὼσο γὰρ μπρὸς στῆς βοσκοῦλλας ξενυκτῶ
 γιὰ τὸ φεγγάρι δίνε μου σὺ φῶς· βλέπεις ἐκεῖνο 5
 σήμερα πρωταρχίνησε κ' ἐβούτησε νωρὶς νωρὶς.
 Δὲν ἔρχομαι γιὰ φονικὸ, μηδὲ διαβάτες γδύνω,
 μόν' ἀγαπῶ! κ' εἶναι καλὸ καημένους νὰ παρηγορῆς.

ΗΡΩΝΔΑΣ

(περὶ τὰ 250 π.Χ.).

Δὲν ἐγνωρίζαμεν ἀκριβῶς οὐδὲ τὸ ὄνομά του (φέρεται καὶ Ἡρώδας) μέχρι οὗ (τῷ 1891) πάπυρος μᾶς ἀπεκάλυψεν 8 μίμους τοῦ ποιητοῦ. Τώρα βλέπομεν ἀκριβῶς καὶ τί ἦτον ὁ μῖμος, δηλαδή μίμησις προσώπων κατωτέρας συνήθως κοινωνικῆς τάξεως, σικελικὸν εἶδος ποῦ ἀνεπτύχθη καὶ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ φθάνει μέχρι τῶν διαλεκτικῶν γελοίων. Ὁ κατωτέρω παριστάνει δύο γυναῖκας, εἰσερχομένας μετὰ δύο δούλας, τὴν Κοκκάλην καὶ τὴν Κύδιλλαν, εἰς τὸ περιφημον Ἀσκληπιεῖον τῆς Κῶ διὰ τὰ προσφέρουσαν « ἦτρα » « τὰπίδορπα » ἐνὸς πετεινοῦ. Ἡ εὐλάβειά των, ἡ οἰκονομία των, ἡ περιορισμένη μάθησίς των, ἡ ἐκπληξίς ἀπὸ τὰγάματα τῶν υἱῶν τοῦ Πραξιτέλους καὶ τὰ ζωγραφήματα τοῦ Ἀπελλοῦ, ὅλα εἰκονίζονται τόσον φυσικά, ὥστε μᾶς φαίνονται τύποι ζωντανοὶ ἀκόμη.

ΘΥΣΙΑΖΟΥΣΑΙ

Φίλη

Δόξα σοι, θεέ μου, ποῦ τὴν Τρίκκη κατοικεῖς
καὶ τὴν γλυκεῖά τὴν Κῶ καὶ τὴν Ἐπίδαυρον
εὐλογητοὶ οἱ γονεοὶ σου, ἡ νύμφη Κορωνίς
καὶ ὁ Φοῖβος, καὶ αὐτὴ ἡ Ὑγεία, ποῦ χαδεύεις τὴν,
καὶ οἱ τρεῖς σου κόρες, ποῦ χον τούτους τοὺς βωμούς, 5
Ἡπιώ, Ἰασώ, Πανάκη, δόξαν ἔχουσι
εὐλογητοὶ οἱ δύο γυιοὶ σου, οἱ ἄφθαστοι γιατροί,
τὸ κάστρο τοῦ Πριάμου ποῦ τὸ πήρασι,
ὁ Ποδαλείριος καὶ ὁ Μαχάων, τοὺς προσκυνῶ,
καὶ ὅσοι σὺ σπῆσι σου ἅγιοι καὶ ἅγιες κάθονται, 10
Ἀσκληπιε πατέρα. Δεῦτ' εὐνοϊκὰ
τοῦ πετεινοῦ μου τούτου, ποῦ χα κράκτη μου,
τὴν προσφορὰ δεχθῆτε· τὸν θυσιάζω ἐγὼ—
γιατ' ἔτοιμ' ἄλλα πῶς πολλὰ δὲν ἔχομε.
Ἀλλεῶς κανένα βόιδι ἢ χοῖρον σιευτό, 15

μεγάλο, κιόχι πετεινὸ θὰ φέροναμε
γιὰ τὰς ἀρρώστιες, ποῦ μᾶς ἔκαμες καλὰ
μετὰ μόνο τῶν χειρῶν σου, θεέ μου, τὰ πλωμα.
Κοκκάλη, τὸ πινάκι στήσε δεξιὰ
ἔκει τῆς Ὑγείας.— Ἀ! τί θεῖ' ἀγάλματα, 20
Κυννώ μου! ποῖος νὰ τᾶχη φτείασει μαρομαρᾶς
καὶ ποῖος ὁ πλούσιος εἶναι, ποῦ νὰ τᾶστησε;

Κυννώ

Τοῦ Πραξιτέλη τὰ παιδιὰ. Δὲν τὰ θωρεῖς
τὰ γράμματα τοῦ βάρθρου; καὶ τοῦ Πράξωνος
ὁ γυιός, ὁ Εὐθίας τᾶστησε. Ζωὴ καλὴν
νὰ δίνῃ ὁ θεὸς καὶ ἔς τούτους γιὰ τὰ ἔργα τους. 25
Κοίτα, καλή, τὴν κόρη ἐκείνη ποῦ θωρεῖ
τὸ μῆλο κατὰ πάνω. Δές, δὲν θᾶλεγεσ,
τὸ μῆλο ἂν δὲν τὸ πάρη, θὰ τῆς βγῆ ἡ ψυχὴ;

Φίλη

Κεῖνον, Κυννώ, τὸν γέρο!.. Μὰ τὴν μοῖρα μου, 30
πῶς πνίγει ἐδῶ τὴν χῆνα τοῦτο τὸ παιδί
μπρὸς σὶτὰ ποδάρια. Κεῖν δὲν ἦτον μάρομαρο,
λές, θὰ λαλοῦσε. Μᾶ, μετὰ τὸν καιρὸ ζωὴν
θὰ δώσουν καὶ σὶτὰς πέτρες, καλέ, οἱ ἄθροιστοι.
Δὲν βλέπεις τῆς Βατάλης τοῦ Μυτιοῦ, Κυννώ, 35
τᾶγαλμα τοῦτο πῶς μπροστά μας στέκεται;
Ὅποιος δὲν εἶδε τὴν Βατάλην, ἄς τὸ ἰδῆ
τὸ εἰκόνισμά της κιᾶλλο δὲν χρειάζεται.

Κυννώ

Ἐλα, καλή μου, νὰ σοῦ δείξω κάτι ἐγὼ
πρᾶμα, ποῦ σὶτὴν ζωὴ σου δὲν μετáειδες. 40
Κύδιλλα, πάγε καὶ σὶτὸν οἰκονόμο εἰπέ

Σὺ π' ὄλο χάσκεις, δὲν σοῦ λέω ἐσένανε;
καὶ μὲ πᾶ, μήπως τὴν μέλει ὅ,τι καὶ ἂν τῆς ἴπῳ;
πῶς στέκει καὶ τηρᾷ με σὰν τὸν κάβουρα.

Τὸν οἰκονόμο, λέω, κραῖξε τοῦ ναοῦ 45

μωρὴ φαγάνα, ἐσὺ δὲν διορθώνεσαι
Κύδιλλα. βάζω τὸν θεό μου μάρτυρα
πῶς μὲ φουσκώνεις δίχως τὰ τό θέλω ἴγῳ·
τὸν βάζω, λέω· θάρθη μέρα γοήγορα 50

Φίλη

Μὴ χολοσκάνης τὴν καρδιά σου, Κύννα μου·
Δούλα! ταῦτιά τῆς δούλας ἢ ὀκνιά σφαλαῖ

Κυννώ

Μόν' ὅσο πάγει, γίνεται χειρότερη.

Φίλη

Ἔλα ἐσύ, μεῖνε!—Ἡ πόρτα, θώρει ἔχει ἀνοιχθῆ 55

καὶ τὸ ἱερό. Δὲν βλέπεις τί ἀγάλματα,
Κυννώ μου, ἐκεῖνα! τοῦτα λὲς νέα Ἀθηνᾶ
τᾶχει σκαλίσει—δόξαν νᾶχη ἢ δέσποινα!

Ἄν ξύσω τοῦτο τὸ γυμνὸ ἐδῶ τὸ παιδί,
δὲν θὰ ἴματώση, Κύννα; γιατί ἢ σάρκα του 60

νομίζεις σάμπως σπαρταρᾷ θερμὰ θερμὰ
πάνω στὸ ξύλο—Τάσημένο πύραγρον

ἂν ὁ Παταίκης τοῦ Δαμπριώνος τὸ δῆ
κιὸ Μύελλος, τὲς κόρες δὲν θὰ βγάλουσι,

θαρρῶντας ἀπ' ἀσῆμι πῶς ἔχει φτειασῆ; 65

Κιὸ βοῦς κιὸ βοηλάτης κ' ἢ ξοπίσω του
κιὸ γρυπὸς τοῦτος κιὸ πλατύμυτος αὐτὸς

δὲν φαίνονται πῶς ἔχουν ζωὴν ὄλοι τους;
κιᾶν δὲν ντρεπόμουν* πῶς γυναῖκα ἔγινα πιά,*

θάκραζα μήπως καὶ τὸ βόιδι βλάβη με 70
τόσο ἀγριεύει, Κύννα, τῶνα μάτι του.

Κυννώ

Γιατί, καλή μου, τ' Ἀπελλῆ τὰ χέρια του
ἀληθινὰ εἶναι πάντα δὲν μπορεῖς νὰ πῆς
τῶνα τὸ ξέρει, ἀμμὴ τᾶλλο ἀρηθήηκε·

κιὸ ποιον νὰ ἴγγιση τοῦρθε, ἄς εἶναι καὶ θεό, 75
τέλειωσε! Κι ὅποιος κείνον ἢ τὰ ἔργα του
δὲν καμαρώνει δίκαια* καὶ δὲν τὰ παινᾷ,*
στὸ γναφειὸ μέσα ἴπὸ τὸ πόδι ἄς κρέμεται!

Νεωκόρος

Γιὰ σᾶς καλά, γυναῖκες, εἶν' τὰ ἱερά
καὶ μοῖρα καλὴ δείχνουν· περισσότερο 80
δὲν ἄρεσ' ἄλλος ἀπὸ σᾶς εἰς τὸν θεό.

Τὰ δῶρα δέξου, Ἀσκληπιέ, κ' ἐπίβλεπε
καὶ τὰς γυναῖκας ταύτας κιὸσοι συγγενεῖς
καὶ οἰκεῖοι τούτων εἶναι καὶ συμπέθεροι.
Ἀσκληπιέ μακάριε, τὰγαθὰ σου δός. 85

Φίλη

Μείγστε ἀλήθεια δός μας νὰ ξανάθωμε
μ' ὑγεία καὶ μὲ τοὺς ἄνδρες καὶ μὲ τὰ παιδιά,
πρόσφορα πὺδ μεγάλα νὰ σοῦ φέρωμε.

Κοκκάλη, κόψε καὶ στὸν οἰκονόμο δός
τοῦ πετεινοῦ τὸ πόδι καὶ στοῦ δράκοντα 90
τὴν τροῦπα βάλε κουλλουράκι γιὰ καλὸ
καὶ πίττα βρέξε τᾶλλα τὰ μοιράζωμε.

στὸ σπῆτι. Ἄπ' ὄλα τὴν ὑγεία μὴν τὴν ξεχνᾶς
* δός της καὶ πάλι δός της! μεγαλύτερη
παῖπὸ τὴν τύχη τῶν ἀνθρώπων εἶν' ἢ ὑγεία.* 95

ΕΥΦΟΡΙΩΝ ΧΑΛΚΙΔΕΥΣ

(περὶ τὰ 200 π.Χ.).

Γραμματικὸς καὶ βιβλιονόμος τῆς οὔλης τοῦ Ἀντιόχου τοῦ μεγάλου (224—187 π.Χ.). ἦτο γνωστότατος καὶ ὡς ποιητής. Τὰ ποιήματά του, τὰ ὁποῖα μετέφρασεν ὁ Ῥωμαῖος ἐλεγειακὸς Κορνήλιος Γάλλος, εἶχαν τόσῃν ἐπίδρασιν εἰς τὴν λατινικὴν ποίησιν, ὥστε ὁ Κικέρων περιπαίζει τοὺς cantores Euphorionis. Καὶ ὁμως δὲν ἔχουν σωθῆ περὰ δύο του ἐπιγράμματα.

Τὴν πλεξιδούλλα ὁ Εὐδοξος σὰν ἔκοψε τὴν πρώτην,
τοῦ Φοῖβου τὴν ἐκρέμασε στολίδι παιδικό.
Γιὰ τὰ μαλλιά του, Ἐκάεργε, δός του καὶ σὺ στήν νεότη
τῆς προκοπῆς τὸν στέφανο, κισσὸν Ἀχαρνικό.

ΑΛΚΑΙΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΟΣ

(περὶ τὰ 200 π.Χ.).

Ζῶν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἀχαϊκῆς σιμπολιτείας, παρηκολούθησε παλλόμενος ἀπὸ φιλοπατρίαν τὰς τότε ἔθνικὰς περιπετείας. Μερικά του ἐπιγράμματα στιγματίζουν τὸν παλίμβουλον βασιλέα τῆς Μακεδονίας Φίλιππον τὸν γ'. Ἄλλο θρηνεῖ τοὺς κατὰ τὰ 197 π.Χ. πεσόντας εἰς τὰς Κυνὸς κεφαλὰς ὑπὲρ ἐλευθερίας, καὶ τοῦτο ἐπείραξε τὸν Ῥωμαῖον νικητήν. Ἄλλου φαίνεται ζητῶν νὰ λησμονήσῃ μὲ τὴν ποίησιν τὰς δυστυχίας τῆς πατρίδος.

Μὲ τὰ μελένια χεῖλη σου, Πὰν ὄροκόπε, φύσα
καὶ χαίρου μὲ βουκολικὴ φλογέρα ἄλλου καιροῦ
χύνε μὲ τὸ καλάμι σου γλυκὰ μέλη βουνήσα
κιἀρμονικὰ κανόνιζε τὰ λόγια τοῦ χοροῦ,
κιδλόγυρά σου τῶν ὀυθμῶν ἄς σου κρατοῦν τὰ ἴσα
καὶ πόδια πετακτὰ ἄς κινοῦν οἱ Νύμφες τοῦ νεροῦ.

ΘΕΟΔΩΡΙΔΑΣ ΣΥΡΑΚΟΣΙΟΣ

(περὶ τὰ 200 π.Χ.).

Ἐγραψε διθύραμβον *Κενταύρους*, μέλος εἰς τὸν Ἔρωτα καὶ ἄλλα ποιημάτων, τὰ ὁποῖα μνημονεύει ὁ Ἀθήναιος. Ἡ Ἀνθολογία τοῦ Κεφαλαῖ διέσωσεν ἐκ τοῦ *Στεφάνου* τοῦ Μελεάγρου 19 ἐπιγράμματά του.

Z' 282

Ναυαγοῦ μνημα! Μὸν ἐσὺ ταξείδευε καὶ πάλι.
Ἐμεῖς σὰν ἐχανόμεθα, τόσοι προμίζαν ἄλλοι!

ΔΙΟΣΚΟΡΙΔΗΣ

(περὶ τὰ 200 π.Χ.).

Ἦτο καὶ αὐτὸς μιμητὴς τοῦ Ἀσκληπιάδου καὶ βεβαίως ἔζησε εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Σφύζονται 41 ἐπιγράμματά του, τὰ περισσότερα εὐθυμὰ. Ἀλλὰ τὸ ἐπιτάφιον τοῦ ἀφωσιωμένου δούλου (III) εἶναι περιπαθέστατον.

Εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἀδωνίδος

E 192

Τὸν νοῦ μου ὦ Ἀδωνι, ἢ Κλειώ τὴν νύκτα μοῦχει πάθει,
ποῦ κτύπαε τὰ φρογάλατα τὰ στήθη της γιὰ σέ.
ἂν ὁμοία δώσῃ καὶ ἔς ἐμέ, σὰν ξεψυχήσω, χάρι,
μὴ λόγια, συνταξειδευτὴ πᾶρ με, Ἀδωνι χροσέ.

II

E' 137

Τὸν Δούρειον ἵππο (συμφορὰ!) τραγοῦδα ἢ Ἡλιοδόρα
τὴν Τροία πυρκαϊὰ κ' ἐμὲ κάτ' ἔκαιγε σιγὴ.
Δὲν ἐφοβούμεον τὴν ὄρμη τῶν Δαναῶν, μὰ τώρα
σὲ μὰ φωτιὰ χαθήκαμε κ' οἱ Δάρδανοι κ' ἐγώ.

III

Z' 178

Λυδὸς ἐγὼ ἴμαι, ναί, Λυδός. **Μ'** ἀφέντη, μ' ἔχεις βάλει,
πῶς σ' ἔθρεψα, σ' ἀφεντικὸ μνημούρι τὸν Λυδό.
Μὲ τὸ καλὸ χιλιόχρονος νὰ ζῆς μ' ἂν ἔρθῃς, πάλι
δικός σου θᾶμ', ἀφέντη μου, καὶ μὲς στὸν Ἄϊδη ἐδῶ.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ ΚΟΛΟΦΩΝΙΟΣ

(Περί τὰ 150 π.Χ.)

Ἡ χρονολογία συζητεῖται, διότι ὁ Νικάνδρος ἀπευθύνεται πρὸς τὸν Ἄτταλον, τὸν βασιλέα τοῦ Περγάμου, ἀλλὰ δὲν εἴμεθα βέβαιοι, ἂν ἐννοεῖ τὸν γ', ἢ τὸν α', ὅτε θὰ ἔζη περι τὰ 250. Ἐγγραψε πολλὰ καὶ περὶ καὶ ἔμμετρα καὶ ἐθαυμάσθη ὡς ἴσος πρὸς τὸν Ἄρατον. Καὶ ὁ μὲν Βεργίλιος ἔμι μήθη τὰ Γεωργικά καὶ τὰ Μελισσοουργικά, ὁ δὲ Ὀβίδιος μετέπλασε τὰ Ἐπειοῦμενα τοῦ Ν. εἰς τὰς Μεταμορφώσεις. Ἐσώθησαν ὅλα τὰ Θηριακά του (958 ἑξάμετροι) καὶ τὰ Ἀλεξιάγραμμακα (360 στ.) ἀλλὰ τῶν Γεωργικῶν ὁ λίγος μόνον στίχοι (ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου σ. 683) καὶ αὐτοὶ κατεστραμμένοι.

ΓΕΩΡΓΙΚΑ

Τῶν ῥόδων εἶναι δύο λογίων τῆς Ἰωνίας τὰ γένη,
κίτρινο τῶνα καὶ χρυσὸ στὸ χρῶμα σὰν νὰ μοιάζῃ
καὶ τᾶλλα ποῦ στεφάνι ἀγνὸ τὰ χάρισαν οἱ Νύμφες
π' ἀγάπησαν τὸν Ἰωνα μέσ' στοὺς ἀγροὺς τῆς Πίσας,* 5
ἄμα τὸν κάπρο σκότισε μὲ σκύλους κυνηγῶντας
στὸν Ἀλφειὸ κιὰπόπλυνε τὸ λύθρο ἀπὸ τὰ μέλη,
γιὰ νὰ περάσῃ τὴν βραδείαν ὁμάδι μὲ τὲς Νύμφες.
Καὶ λοιπὸν σγίξε τοὺς βλαστοὺς ἰάκανθοβόλου ῥόδου
καὶ μέσ' σταυλάκια μπῆγχε τους, δυὸ σπιθαμὲς τὸ βάθος. 10
Πρῶτα εἶν' ἐκεῖνα ποῦ τρεφε στὴν Ἠμαθία ὁ Μίδας
καὶ ποῦ μ' ἐξῆγχα πάντοτε τριγύρω φύλλ' ἀνθίζουν.
δεύτερα τὰ τριαντάφυλλα ἔναι ῥόδα τῶν Μεγάρων.

ΡΙΑΝΟΣ ΚΡΗΣ

(περί τὰ 220 π.Χ.)

Ἦτο γνωστός κυρίως ὡς ποιητὴς μεγάλων ἐπῶν, Ἀχαικῶν, Ἠλιακῶν καὶ τῶν γνωστοτέρων Μεσοσημιακῶν, — ὅπου ἐξῆρε τὸν Ἀριστομένην—ἦρε κατόπιν θαυμαστὴν ὄχι μόνον τὸν ποιητὴν Μελέαγρον, ἀλλὰ καὶ τὸν αὐτοκράτορα Τιβέριον. Τῶν ἐπιγραμμάτων του σφύζονται 10.

IB' 121

Εξ ἅπαντος, μικροῦλλα μου, σὲ κάποιο μοροπάτι
σ' ἀπάντησαν οἱ Χάριτες, σὰν βγῆκες στὰ στενά
καὶ στὴν ἀγκάλῃ καθεμιά σ' ἐπῆρε τὴν ἀφράτη,
κιὰπὸ τοσοῦλλα γίνηκες μιὰ χάρι ἀληθινά.
Σὲ χαιρετῶ, μ' ἀπὸ μακρὰ γιὰτι δαδιοῦ κομματί
κοντὰ στὴν φωτιά σίγουρο δὲν εἶναι πουθενά.

ΜΝΑΣΑΛΚΑΣ ΣΙΚΥΩΝΙΟΣ

(περί τὰ 200 π.Χ.)

Τὰ σφύζόμενα 18 τοῦ ἐπιγράμματα τὸν ἀποδεικνύουν δεξιὸν τοπιόγραφον, ἂν καὶ τὸν ἐπικρίνει ὁ Θεοδορίδας (IG' 21).

Θ' 163

Στὰγκυροβόλι ἀπάνεμα ἢ βάρκ' ἄς σταματήσῃ*
τῆς Πελαγίας τὸ τέμενος νὰ δοῦμε τὸ χλοερὸ
καὶ κάτω ἀπὸ τὸν πλάτανο τὴν πάντα σκιερὴ βρούσι,
π' ἀλκυόνες πίνουν γαλανὲς τὸ διάφανο νερό.

II

IB' 138

Κλῆμα, νὰ ξύψης βιάζεσαι τὰ φύλλα σου στὸ χῶμα,
γιὰτι τὴν Πούλια σκιάζεσαι, ποῦ δύνει βραδινή;
Πρόσμεινε κάτω σου γλυκὴ νὰ πάσ' ὕπνον ἀκόμα
ἢ κόρη, κιὸλα χάριζε κ' ἐσὸ στὴν καλλονή.

ΜΟΣΧΟΣ ΣΙΚΕΛΙΩΤΗΣ

(περί τὰ 150 π.Χ.).

Περί τοῦ νεωτάτου τούτου τῶν τριῶν βουκολικῶν δὲν ἤξεύρομεν τίποτε ἄλλο παρὰ ὅτι ἦτο «γνώριμος Ἀριστοχου» τοῦ μεγάλου κριτικοῦ. Τὰ σφῆζομενα ποιήματά του εἶναι ὀλίγα, ἀλλ' ὄρατα. Τὴν *Εὐρώπην*—τῆς ὁποίας τὸ θέμα ἔχουν τὸς ἄρχαῖα συμπλέγματα—ἐμελέτησεν ὁ Κάτουλλος, τὸν δὲ *Δραπέτην* Ἐρωτα ἐμιμήθη ὁ Τάσσοσ καὶ ἀγγλιστὶ ὁ Ben Jonson.

Γλυκόνειρο στήν ὄμορφην *Εὐρώπην* ἢ Ἀφροδίτη
τῆς ἔστειλε τὴν κονταυγή, τῆς νύκτας ὦρα τρίτη,
ὦρα, ποῦ ὁ ὕπνος, καθιστὸς στὰ μάτια, γλυκὺς μέλι,
δένει τὰ βλέφαρ' ἀπαλὰ καὶ λύνει τὰλλα μέλη,
ποῦ τὸ κοπάδι τῶν σωστῶν ξεχύνεται ὄνειράτων. 5

Μὲς στὰ παλάτια τὰ ψηλὰ βαθιὰ σὰν ἐκοιμᾶτον
παρθενικῆ τοῦ Φοίνικος ἀκόμη κόρη, ἢ *Εὐρώπη*,
τῆς φάνηκε πῶς μάχονται γιὰ λόγου τῆς δυὸ τόποι,
ἢ Ἀσία κ' ἢ πέρα *Στερεὰ* μὲ γυναικήσια κάλλη.

Ἢ μὰ μὲ ξένην ἔμοιαζε, μὲ χωριανὴν ἢ ἄλλη 10
καὶ σὰν δικήν τῆς πιδὸ σφικτὰ βαστοῦσε τὴν παρθένα
κ' ἔλεγε αὐτὴ τὴν γέννησε, τὴν εἶχε ἀναθρεμμένα.
κ' ἢ ἄλλη, χεροδύναμη, κρατεῖ καὶ δὲν ἀφήνει
τὴν κόρην ὄχι ἀθέλητα κ' ἐλάλει πῶς ἐκείνη
ἀπὸ τὸν *Δία* τυχερὸ τὴν κόρη ἦτο νὰ πάρη. 15

Μὲ μιᾶς αὐτὴ ἀπὸ τὸ στρωτὸ πετάχθηκε κλιναρί
μὲ καρδιοχτύπι τῶνειρο γιὰ ξύπνον ἐθαροῦσε
καὶ κάθισε καὶ κάμπωσιν ὦρα σιωπῆ κρατοῦσε
τὲς δυὸ γυναῖκες στὰ δειλὰ τὰ μάτια τῆς ἐθώρει
ὡσότου ἀργὰ περίτρομη φωνὴν ἔβγαλ' ἢ κόρη, 20

«Ποῖός μου προβόδισε θεὸς φαντάσματα μπροστά μου;
Ποῖό μ' ἀποξύπνησ' ὄνειρον ἀπὸ τὰ στρώματά μου,
καθὼς ἐπλάγιαζα γλυκὰ γλυκὰ στήν ἀνδρομίδα;
Κ' ἐκείνη ἢ ξένη νᾶταν ποιά, ποῦ μὲς στὸν ὕπνο μου εἶδα
ποῦ τὴν ἀγάπησα μὲ μιᾶς καὶ στήν καρδιά τὴν νοιώθω 25
κ' ἐκείνη μ' εἶχε σὰν παιδί, μ' ἀγκάλιαζε μὲ πόθο;

Μὸν ἄς τὸ βγάλουν εἰς καλὸ τῶνειρο τοῦτο οἱ ἄγιοι»

Αὐτὰ εἶπε καὶ σηκώθηκε, τὲς φίλες ναῦρη πάγει
συντροφίσιδες, συνήλικες, ποῦ ἐγκαρδιακές τῆς ἦτον
ποῦπαίξε πάντοτε μαζί καὶ χόρευε μαζί των 30
ἢ τὸ κορμί τῆς ἔλουζε μὲς' στὲς πηγῆς ὀμάδι
ἢ μυροβόλα σύναζε λειριὰ ἀπὸ τὸ λιβάδι.

Νά σου κ' ἐκεῖνες καθεμιὰ μ' ἕνα πανέρι θάμα
γιὰ λούλουδα καὶ ξεκινοῦν πρὸς τὰκρογάλι ἀντάμα,
ποῦ πάντοτε συνάζονταν κ' εὐρίσκαν τὴν χαρὰ των 35
σὴν εὐωδιά τῶν λουλουδιῶν, σὸν φλοῖσο τῶν κυμάτων.

Ἢ *Εὐρώπη* ἐκράταε ἕνα χρυσὸ χιλιόπλουμο ταλάρι
ποῦ τῶχε κάμει ὁ Ἡφαιστος καὶ δῶρο τῶχε πάρει
τῆς Ἀφροδίτης σὰν ἔπαιρνε τὸν Ποσειδῶνα ταίρι
κ' ἐκείνη τῶχε τῆς γλυκειᾶς τῆς *Τηλεφάσσας* φέρει, 40
γιατὶ ἔπεφτε συγγένισσα κ' ἐκείνη στήν *Εὐρώπην*,
τὰνύπανδρο κοράσι τῆς, τὸ χάρισε κατόπι.

Μέσα του ξόμπλια περισσὰ λαμποκοποῦσαν πέρα
μέσα χρυσὴ ἦτον ἢ *Ἰώ*, τοῦ Ἰνάχου ἢ θυγατέρα
ἀκόμη δάμαλ' ἦτονε, δὲν ἔμοιαζε κοράσι 45
κ' ἐμάχετον τοὺς ἀλμυροὺς τοὺς δρόμους νὰ περάση
λὲς κ' ἐκολύμπᾳ ἢ θάλασσα γαλάζια ἦτον παρέκει
καὶ ἀπὸ τὸν ὄχθο τοῦ γιалоῦ, τὸν ἕνα καὶ ἄλλο, στέκει
κόσμος καὶ κόσμος καὶ θωρεῖ τοῦ πόντου τὸ δαμάλι
μέσα ὁ *Κροníδης* τὴν *Ἰώ*, τὸ βόδι, ἀγάλι ἀγάλι 50
χαδεύει μὲ τὴν χέρα του καὶ πλάγι σὶτὸ ποτάμι
τὴν εἶχε πὰ ἀπὸ δάμαλι γυναῖκα ξανακάμει.

Ἢ *Νεῖλος* ἦτον ἀργυρὸς καὶ χάλκινο τὸ βόδι,
κ' εἶχε τὸν *Δία* δλόχρυσον ἀπὸ κορφήν ὡς πόδι
καὶ κάτω ἀπὸ τοῦ στρογγυλοῦ ταλάρου τὴν στεφάνη 55
ὁ *Ἐρμῆς* κ' ὕστερ' ἀπλωτὸς ὁ Ἄργος κοντοφθάνει
μὲ τὰνοικτὰ τὰ μάτια του, τὰκοίμητό του βλέμμα.

καὶ δίπλα ἀπὸ τὸ πορφυρὸν ἐκείνου πετοῦσ' αἶμα
καμαρωτὸ γιὰ τῶν περῶν τὰ χρώματα παγώνι
ποῦ τὴν οὐρὰ του σὰν ταχὺ καρὰβι ἀνασηκώνει 60
καὶ περισκέπει τὸ χρυσὸ τοῦ πανεριοῦ γυλάρι
Αὐτὸ ἦτον τῆς πεντάμορφης Εὐρώπης τὸ ταλάρι.

Καὶ ἀφοῦ πιά κεῖνες ἔφθασαν στὰνθόσπαρτο ἀκρογιάλι
ἢ μιὰ μὲ τῶνα λούλουδο, μὲ τᾶλλο ἔπαιζε ἢ ἄλλη 65
τούτη μὲ νάρκισσο γλυκό, μὲ ὑάκινθον ἐκείνη
τὰ γιούλλια αὐτὴ καιάκοβε κ' ἢ ἄλλη τὸ μερσίσι.
κιᾶνθιζαν πέταλα πολλὰ μέσ' στὰ λιβάδια ἀκόμη
ἄλλες τοῦ κρόκου τοῦ ξανθοῦ τὴν μυρισμένη κόμη
μὲ χίλιες φωνές ἔκοβαν μὲν ἢ βασιλοποῦλλα, 70
ποῦδρεπε ῥόδ' ἀκράνοικια, πυρρὰ μὲ τὴν δροσοῦλλα,
σὰν Ἀφροδίτη φάνταζε στὴν μέση τῶν Χαριῶν.

Ὅμως νὰ παίξῃ τυχερὸ πολὺν καιρὸ δὲν ἦτον
μὲ τὰ λουλούδια κορασιά, παρθένα μὲ τὴν ζώνη,
γιατὶ ὁ Κρονίδης τὴν θωρεῖ κιὸ νοῦς του πελαγώνει
τὰ βέλη τὸν ἐδάμασαν μὲ μιᾶς τῆς Ἀφροδίτης 75
ποῦ καὶ τὸν Δία νὰ νικᾷ, κατέχει μοναχὴ της.
Μιὰ ἀπὸ τῆς Ἥρας τὴν ζηλειὰ νὰ λείψῃ καὶ τὰ μίση
καὶ μιὰ τὸν ἄπρακτο τὸν νοῦ τῆς κόρης ν' ἀπατήσῃ,
τὸν θεὸν ἔκορηψ' ἄλλαξε κορμὶ καὶ βοῦς ἐφάνη,
ταῦρος, μόν' ὄχι σὰν αὐτοὺς ποῦ τρέφονται στὴν στάνη 80
οὔτε σὰν κεῖνον ποῦ ἀδλακιές ἀνοίγει ζυγομάχος,
οὔτε σὰν ὅποιο βόσκειται σὲ μιὰ κοπὴ μονάχος,
οὐδὲ σὰν κεῖνοι, ποῦ τραυᾶ πολύφορτον ἀμάξι
τούτου ξανθὸ ὄλο τὸ κορμὶ, πάγει χρυσὸ νὰ μοιάξῃ 85
καὶ μόνο ἔν' ἀργυρόκυκλο στὸ μέτωπο εἶχ' ἐπάνω
τὰ μάτια του γαλάνιζαν καὶ πόθο ἀστράφταν πλάνο.
Κ' ἴσα δυὸ κέρατα ζυγὰ πετοῦσαν ἕνα κ' ἕνα,
καθὼς τοῦ μισοφέγγαρου τὰ κύκλα ἀναστρεμμένα.

στὰνθολιβιάδ' ἦρθε χωρὶς τὲς κόρες νὰ ξυπιάσῃ
καὶ ὄλες τὲς ἔπιασε καημὸς κοντά του γιὰ νὰ πάσι 90
νὰ ῥγίξουν τὸμορφόδοδο, ποῦ μὲ τὴν εὐωδιά του
περνοῦσε καὶ τοῦ λιβαδιοῦ τὰκριβολούλουδα του.

Καὶ στὴν Εὐρώπη στάθη ἔμπρὸς τὴν μυριοπαιεμένη
τὴν ἔγλειφε τὴν κορασιά καὶ τὴν ἔξετρελαίνει 95
καὶ κεῖνη τὸν ἐχάδενε, τοῦ σφόγγιζε τὸ στόμα
μὲ τὰ χερᾶκια καὶ φιλιὸν στὸν ταῦρο δίδει ἀκόμα.

Καὶ κεῖνος γλυκομούγγρισε—τί τρόπ' ὁ ξερωτιάρης!
Ἦχος αὐλοῦ πῶς μελωδεῖ γλυκὰ σταυτί σου ἐθάροεις.
Γονάτισε στὰ πόδια της, στραμμένος τὴν ἐθώρει
κατάμματα καὶ ὀλῶδειχνε τὴν πλάτη του στὴν κόρη 100
Καὶ κεῖνη λέει τῶν κορασιῶν μὲ τὲς βαθειές πλεξοῦδες.

«Ἐλᾶτε, ωιλαινάδες μου, ζυγῶστε, κωπελλοῦδες,
στὸν ταῦρο νὰ καθίσωμε, νὰ παίξωμε κομμάτι
ὄλες σηκώνει μιὰ ὁμορφιὰ νὰ μᾶς δεχθῇ στὴν πλάτη,
κοιτᾶτε τόσο εἶν' ἡμερος καὶ τόσο πρᾶος, ὅπου 105
δὲν μοιάζει ταύρου κανενὸς κ' ἔχει τὸν νοῦν ἀνθρώπου
τὸν ἴδιο καὶ ἀπαράλλακτο μόνο μιλιὰ δὲν θᾶχῃ»

Ἔλεγε αὐτὰ καὶ ὀλόγελη τοῦ κάθισε στὴν ῥάχι
μὰ πρὶν οἱ ἄλλες ἀνεβοῦν, ὁ ταῦρος φόρα δίδει,
ἐκείνην ποῦθελ' ἄρπαξε καὶ πιά—καλὸ ταξίδι! 110

Ἡ κόρη ἔστράφη μεταμιᾶς τὲς φίλες της νὰ κρᾶξῃ
κιᾶνοιγε ἄνοιγε καὶ τὰ χέρια της, μὰ πιά νὰ τὴν προφτάξῃ;
Μιὰ ποῦ στὸ κῦμα μπῆκε αὐτός, τρανοῦσε σὰν δελφίνι
μ' ἄθρεκτα πόδια κύματα μεγάλα πίσω ἀφήνει. 115
Καὶ σὰν περνοῦσε, ἢ θάλασσα γαλήνιαζε κ' ἐγέλα
τὰ κήτη ἐχόρευαν ἔμπρὸς τοῦ Διός, ἀπὸ τὴν τρέλα
καὶ τὸ δελφίνι ἀπὸ βαθεὰ ψηλὰ στὸ κῦμα ἐπήδα
κ' οἱ Νηρηίδες πρόβαλλον ὄλες χαρὰ κ' ἐλπίδα,
ἢ καθεμιὰ σὲ δέλφινα ὁμορφοκαθισμένη

κῖό ἴδιος ὁ βαρύδουπος ὁ κοσμοσείστης βγαίνει 120
 καὶ τὰ δελφοῦ του τὰ κριβοῦ τὸν καλὸ δρόμο ἀνοίγει
 κ' οἱ Τριτώνες συνάζονται τριγύρω, λίγοι λίγοι,
 κ' ἐπαίζανε συντροφιαστοί, κράκτες βαριοὶ τοῦ πόντου
 μὲ κάτι κόχυλους μακροῦς τοῦ γάμου τὸν σκοπὸν του.
 Καὶ κείνη ὥρα ἴα καθιστῆ πάνω στοῦ Διὸς τὴν πλάτη, 125
 μὲ τὸνα χέρι τὸ μακρὸν κέρας τοῦ ταύρου ἐκράτει,
 μὲ τᾶλλο τῆς ἐσήκωνε τὴν πλουμιστὴ πορφύρα,
 μὴν τῆς βρέχη τὸ νερὸ καὶ τὴν χαλᾶ ἢ ἄλμυρα,
 Καὶ ὁ ἄνεμος ἐφρούσκωνε τὸν πέπλο τῆς, ποῦ ἐφόρει
 σὰν τῆς βαρκούλλας τὸ πανί—γιὰ νὰ λαφραίνῃ ἢ κόρη. 130
 Μόν' ἀφοῦ πιά ξεμάκρυσεν ἢ πατρικὴ τῆς χώρα
 καὶ δὲν φανόταν οὔτ' ἀκτὴ, οὔτε βουνὸ πιά τὴν
 καὶ ἀπάνω μόνον οὐρανὸς καὶ θάλασσ' ἀπὸ κάτω,
 φοβήθηκε κ' εἶπε δειλὰ στὸν ταῦρο τὸν στηθαῖο.
 «Γιὰ ποῦ μὲ πᾶς, θεόταυρε; τραυᾶς μὲ τὰ σωστά σου 135
 τοῦ πόντου δρόμο καὶ ἀψηφᾶς τὸ κῦμα; καλέ, στάσου.
 γιὰ τὰ γοργὰ πλεούμενα ἢ θάλασσα εἶν' ἢ μαύρη
 τὴν ἕγρη στράτα τοῦ γιालοῦ φοβοῦνται τὴν οἱ ταῦροι
 σὰν τὶ θὰ πιῆς, σὰν τὶ θὰ φᾶς στὴν μέση τοῦ πελάγου;
 εἶσαι θεός; σὰν τοὺς θεοὺς περνᾶς μόνο φυλάγου. 140
 Οὔτε δελφίνια στὴν στερεὰ ποτέ μου εἶδα νὰ βγοῦσι,
 οὔτε μωσχάρια στὸν γιालὸ τὰ μπαίνουν ἔχω ἀκούσει.
 Μὰ σὺ περνᾶς γῆ, θάλασσα, κουπιὰ τὰ πόδια κάμνεις
 νὰ δοῦμε κιᾶν δὲν σηκωθῆς ψηλὰ ψηλὰ καὶ λάμνεις
 σὰν τὰ γοργόφτερα πουλλιὰ στὸν γαλανὸν αἰθέρα 145
 ἐμένα μαύρη ἢ τύχη μου, π' ἀφῆκα τοῦ πατέρα
 τὰ δώματα καὶ ξενομῶ 'ς ἐνὸς βοῦδιοῦ τὴν ὄρα
 καὶ τὴν θάλασσομαχῶν καὶ χάνομαι μονάχη.
 Μόνο, τοῦ πόντου βασιλεῖ, γειὰ 'πάκουσε μου τόσο,
 σὺ Ποσειδῶν ἀθάνατε, ποῦ ἐλπίζω νὰ νταμώσω 150

μπροστὰ νὰ παραστέκεσαι, τὸν πόρο μου γιὰ ναῦρο
 τὶ δὲν περνῶ δίχως θεὸ τὸν δρόμο αὐτὸ μὲ ταῦρο».

Εἶπε καὶ ἀπελογήθη τῆς τὸ βόδι παραχρημα
 «Θάρρος, κωπέλλα, μὴ ψηφᾶς τῆς θάλασσας τὸ κῦμα.
 τὸν Δία τὸν ἴδιο ἔχεις ἐδῶ, καὶ ἄς ταυροδείχνω ἀπέξω 155
 μπορῶ ὅ,τι θέλω νὰ φανῶ, κιᾶν νὰ πῶ νὰ παίξω.
 Ἐσένα ὁ πόθος μ' ἔκαμε νὰ πέσω στὰ ταξείδια
 σὰν ταῦρος· καὶ θὰ σε δεχθῆ ἢ Κρήτη τὴν ἴδια
 θὰ σὲ στολίση νύμφ' ἢ γῆ, ποῦ μ' ἔθρεψε καὶ μένα
 καὶ στὸν καιρὸ παιδιὰ ἀκριβὰ θὰ κάμῃς παινεμένα 160
 ποῦ τὸ καθένα βασιλεῖς θὰ γίνῃ μὲ στεφάνι».

Εἶπε κιᾶν εἶπε γίνηκε. μὲ μιᾶς ἢ Κρήτη ἐφάνη
 κ' εἶδε τὸν Δία τὴν προτινὴ μορφή νὰ ξαναπάρη
 καὶ τότε οἱ ὄρες νυφικὸ τοὺς ἔστησαν κλιᾶρι
 καὶ νύμφη γίνηκε τοῦ Διὸς ἢ προτοῦ κόρη ἐκείνη 165
 καὶ στὸν Κρονίδη γέννησε παιδιὰ καὶ μάννα ἐγίνη.

ΕΡΩΣ ΔΡΑΠΕΤΗΣ

Ἡ Ἀφροδίτη ἐγύρευε τὸν ἔρωτα τὸν γυιὸ τῆς:

«Ὅποιος εἶδε τὸν ἔρωτα τὶ στράτες νὰ βαστᾶ
 —εἶναι δικός μου ὁ χασιμὸς— ἂν μοῦ τὸ πῆ, θὰ πάρη
 τῆς Ἀφροδίτης τὸ φιλὶ βρετίκι του μπροστὰ,
 κιᾶν τὸνε φέρῃς— κάνομε καλά ἐμεῖς, παλληκάρη! 5
 Παιδὶ εἶναι καλοσήμαδο· σὲ δέκα θὰ φανῆ
 τὸ χρῶμα του ὄχι κατάσπρο, μόνο σὰ φλόγα μοιάζει
 τὰ μάτια του εἶναι πύρινα, γλυκοῦλλα εἶν' ἢ φωνή,
 γιὰτ' ἄλλα συλλογίζεται, καὶ λόγια ἄλλ' ἀραδιάζει.
 Σὰν μέλι εἶν' ἢ φωνοῦλλα του κιᾶν νοῦς του σὰν χολή 10
 ψεύτικο, κατεργάριχο παιδί, π' ἀκριοδείχνει
 ἔχει κεφάλι δλόγουρο κιᾶν διατροπιὰ πολλή
 μικρὰ εἶναι τὰ χερᾶκια του, μὰ πέρα πέρα ὀίχνει,
 ὀίχνει καὶ μὲς στὴν κόλασι, στὸν Ἄδη τὸν βαθύ,—

γυμνό έχει σῶμα, μάχει νοῦ πολὺ κρυφὸ καὶ πλάνο, 15
 καὶ πότ' ἔδῶ καὶ πότ' ἐκεῖ πετάει σὰν τὸ στρουθί,
 ὅς ἄνδρες, γυναιῖκες κάθεται, σιὰ σπλάγχνα τους ἐπάνω
 τόξο κρατάει μικρούτσικο μὲ βέλος ἐμπροστά—
 τόσο δὰ βέλος—μόν αὐτὸ στὸν οὐρανὸ καρφώνει 20
 χρυσῆ εἶν' ἢ φαρετροῦλλα του, μὰ μέσα έχει κλειστὸ
 κεῖνα τὰ πικροκάλαμα, ὅπου κ' ἐμὲ πληγώνει
 ὅλα του τοῦτα εἶναι κακά, μ' ἀπ' ὅλα πιδ κακῆ
 εἶν' ἢ μικρὴ λαμπάδα του, ποῦ καὶ τὸν Ἥλιο κατε .
 Ὅπου τὸν πιάσης, δέσε τον ἀμέσως ἀπ' ἐκεῖ.
 κιᾶμα σ' ἀρχίσῃ κλάματα, μὴν τον ἀκοῦς! ἄς κλαίῃ 25
 Κιᾶμα γελᾷ, ἐσὺ τραῦα τον, κιᾶμα φιλιὰ ἀρχινᾷ,
 φεῦγε· ἔχει χεῖλια πύρινα, φιλιὰ φαρμακωμένα.
 Κιᾶμα σοῦ πῆ «τὰ ὄπλα μου, σοῦ τὰ χαρίζω, γά»
 μὴ ἔγγιξης δῶρα πλανερὰ, μὲς στὴ φωτιά βαμμένα!

ΑΛΦΕΙΟΣ

Ἐφοῦ κατὰ τὸ πέλαγος ὁ Ἄλφειός τραυᾷ
 πρὸς τὴν Ἀρέθουσ' ἀντικρὺ μὲ τὸ νερὸ πηγαίνει
 καὶ φύλλα παίρνει γιὰ προικιὰ καὶ λούδουδ' ἀκριβὰ
 καὶ μὲς τὰ κύματα βαθιὰ κάτω καὶ κάτω μπαίνει.
 Κιὼς τόσο σὰν περνᾷει νερὸ δὲν σμίγει μὲ νερό,
 καὶ δὲν τὸ ξέρει ἢ θάλασσα πῶς ποταμὸς διαβαίνει.
 Τέχνες ποῦ βροῖσκει τᾶπιστο παιδί τὸ πονηρό!
 Καὶ ποταμὸν ὁ Ἐρωτὰς γὰ κολυμπάῃ μαθαίνει.

ΕΡΩΣ ΓΕΩΡΓΟΣ

Λαμπάδα καὶ τόξα ἄφησε καὶ τὸ βουκέντρι παίρνει
 ὁ κακὸς Ἐρως καὶ σακκὶ στὸν ὦμο του φορεῖ
 κιᾶφοῦ δυὸ ταύρους ἔζεψε ὅς ἕνα ζυγὸ βαρὺ
 ἄρχισε μέσα στὲς βαθειὲς τὲς ἀνλακιὲς γὰ σπέρνῃ.
 Κιᾶνάβλεψε κ' εἶπε τοῦ Διὸς «Γεῖα βρέξε δίχως ἄλλο,
 μήπως ἐσένα σιᾶλετρο, βοῦ τῆς Εὐρώπης, βάλω».

ΡΩΜΑΪΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

Οἱ Ῥωμαῖοι κατέκτησαν τὴν Ἑλλάδα μᾶλλον διὰ τῆς πολιτικῆς παυροργίας ἢ τοῦ πολέμου. Ἀφοῦ ἐχώρισαν τοὺς Ἕλληνας εἰς φίλους των καὶ εἰς ἐχθροὺς, τῷ 168 νικήσαντες τὸν Περσέα, ὑπέταξαν τὴν Μακεδονίαν, τῷ 146 κατέστρεψαν τὴν Κόρινθον, τῷ 133 ἐκληρονόμησαν τὸ βασιλεῖον τοῦ Περσάμου. Ἀφ' ἧς δὲ οἱ Ἕλληνες ἐτάσσοντο μωρῶς εἰς τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην τῶν διαμαχομένων φατριῶν τῆς Ῥώμης, ὄμην Σύλλας τῷ 86 ἐκυρίευσεν τὰς Ἀθήνας, ὁ δὲ Ὀκτάβιος τῷ 31 π.Χ. ὑπέταξε τὴν Αἴγυπτον. Ἀλλ' ἐνῶ τοιουτοτρόπως ἐκυρίευσαν τὴν Ἑλλάδα, ἀκουσίως ὑπέτασσοντο καὶ αὐτοὶ εἰς τὸν ὑπέρτερον Ἑλληνικὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, τὴν τότε λαλουμένην «σχεδὸν μεταξὺ πάντων τῶν ἐθνῶν» (in omnibus fere gentibus) καθὼς λέγει ὁ Κικέρων. Ἡ Ῥωμαϊκὴ ἀριστοκρατία ἐπαιδεύετο δι' Ἑλλήνων παιδαγωγῶν καὶ γυμναστῶν, ἀπὸ δὲ τῆς ἰδρύσεως τῆς αὐτοκρατορίας αἱ δέσποιναι (matronae) ἔλεγον «τὰ πάντα Ἑλληνιστί» (omnia Graece), καθὼς μαρτυρεῖ ὠργισμένος ὁ Ἰουβενάλις. Τοὺς προσερχομένους εἰς τὴν Ἰταλίαν Ἕλληνας ποιητὰς συνήθως ὑπεδέχοντο φιλοφρόνως, ἀλλ' ἐπειδὴ συγχρόνως ἐσυνήθιζαν νὰ περιφρονοῦν τοὺς πολλοὺς τοὺς ἀμαθεῖς *Γραικύλους*, οἱ λόγιοι κατέγινοντο κυρίως εἰς τὰ παλαιά, τὰ δόκιμα Ἑλληνικὰ μεταχειριζόμενοι, ἐννοεῖται, καὶ τὴν ὀρχαίαν προσφιδίαν. Καὶ ὁμοίως ὑπῆρχαν καὶ ποιηταὶ τόσοι δεξιοί, ὥστε κατάρθωναν νὰ γράφουν ἐπιγράμματα ἐφάμιλλα τῶν Ἀλεξανδρινῶν. Μεγαλύτερα ἔργα ἐγράφοντο ὀλίγα καὶ μέτρια, κυρίως διδασκτικά, καθὼς τὰ *Ἀλιευτικά* τοῦ Ὀππιανοῦ, τὰ *Κυνηγετικά* τοῦ ὀμωνύμου, ἡ γεωγραφικὴ *Περιήγησις* τοῦ Διονυσίου, οἱ *Μῦθοι* τοῦ Βαβρίου καὶ ἔπος τὰ μέθ' Ὀμηρον τοῦ Κοίντου. Ἐπίσης σφύζονται ὕμνοι εἰς τοὺς θεοὺς, τῶν ὁποίων ἀπέθνησκον ἡ θρησκεία. Ἀλλ' ἀφοῦ ἐκτίσθη ἡ Κωνσταντινούπολις (330 μ.Χ.) ἐνισχύθησαν τὰ ἑγράμματα, καὶ τὴν ἀρχαῖζουσαν ποιήσιν ἐκαλλιέργησαν καὶ μεγάλοι Ἐπίσκοποι, ὡς ὁ Γρηγόριος καὶ ὁ Συνέσιος. Μετ' ὀλίγον ἐποιήθησαν τὰ ἐκτενέστατα *Διονυσιακά* τοῦ Νόννου καὶ 2—3 ἄλλα μικρὰ ἔπη μιμητῶν του· τότε ἔγραψεν ὁ Μουσαῖος τὰ καθ' *Ἡρῶν καὶ Δίαδρον* «τὸ τελευταῖον ῥόδον τῆς ὀρχαίας Ἑλληνικῆς ποιήσεως», περὶ δὲ τὸν Ἰουστιανὸν ἐσηματίσθη κύκλος νέων ποιητῶν, οἱ ὁποῖοι μὲ γλῶσσαν ἤδη νεκρὰν ἐξέφρασαν τὰ ζωηρότατα τῶν αἰσθημάτων. Ὁ Ἀγαθίας ἐξέδωκε νέαν *Συλλογὴν*, ὁ δὲ Παῦλος, ὁ αὐλικὸς ποιητής, ἐξέμνησεν ἐνάπιον τοῦ μεγάλου βασιλέως τὸν τελειούμενον ναὸν τῆς τοῦ θεοῦ Σοφίας (558 μ.Χ.). Ἦτο τὸ τέλος τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνισμοῦ, καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ νεωτέρου.

ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΣ ΣΙΔΩΝΙΟΣ

(Περὶ τὰ 110 π. X.).

Ὁ Ἀνατολίτης ποιητὴς ἔζησεν εἰς τὸν Ῥώμην, τιμώμενος μεταξὺ τῶν ἐπιφανῶν καὶ ἀπέθανε πρὸ τοῦ 90 π. X. Μετ' ὀλίγον ὁ Μελέαγρος συμπεριέλαβε εἰς τὸν *Στέφανον* τὰ ἐπιγράμματά του, παρομοιάζων τὸ ἔργον του πρὸς τὸ εὐδδέστατον ἄνθος, τὸ λεγόμενον *κύπρον*, καὶ σήμερον *χεννᾶν* ἢ *κνᾶ*. Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν 47 ἐπιγραμμάτων «*Ἀντιπάτρου Σιδωνίου*» ἢ *Ἀνθολογία* τοῦ Κεφαλᾶ σφύζει ἄλλα 96 φέροντα μόνον «*Ἀντιπάτρου*» καὶ τοιουτοτρόπως μὴ διακρινόμενα ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ μεταγενεστέρου Ἀντιπάτρου τοῦ *Θεσσαλονικέως*. Καὶ ἄλλοθεν ἔχομεν ἄλλα ἐπιγράμματα τῶν δύο ποιητῶν.

Τὰ δύο τὰναφερόμενα εἰς τὴν βανδαλικὴν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καταστροφὴν τῆς Κορίνθου εἰν' ἔξοχα, ἰδίως τὸ ἀποκλαῖον τὴν τύχην τῆς πόλεως, ἡ ὁποία ἐπὶ ἓνα αἰῶνα κατέκειτο σωρὸς ἐρείπιων.

I

Θ, 151

Ποῦ 'ναι, Δωρίδα Κόρινθε, τὰ ξακουστά σου κάλλη;
 ποῦ τῶν τειχῶν οἱ στέφανοι, τὰ πλούτη τὰ παλιά;
 ποῦν τῶν μακάρων οἱ ναοί, τὰ μύρια πλήθη πάλι,
 οἱ ἄνδρες, οἱ γυναῖκες σου μὲ τὰκρὶβά φιλιά;
 Τίποτε, τίποτ' ἀπὸ σέ, πολύθλιβη, δὲν μένει!
 ὄλα τὰ πῆρε, τᾶφαγε κατακτητῆς βαρῦς·
 μόνο οἱ Νηρηίδες ἄπιαστες, τοῦ Ὀκεανοῦ οἱ παρθένοι,
 σοῦ μένομε τῆς μοίρας σου ἀκνόνες τῆς σκληροῆς.

II

Ζ' 493

Ἀρρώστια δὲν ἔφαγ' ἐμᾶς, Βοῖσκαν καὶ Ῥοδόπην,
 Ῥωμαῖος δὲν μας σκότωσε μὲ τὸ πλατὺ σπαθὶ
 μόν' οἱ ἴδιες, σὰν ἐσκλάβωσαν τὴν Κόρινθο κατόπιν,
 ἐμεῖς ἐπροὔτιμήσαμε τὸν Ἄδη τὸν βαθύ.

Μ' ἔσφαξ' ἐμένα ἢ μάννα μου ἢ Βοΐσκα μὲ μαχαίρα
καὶ τὴν δική της τὴν ζωὴ δὲν ἐλυπήθη αὐτή,
μὰ μὲ θηλειὰ κρεμάστηκε. Καὶ κόρη καὶ μητέρα
θανὴν πήραμ' ἐλεύθερη παρὰ σκλαβιά φρικτή.

III

Θ' 231

Κεραυνωμένο πλάτανον ἢ στύπη π' ἀνεβαίνει
τοῦ κλήματος μὲ φύλλα της σκεπάζει με πιστή·
ἄλλοτε τὰ σταφύλια της συνήθιζε νὰ δένη
στοὺς κλώνους μου κ' ἢ κόμη μας φαινόταν ταιριαστή.
"Ἄς δώση τέτοια καθενὸς ἢ μοῖρα του ἐρωμένη,
ποῦ θᾶρθη μόνη καὶ νεκρὸ νὰ τὸν ἀγκαλιασῆ.

ΑΡΧΙΟΥ* ΗΧΩ

Ιε' 154

Καλόστομος πέρν' ἀπὸ μὲ τὴν μακροαντιλαλοῦσα
καὶ τὴν ἀμίλητην Ἠχώ, π' ὅταν ἀκούω μιλῶ.
θὰ σοῦ τὸ στρέφω ὅ,τι μοῦ λές· ἂν σώπαιες, θὰ σωποῦσα
ποιὸς ἔχει γλῶσσα πιδ σωστή καὶ στόμα πιδ καλό;

*Ἀρχαὶ ἐπιγραμματικοὶ φέρονται διάφοροι (Βυζάντιος, «γραμματικός», νεώτερος) ἐπὶ 41 ἐπιγραμμάτων τῆς Ἀνθολογίας. Ἴσως τὸ ἀνωτέρω ἀνήκει εἰς τὸν Ἀντιοχέα—τὸν πελάτην τοῦ Κικέρωνος.

ΜΕΛΕΑΓΡΟΣ ΕΥΚΡΑΤΟΥΣ

(Περὶ τὰ 100 π. Χ.).

Ὁ χαριέστατος τῶν ἐπιγραμματοποιῶν εἶναι καὶ αὐτὸς παράδειγμα τῆς θαυμαστῆς ἐξαπλώσεως τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας εἰς τὴν Ἀνατολήν. Καταγόμενος ἀπὸ τὰ Γάδαρα τῆς Παλαιστίνης, ἐδιδάχθη τὰ δόκιμα Ἑλληνικὰ εἰς τὸ σχολεῖα τῆς Τύρου, κατόπιν ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ κυνικοῦ Μενίππου καὶ ἀπέθανε γέρον εἰς τὴν Κῶ. Καθὼς ὁ Μένιππος, ἔγραψε καὶ αὐτὸς Σπουδογέλοια· ἀλλὰ τὴν δόξαν του ὀφείλει εἰς τὸν Στέφανον, ὅπου συνέλεξε τὰ κάλλιστα τῶν μέχρι τότε ἐπιγραμμάτων καὶ προέταξεν ὠραίαν εἰσαγωγὴν 58 στίχων, ὅπου παρομοιάζει τὴν ποίησιν ἐκάστου πρὸς ὀρισμένον ἄνθος. Τὸ δὲ σπουδαιότερον, προσέθεσε καὶ 134 ἰδικὰ του, θαύματα λεπτότητος καὶ χρωματισμοῦ.

I

Ε' 162

Ἀνθοπετοῦσα μέλισσα, τί ψάχνεις τὴν Ξανθοῦλλα
καὶ κάθε ῥόδο παραιᾶς π' ἀνοίγει δροσερό;
"Ἢ νὰ πῆς ἤρθες πῶς κιαυτὴ βαθιὰ μὲς στὴν καρδοῦλλα
κρούβει γλυκόπικρο κεντρὶ τοῦ πόθου καφερό;
Ναί, τοῦτο λές, μοῦ φαίνεται· μὰ στὸ καλό, μικροῦλλα,
τὸ μῆνυμά σου ξέρομε κ' ἐμεῖς ἀπὸ καιρό.

II

Ε' 173

Κοιμᾶσαι, Ζηνοφίλα μου; τῶραῖο κορμὶ πλαγιάζει;
Στὰ μάτια σου Ὕπνος ἄπτερος ἄς ἤμουν νὰ πετῶ,
ὥστε κιαυτός, ποῦ καὶ τοῦ Διὸς τὰ βλέφαρα γαλιάζει,
νὰ μὴ ζυγώνη· μόν' ἐγώ, ἐγὼ νὰ σὲ κρατῶ!

III

Ε' 165

Ἔ νύκτα, τῆς Ῥοδόπης μου σεῖς πόθοι ἀγρουπνισμένοι,
ἐσεῖς τῆς πλανερῆς Ἀὐγῆς γλυκὰ ἀναφυλλητά,
τάχ' ἀπὸ τὴν ἀγάπη μου σημάδι ἔνα τῆς μένει,
καὶ τὸ φιλή μου φάντασμα στὸν ὕπνο της πετᾷ;

Ἄρά γε μὲ τὰ δάκρυα μου κοιμᾶται ἀκόμη ἡ ἴδια
καὶ τὸνειρό μου ἀγκαλιασθὲ τὰπατηλὸ βαστᾶ;
ἢ νέα ἀγάπη μελετᾶ, καινούργια ἄλλα παιγνίδια;
Μὴ σώσης, λύχνε, νὰ τὰ ἰδῆς καὶ φύλαε τὴν πιστά.

ΠΙΙ

Ζ' 191

Θερρινὸν

Ζίζικα, ψάλτη, ποῦ μεθᾶς μὲ τῆς δροσιᾶς τὴν στάλα
κιὰρχίζεις ἐρημόλαλα τραγούδια ἀγροτικά
καὶ στὰ κλωνιὰ ἀκροκαθιστός, μὲ δυὸ πτερὰ μεγάλα
καὶ μὲ τὸ μαῦρο σου κορμὶ μελίζεις λυρικά,
τόρα καινούργιο γύρισε γιὰ τὲς Δρυάδες ἦχο
καὶ τρίζε, φίλε, στοῦ Πανὸς τὸ πείσμα, νὰ σὲ ἰδῶ,
γιὰ νὰ ξεχνάω τὸν ἔρωτα κ' ὑπνάμι νὰ πετύχω
μεσημερνό, στὸν πλάτανο γερμένος κάτω ἐδῶ.

Π

Ε' 182

Σύρε καὶ πὲς τῆς τα, Γοργώ, κοφτά, μὲ τὰ σωστά σου,
πὲς τῆς τα δυὸ καὶ τρεῖς φορὲς· ἄε, τρέχε στὸ καλό.
Μὴν ἀργῆς, πέταξε, Γοργώ, μιὰ στιγμὴ στάσου, στάσου.
Γιὰ ποῦ τρανᾶς, Γοργώ, προτοῦ μὲ νοιώσης τί μιλῶ;
Μὲ τᾶλλα ποῦπα πὲς καὶ αὐτά. . καλέ, τᾶχω χαμένα
λέξι μὴν πῆς—μονάχα πῶς. . ὅλα νὰ πῆς, Γοργώ.
Μὴν λυπηθῆς νὰ τῆς τα πῆς· μὰ τί σε στέλλω ἐσένα;
Ἄφου μαζί μ' ἐσέ, Γοργώ, νὰ μ' ἔρχομαι κ' ἐγώ.

ΠΙΙ

Ε' 170

Εἰς φιάλην

Ἄπὸ χαρὰ λαμποκοπᾶ καὶ λείει μου τὸ κρυστάλλι
πῶς στὸ γλυκὸ τὸ στόμα τῆς τ' ἀγγίζει ἡ Χρυσανγή.
Χαρά του! Καὶ τὰ χεῖλη μου στὰ χεῖλη τῆς ἄς βάλῃ
καὶ μονορούφι τὴν ψυχὴ, ποῦ μοῦμειν' ἄς τὴν πιῇ.

ΠΙΙ

Ε' 142

Τὸ στέφανο στὴν κόμη τῆς κοντεύει νὰ μαράνη
κ' ἡ κόρη λάμπει δλόγελι—τοῦ στεφανιοῦ στεφάνι.

ΠΙΙΙ

Ε' 155

Μέσ' στὰ γλαρὰ τὰ μάτια τῆς γαλήνη—πάντοτ' ἴδια,
ποῦ ὄλους γελᾶ τους κιὰρχινοῦν ἐρωτικά ταξείδια!

ΠΙΙΙΙ

Ε' 141

Ποθῶ το, μὰ τὸν ἔρωτα, ν' ἀκούω ἐσέ, **Φιλύρα**,
νὰ μοῦ λαλής κοντὰ σταῦτι παρὰ τοῦ Φοίβου ἢ λύρα.

Δ

Ε' 156

Τι γαμπρὸ νύχι ἔχει τάβρὸ χεράκι σου, **Μυρτάνη!**
βαθιὰ βαθιὰ μὲς στὴν καρδιὰ τὸ ξέσκισμά του φτάνει

ΔΙ

ΙΒ' 114

Ἔρωτα καλή σου, Ἀθγερινέ· μὰ μὴν ἀργῆς μαζί τῆς
κείνης ποῦ πῆρες μου κρυφά, νάρθῃς Ἀποσπερίτης.

ΔΙΙ

Ζ' 476

Εἰς τὴν σύζυγόν του.

Δάκρυ καὶ κάτω μέσ' στὴ γῆ χαρίζω σου, Ἑλιοδώρα,
τῆς ἄπειρῆς μου τῆς στοργῆς περίσσεμα μικρόν.
Δάκρυα καὶ στὸν πολὺκλαυτο τὸν τάφο σου, γιὰ δῶρα,
σοῦ στέλλω, τῆς ἀγάπης μου μνημόσυνο πικρόν.
Γιατὶ θεορμὰ ὁ Μελέαγρος καὶ μέσ' στὸ χῶμα τώρα
σὲ κλαίω, μάταιο χάρισμα στὰ μέρη τῶν νεκρῶν.
Ποῦν' τὰκριβὸ μου—ἀλίμονο—βλαστάρι; τῶχει πάρει
ὁ Χάρος, κ' ἔσμιξ' ὁ ἀνθὸς μὲ σκόνι περισσή.
Μ' ἀπὸ σέ, Γῆ, γονατιστὸς ζητῶ, Μάννα, μιὰ χάρι:
ἀνάλαφρα στοὺς κόρφους σου ἀγκάλιασ' τὴν ἐσύ!

10

ΔΙΟΔΩΡΟΣ ΣΑΡΔΙΑΝΟΣ

(Περὶ τὰ 80 π. Χ.)

Ἐπικαλούμενος Ζωνᾶς, — ὄνομα, συνώνυμον πρὸς τὸ μεταγενέστερον Ζωναρᾶς. Εἶχε καὶ νεώτερον συγγενῆ, Διόδωρον καὶ ποιητὴν, φίλον τοῦ Στραβῶνος. Ἡ Ἀνθολογία ἔσωσεν 25 ἐπιγράμματα τῶν Διοδώρων. Τὰ 8 μὲ τὸ «Ζωνᾶς,» δεικνύουν ἀληθινὴν λατρείαν πρὸς τὴν φύσιν.

I

IA' 43

Δός μου πλασμένον ἀπὸ γῆς ποτήρι νὰ ζουφῶ
τῆς γῆς, ὅπου μὲ γέννησε, τῆς γῆς, ποῦ θὰ ταφῶ.

Εἰς δρυῶν

Θ' 312

Τὴν μάννα τῶν βαλανιδιῶν σεβάσου τὴν, ἐργάτη,
καὶ μὴν τὴν κόβης! κλάδεψε τοῦ πεύκου τὰ κλαδιά,
ἢ τὴν παλιούρα τὴν πυκνήν, ἢ τὴν γριὰν ἐλάτη,
ἢ τὸ πρινάρ' ἢ τὴν ξερὴν ἐδῶ τὴν ἀχλαδιά.
μὰ τὸ πελέκι ἀπὸ τὸν δρυῶ μακριά, νὰ ζήσης, κράτει
τῶπαν οἱ γέροι: νόνα μας εἶν' ἢ βαλανιδιά.

ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ ΓΑΔΑΡΗΝΟΣ

(Περὶ τὰ 50 π. Χ.)

Συμπολίτης τοῦ Μελεάγρου, ἀλλ' ἀρκετὰ νεώτερός του, ἔζησεν εἰς τὴν Ρώμην μετὰ τῶν ἐπιφανεστάτων κατὰ τοὺς Κικερωνεῖους χρόνους. Ὁ Κικέρων κατηγορῶν τὸν ὑπατον Πείσωνα, ἐγκωμιάζει τὸν φίλον ἐκείνου Φιλόδημον ὡς φιλόσοφον καὶ ποιητὴν. Καὶ ὁ Ὀράτιος τὸν ἀναφέρει εἰς τὴν β' τοῦ I βιβλίου τῶν Σατιρῶν. Ἡ Ἀνθολογία σώζει 32 ἐπιγράμματα του, πρὸ πάντων ἐρωτικά, ὅλα χαριτωμένα.

I

E' 122

Νυκτερινή, τοξαρωτή, φυλάγουπινη Σελήνη,
γειὰ φέγγε ἀπὸ τὸν τορνευτὸ φεγγίτη ἐδῶ γλυκὰ
καὶ λουῖζε, ἀθάνατη, μὲ φῶς τὴν γελαστή μου **Φρόνη**.
δὲν βλάπτει ἐσὸν ἂν τοῦ πόθου μας θωρῆς τὰ μυστικά.
Μᾶς εὐτυχίζεις καὶ τοὺς δυό: τὸ ξεύρω ἐγώ, Σελήνη,
γιατὶ καὶ σένα σοῦκαψε ὁ βοσκὸς τὰ σωθικά.

II

E' 130

Τὸ ὠρίμασμα τῆς κόρης.

Τὸ γέλοιο, τὸ τραγούδι τῆς, τὰ δυό τῆς φωτοβόλα,
τὸ λάλημα, τὸ ξάναμμα, ποῦ κάμνει τῶρ' ἀρχή,
ψυχὴ μου, θὰ σὲ κάφουνε! τὸ πότε, πῶς, ποῖ ἀπ' ὅλα,
δὲν ξέρω: τοῦτο θὰ τὸ δῆς μεσ' σὴν φωτιά, φτωχή.

ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΥΣ

(Περί τὰ 15 π. Χ.).

Εἶναι ὁ γονιμώτατος τῶν ἐπὶ Αὐγούστου ἐπιγραμματοποιῶν. Φίλος καὶ προστατευόμενος τοῦ Καλπουρνίου Πείσωνος, ὑπάτου τῷ 15 π. Χ καὶ κατόπιν ἀνθυπάτου τῆς Μακεδονίας, διωρίσθη διοικητὴς τῆς Θεσσαλονίκης. Καλὸν ἐπίγραμμα τοῦ πανηγυρίζει τὴν ἴδρυσιν τῆς Νικοπόλεως μετὰ τὴν ναυμαχίαν τοῦ Ἀκτίου (31 π. Χ.). Τὸ II ἐγκωμιάζει δακτυλιόλιθον τῆς Κλεοπάτρας. Τὸ III ἀποκλαίει τὴν ἀπὸ τοῦ 88 π. Χ. λεηλασίαν καὶ ἐρήμωσιν τῆς τέως πλουσίας Δήλου.

I

E', 2

Τὸ φῶς, Χρῦσιλλα, χάραξε καὶ κράζει ἀπ' ὦρα τόση
ὁ πετεινός, πῶς τὴν Αὐγὴ μᾶς φέρνει μ' ἀπονιά!
Ποῦ νὰ χαθῆς, ζηλιάρικο πουλλά, δὲν ἔχεις γνῶσι
μὲ διώχνεις ἀπ' τὸ σπίτι μου, νὰ βγῶ σὴν γειτονιά.
Κ' ἐσὺ γεράσκεις, Τιθωνέ! τί τόσο ἔχεις σηκώσει
νωρὶς ἀπὸ τὸ στρώμα σου γυναιῖκα ὁμορφονιά;

II

Θ' 752

Ἐγὼ ἔμαι ἢ Μέθη καὶ σοφὸς μὲ σκάλισε τεχνίτης
ἔς ἀμέθυστο. Παράξενα σὴν πέτρα αὐτὴ βαστῶ.
Μὰ ἢ Κλεοπάτρα μὲ φορεῖ στὸ χέρι τὸ δεξιὸς τῆς
κ' ἢ μεθυσμένη ἀμέθυστη νὰ γίγη εἶναι σωστό.

III

Θ' 408

Ἄμποτε ἀκόμη οἱ ἄνεμοι νὰ μ' ἐπαιρναν οἱ λάβροι
παρὰ ποῦ στάθηκα, μαμμὴ νὰ γίνω σὴν Λητώ.
Τόσο δὲν θ' ἀναστέναζα τὴν μοναξιά μου! ἢ μαύρη
πόσ' ἀπὸ ἔμπρός μου νὰ περνοῦν καράβια δὲν κοιτῶ!
Ἐρημη ἢ Δῆλος ἢ ἱερή! Ἄργησ' ἢ Ἡρα ναῦρη,
μὰ τέτοια μοῦθαλε φρικτὴ ποινὴ γιὰ τὴν Λητώ.

ΚΡΙΝΑΓΟΡΑΣ ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ

(π. 65 π. Χ.—10 μ. Χ').

Νεώτατος ἐπρέσβευσεν ἐκ τῆς Μυτιλήνης εἰς τὴν Ρώμην, ὅπου κατόπιν ἔζησε μέχρι σχεδὸν τοῦ θανάτου τοῦ Αὐγούστου. ἔκαμεν ἐκεῖ φίλους π. χ. τὸν Σαλλούστιον Κρίσπον, τὸν φίλον τοῦ Ὀρατίου, ἀλλὰ μέμφεται τὸν ἑαυτὸν του, ὅτι ἐπερίμενεν ἀπὸ τοὺς προστάτας του. Ἐξυπνος, μὲ λεπτότητα διπλωματικὴν, ἔγραφεν ἐπιγράμματα εἰς πᾶσαν εὐκαιρίαν. Ὑμνησε τὸ κράτος τῶν Καισάρων, τὰς νίκας τοῦ Τιβερίου, ὡς καὶ τὸν ψιττακὸν τοῦ Καίσαρος. Εἰς τὸν Μάρκελλον πέμπει τόμον τοῦ Καλλιμάχου καὶ εἰς τὴν ἐορτάζουσαν Ἀντωνίαν, τὴν ὠραίαν κόρην τοῦ Ἀντωνίου καὶ τῆς Ὀκταβίας, βιβλίον τῶν πέντε λυρικῶν κατὰ δὲ τὰς παραμονὰς τοῦ γάμου τῆς μὲ τὸν Δροῦσον τῆς ἀπέστειλε τὸ κατωτέρω ἐπίγραμμα μὲ ἀνθοδέσμην ῥόδων.

I

Γ' 345

Τὴν ἀνοίξει πρὶν ἀνθίζαν τὰ ῥόδα μυρωμένα.
Μὰ ἐμεῖς χειμῶν' ἀνοίξαμε καλύκια πορφυρά,
γιατὶ χαμωγελάσαμε στὰ σημερνὰ σου γέννα
πῶς, κόρη, καὶ τοῦ γάμου σου κοντόφθασ' ἢ χαρά.
Καθένα μας ἐζήλεψε νὰ στεφανώσῃ ἐσένα
παρὰ τὸν ἥλιο τ' Ἀπριλιοῦ νὰ κρυφοκαριερεῖ.

II

Z' 633

Νεκρικόν.

Ὡς καὶ τὸ μισοφέγγαρο, ποῦ φέγγει βράδν, βράδν
σκοτίστη κ' ἐνυκτόσθησε μὲ θλίψι του κρυφῆ,
γιατ' εἶδε τὴν συνώνυμη Σελήνη μὲσ' στὸν Ἄδη
χλομὴ νὰ δύνῃ κιᾶπνοη σὴν χώρα τὴν ζοφῆ.
Σὰν ἄλλοτε τὴν προόκισε μὲ λάμπι τῆς, σκοτάδι
τώρα ἢ Σελήνη σκόρπισε σὴς κόρης τὴν ταφῆ.

ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΗΣ ΝΙΚΑΕΥΣ

(Περί τὰ 15 μ. X.).

Ἡ Ἀνθολογία σφίξει 31 ἐπιγράμματα «Ἀπολλωνίδου» καὶ βεβαίως εἶναι ὁ Νικαεύς, ποῦ ἀναφέρει ὁ Διογένης ὁ Λαέρτιος, ὡς ζῶντα ἐπὶ Τιβερίου. Ὁ Ἀπολλωνίδης ἔχει πολλὴν τρυφερότητα καὶ τὸ II ἐπίγραμμα τοῦ εἶν' ἀληθινὴ ζωγραφία.

Νεκρικόν.

Z' 378

Στὸν Ἄδη ἔμπαν' ὁ Ἡλιόδωρος καὶ μὰ δὲν πέρασ' ὦρα
κατόπι, κ' ἢ γυναικα τοῦ ξεψύχαε **Θεανῶ**
Καὶ ἀχώριστο τάνδρῳ γυνο κάτω ἀπ τὴν πλάκα τώρα,
σάν τὸ κρεββάτι χαίρονται τὸ μνήμα τοὺς κοινό.

II

Θ' 244

Κοπάδι δλόφοβο ἴλαφιῶν μὲ κέρατα στροιμμένα
ἀφοῦ τὰ χιόνια γέμισαν τοὺς πόρους τῶν βουνῶν
πρὸς τὰ ποτάμια χύθησαν μ' ἐλπίδα τὰ καημένα
τὰ γόνατα μέσ' στοῦ νεροῦ νὰ χλιάνουν τὸν ἀχνόν.
Μὰ καὶ τὸ ῥέμα ξαφνικὰ κακοὶ τῶφραξαν πάγοι
κιδλόγυρα σφικτόζωσαν τὰ ἴλαφια μ' ἀποιά.
Κ' ἔτσι καμπόσοι χωριανοὶ κνήγι ἔχουνε φάγει,
ποῦ ξέφυγε τόσες φορὲς κοντάρια καὶ σχοινιά.

ΠΑΡΜΕΝΙΩΝ ΜΑΚΕΔΩΝ

(περὶ τὰ 30 μ. X.).

Τῶν ἐπιγραμμάτων τοῦ σφίζονται 16. Τὸ ἀκόλουθον, ποῦ ἐγκλείει τόσην κοσμικὴν πικρίαν, ἐκφράζει συγχρόνως ὑπερηφάνειαν ἀληθινοῦ λογιῶ.

Μᾶρκει τὸ λιτὸ σκέπασμα τοῦ σάκκου δὲν δουλεύω
τραπέζια σιάνθη τῶν Μουσῶν ζητῶ παρηγοριά.
Μισῶ τὸν πλοῦτο τὸν μωρό τρानοὺς δὲν κολακεύω
γνωρίζω τεῖναι τοῦ ξεροῦ ψωμοῦ ἢ ἐλευθεριά.

ΑΥΤΟΜΕΔΩΝ

(πιθανῶς περὶ τὰ 50 μ. X.).

Ἐγραψε σκαπτικὰ ἐπιγράμματα, τὰ ὁποῖα συμπεριέλαβεν εἰς τὸν Στέφανον ὁ Φίλιππος ὡς «μισσόν». Ἄλλ' ὑπῆρχε παλαιότερος Αὐτομέδων Αἰτωλός· καὶ τρίτος, νεώτερος, Κυζικηνός.

ΙΑ' 325

Χθὲς καλεσμένος δείπνησα μ' ἕνα τραγῆσιο πόδι
κ' ἕνα σπαράγγι ὀκτώ μερῶν * καὶ μέσπιλα ξινά *
Μὰ ποῦ νὰ εἰπῶ τὸν καλεστή! τὸν ξέρω γιὰ θυμῶδη
κ' ἔχω τὸν φόβο μήπως μέ.. καλέση καὶ ξανά.

ΑΝΤΙΦΙΛΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ

(Περί τὰ 55 μ. X.).

Ἐγραψε πολλὰ καὶ ὠραῖα ἐπιγράμματα Ἡ Ἀνθολογία σφίξει 49— ἀφιερωματικά, περιγραφικά, θαλασσινὰ καὶ ὄρεινά. Μερικὰ διηγῶνται μικρὰ ἐπεισόδια τῆς ζωῆς, καθὼς τὰ δύο, τὰναφερομένα εἰς τὴν βάρκαν ἑνὸς ψαρᾶ, μὲ τὴν ὁποίαν ἔκαυσαν τὸν νεκρὸν του. Ἄλλο (Θ' 178) κολακεύει φοβερὰ τὸν Νέρωνα ἐρχόμενον εἰς τὴν Ῥόδον (53 μ. X.) διὰ νὰ κηρύξη ἐλευθερίαν.

I

Μία βάρκα ὁ γέρος ὁ ψαρᾶς εἶχε γιὰ σύντροφό του
γιὰ κιαυτή, μερτίσσο τοῦ βίου καὶ τῆς θανῆς,
πάντα συνταξειδιώτισσα σὶ τὸ ψάρεμα, κιὰφότου
βάρκ' ἀρμενίζει, πὺ πιστὴ δὲν εἶχε ἄλλος κανεῖς.
τὸν ἔθοσκε ὡς τὰ γερατεῖα κιὰφοῦ τὸ λείψανό του
σαβάνωσε, τὸν πέρασε σὶ τὸν Ἄδη ὀλονυκτίς.

Θ' 71

II

Κλῶνοι μακρότονοι τοῦ δροῦ, ψηλοὶ προστάτες μόνοι
τῶν θεριστῶν, ποῦ φεύγουνε καυτὴ φεγγοβολιά,
μυριόφυλλοι καὶ στεγανοὶ σάν κεραμίδια, κλῶνοι
ἀνάεροι, κελλιά φασσῶν καὶ ζιζικιῶν κελλιά,
κιᾶλλον, ποῦ τώρα σὶ τὸν πλατὸν τὸν ἥσκιο σας ξαπλώνει,
ἐμέ, δραπέτη σῶστε με ἀπὸ τὴν ἀντηλιά.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΥΣ

(Περὶ τὰ 60 μ. Χ.)

«Ἀντανέπλεξε» κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Μελεάγρου δεύτερον Στέφανον, ὅπου προσέθηκε τὰ κατόπιν ἐπιγράμματα καὶ μικρὰν εἰσαγωγὴν, ὅπου παραβάλλει καὶ αὐτὸς 13 νέους ποιητὰς πρὸς ἄνθη· τοὺς δὲ περισσοὺς (ἐπιλέγει) «εἶκασον οἷς ἐθέλεις ἄνθεσιν ἀρτιφύτοις» Μεταξὺ τῶν περισοῶν ἦτο καὶ ὁ ἴδιος, διότι σφύζονται 83 ἐπιγράμματά του, ὅχι πολὺ κομψὰ οὐδὲ πρωτότυπα. Προφανῶς ὁ Φίλιππος ἐμιμήθη τὸν Λεωνίδα τὸν Ταραντῖνον καὶ εἰς τὴν δημιουργίαν νέων τολμηρῶν συνθέτων, τὰ ὅποια θὰ ἔσκωψαν οἱ τότε γραμματικοί, διότι τοὺς ὀνομάζει «Μώμου συγίου τέκνα,» «Ζηνοδότου σκύλακας». Ὁ Φίλιππος εἶναι ῥητορικός. Καὶ ὅμως περιλάτητον ἔγινε τὸ εἰς τὸ ἀγαλμα τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς διστιχόν του, καὶ συγκλητικώτατον εἶναι νεκρικὸν ἐπίγραμμα του.

I

Iς' 81

Η στήν γῆ κάτω ἦρθ' ὁ θεὸς νὰ σοῦ δειχθῆ, Φειδία,
ἢ στὰ οὐράνια ἀνέβηκες ἐσὺ νὰ ἰδῆς τὸν Δία.

II

Z' 554

Ὁ μαρμαρᾶς ἔφτειας Ἐρμᾶς τοῦ γυιοῦ του τοῦ Βασίλη
μὲ τᾶρημα τὰ χέρια του μνημούρι φτωχικό.
Ἄλμιμον! δὲν σκάλισε τὸ μάρμαρο αὐτὸ σμίλη,
ὅσον τὸ βάθυνε συχνὸ δάκρυ πονετικό.
Μὰ στὸν νεκρὸ μὲν' ἐλαφρῆ, γιὰ νὰ πῆ ἐκεῖνος, στήλη,
«τὴν πέτρα χέρι μοῦβαλεν, ἀλήθεια πατρικό.»

ΜΑΡΚΟΣ ΑΡΓΕΝΤΑΡΙΟΣ

(Περὶ τὰ 65 μ. Χ.)

Πιθανώτατα ὁ αὐτὸς καὶ ὁ ῥήτωρ Ἀργεντάριος ποῦ ἀναφέρει ὁ Σενέκας. Ἐξη λοιπὸν καὶ αὐτὸς ἐπὶ Νέρωνος μεταξὺ τόσων ἄλλων λογίων καὶ ἔγραψεν, ὡς πάρεργα, ἐπιγράμματα, τῶν ὁποίων ἐσώθησαν 37, ὅλα εὐμορφα. Ὁ Μάρκος ἔχει τὴν ὠραίαν εὐθυμίαν, τὴν τρέλαν τῆς νεότητος. Εἰς ἓνα τοῦ ἐπίγραμμα (Θ' 246) κλαίει τὴν σπασμένην λάγνηνον τοῦ κρασιοῦ, διότι ἔπαθεν ὅ,τι καὶ ἡ Σεμέλη, ἀλλοῦ (Ω' 286) ἀπειλεῖ τὸν πετεινόν του· τὰ ἐπόμενα 3 δεικνύουν ὅλην του τὴν χάριν.

I

ς' 333

Ως τώρα, λύχνε, τρεῖς φορὲς φταρνίστης τάχα, φῶς μου,
πῶς θᾶροθῆ ἢ Ἀντιγόνη μου προλέγεις, ἢ χρουσῆ;
Ἄν ἔβγη τοῦτ' ἀληθινὸ, προφήτης πιά τοῦ κόσμου
θά'σαι, σὰν τὸν Ἀπόλλωνα, —στὸν τρίποδα καὶ σὺ.

II

E' 191

Τὴν ἄσαρκη Ἀφροδίτη μου γιὰ τὰ χρηστά της ἦθη*
αἰῶνια θὰ τὴν ἀγαπῶ, τὴν Γλαύκη τὴν λιγνή·
τόσο δὲν θὰ χωρίζωμ' σὰν τῆς φιλω τὰ στήθη,
θ' ἀπέχω ἀπ τὴν καρδοῦλλα της ἐν ἀγανὸ πανί.

III

Θ' 88

Τώρα κιόμπρὸς μὴν κελαδῆς πάνω στὸν δροῦ τὸν πλάνο
καὶ μὴ χορεύης, κότσυφα, στὸ πιὸ ψηλὸ κλωνί
τοῦτο τὸ δένδρο σὲ μισᾶ· στὸ κλῆμα πέτ' ἀπάνω
ποῦ μὲ τὰ φύλλα τὰ γλαυκὰ χαρίζει σκιὰ πυκνή.
Σ' ἐκεῖνον κλάδο στήριξε τὰ νύχια καὶ πὲς χίλια
γιὰ κεῖνο ἀπὸ τὸ στόμα σου τραγοῦδια χαρωπὰ
Ὁ δροῦς τωρᾶχει ἔξοβεργα· τὸ κλῆμα ἔχει σταφύλια
καὶ ξέρεῖς πῶς ὁ Διόνυσος τοὺς ψάλτες ἀγαπᾷ.

ΛΟΥΚΙΛΙΟΣ

(Περί τὰ 65 μ. Χ.)

Γραμματικός, προστατευόμενος τοῦ Νέρωνος, (ἴσως ὁ αὐτὸς ποῦ συνέγραψε καὶ πεζὰ) ἐξέδωκε δύο βιβλία σκαπτικῶν ἐπιγραμμάτων. Ἐξ αὐτῶν σφύζοντα 123 (καὶ ἄλλ' ἀμφισβητούμενα) εἰς πύκτας, ἀθλητάς, δρομείς, ψάλτας, ζωγράφους, δασκάλους, λιγνοὺς, κοντοὺς κτλ—δηκτικά καὶ κωμικώτατα.

I

Μωρέ, ζωγράφος τρομερός! γέννησε γιουὺς μὰ στάνη
καὶ νὰ τοῦ μοιάζῃ οὐδὲ παιδί δὲν πέτυχε νὰ κάνῃ.

II

IA' 101

Μὴν τὴν διπίζῃς καὶ πολὺ, γαμπρούλλη, τὴν Μυρῶ σου,
μήπως σοῦ φύγῃ ξαφνικὰ ἀπὸ τὸ παράθυρό σου.

III

IA' 76

Με τέτοια μύτη, Ὀλυμπικέ, πηγάδι μὴ ζυγώσης,
μηδὲ σὲ διάφανο νερό, νὰ ζῆς, μὴν ἰδωθῆς.
Τι σὰν τὸν Νάρκισσο καὶ σὺ τὰ μοῦτρο' ἂν καμαρώσης,
σὲ χάσαμε! θανάσιμα θέν' αὐτοσιχαθῆς.

III

IA' 139

Οἰκοδιδάσκαλο λαμπρὸ βοῆκ' ἢ ὄραία ξένη
ποῦ λέγει τὴν γραμματικὴν ὁ γυιὸς τῆς ἀγαπᾷ.
Ἀλήθεια ἀκάματος! Κιαῦτὴν τὲς νύκτες τὴν μαθαίνει
πτώσεις καὶ κλίσεις, σχήματα, συνδέσμους καὶ λοιπά.

ΝΙΚΑΡΧΟΣ

Τὸν Λουκίλιον ἐμιμήθη ὁ Νικάρχος, τοῦ ὁποίου σφύζονται περὶ τὰ 50 ἐπιγράμματα, πολλὰ ἐναντίον τῶν ἱατρῶν.

IA' 113

Χθὲς ὁ γιατρός μας ἄγγιξε τὸν πέτρινό μας Δία
Κιᾶς ἦτον πέτρα καὶ θεός, —δρίστε στὴν κηδεία.

II

IA' 185

Θάνατο ὁ γκιώνης κελαδεῖ μ' ἂν πῆ νὰ τραγουδήσῃ
ὁ φίλος ὁ Δημόφιλος, καὶ γκιώνης θὰ ψοφήσῃ.

ΣΤΡΑΤΩΝ ΣΑΡΔΙΑΝΟΣ

(Περί τὰ 130 μ. Χ.)

Εἶναι ὁ συλλέκτης τῆς εἰδικῆς Ἀνθολογίας, ποῦ ὀνομάζεται «Παιδικὴ Μοῦσα»—ἀλλὰ δὲν εἶναι καθόλου παιδικὸν ἀνάγνωσμα—σφύζομένη, τοῦλάχιστον κατὰ μέρος, ὡς δωδέκατον βιβλίον τῆς Ἀνθολογίας τοῦ Κεφαλαῖ, (259 ἐπιγράμματα, τῶν ὁποίων 94 ἰδικὰ του). Τὸ ἐπόμενο ἀναφέρεται βεβαίως εἰς καλλιτέχνημα παριστάνον, ὅπως πλεῖστα, τὴν ἀρπαγὴν τοῦ Γανυμήδους.

IB' 221

Πρὸς τὸν αἰθέρα πέταξε, σιᾶερινο ταξείδι
μὲ τὰ φτερά σου ὀρθάνοικτα, περήφανε ἀετέ,
Πεῖ' ἀλλὰ βάστα καὶ τὰ βροῦ παιδί, τὸν Γανυμήδη,
ποῦ θὰ κερνάῃ τέλόγλυκο κρασί τοῦ Διὸς ποτέ.
Τῆρα μὴν αἱματώσης τον, γιὰτὶ καὶ τοῦ Κρονίδῃ
θὰ σχίσῃ ἐντάμα τὴν καρδιά τὸ νύχι σου, ἀετέ.

ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ

(Περὶ τὰ 160 μ. Χ.).

Ὁ περίπυστος μαθηματικὸς καὶ γεωγράφος, — τοῦ ὁποίου. ἡ «μεγίστη» *Σύνταξις*, συνοψίζουσα τὰς ἐργασίας τῶν μεγάλων ἀστρονόμων τῆς Ἀλεξανδρείας, ἦτο τὸ ἐγχειρίδιον τῶν μέσων χρόνων, ἡ Ἀλμαγεστα τῶν Ἀράβων — ἐξέφρασε τὸν πρὸς τὸν κόσμον τῶν ἀστέρων ἔρωτά του μὲ τὸ ἀκόλουθον τετράστιχον.

Θ' 577

Ξέρω θνητὸς πῶς εἰμ' ἐγώ, μόν' ὅταν ἀτενίζω
τῶν ἄστρον τὰνακύκλισμα, τὸν κόσμον τὸν σοφόν,
δὲν πατοῦν πιά τὰ πόδια μου τὴν γῆν, δὲν τὴν ἐγγίζω,
μόνο παραπλευρα τοῦ Διὸς τὸ νέκταρ του ῥουφῶ.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ ΣΑΜΟΣΑΤΕΥΣ

(Περὶ τὰ 120—195 μ. Χ.).

Ὁ εἰρωνικότατος λογογράφος, ἔγραψε καὶ τὴν ἕμμετρον *Τραγωδοποιά* — γραφὴν καὶ ἕβ ἐπιγράμματα, εἰς πολλὰ τῶν ὁποίων φιλοσοφεῖ περὶ τοῦ βίου· ἀλλ' εἰς ἄλλα μυκτηρίζει ἀγωνιστάς, γραμματικούς, φαλακρούς, γρυπούς, πωγωνοφόρους φιλοσόφους καὶ θεοὺς ἀκόμη τοῦ καιροῦ του.

I

Ἐόανον τοῦ Πριάπου]

Αδικα μ' ἔβαλ' ἐδῶ δὰ ὁ Εὐτυχῆς. στὰμπέλι
τὸν Πριάπο δραγάτη του στήν στύπη τὴν ξεροή.
Κρεμνὸ τριγύρω ἔχω βαθύ· κιόποιος νὰ κλέψη θέλει
ἄλλο ἀπὸ ἐμὲ τὸν φύλακα νὰ πάρῃ δὲν μπορεῖ.

II

Ἀφιέρωμα ναυαγοῦ]

Γ' 164

Στὸν Ποσειδῶνα, τὴν Ἰνώ, τὸν Γλαῦκο, τὴν Λωρίδα
στὸν Μελικέρτη, τὴν Τηθύν, Νηρέα καὶ παιδιά,
ποῦ ναυαγὸν μ' ἐσώσατε, ξούρισα τὴν κασιίδα
καὶ νὰ τὰ μαλλοκέφαλλα· δὲν μοῦμειν' ἄλλο πιά.

III

ΙΑ' 430

Μὲσ' ἔς ὄλους ποῦπιναν κρασι τὸν νεροπότη κάνει.
Γιὰ τοῦτο καὶ πῶς μέθυσε μονάχ' αὐτὸς ἐφάνη.

ΑΝΑΚΡΕΟΝΤΕΙΑ

Οὕτως ὀνομάζεται συλλογὴ 58 ποιημάτων τῶν Αὐτοκρατορικῶν χρόνων, γραμμένων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὸ κατωτέρω μέτρον. Εἶναι μιμήσεις ᾠδῶν τοῦ παλαιοῦ Ἀνακρέοντος, μερικὰ δὲ καὶ παραφράσεις Ἀλεξανδρινῶν ποιημάτων (καθὼς τὸ II τοῦ *Κηριοκλέπιον* τοῦ Θεοκρίτου). Ἀλλ' ἐπειδὴ τῶν πλείστων ἐχάθησαν τὰ πρότυπα, κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἀναγεννήσεως ἐθανυμάσθησαν ὑπερβολικὰ καὶ ἤσαν πολλοὺς ξένους μιμητάς, καὶ τελευταῖον τὸν Ἀθανάσιον Χριστοπούλου.

I

Χιονάτη περισιτέρα,
πόθε πετᾶς ἐδῶθε,
καὶ τόσα μύρα πόθε
σὰν τρέχεις στὸν ἄερα,
μυρίζεις καὶ ὀαντίξεις;
καὶ—πές μου—τὶ φροντίζεις;
—Μὲ στέλνει ὁ Ἀνακρέων
ἔς ἓνα κοράσι ὠραῖον,
ποῦ τώρα μεγαλώνει,
καὶ κάθε νεὸ σκλαβώνει
Μὲ πούλησε γιὰ ἓνα
τραγοῦδ' ἢ Ἀφροδίτη,
καὶ δούλα πῆρ' ἐμένα
ὁ ποιητὴς στὸ σπίτι.
Καὶ βλέπεις ἀπὸ κεῖνο
πῶς φέρνω αὐτὸ τὸ γράμμα
καὶ λέει μου πῶς ἀντάμα
ἐλεύθερη θὰ γίνω.
Μὰ γὼ κιᾶν μ' ἀπολύση,
γιὰ δούλα θὰ τοῦ μένω.
Τὶ χρεῖα νὰ πηγαίνω
μέσ' στόχος καὶ στὴ βρούσι,
στὰ δένδρα νὰ κουρνιάζω
καὶ σπόρους νὰ συνάζω;

5

10

20

Τώρα τοιμπῶ ψομάκι 52
 κιὰπὸ τὸ ἴδιο ἀρπάζω
 τὰφέντη τὸ πινάκι.
 Καὶ γιὰ τὰ πιῶ μοῦ δίνει
 ἀπ τὸ κρασί ποῦ πίνει
 κιᾶμα τὸ πιῶ, χορεύω 30
 καὶ τὸν ποιητὴ χαδεύω
 μὲ τὰ λευκὰ φτερά μου.
 κ' ἢ νύστα σὰν μὲ πιάνη,
 τὴν λύρα ἔχω φωλεά μου·
 Τᾶκουσες ὄλα· σώνει! 35
 πὶὸ φλύαρη μ' ἔχεις κάνει,
 καλέ, κιὰπὸ κορώνη.

II

Μιὰ μέλισσαν ὁ Ἔρωσ
 στὰ ῥόδα μεσημέρι
 δὲν εἶδε καὶ κεντρώθη
 στὸ δάκτυλο, στὸ χέρι
 καὶ πέταξε καὶ πάει 5
 στὴν μάννα του καὶ κλαίει,
 στὴν ὄμορφη Ἀφροδίτη,
 καὶ «χάθηκα» τῆς λέει.
 «ἔχάθηκα, ἕνα φίδι
 μὲ δάγκασε, πεθαίνω, 10
 ποῦ μέλισσα τὸ λέγε
 κακὸ καὶ φτερωμένο».
 Καὶ τοῦπε «ἂν πονῆς τόσο
 γιὰ τὸ κεντρί τοῦ ἐντόμου,
 πόσο πονοῦν ἐκεῖνοι, 15
 ποῦ ἐσὺ κεντᾶς, χρυσό μου;».

ΟΠΠΙΑΝΟΣ ΚΙΛΙΞ

(Περὶ τὰ 175 μ.Χ.).

Ἀνεγράφη εἰς τὴν Μελίτην, ὅπου ὁ Αὐτοκράτωρ Οὐῆρος εἶχεν ἐξορίσει τὸν πατέρα του. Ὁ Μάρκος Αὐρήλιος τόσον εὐνόησε τὸν νέον ποιητὴν, ὥστε λέγεται ὅτι τοῦ ἔδωκε χρυσοῦν νόμισμα δι' ἑκαστὸν του στίχον. Τὰ Ἀλιευτικά του εἶναι ὑπέρτερα τῶν Θηριακῶν τοῦ Νικάνδρου, ποῦ ἐμιμήθη. Κατόπιν ἄλλος Ὀππιανός, Σύρος, ἔγραψε τὰ σφζόμενα Κυνηγετικά (212 μ. Χ.) καὶ τὰφιέρωσεν εἰς τὸν Καρακάλλαν.

ΑΛΙΕΥΤΙΚΑ

Εἶναι κ' ἢ γέννα τῶν ψαριῶν ξεχωριστὴ κ' οἱ τρόποι,
 κιοῦδὲ κ' πόροι τοῦ γιालοῦ κιοῦδ' οἱ βοσκῆς εἶν' ὅμοιες,
 γιὰ ἄλλα βόσκονται σιμὰ στὰ χαμηλὰ ἀκρογιάλια 95
 καὶ τρώγουν ἄμμο κιῶ,τι ἐκεῖ στὸν ἄμμο ξεφυτρώνει.
 τὰ γρήγορ' ἀλογόψαρα καὶ τὰ ξανθὰ λυθρίνα
 κ' οἱ στρίγλες καὶ οἱ καθεροί, τὰργὰ τὰ μελανοῦρια
 καὶ τῶν τραχούρων οἱ φυλές, ὡς κ' οἱ πλατειῆς οἱ γλῶσσες,
 οἱ βελονίδες οἱ λεπιές, τὸ παρδαλὸ ξυρρῶχι 100
 χρυσόψαρα καὶ σκουμποριά, τοῦτ' ἀκρογιάλια θέλουν.

Μόν' ἄλλα πάλι στὸν πηλὸ καὶ τοῦ γιालοῦ τοὺς βούρκους
 σὰν τὰ βατιὰ καὶ τᾶγρια σκυλόψαρα, χορταίνουν,
 μαζὶ ἢ τρυγῶνα ἢ φοβερὴ—μὲ τῶνομά της νάρκη—
 πλατεὰ ψησιὰ, γαδόψαρα, τριγλίδες, βακκαλιάραι, 105
 σαυρίδια κιῶσα τρέφονται μεσ' στοῦ πηλοῦ τὸ χῶμα.

Στὲς πράσινες ἀκρογιαλιές, στὰ χλωρὰ βρύα μέσα
 σαυδέλλες βόσκουν, μαῖνολοι καὶ μύριες ἀθερίνες,
 βλήνοι καὶ σπάραι, ἀμέτροιτες μαρίδες, συναγρίδες,
 κιῶσα ἄλλα ψάρια χαίρονται στὰ πράσινα τὰ βόσκουν 110

ΚΟΪΝΤΟΣ ΣΜΥΡΝΑΙΟΣ

(Περί τὰ 320 μ. Χ.).

Ὁ ποιητὴς τῶν Μεθ' Ὀμηρον εἶναι πρόσωπον ὅλως ἄγνωστον. Τὸ ἔπος, διηρημένον εἰς 14 «λόγους» φαίνεται ὡς ἔργον σχολικόν, μαρτυροῦν ὅτι τότε ἐδιδάσκετο καλῶς ὁ Ὀμηρος καὶ ὅσοι ἄλλοι ἐσφύζοντο (ἂν ἐσφύζοντο) ἐπικοί, ἀλλὰ πρωτοτυπίαν καὶ δύναμιν δὲν ἔχει. Αἱ παρομοιώσεις εἶναι ὠραταί, οἱ Ὀμηρικοὶ χαρακτῆρες τοῦ Ἀχιλλέως, τοῦ Αἴαντος, τοῦ Νέστορος καὶ τῶν ἄλλων ἡρώων διατηροῦνται, ἀλλ' ἡ διήγησις εἶναι ἄτονος. Ἴσως ἴσως ἢ Πενθεσίλειά του, ἢ μονομαχοῦσα πρὸς τὸν Ἀχιλλέα ὑπῆρξε πρότυπον τῆς Μαξιμῶς, τῆς ἀντιπάλου τοῦ Διγενῆ Ἀκρίτα.

ΛΟΓΟΣ Α'

Εκεῖ σὺ Σίτυλο οἱ θεοὶ τὴν Νιόβη ἐκάμαν πέτρα
 ἐπ' ἀκόμα σιάζει ἀπὸ ψηλὰ πάρα πολὺ τὸ δάκρυ 295
 μαζὶ καὶ τοῦ Ἐρμου ποταμοῦ τὸ ῥέμα συστενάζει
 καὶ τοῦ Σιτύλου ἢ τριήψηλη κορφή, ποῦ πάντα ἐπάνω
 τὴν δύσκολη γιὰ τοὺς βοσκοὺς περιωρεῦει ὀμίχλη
Κ' ἡ πέτρα μέγα φαίνεται σιὸς γύρω ἀνθρώπους θαῦμα
 τί μοιάζει πολυστένακτις γυναίκα, ποῦ ὀλοένα 300
 πικρὰ θλιμμένη μύρεται καὶ μύρια δάκρυα χύνει
 καὶ λὲς πῶς εἶν' ἀληθινὸ τοῦτ' ὄλο ἀπὸ μακρόθε,
 σὰν τὴν τηρᾶς· ἀλλ' ἅμα πὰς σιμὰ καὶ τὴν κοντέψης,
 φαίνεται πέτρ' ἀπότομη πῶς εἶναι τοῦ Σιτύλου.
Μόν' ἢ Νιόβη ἀπὸ κακὴν ὀργὴ τῶν ἀθανάτων 305
 σιὰ βράχη ἀκόμα μύρεται καὶ λυπημένης μοιάζει.

ΚΛΑΥΔΙΑΝΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΥΣ

(Περί τὰ 400 μ. Χ.).

Ἐγραψεν ἑλληνιστὶ *Γιγαντομαχίαν*—τῆς ὁποίας σφύζονται 17 στίχοι— καὶ δύο ποιήματα εἰς τὸν Σωτήρα. Ἄλλ' ἀφότου μετέβη εἰς τὴν Ῥώμην (395 μ. Χ.) καὶ ἐπλησίασε τὴν αὐλὴν τοῦ Ὀνωρίου, ἤλλαξε καὶ γλώσσαν, ὅπως ὁ Jean Moréas, καὶ ἀνεξωογόνησε, τελευταῖος ποιητὴς, τὴν λατινικὴν ποίησιν. Τὰ *Ἐπιθαλάμια* του μὲ τὰς ζωηρὰς περιγραφὰς ὑπῆρξαν πρότυπα εἰς τὸν Τάσσον καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Μίλτων.

ΓΙΓΑΝΤΟΜΑΧΙΑ

Προοίμιον

Καθὼς ποτέ, τὴν θάλασσα σὰν ἐπλεα τὴν γαλάζια
 καὶ τὰνακατωνόμενα τοῦ πόντου ἔτρεμα βάθη,
 σιὸς πελαγίους ἤρθε μου θεοὺς εὐχὴ νὰ κάμω,
 καὶ ἅμα μοῦ πέταξε ἢ φωνή, ἔσθησε τᾶγριο κῦμα,
 τᾶνέμου λούφαξε ἢ βοή κ' ἐχάρηκε κιὸ ναύτης, 5
 σὰν τοῦ μεγάλου εἶδε θεοῦ μπροστά του τὴν βοήθεια,
 ἔτσι καὶ τώρα—τί εἶσ' ἐσὺ θεὸς τῆς ᾠδῆς, Φοῦδε,—
 τοῦ τραγουδιοῦ μου θὰ εὐχηθῶ καλότυχο ταξεῖδι!
Προςγέλασέ μου κἄκουσε, γιὰτὶ μὲ τὴν βουλή σου
 εἶναι κιὸ φόβος πρὸ μικρὸς κ' ἢ ἐλπίδα πρὸ μεγάλη. 10
Καθὼς τριγύρω ἀπλώνεται τῆς πόλεως τοῦ Ἀλεξάνδρου
 τὸ μέγα πέλαγος, ὁρμοῦν τὰ κύματα τὰ μύρια
 καὶ τῶν λαῶν ἀπανωτά κ' ἐγὼ σὰν μουσοπόλος
 ναύτης, μὲ θάρρος κυβερνῶ καράβι τοῦ Ἐλικῶνος
 καὶ μὲ τραγούδι φόρτωμα προμύζω πρὸς τὴν δόξα. 15

ΝΟΝΝΟΣ ΠΑΝΟΠΟΛΙΤΗΣ

(Περὶ τὰ 450 μ. Χ.).

Ὁ Αἰγύπτιος ποιητὴς τῶν Διονυσιακῶν, τοῦ μακροτάτου τῶν Ἑλληνικῶν ποιημάτων, ἔχει φαντασίαν ἀληθῶς Ἀνατολικήν, δηλαδή θρησκευτικὴν, συμβολικὴν, πλουσίαν, ἀλλ' ἀκατάστατον. Εἰς τὰς 48 του ἑξαφιδίας συχνὰ συναντᾷ κανεὶς ὠραίας «θάσεις» καὶ δικαίως ὁ Ἰακωβάκης Ῥίζος προέτρεψε τὸν πρέσβυν comte de Marcellus νὰ ἐκδώσῃ τὸ μέγα ἔπος (Didot, 1856). Τὸ κατωτέρω ἐπεισόδιον, περιγράφον τὸν Δία κατασκοπεύοντα τὴν λουομένην Σεμέλην (εἴμεθα εἰς τὸ Ζ' βιβλίον καὶ δὲν ἐφθάσαμεν οὐδ' εἰς τὴν σύλληψιν τοῦ Διονύσου) ἐνθυμίζει τὸ διήγημα τοῦ Παπαδιαμάντη Ὀνειρο στὸ κῆμα.

Βγήκε ἀπ τὴν χώρα, τὸν βωμὸ τοῦ Διὸς ν' ἀνάφη ἡ κόρη, Ζ' 166
 τοῦ βασιλεῆ τῆς Ἀσσυρίας· μὰ στήν θυσία ἐπάνω
 μ' αἶμα τὰ στήθη σπύλωσε κ' ἐπιτυλίσθη μ' αἶμα
 καὶ τὰ μαλλιά της ἔβρεξαν πολλὰς στάλας αἱμάτων.
 καὶ τὰ χιτῶνια ἀπὸ βοῦδιου κοκκίνισαν χαντίδες. 170

Τότε ἔστρεψε τὸν δρόμον τῆς πρὸς τὰ βαθεὰ τὰ βοῦθρα
 τοῦ ποταμοῦ πατέρα της καὶ σ' Ἀσσωποῦ τὸ ῥέμα
 κατέβη ἡ λαμπροστόλιστη νὰ πλύνη στὰ νερά του
 τὰ πέπλα τὰ κατάστικτα, βρεγμέν' ἀπὸ τὸ λύθρον.
 Καὶ τὸ κορμὶ τῆς ἔλουζε· γυμνὴ μ' ὅλες τὰς δοῦλες 175
 μὲ τὰ δυὸ χέρια σὰν κουπιὰ στὰ νερά τρέχ' ἡ κόρη
 κιᾶθρεκτο τὸ κεφάλι της ἐσήκωνε μὲ τέχνη
 ψηλὰ ἀποπάνω τῶν ἀφρωῶν, κατάβρεκτο ὡς τὴν κόμη
 κ' ἐνῶ τὰ στήθη στὸ νερὸν ἐξάπλωνε τὰ φροῦτα
 μὲ τῶνα κιᾶλλο πόδι της τὸ νερὸ πίσω ἐλάκτα.

Μὰ δὲν ἐξέφυγε τοῦ Διὸς τὸ παντοσκοπὸ βλέμμα, 190
 καὶ στρεφογύριζε ἄπειρον τὸν κύκλον τοῦ ματιοῦ του.

Καὶ τότε ὁ Ἔρως ἔστυρε, παρηγοριὰν τοῦ κόσμου,
 τὸ τόξον του, καὶ στάθηκεν ἀντίκρον τοῦ πατρός του,
 ὁ τοξευτὴς ὁ ἀλάθευτος· κιᾶπάνω στήν σαγίττα 195
 εἶχε ἄνθη κ' ἔλαμπε ἡ νευρὰ καὶ σὰν τρανοῦσε πίσω
 τὸ τόξον, σφύριξε γλυκὸ τὸ σοφὸ βέλος ἤχο.

Τὸν μέγαν Δία εἶχε σκοπὸ ὁ μικρός· καὶ τὸν λαιμὸ του
 στὸν μικρὸ ὁ μέγας ἔστυρε. Καθὼς ἀκίτῃα τᾶστρου
 μὲ σφύριγμα δονοῦμενη ἡ ἐρωτικὴ σαγίττα 200
 στήν καρδιὰ μπῆκε τοῦ Διός· κίως ἔντεχνα περνοῦσε
 μὲ τὴν αἰχμὴ της ἔγδαρε τὴν δίπλη τοῦ μεριοῦ του,
 προμήνυμα τοῦ τοκετοῦ, ποῦ θᾶκαμνε ὁ Κρονίδης.
 Τὸ μάτι του ὄλον κ' ἔπαιξε, σημάδι τῆς ἀγάπης
 κιᾶπὸ τοῦ πόθου τὸ κεντρὶ τῆς κόρης ἐπονοῦσε.
 Καὶ τὴν Σεμέλη βλέποντας, ἔλακταροῦσε, μήπως 205
 θωροῦσε δεύτερη φορὰ στήν ὄχθη τὴν Εὐρώπη
 καὶ πάλι μὲ Φοινικὸ ξαναρρωστοῦσε πόθον·
 γιὰτὶ ἴδια ἡ κόρη εἶχε ὁμορφιά καὶ γύρω τοῦ προσώπου
 σελάγιζε ἡ συγγενικὴ τῆς πατραδέλφης αἴγλη.

Τότε ὁ Κρονίδης ἄλλαξε τὴν δολερὴν μορφήν του 210
 καὶ γιὰ τὴν κόρη σὰν αἰετὸς ἐπέταξε ἀποπάνω
 στὸν Ἀσσωπὸ, τὸν ποταμὸ, ποῦ γένναε μόνον κόρες,
 καὶ σὰν προφήτης τᾶλλου του τοῦ γάμου τῆς Αἰγίνης,
 πῆρε τὴν ὄψιν τοῦ γρουποῦ πουλλιοῦ, τοῦ ἀνοικτομμάτη.
 Κιᾶφησε πιά τὸν οὐρανὸ κιᾶχι μακρὰ τῆς ὄχθης 215
 γυμνὸ τὸ ὑπέρχαλον κορμὶ τῆς κόρης ἐμετροῦσε·
 τί ν' ἀγναντεύῃ ἀπόμακρον δὲν ἤθελε, μονάχα
 νὰ καμαρώνῃ ἀπὸ κοντὰ τὸλόλευκὸ τῆς σῶμα·
 γιὰτὶ κιᾶν τόσο ἀπέραντο γυρίζει ὄλοῦθε μάτι,
 τὸ μάτι τὸλοστρόγγυλον, ποῦ ὄλον θωρεῖ τὸν κόσμον, 220
 θαρροῦσε πᾶς δὲν τοῦφθαρε μιά τὰ χορτάση κόρη.
 Κιᾶπὸ τὰ μέλη τὸ νερὸν ἐρροδίζε τὸ μαῦρον,

κ' ἕνα ποταμολίβαδο τῶραϊο ἐγίνη δέμα·
 γιατί ἀπὸ χάρες ἄστραφτε. Καὶ τότε μιὰ Ναϊάδα
 χωρὶς μαγνάδι, θαύμαζε τὴν κόρη κιὰποροῦσε 225
 «Μὴν ὕστερ' ἀπ' τὴν προτινὴν ὁ Κρόνος Ἄφροδίτη
 ξανάκοψε τὸν Οὐρανόν, ὥσπου ὁ ἀφρός καὶ πάλι
 μονάχος του μέσ' στὸ νερὸ μορφὴ καινούργια πῆρε
 καὶ γέννησε θαλασσινὴ νεώτερη Ἄφροδίτη;
 μήπως τοῦ πόντιου ὁ ποταμὸς ἐξήλεψε τὴν γέννα 230
 καὶ τύλιξε καὶ φούσκωνε τὸ κῦμα του αὐτογόνο
 κιἄλλη Ἄφροδίτη γέννησε, γιὰ νὰ μὴ μείνη πίσω;
 μὴ καμμιὰ Μοῦσα βούτησε στὰ πατρικὰ νερά μου
 ἀπὸ τὸν Ἑλικῶνα ἐδῶ; καὶ σὲ ποιὰν τότε ἀφῆκε
 τὸ μελιστάλακτο νερὸ τῆς κρήνης τοῦ Πηγάσου; 235
 Νὰ κολυμπᾷ στοῦ ποταμοῦ μέσ' στὸ καθάριο δέμα
 μιὰν ἀργυρόποδη θωρῶ παρθέν' ἀγάλια ἀγάλια.
 Ξεύρω, σὰν θέλλη ν' ἀνεβῆ σᾶντρο τοῦ Λάτιμον ἐπάνω
 στὴν κλίνη τοῦ Ἐνδυμίωνος, τοῦ ὠραίου βοσκοῦ, τοῦ ἀγρούπνου,
 μέσα στοῦ Αἰγαίου τὰ κύματα πῶς λούζεται ἡ Σελήνη· 240
 κιἂν ἔλουσε τὸ σῶμα της γιὰ τὸν γλυκὸ βοσκό της,
 τί θέλει καὶ τὸν Ἄσωπό, τοῦ Ὁκεανοῦ κατόπι;
 μὰ τὴν αἰθέρινη μορφὴ κιἂν ἔχη τῆς Σελήνης,
 ποῖὸ τάχα ἔχει σημάδι της; ἀχάλια μουλάρια
 καὶ μιᾶμαξα ἀργυρόκυκλιη στὸ παραγιάλι στέκουν· 245
 ἀλλὰ νὰ ζεύη 'ς ἄμαξα μουλάρια δὲν κατέχει,
 καὶ βόδια μόνο γνώρισε πάντα νὰ λάμνη ἡ Φοίβη.
 Κιἂν ἦρθε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ θεὰ—γιατὶ γαλάζιες
 θωρῶ τὲς κόρες τῶν ματιῶν τῶν γαληνῶν τῆς κόρης,—
 θὰ πῆ πῶς ἀφοῦ νίκησε τὸν Τειρεσία τὸ πάλοι, 250
 ἐξαναλούσθ' ἢ Ἀθηνᾶ κιἄφῆκε πιά τὸν φόβο.
 Ἡ κόρη τούτη ἢ ροδαλὴ μορφὴ θεϊκὴν ἔχει
 μὰ κιἂν τὴν γέννησε τῆς γῆς κοιλιὰ χαριτωμένη,

στοῦ Διὸς ἐγίνηκε ἄξια νὰ πέση τὴν ἀγκάλῃ·
 Ἀυτὰ μέσα στὰ κύματα κείν' ἢ φωνὴ λαλοῦσε. 255
 Κιἂν τοῦ πόθου τό κεντρὸ πιασμένος ὁ Κρονίδης,
 τὰ δάκτυλα τῆς κορασιᾶς, ποῦ κολυμποῦσ' ἐθώρει
 καὶ τὰνησύχου του ματιοῦ κινουῦσ' ὄλο τὸν κύκλο·
 πότε τὴν λάμνη τῶν γλανκῶν ματιῶν, πότε τὴν κόμη, 260
 ποῦ στοὺς ἀνέμους ἔπαιζε· καὶ σᾶνεμίσματά της
 ἐλεύθερο τὸν ἄσκεπο λαιμό της ἐσκοποῦσε
 μὰ πιότερο τὰ στήθη της θωροῦσε κ' οἱ γυμνοὶ της
 μαστοὶ σὰν ν' ἀρματώθησαν καὶ τὸν ἐπολεμοῦσαν·
 κιἄλο τὸ σῶμα κοίταζε καὶ μοναχὰ περνοῦσε 265
 κάποια μυστήρια ἀθώρητα μὲ ντροπιασμένα μάτια.
 Κιὸ νοῦς τοῦ Διὸς ὁ αἰθέριος στὴν γῆ σὰν μετανάστης
 μὲ τὴν Σεμέλη κολυμπᾷ κιδλόχαρος ἐδέχθη
 στὴν μαθημένη του καρδιά γλυκότερη μιὰ σπίθα.
 Στὸν γυιὸ ὁ πατέρας ἔκλινε· καὶ μὲ τὸ ἀψύ του βέλος 270
 τοῦ κερανοῦ τὸν τοξευτὴν ὁ μικρὸς ἔφλεξ' Ἔρωος.

ΠΑΛΛΑΔΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΥΣ

(Περίπου 365—420 μ. Χ.).

Ὁ πικρότατος τῶν Ἑλλήνων ἐπιγραμματοποιῶν, πτωχὸς διδάσκαλος τῆς Ἀλεξανδρείας, ἐμυκτήρισε, πλὴν ἄλλων, τὰ πλήθη τῶν μοναχῶν τῆς Αἰγύπτου καὶ ὅταν οἱ Χριστιανοὶ ἐλιθοβόλησαν τὴν Ὑπατίαν, ἔγραψε στίχους εἰς τιμὴν τῆς. Σφύζονται πλέον ἢ 150 ἐπιγράμματά του, ὅπου εἰρωνεύεται τὰ θρησκευτικὰ δόγματα καὶ τὰς φιλοσοφικὰς θεωρίας, ἐφάμιλλος τῶν μεγάλων σαρκαστῶν, τοῦ Ἰουβενάλι, τοῦ Σουίφτ καὶ τοῦ Βολταίρου.

I

IA' 340

Χίλιες φορὲς ὠρκίστηκα πὰ νὰ μὴ γράψω διόλου,—
γιατὶ πολλοὶ μ' ἐμίσησαν,—ἐπίγραμμα πικρό-
μόν' ἅμα ἰδῶ τὰ μοῦτρα του τὰ χρείου αὐτοῦ διαβόλου,
τοῦ κάκου, τὴν ἀρρώστια μου νὰ γιάνω δὲν μπορῶ.

II

E' 71

Τοῦ Πρωτομάχου πῆρες μου κόρην καὶ Νικομάχης
καὶ θεὸς ἡ μάχη σπῆτι σου νὰ λείψῃ βρὲ κουτέ;
τῶρ ἄκου' βρὲς Δυσίμαχο γιὰ φίλο σου καὶ θᾶχης
ἀπὸ τὴν Ἀνδρομάχη σου ξεφόρτωμα ποτέ.

III

Θ' 180

Εἰς κόρην κάπηλον Τύχην

Ἡ τύχη, ποῦ ὄλην καπηλεύει τὴν ζωὴν
κιὰνακατεύει καὶ μεταγεμίζει τὴν,
κιαυτὴ εἶναι τῶρα κάπηλος, ὄχι Θεά,
κ' ἔλαχε ἀλήθεια τέχνην, ποῦ τῆς ἄξιζε.

III

IA' 255

Δάφνην καὶ Νιόβη ὁ τραγωδὸς μᾶς παίζει καὶ προκόβει
τὴν Δάφνη τέλεια ξύλινος καὶ πέτρινος τὴν Νιόβη.

II

IA' 300

Πολλὰ λαλεῖς! Σὺ π', ἄνθρωπε, κιαῦριο θὰ μπῆς στὸ χῶμα.
Μελέτησε ἀπὸ ζωντανὸς τὸν θάνατό σου ἀκόμα!

ΟΡΦΙΚΑ

Ὡνομάζοντο σειρὰ ποιημάτων ὑποβαλλομένων κατὰ διαφόρους χρό-
νους εἰς τὸν μυθικὸν εἰσηγητὴν τῶν Ὀρφικῶν μυστηρίων, τὸν παλαιὸν
ἄοιδόν τῆς Θράκης, τὸν Ὀρφέα. Ἐσώθησαν τὰ Ἀργοναυτικά, τὰ Λιθικά
(διδάσκοντα τὴν μαγικὴν δύναμιν τῶν λίθων) καὶ συλλογὴ 88 Ὑμνων,
τοὺς ὁποίους οἱ μύσται ἀποτείνουν εἰς τοὺς θεοὺς των, προσφέροντες διά-
φορα θυμιάματα. Μερικοὶ ὕμνοι μετεπλάσθησαν ἀπὸ παλαιότερους, ἀλλ' οἱ
πλεῖστοι ἔχουν τὸν βαθὺν συμβολισμὸν τῶν τελευταίων τῆς πολυθείας
χρόνων, ἰδίως οἱ πρὸς τοὺς θεοὺς τῆς νυκτός, τὴν Ἑκάτην, τὰ Ἄστρα,
τὸν Αἰθέρα, τὸν Ὀνειρον, τὸν Ὑπνον κ.λ.

Κ'. ΔΙΟΣ ΑΣΤΡΑΠΕΩΣ

Θυμίαμα λιθανομάνναν]

Καλῶ τὸν μέγαν, τὸν ἀγρό, περίφαντο θεό μου,
τὸν φλογερὸ καὶ τρομερὸ, ποῦ τὸν ἄερα φέγγει
καὶ μὲ βροντόλαλη φωνὴ στὰ νέφη φῶς ἀστράφτει,
τὸν φοβερὸ κιὰνίκητο, τὸν βαρυθυμωμένο,
τὸν βασιλεῖα τὸν μέγιστο, τὸν Ἀστραπέα Δία,
νᾶρθη ἰλαρὸς καὶ τῆς ζωῆς γλυκὺ νὰ δώσῃ τέλος!

Ε'. ΑΙΘΕΡΟΣ

Θυμίαμα κρόκον]

Σὺ ποῦ τὸ κράτος τοῦ Διὸς κρατεῖς ἄγγικτο πάντα,
τῶν ἄστρον τὸ διαμέρισμα, τοῦ ἡλιοῦ καὶ τῆς σελήνης,
ποῦ ὄλα δαμάξεις καὶ φουσᾶς φωτιά, τῆς ζωῆς σπῆθα,
ἄπειρε Αἰθέρ' ἀγνότατο τοῦ κόσμου ὅλου στοιχεῖο,
ὦ βλάστημ' ἀστερόφωτο, λαμπρὸ καὶ φεγγοβόλο,
καλῶ σε καὶ παρακαλῶ, μέτριος πάντα νᾶσαι!

ΚΓ' ΝΗΡΕΩΣ

Θυμιάμα σμόρον]

Ἐσὺ, ποῦ θρόνο γαλανὸ τὴν ὄριζα ἔχεις τοῦ πόντου
καὶ μὲ πενήντα χαίρεσαι μέσα στὸ κῦμα κόρες,
ποῦ σοῦ χορεύουν πάγκαλα, Νηρέα, θεέ μεγάλε,
βάθος τῆς θάλασσας, τῆς γῆς τέλος, ἀρχὴ τῶν ὄλων,
ποῦ σείεις τὸ βάθος τὸ ἱερὸ τῆς Δήμητρος, σὺν κλεινῆς
ὅποια προῆ φουσομανᾶ μέσ' στοὺς βαθεοὺς κορυφῶνες,
μόνο μακάριε τοὺς σεισμοὺς ἀπότρεπε, καὶ πέμπε
χαρὰ στοὺς μύστες, ἤσυχην ὑγεία, γλυκειὰν εἰρήνη!

ΟΔ'. ΛΕΥΚΟΘΕΑΣ

Θυμιάματα ἀρώματα]

Τὴν Δευκοθέα προσκαλῶ, σεμνὴ θεὰ τῆς Θήβης,
ποῦ ἀνάθρεψε τὸν Διόνυσο, τὸν ὁμορφοστεμμένο.
Θεά, ποῦ τὸν βαθύστερον ὀρίζεις πόντον, ἄκου,
ποῦ παίζεις μέσ' στὰ κύματα καὶ τοὺς θνητοὺς γλυτώνεις
καὶ τᾶστατον ἀρμένισμα σὺ κυβερνᾷς τῶν πλοίων
καὶ μόνη ἐσὺ τὸ πνίξιμο μακραίνεις τῶν ἀνθρώπων,
'εἰ ὅσους θελήσης σώσειρα νᾶρθῆς εὐλογημένη,
φάνου καὶ πάλι δέσποινα καλόβουλη, κιδλοῦθε
καὶ πάντα τὰ καλόστρωτα καράβια βόηθησέ τα
καὶ μέσ' στὰ πέλαγ' ἄνεμο στοὺς μύστες φέρε πρύμο!

ΠΡΟΚΛΟΣ ΛΥΚΙΟΣ

(Περίπου 410—485 μ. Χ.).

Ὁ περίφημος νεοπλατωνικὸς φιλόσοφος ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ἐγεννήθη, ἦλθε διὰ Λυκίας καὶ Ἀλεξανδρείας εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου ἐγκατεστάθη. Ἐνῶ ἦτον ἐναντίος τῶν Χριστιανῶν, ἔζη ὡς ἀσκητῆς, ἐκαμνεν ἐλεημοσύνας, ἐνομιζετο θαυματουργὸς καὶ ἐτάφη ἐπὶ τοῦ Λυκαβηττοῦ. Ἐπίστευεν εἰς δωδεκάδας θεῶν, ἀγγέλων καὶ δαιμόνων καὶ ἀφήκεν ἐκτὸς τῶν φιλοσοφικῶν του ἔργων ὕμνους εἰς διαφόρους θεοὺς, ζητῶν ἀφ᾿ ἑαυτοῦ ἀμαρτιῶν. Ἐξ αὐτῶν σφύζονται ἑπτὰ, περιπαθέστατοι καὶ συμβολικοί. Ὁ εἰς τὴν Ἀθηναίαν πιθανῶς εἶναι προσευχὴ ἐνώπιον τοῦ Φειδίακου ἀγάλματός της.

ΥΜΝΟΣ ΕἰΣ ΑΘΗΝΑΝ

Ἐπάκουσέ μου ἐσὺ τοῦ Διὸς τᾶστραποφόρου κόρη,
Ἐπ' ἀπὸ τὴν ἄκρη κορυφῆ πῆδησες τοῦ Πατρὸς σου,
ἀνδρόφυχη, ὀλοδύναμη, μὲ τὴν βαρεῖά σου ἀσπίδα,
ὦ Τροιογένεια Παλλάς, μὲ τὸ χρυσοῦ σου κράνος,
ἐπάκουσε καὶ πρόθυμη τὸν ὕμνο, σεμνὴ, δέξου 5
καὶ μὴν ἀφήσης νὰ χαθῆ ἢ εὐχὴ μου στοὺς ἀνέμους!
Σὺ, π' ἀνοιξες τὰ θεϊκὰ προπύλαια τῆς σοφίας
καὶ τῶν Γιγάντων πάτησες τὸ θεομάχον ἔθνος,
ποῦ τὴν ὀρμὴν ἐξέφυγες τοῦ πυρωμένου Ἡφαίστου
καὶ τὸν χρυσοὺν ἐφύλαξες δεσμὸ τῆς παρθενίας σου 10
ποῦ τὴν καρδιὰν ἐγλύτωσες ἀνέγγικτη τοῦ Βάκχου
τὴν ὥρα, ποῦ τὸν ἔσφαζαν τὰ χέρια τῶν Τιτάνων,
στοὺς οὐρανοὺς τὴν ἔφερες καὶ τοῦ Πατρὸς τὴν πῆγες
γιὰ ν' ἀναζήση ὁ Διόνυσος ἀπ' τὴν Σεμέλη βρέφος 15
κατὰ τὴν ἄρρητη βουλή τοῦ Διὸς ξανὰ στὸν κόσμον
ποῦ τὸ πελέκι σου ἔκοψε Τιτανικὰ κεφάλια
καὶ τὴν γενεὰν ἀφάνισες τῆς σκοτεινῆς Ἐκάτης
καὶ ὕψωσες κράτος ἀρετῶν, ποῦ τοὺς θνητοὺς ὑψώνουν,
ποῦ τὴν ζωὴν ἐστόλισες μὲ χίλιων λογιῶν τέχνες 20
καὶ ἔβαλες μέσα στὴν ψυχὴ νοερὴ δημιουργία
σύ, ποῦ ὠρισες τὸν ὑψηλὸ τῆς Ἀκροπόλεως λόφο
τῆς ὑπερτάτης σύμβολο, Παρθένε, κορυφῆς σου,

κιάγάπησες γῆ γόνιμη, τὴν μάσσα τῶν βιβλίων,
 κιάπέκρυσες τὸν ὄσιο τοῦ πατραδέλφου πόθο
 καὶ τὸνομά σου χάριες στήν χώρα καὶ τὸν νοῦ σου 25
 καὶ βλάστησες τῆς θεϊκῆς φιλονικίας σημάδι
 στοὺς ἐπιγόνους τὴν ἐλιά κατάγυρα τοῦ λόφου,
 ἄμα σφοδρὸ μὲ τὴν βουλή τοῦ Ποσειδῶνος ἦρθε
 τὸ κῆμ' ἀπὸ τὴν θάλασσα τοὺς Ἀθηναίους νὰ πνίξῃ
 καὶ μὲ πολύφλοισθα νερὰ παράσυρνε τὰ πάντα 30
 ἄκου, θεά μου, ποῦ ὄλο φῶς τὸ πρόσωπό σου ἀστράπτει,
 δός μου μακάριον ἄραγμα στήν γῆ, ποῦ παραδέρω!
 δός τῆς ψυχῆς μου φῶς ἄγνόν ἀπὸ τὰ θεῖα σου λόγια,
 σοφία δός μου κ' ἔρωτα! καὶ φύσησέ μου τόσο
 καὶ τέτοιο μένος, ποῦ ἀπ' ἐδῶ, τῆς γῆς ἀπὸ τοὺς κόλπους, 35
 νὰ πάω ψηλὰ στὸν Ὀλυμπο, τὸ κράτος τοῦ Πατρός σου!
 Κιᾶν μὲ βαρύνῃ τῆς ζωῆς καμμιὰ φρικτὴ ἁμαρτία,
 —γιατὶ τὸ ξέρω πῶς πολλοὶ μισοῦν με, ἄλλος γιᾶλλο
 λάθος βαρὺ π' ἀπ τὸ μωρὸ μυαλό μου ἔχω ἁμαρτήσῃ,—
 συγχώρησέ με, σῶτειρα μειλίχια, μὴ μ' ἀφήσης 40
 νὰ γίνω φοβερῶν ποινῶν βορὰ καὶ περιγέλιο,
 στοὺς κάμπους ἄφετος γιατί δικός σου λέω πῶς εἶμαι!
 ὦ δός μου ὑγεία στὰ μέλη μου, σταθερὰ νᾶν κιάκμαῖα
 καὶ τὰ κοπάδια ἀπόδιωξε τῶν σαρκοβόρων νόσων!
 Βασίλισσα ἱκετεύω σε, τᾶθανάτό σου χέρι 45
 τὴν ζοφερὴν κακομοιριά τῶν πόνων μου ἄς δαμάσῃ
 καὶ στὸ ταξειδί τῆς ζωῆς γαλήνιο δός μου ἀγέρι,
 γάμο, παιδιά, πλούτη, τιμὴ, μακάριαν εὐφροσύνη,
 πειθῶ, νοῦν ἐπιδέξιο, γλυκόλογη φιλίαν,
 γιὰ τοὺς ἐχθρούς μου δύναμι, μέσ' στοὺς πολλοὺς πρωτεῖα. 50
 Ἄκου, βασίλισσ', ἄκου με' μ' εὐχὲς ἔρχομαι τόσες,
 τί σ' ἔχω ἀνάγκη μὸν ἐσὺ καλόβουλο αὐτὶ τεῖνε!

ΜΑΡΙΑΝΟΣ

(Περὶ τὰ 500 μ. Χ.).

Ἡκμασεν ἐπὶ τοῦ α' Ἀναστασίου (491—513) καὶ ἦτο νομικός. Μετέ-
 φρασε τοὺς ποιητὰς τῆς Ἀλεξανδρείας εἰς εὐλήπτους τριμέτρους καὶ
 ἔγραψε καὶ αὐτὸς ἐπιγράμματα, περιγράφοντα περιχώρα τῆς βασιλευούσης
 (σφύζονται 6).

Θ' 627

Εἰς λουτρὸν λεγόμενον Ἐρωτα.

Ο Ἐρως στὰ πλατάνια ἐδῶ πῆρ' ἕναν ὕπνον, ἄμα
 τὴν δᾶδα του παράδωσε στὲς Νύμφες πονηρά.
Κ ἢ μὰ τῆς ἄλλης εἶπε «Τί ἀροῦμεν;» Ἄχ, ἀντάμα
 νὰ σβήναμε καὶ τῆς καρδιᾶς τὰνθρώπου τὴν πυρά.»
Μόν' ἢ λαμπάδ' ἀνάφλεξε καὶ τῆς πηγῆς τὸ νᾶμα
 κ' οἱ Νύμφες χύνουν πιά ζεστὰ γιὰ λούσιμο νερά.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΥΣ

(Περὶ τὰ 520 μ. Χ.).

Ἀνῆκεν εἰς τὴν κομψὴν τάξιν τῶν λογίων τῆς βασιλείας τοῦ Ἰου-
 στινιανοῦ καὶ ἐχορημάτισεν ὕπατος. Ὁ Ἀγαθίας ἔσωσε 44 ἐπιγράμματά
 του, τὸ πολλὰ ἐρωτικά, ἀλλὰ καὶ μερικὰ περιπαθῆ, καθὼς τὸ κατωτέρω.
 Εἶναι ὡραία μίμησις ἐπιγράμματος τοῦ Φιλίππου (Θ' 38). Ἡ δακρυ-
 σμένη ἱκεσία τοῦ ψαρᾶ πρὸς τὸν Ποσειδῶνα θὰ ἐφαίνετο εἰρωνεία τῶν
 ἀνθρωπίνων προσευχῶν.

ς' 30

Τὰ δίκτυα τὰκρομόλιθα ὁ γέρος τὸν χειμῶνα
 τᾶδεσε στὸ καμάκι του, νὰ παύσῃ τὴν δουλειὰ
 καὶ πρὸς τὸ κῆμα τάλμυρὸ καὶ πρὸς τὸν Ποσειδῶνα
 μιλοῦσε ὁ ψαρᾶς χύνοντας δάκρυον σταλιά σταλιά.
 «Ἐέρεις, ἀφέντη, ἀπόστασα καὶ σὰν γερνῶ καὶ λυῶνα,
 ἢ κακὴ φτώχεια κάθισε στήν ῥάχη μου βαρειά
 θρόψε με ἀκόμ' ἀνήμπορον, μ' ἀπὸ τὴν γῆ καὶ μόνον,
 σὰν θέλεις, τί εἶσαι βασιλεὺς σὲ πέλαος καὶ στερεά.»

ΙΟΥΛΙΑΝΟΣ ΑΙΓΥΠΤΙΟΣ

(Περί τὰ 530 μ. Χ.).

Ἦσαν ὀνομάσθη Αἰγύπτιος, διότι ἐχορημάτισεν «ὑπαρχος Αἰγύπτου» ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ. Ἡ ἰλαρά του διάθεσις φαίνεται εἰς ὀκτάστιχον (Γ' 43) ὅπου εὐρίσκει «ἠδέα πάντα (τὰ) ζέλευθα» τοῦ βίου. Ἐγραφε πλείιστα ἐπιγράμματα (σφύζονται 70) τρία ὡς ἐκ μέρους τῆς Λαίδος, τῆς ὀραιοτάτης τῶν ἀρχαίων ἐταιρῶν, ὅτε τέλος ἀφιέρωσε τὸ κάτοπτρόν της εἰς τὴν Ἀφροδίτην.

I

Γ' 19

Εσὺ ὁμορφιά, Κυθήρεια, χαρίζεις μὰ μαραίνει
τὸ χάρισμά σου, δέσποινα, σιγὰ ἢ πολυκαιριά.
Κιάφοῦ τὸ δῶρο σου ἄφησε κ' ἐμέ, χαριτωμένη,
γεια δέξου καὶ τοῦ δῶρου σου, θεά, τὴν μαρτυριά.

II

Γ' 26

Τὸ δίκτυ τοῦτο κρέμασε στὲς Νύμφες ὁ Κινύρας,
τὶ νὰ τὸ ὄρχηγῃ δὲν μπορεῖ, σὰν ἄλλοτε, μακριά.
Χαρά σας, ψάρια! βλέπετε πῶς τοῦ ψαρά τὸ γῆρας
καὶ τοῦ πελάγου τώρα πιά χαρίζει ἐλευθεριά.

ΡΟΥΦΙΝΟΣ ΔΟΜΕΣΤΙΚΟΣ

Ἀνῆκε δηλαδὴ καὶ αὐτὸς εἰς τὴν βασιλικὴν ὑπηρεσίαν ἀλλ' ἔγραφε καὶ ἐπιγράμματα, τῶν ὁποίων ἐσώθησαν ὡς 40. Πολλὰ τούτων ἀναφερόμενα εἰς εἰαίρας εἶναι γυμνότερα τῶν στίχων τοῦ Parny.

I

Ολα σου ἐσένα τὰγαπῶ, τὰ μάτια μισῶ μόνο,
ποῦ γιᾶνδρες ξελιγώνονται κ' ἐγὼ θωροῦ καὶ λυώνω.

II

E, 13

Μέλι εἶν τῆς Μέλῃς τὸ φιλὶ κιάκρόστομ' ἂν ἀκόμα
φιλήσῃ, κιᾶν τὰ χεῖλη της σοῦ ἔγγιξῃ τὰκροιά.
Μ' αὐτὴ δὲν γγίξει μοναχὰ τὰ χεῖλη' αὐτὴ τὸ στόμα
ζουλᾶ σου κιᾶπ τὰ νύχια σου καὶ τὴν ψυχὴ τραυᾶ.

ΠΑΥΛΟΣ ΚΥΡΟΥ

(Περί τὰ 550 μ. Χ.).

Γνωστότερος ὡς Σιλεντιάριος ἀπὸ τὸ ἀξίωμα, ποῦ εἶχε κατὰ τὰ τέλη τῆς βασιλείας τοῦ Ἰουστινιανοῦ «ὡς ἐπιστάτης τῆς σιγῆς τῶν περὶ τὸν βασιλέα». Εἶναι τύπος αὐλικοῦ ποιητοῦ, κομποῦ καὶ πλουσίου, ζῶντος μεταξὺ ὀραίων γυναικῶν, χάριν τῶν ὁποίων ἔγραφε θιναμίσια ἐπιγράμματα Ἐκ τῶν 80 σφύζομένων τὰ μισὰ εἶν' ἐρωτικά. Ὅτε δὲ μετὰ τὸν σεισμόν τοῦ 558 μ. Χ. ἀνενεώθη ὁ τροῦλλος τῆς Ἀγίας Σοφίας, ὁ Παῦλος ἐξεφώνησεν ἀληθῶς ἐπαξίαν ἐκφρασῶν τοῦ ναοῦ—καὶ χωριστὰ τοῦ ἄμβωνος—εἰς ἀρχαίους ἔξαμέτρους.

I

Θ' 663

Παραθαλάσσιος κῆπος

Ποτίξ' ἢ θάλασσα τὴν γῆ καὶ τῆς στερεᾶς ποτάμια
μέσ' σᾶλση τὰ θαλασσινὰ βουτοῦν' ὦ τὸν σοφόν,
ποῦ χῶμα κιᾶμμον' ἔσμιξε καὶ φύκια μὲ καλάμια
καὶ τῶν Νηρηίδων δέματα μὲ βρούσες τῶν Νυμφῶν!

I

E' 218

Ἄς παίρνουμε ἀροπατὰ φιλιὰ, Ῥοδόπη, καὶ κλεφιάτη,
πουλλάκι μου, ἄς γυρέψουμε παράμερη φωλεά.
Τὶ γέλοια, νὰ ξεφύγωμε τόσων φυλάκων μάτι!
καὶ τὰ κλεμμένα πάντα ἔναι τὰ πιὸ γλυκὰ φιλιὰ.

III

E' 258

Τὰ τακερὰ τὰ μάτια σου βαροῦνε κουρασμένα
σὰν τώρα νὰ σηκώθηκες, ὀραία Πολυμνώ.
Ἢ κόμη σου εἶναι ξέπλεκη κιᾶχορὰ καὶ ξασπρισμένα
τὰ δόδινά σου μάγουλα, τὸ σῶμα σου χαμνὸ.
Κιᾶν εἶναι μίᾶς ὀλόνηκτης τοῦτ' ἀγρυπνίας δῶρα,
τὸν μακαρίζω τρεῖς φορὲς καὶ τὸν δοξολογῶ
ὅποιον μαζί σου ἀγρύπνησεν' ἂν ὅμως λυώνῃς τώρα,
γιὰ τὴν ἀγάπη κανενός, θέμου καὶ νᾶμ' ἐγώ!

5

III

E' 255

Κατάμουτρα μοῦ σφάλωσε τὴν πόρτα ἡ Νικοστράτη
 τὸ βράδυ καὶ μοῦ πέταξε χονδρὴ μὰ προσβολή.
 Ἄν «ἡ βροσιὰ τὸν ἔρωτα γιατρύει». Μὰ εἶν' ἀπάτη!
 Τὸ ποθοπλάνταγμά μου ἐμὲ κόρωσε πὺδ πολὺ!
 Ὡς ἓνα χρόν' ὠρκίστηκα νὰ μὴν τὴν δῶ σὺ μάτι
 καὶ πάλι ξημερώθηκα μπροστά της σὰν σκυλί.

II

E' 249

Φίλοι, γλυκὴ χαμώγελον ἔχει ἡ πιστὴ μου Ἑλένη·
 μ' ἀπὸ τὰγνά της βλέφαρα καὶ δάκρυ ὄρει γλυκὴ·
 χθὲς ἄδικ' ἀναστέναζε· σὺν ὄμο μου σκυμμένη,
 τὴν κεφαλή κάμπουσην ὄρ' ἀκκουμποῦσ' ἐκεῖ.
 Κλαμένην τὴν ἐφίλησα καὶ σὰν τὸ νᾶμα κρήνης
 σὰ σμικτὰ πῆγε χεῖλη μας τὸ κλάμ' ἀναμεσῆς
 καὶ μούπε ὡς τὴν ἐρώτησα «γιατὶ δάκρυα χύνεις;»
 «φοβοῦμαι, μὴν ἀφήσης με ὄρκους πατῆρ' ἐσεῖς!»

III

E' 227

Πές μου γιὰ ποιὰν θὰ κτενισθῆς, γιὰ ποιὰν θὰ μυροπλύνῃς
 τὰ χέρια, καὶ τὰκρόνυχο θὰ κόψῃς μυτερό;
 πρὸς τί τὸ κορμί μ' ἄλυκη πορφύρα θὰ φαιδρύνῃς,
 ἀφοῦ νὰ πάω σὶν ποθεινὴ Ῥοδόπη δὲν μπορῶ;
 Μ' αὐτὰ τὰ μάτια ποῦχασαν τὰ μάτια της ἐκεῖνης,
 δὲν θέλω μηδὲ τῆς Ἀδῆς τὸ φέγγος νὰ θωρῶ!

ΑΓΑΘΙΑΣ ΜΥΡΡΙΝΑΙΟΣ

(Περίπου 536—582 μ. Χ.).

Μικρασιάτης (ἀπὸ τὴν Μυρρίνην τῆς Αἰολίδος) ἦλθε καὶ αὐτὸς μὲ τὸν πατέρα του Μεμνόνιον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐδικηγόρει, ἀλλ' ἔγραψε καὶ σίχους καὶ πεζά. Ἐσυνέχισε τὴν ἱστορίαν τοῦ Προκοπίου (τῶν ἐτῶν 552—558 μ. Χ.) καὶ, φίλος καὶ θαυμαστὴς τοῦ Παύλου, συνέταξε Συλλογὴν ἢ Κυκλον τῶν νέων ἐπιγραμμάτων, εἰς τὰ ὅποια προσέθεσε καὶ τὰ δικά του. Ὅπως ὁ Μελέαγρος καὶ ὁ Φίλιππος, προέταξε καὶ ὁ Ἀγαθίας ἔμμετρον Προοίμιον, σφζόμενον εἰς τὴν Ἀνθολογίαν τοῦ Κωνσταντίνου Κεφαλᾶ (917 μ. Χ.).

I

E' 236

Ὅλη τὴν νύκτα μύρομαι· κῆμα τὸ φῶς προβάλλῃ
 καὶ μοῦ χαρῖση ἔν ἀλαφρὸ πρωτόπνι, νὰ σου ἐκεῖ
 τὰ χελιδόνια γύρω μου περιλαλοῦν, καὶ πάλι
 τὸ δάκρυ φέρουν μου, σκορποῦν τὸ κῶμα τὸ γλυκὴ
 στέκουν ὑγρὰ τὰ μάτια μου καὶ τῆς Ῥοδάνθης πάλι 5
 τὸ μέλημα σὰ στήθη μου στροφογυρνᾷ σιγῶ
 φθονερά, παύσετε, πουλλιά, τὸ μυρολόγι ἀγάλι;
 τῆς Φιλομήλας τὴν λαλιὰ δὲν ἔχω μάθει ἐγώ·
 κλαῖτε τὸν Ἴτυλον ἀλλοῦ, μέσ' σὰ βουνά, σὰ δάση
 μέσ' σὶν αὐλῇ τοῦ Ἐποπος κάμει ἐσεῖς φωλεά, 10
 ἴσως μὰ στάλα κοιμηθῶ· κιδνεῖρον ἴσως φθάση
 καὶ σὶς Ῥοδάνθης κλίνῃ με γλυκὰ τὴν ἀγκαλιά.

II

E' 279

Τάχα καὶ σὺ κουφαγαπᾷς, Ῥοδάνθη, καὶ παθαίνεις
 καὶ λυώνεις μὲ τὰ μάτια σου ἀκοίμητα, στεγνά;
 Ἢ σὺ κοιμᾷσαι ξέννοιαστη καὶ λόγος τῆς καημένης
 ἀγάπης μου δὲν γίνεται ποτὲ καὶ πουθενά;

Μὰ σύντομα θὰ πληρωθῆς· κ' ἐγὼ θὰ καμαρώνω 5
 βρογμένα σου τὰ μάγουλα μὲ δάκρυα περισσά.
 τί ἢ Ἀφροδίτη εἶναι κακὴ γιὰ τᾶλλα· ἄμμ' ἔχει μόνο
 καλό, πῶς τὰκατάδεκτα κοράσια τὰ μισᾶ.

III

Ε' 260

Δὲν εἶμ' ἐγὼ φιλόποτος· μ' ἂν θές νὰ μὲ μεθύσης
 δός μου ἀφοῦ πρώτα ἐσὺ γευθῆς τὴν κοῦπα τὴν χρυσή
 καὶ θὰ δεχθῶ· γιὰτ' ἄμα σὺ σιὰ χεῖλῃ τὴν ἐγγίσης,
 πῶς ἀπὸ τέτοιου κεραστῆ θὰ φύγω τὸ κρασί;
 περὶ μὲν ἢ κοῦπα τὸ φίλῃ, ποῦ σὺ θὰ τῆς χαρίσης
 καὶ ψιθυρίζει μου γλυκὰ πῶς ἔχεις πιεῖ καὶ σύ.

III

Εἰς τὴν εἰκόνα Σατυρίσκου.*

Μονάχη, μικρὸ Σάτυρε, ἠχολογεῖ ἢ φλογέρα;
 ἢ τί πρὸς τὸ καλάμι σου σκυφτὰ γέρνεις ταυτί;
 Γελᾷ καὶ δὲν μ' ἀπάντησε. Μιὰ σκέρι ἔχει ὅλη μέρα
 καὶ ξέχασε· ἄλλεῶς ἤθελε μιλήσει κάτω τί.
 Δὲν ἐμποδίζει τὸ κερί! σωπαῖ αὐτὸς ἐδωπέρα
 γιὰτὶ τὸ θέλει ὅλο τὸν νοῦ σιὰ παίξιμο κρατεῖ.

* Τὸ ἐπίγραμμα ἐσώθη εἰς τὴν Ἀνθολογίαν τοῦ Πλανοῦδη, 244. Τὸ
 ξύλον τῆς εἰκόνης ἦτον ἀλειμμένον μὲ μίγμα κεριοῦ.

ΜΟΥΣΑΙΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΣ

(Περὶ τὰ 520 μ. Χ.)

Ἄγνωστον πόθεν ἦτο καὶ πότ' ἔζησεν ὁ ποιητὴς τοῦ τελευταίου Ἑλ-
 ληνικοῦ ἔπους. Ἄλλ' ἦτο καὶ αὐτός, καθὼς καὶ ἄλλοι πολὺ μικρότεροι (ὁ
 Τρυφιδόωρος, ποῦ ἔγραψε τὴν Ἰλίον Ἄλωσιν, καὶ ὁ Κόλουθος, ὁ ποιητὴς
 τῆς Ἑλένης Ἀρπαγῆς καὶ ὁ Κύρος) μιμητὴς τοῦ Νόννου. Ὑπερτερεῖ ὁμως
 αὐτοῦ· κατὰ τὴν εἰλικρίνειαν τῆς συγκινήσεως καὶ τὴν τέχνην τῆς διηγή-
 σεως. Πόσον ὠραία παριστάνει τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐρωτικοῦ πάθους! Τὸν
 πιθανῶς Ἀλεξανδρινὸν μῦθον ἐπραγματεύθη καὶ ὁ Ὀβίδιος εἰς τὰς
 Ἡρώιδας καί, ὡς γνωστὸν, ἐδραματούργησεν ὁ Γριλλπάρτερ.

ΤΑ ΚΑΘ ΗΡΩ ΚΑΙ ΛΕΑΝΔΡΟΝ

Πές μου τὸν λύγγο, δέσποινα, ποῦ εἶδε κρυφὸς ἀγάπες,
 τῆς νύκτας τὸν κολυμπητή, ποῦ γὰ γαμπρὸς προμίζει,
 τὸν γάμο πὲς τὸν σκοτεινὸ, ποῦ δὲν εἶδ' ἢ Αἰγούλλα,
 καὶ τὴν Σησιό, ποῦ τῆς Ἡρώς ἐνυκτογίνῃ ὁ γάμος. 5
 Νὰ κολυμπᾷ τὸν Λέανδρον ἀκούω καὶ μαζί του
 τὸν λύγγο τὰ μηνύματα νὰ λέῃ τῆς Ἀφροδίτης,
 τὸν καλεστὴ καὶ στολιστὴ τῆς νυκτοπαντρεμένης
 τὸν λύγγο, τὰναγάλιασμα τῶν δυῶν ἀγαπημένων.
 Γιὰ τὰ νυκτέρια του ἔπρεπε μέσ' σιὰστρα νὰ τὸν πάρῃ
 ὁ ἅγιος θεὸς καὶ νὰ τὸν πῆ «τάστειρον τῶν ἐρώτων»· 10
 τί σιῆς ἀγάπης τοὺς καημοὺς κιαυτὸς σύντροφος ἦτον
 καὶ φύλαξε τὸ μυστικὸ τοῦ γάμου τοῦ ἀκοιμήτου
 προτοῦ φυσήξῃ ὁ ἄνεμος τὴν ἄπονη πνοή του.
 Ἐλα, θεά, τραγούδα μου, νὰ ποῦμε τὸνα τέλος 15
 τοῦ λυγναριοῦ ποῦ ἀπόσθησε καὶ τοῦ παιδιοῦ ποῦ ἔχαθη.
 Ἀντικρονὲς γειτόνισσες Σησιὸς καὶ Ἀβυδος ἦταν
 κατὰγάλα. Τὸ τόξο του τάνυσ' ἐπάνω ὁ Ἔρωσ
 καὶ μέσ' σιῆς χῶρες καὶ τὲς δυὸ μίαν τόξεψε σαγίτια
 καὶ μὰ κορασιὰν ἔκαψε καὶ νεὸ ἕνα παλληκάρι.

Λέανδρο τὸν ὁμορφονεὸ κ' Ἑρῶ τὴν κόρη ἐλέγαν. 20
 Ἡ Ἑρῶ στήν Σησιτὸν ἔμενε, στήν Ἄβυδο ὁ νεὸς ἦτον·
 ἄστρα κ' δυὸ γλυκόφωτα στὲς δυὸ μέσα τὲς χῶρες·
 ἄστρα πανόμοια. Μόν ἐσὺ ἂν τύχη καὶ περάσης,
 ζήτα μου ἓνα γερώπυργο, ποῦ ἕναν καιρὸ μὲ λύχνο
 στεκόταν καὶ τὸν Λέανδρον ἢ Ἑρῶ ξεπροβοδοῦσε 25
 ζήτα τόλόβογγο στενὸ τῆς προτινῆς Ἀβύδου.
 ἀκόμα μπορεῖ τὴν θανὴ νὰ κλαίῃ τοῦ Λεάνδρου!
 Μὰ τώρα πῶς ὁ Λέανδρος ἀπὸ τὴν Ἄβυδό του
 σιτὸν πόθον ἦρθε τῆς Ἑρῶς κιαυτὴ σιτὸν πόθο ἐδέθη;
 Ἦτον πεντάμορφη ἢ Ἑρῶ κ' ἦτο βασιλοπούλλα, 30
 καὶ κορασιά λειτούργισσα τῆς Ἀφροδίτης ἦτον·
 καὶ ἔς ἕναν πύργον ἔμενε μακριὰ τῶν γονικῶν της,
 γειτόνισσα τῆς θάλασσας, ἄλλη θεὰ Ἀφροδίτη.
 Ἀπὸ ντροπὴ δὲν ἔσμιγε ποτὲ μ' ἄλλες γυναῖκες,
 οὔτ' ἔσπασε χορὸ ὁμορφο μὲ τὲς συνήλικές της, 35
 νὰ λείπη ἀπὸ τὴν θηλυκὴ γλωσσοφαγιά καὶ ζήλεια·
 τί εἶναι γιὰ κάλλη κί ὁμορφιὲς ζηλιάρες οἱ γυναῖκες.
 Συχνὰ τὴν μεγαλόχαρην ἐδόξαζε Ἀφροδίτη
 κ' ἔταζε καὶ σιτὸν Ἐρωτα καὶ τὸν καλοκρατοῦσε 40
 τί μὲ τὴν μάννα του ἔτρεμε τὸ φλογερὸ του τόξο.
 Μὰ πάλι δὲν ἐξέφυγε τὰ πυροκάλαμά του.
 Τῆς Ἀφροδίτης μιὰ φορὰν ἦρθε γεορτὴ μεγάλη·
 μὲς στήν Σησιτὸ στήν χάρι της ἐκάμναν πανηγύρι
 καὶ ἀπὸ παντοῦ πιδὸν ἔτρεχαν στήν ἄγια μέρα νᾶρθουν 45
 ὄσοι τᾶφροστεφάνωτα νησάκια ἑκατοικοῦσαν·
 κιάπὸ τὴν Ἡπειρον αὐτοὶ κιάπὸ τὴν Κύπρο ἐκείνοι·
 γυναῖκα μιὰ δὲν ἔμεινε σιτὸν βράχο τῶν Κυθήρων
 καὶ σιοῦ Διβάνου οὔτε ψυχὴ τὰ κορφοβούνια ἐπάνω·
 κιάπὸ γειτόνους στήν γεορτὴ δὲν ἔλειψε κανένας 50
 ἀπὸ τὴν Ἄβυδο κοντά, μηδ' ἀπὸ τὴν Φρυγία,

μηδὲ καὶ γυναικάρεσκο κανένα παλληκάρι.
 Θωρεῖς ἐκεῖνοι, ὅπου ἀκουστῆ γεορτὴ, εἶναι πάντα πρωῶτοι
 ὄχι τόσο τὰ πρόσφορα νὰ πὰν εἰς τοὺς ἀγίους,
 ὄσο γιὰ τῶν ὁμορφονεῶν τὰ μαζωμένα κάλλη.
 Καὶ νὰ σου καὶ στήν ἐκκλησιὰν ἢ κόρη Ἑρῶ προβάλλει 55
 κιάστραψε φῶς ἢ ὄφι της ἢ τρισχαριτωμένη,
 καθὼς τὴν λευκοπρόσωπη Σελήνη ποῦ προβαίνει·
 καὶ τὰ χιονᾶτα μάγουλα ἐροδοκοκκινίζαν
 σὰ ῥόδο, σὰν τριαντάφυλλον, ἀκράνοικιο καὶ δίχρο·
 καὶ θάλεγες πῶς ῥοδωνιὰ στὰ μέλη της ἐφάνη 60
 τί ῥόδιζε τὸ χρῶμα της καὶ σιτὸ περπάτημά της
 οἱ φτέρνες ῥόδ' ἀνέφανναν τῆς ἀσπροφύρας κόρης·
 καὶ μύριες χάρες ἔτρεχαν ἀπ' ὄλα της τὰ μέλη·
 τί ψέματα εἶπαν οἱ παλαιοὶ πῶς τρεῖς οἱ Χάρες εἶναι 65
 κάθε της μάτι γελαστὸ κ' ἑκατὸ χάρες μέσα!
 Ἡ Ἀφροδίτη ταιριαστὴ λειτούργισσά της ἦρε.
 Ἔτσι ὁ ἀνθὸς τῆς ὁμορφιάς, τὸ παίνεμα τῆς νεότης,
 τῆς Ἀφροδίτης καλογριά, ἄλλη Ἀφροδίτη ἐφάνη·
 κ' ἐχώθη σιτὸν παλληκαριῶν τὲς ἄπραγες καρδιές τους·
 καὶ ποῖος δὲν μυριορέγετο γυναῖκα νὰ τὴν ἔχη; 70
 Ὅπου κινάει στήν ἐκκλησιὰ τὴν καλοθεμελιούσαν,
 καρδιές καὶ μάτια τῶν ἀνδρῶν καὶ νοῦς ἀκολουθοῦσαν.
 Κ' ἕνας μικρὸς κ' ἐλεύθερος ἐθαύμαζε κ' ἐλάλει·
 «Καὶ μὲς στήν Σπάρτην ἔκαμα τρεῖς χρόνους καὶ τρεῖς μῆνες
 ποῦ πανηγύρι ἀκούομε τῶν ὁμορφιῶν πῶς εἶναι, 75
 μὰ τέτοια νεὰ δὲν ἔχω δεῖ, δὲ γνώρισσα ποτέ μου.
 Καμμιὰν ἀπὸ τὲς Χάριτες ἢ Ἀφροδίτη θᾶχει
 νὰ καμαρώνω ἀπόστασα, μὰ χορτασιὰ δὲν ἦρα·
 Καλέ, ἄς πεθάνω μονομιᾶς, καθὼς τὴν ἀγκαλιάσω.
 Μὴ σώσω κίᾶν θέλω θεὸς σιτὸν Ὀλυμπο ἐγὼ νᾶμαι 80
 γυναῖκα μου ἅμα τὴν Ἑρῶ τὴν ἔχω στήν ἀλλή μου.

Μ' ἀφοῦ δικήν σου καλογοιᾶ δὲν γίνεται τὰ ᾄγισω,
Παφίτισσά μου, τέτοια νὰ σύντροφο χάρισέ μου».

Ἀντὰ ἕνας μικρὸς τᾶλεγε· κιᾶλλοθεν ἄλλος πάλι
ἐκαρδιοσφάζετο ἄλαλος ἀπὸ τὲς ὁμορφίης της. 85

Σὺ μόνο, ἄμοιρε Λέανδρε, τὴν ζηλεμένη ὡς εἶδες,
δὲν ἤθελες κρυφάγκαθο νὰ σοῦ κεντᾶ τὴν φρένα·
καὶ μιὰ ποῦ πῆρες ἔξαφνα φωτιά στὰ φυλλοκάρδια,
χωρὶς τὴν παιγνιδόμματα δὲν ἤθελες νὰ ζήσης.

Μὲ τὲς ματιὲς ἐθέριεψε κ' ἡ φλόγα τῆς ἀγάπης, 90
κιᾶπὸ μιὰ λαύρ' ἀνίκητην ἐπάφλαζε ἡ καρδιά του·
τί οἱ ὁμορφίης οἱ ξακουστὲς κωπέλλας παινεμένης
βαθύτερ' ἀπὸ τᾶρματα πληγώνουν τοὺς ἀνθρώπους·
τὸ μάτι δρόμος γίνεται κιᾶπὸ τᾶνάβλεμμά της
ἡ σπιθα φεύγει καὶ γλιστροῦ μὲς στὴν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου. 95

Θάμπος ἐκεῖ τὸν ἔπιασε, ντροπὴ, ἰντροπιᾶ, λαχτάρια,
ἔτρεμε μέσα του ἡ καρδιά καὶ νὰ πιαστῆ ντροπὴ εἶχε
κ' ἐθάμπωνέ τον ἡ ὁμορφιά, μὰ συνεπῆρ' ὁ Ἔρωσ
τὴν σιστολὴ κιδλόθαρος μὲ μιᾶς ἀποδιαντρόπη. 100
Ἄχνάρι ἀχνάρι περπατεῖ, κατὰμματα τῆς στέκει,
λοξὰ θωρεῖ καὶ δολερά τὲς κόρες του τὲς παίζει
μὲ τᾶφωνα γνεψίματα νὰ τὴν ἐξελογιάσῃ·

Ἢ νὰ πάλι σὰν ἔννοιωσε τὸν πονηρὸ του πόθο,
πρῶτα τὸ πῆρε ἀπάνω της κ' ὕστερ' ἀγάλια ἀγάλια
κιᾶντὴ τοῦ συγροκάμμυσε τὸ μάτι παιγνιδᾶτα, 105
μὲ τὰ κρυφὰ γνεψίματα νὰ τοῦ τὸ μολογήσῃ·
καὶ πάλι τοῦ ἀκρογέλασε· κιᾶντὸς ἀναγαλλιᾶζει
πῶς ἔννοιωσε τὸν πόθο του καὶ δὲν της κακοφάνη.

Ὡς τόσον ὅσ' ὁ Λέανδρος ζητοῦσε ὦρα κλεφτάτη,
τὸ φέγγος του χαμήλωσε καὶ βούτησεν ὁ Ἥλιος, 110
καὶ στὰ οὐράνια ἀνέφανε λαμπρὸς ἀποσπεριτής.
Τότε κοντοσωρεύεται μὲ θάρος στὴν κωπέλλα

σὰν εἶδε πῶς ἀρχίνησε τὸ φῶς νὰ μολιβιάζῃ
καὶ πιάνοντας γλυκὰ γλυκὰ τὰ δάκτυλα τῆς κόρης
βαθιὰ βαθιὰ ἀναστέναζε· χωρὶς μίλημα ἐκείνη 115
σὰν κακιομένη ἀπόσπασε τὸ ἄδαλό της χέρι.

Ὁ νεὸς, ὅτι κατάλαβε τὴν ντροπαλὴ τῆς κλίσι,
θαρρετὰ δράχνει καὶ τρανᾶ τόλόπλουμό της ἄουχο
καὶ στὸ ἱερὸ τῆς ἐκκλησιᾶς παράμερα τὴν πάγει.

Μὲ στανικὸ πόδ' ἡ Ἥρω κοντοβαρεῖ ἄοπίσω, 120
σὰν τάχα νὰ μὴν ἤθελε, καὶ κάμνει τοῦ Λέανδρου,
μὲ λόγια κορασίσιμα γιὰ νὰ τὸν ἀποπάρῃ·

«Ἔνε, γιατί μωρεῦσαι; γιατί κόρην μὲ σέρνεις·
σύρ' ἄλλον δρόμον κιᾶφησμου, κακόμοιρε, τὸ ἄουχο·
πρόσεχε μήπως θυμωθοῦν οἱ πρόκριτοι οἱ γονοῖ μου. 125
Κολόγρια τῆς Παφίτισσας δὲν σοῦ περνᾶ νὰ ᾄγισῃς
γιὰ νὰ πειράξῃς κορασιάν, εἶσαι μικρὸς καὶ λίγος».

Μὲ τοῦτα τὸν ἐμάλωσε τῶν κορασιῶν τὰ λόγια
μὰ σὰν ἄκουσ' ὁ Λέανδρος τὰ τόσα πείσματά της,
ἔννοιωσε τὰ καμώματα τῶν κορασιῶν ποῦ θέλουν 130
γιατὶ ὅταν ὁμορφόπαιδα μαλώνουν· οἱ γυναῖκες
φιλιὰ εἶναι τὰ μαλώματα καὶ χάδια εἶν' οἱ φοβέρες.
Καὶ τὸν λαιμὸ της φίλησε, τὸν μοσχομυρισμένο
καὶ τέτοιο λόγον εἶπε της ἐρωτοπληγωμένος·

«Ἄλλη Ἀφροδίτη στὴν θωριά, ἄλλη Ἀθηνᾶ στὴν γυνῶσι, 135
γιατ' ἴσα μὲ τοῦ κόσμου ἐσὲ γυναῖκες δὲν σὲ βάζω·
μὲ θυγατέρες μόνο ἐγὼ τοῦ Διὸς συγκρῖνω ἐσένα·
χαρὰ στον ὄπου σ' ἔκαμε, χαρὰ στὴν ποῦ σ' ἐγέννα·
κιᾶποια σ' ἐκοιλιόπνησε, καλὴ τῆς ὦρα, κόρη.

Μὸν ἄκουσε τὸν λόγο μου, τὸν πόνο μου στοχάσου. 140
Τῆς Ἀφροδίτης καλογοιᾶ, σὰν Ἀφροδίτη κάμε.

Ἔλα, εὐλόγα τὸν γάμο σου, σὰν θέλει ἡ δέσποινά σου·
κοράσι νὰ τὴν λειτουργᾶ τὴν θεὰ Ἀφρῶ δὲν πρόπει·

δὲν καλοβλέπει κορασιῆς ἢ χάρι τῆς ἂν θέλῃς
 νὰ ξέρῃς ποιὸ εἶναι τῆς θεᾶς τὸ θέλημα, εἴν' ὁ γάμος· 145
 κ' ἐστὶν τόρ' ἂν τὴν ἀγαπᾷς τὴν Ἀφροδίτη ἀλήθεια,
 καὶ τὴν ἀγάπη ἀγάπησε, ποῦναι γλυκεῖα σὰν μέλι
 κ' ἐλέησέ με τὸν φτωχὸ καὶ πᾶσέ με ἄνδρ' ἂν θέλῃς
 ὁποῦ σοῦ τὸν ἐτόξευε μὲ τᾶρματά του ὁ Ἔρωσ,
 σὰν ὁ γοργὸς ἐπῆγ' ὁ Ἐρμῆς μὲ τὸ χρυσὸ δαυδί του 150
 τὸν ἀνδρειωμένον Ἡρακλῆ γιὰ σκλάβο τῆς Ὀμφάλῃς.
 Ἐδῶ δὲν μ' ἔφερε ὁ Ἐρμῆς, μὲ πέμπει ἢ Ἀφροδίτη
 καὶ θᾶχεις κάποτε ἀκουστή τὴν νεὰ τὴν Ἀταλάντη,
 ποῦ ξέφυγε τὸν Μελανό, τὸν ἀγαπητικὸ τῆς,
 κόρη νὰ μείῃ· μὰ καθὼς πεισμάθη ἢ Ἀφροδίτη, 155
 κεῖνον ποῦ δὲν ποθοῦσε πρὶν, ἀπὸ καρδιᾶς τὸν πῆρε.
 Ἄκουε καὶ σύ, ὦ ἀγάπη μου, μὴν τὴν θεὰ θυμώσης».
 Μὲ τοῦτα πλάνησε τὸν νοῦ τῆς κόρης ἄθελά τῆς
 τὰ λόγια ἀγάπη γέννησαν καὶ πῆρε τὴν καρδιά τῆς.
 Ἀμίλητη, τὰ μάτια τῆς ἔγειρε ἢ κόρη κάτω, 160
 τὰ μάγουλα, ποῦ ντροπαλὰ κοκκίνιζαν, νὰ κρύψῃ
 κ' ἔξυνε μὲ τὰκρόχναρο τὴν γῆ καὶ ντροπιασμένη,
 ὄλο καὶ τὸ χιτῶνι τῆς ἐμάζευε στοὺς ὦμους.
 Τοῦτα θὰ ποῦν πῶς ἄρχισε μιὰ κόρη νὰ συγκλίνῃ
 ἀγκαλιὰν μόνον καὶ φιλλὶ σοῦ τάξει ἢ σιωπῇ κείνη. 165
 Τώρα καὶ τὸ γλυκόπικρο κεντρὸ τοῦ Πόθου ἐδέχθη
 κιᾶναψ' ἢ κόρη ἀπὸ γλυκεῖα φωτιά μὲς στὴν καρδιά τῆς,
 καὶ τοῦ Λεάνδρου οἱ ὁμορφιῆς τὴν ἐψυχομάραναν.
 Κεῖνος, ὅσο τὴν ὄψιν τῆς σκυφτὴ κατὰ γῆς εἶχε,
 τόσο καὶ δὲν ἐχόρταινε μὲ λιγωμένα μάτια 170
 τῆς κόρης τὸν χιονόλαιμο ν' ἀκριβοκαμαρώνη,
 ὡς που ἄνοιξε τὸ σιόμα τῆς κ' ἐγλυκαπολογήθη
 καὶ κοκκινάδι ἀπόσταζε ντροπῆς τὸ πρόσωπό τῆς.
 «Ἔνε, ἐστὶν μὲ τὰ λόγια σου θ' ἀνάγερονες καὶ πέτρα.

Ποῖος σ' ἔμαθε νὰ λὲς αὐτὰ τὰ πλανερὰ λογάκια; 175
 Ποῖος (συμφορὰ μου) σ' ἔφερε μέσ' στὸν δικό μου τόπο;
 Μὸν ὄλα τᾶπεσ ἄδικα· τί πῶς, καλέ, περάτης,
 ἄνθρωπος ξένος κιᾶπρακτος μαζί μ' ἐμὲ θὰ σμίξῃς;
 Νὰ παντρευτοῦμε φανερὰ μὲ γάμο τιμημένο
 δὲν ἤμποροῦμε· νὰ σ' τὸ πῶ: δὲν θέλουν οἱ γονεοὶ μου. 180
 Ἄν πάλι θέλῃς στὴν Σησιτὸ νὰ πολυμπαινοβγαίνῃς,
 δὲν δύνασαι παραχωστὰ νὰ κρύβῃς τὴν ἀγάπη
 τοῦ κόσμου ἢ γλῶσσα τὸ κακὸ πάντ' ἀγαπάει νὰ λέῃ
 κιᾶ,τι σιγὰ κάμη κανεὶς μέσ' στὰ στενὰ τᾶκούει.
 Μὰ χάρισέ μου τῶνομα καὶ τὸν καλὸ σου τόπο. 185
 μὴ μου τὸ κρύψῃς· πῶς μὲ λὲν ἐμένα Ἡρῶ τὸ ξεύρεις.
 Μονή μου οὐρανοκόλλητος καὶ βοερός πύργος εἶναι
 καὶ μέσα ἐκεῖ μονόψυχη μὲ μιὰν κάθομαι βάρια
 περὶγιαλα καὶ ξέχωρα· κ' ἔχω γειτόνισσά μου
 τὴν θάλασσα ὅπως ἤθελαν οἱ ἄσπλαγχοι οἱ γονεοὶ μου. 190
 Δὲν μοῦ εἶν' ἐκεῖ συνήλικες, οὐδὲ χοροὶ δὲν εἶναι,
 κιδὴήμερα κιδὴόνυκτα πάντα δονᾷ σταυτιά μου
 τὸ βογγητὸ τῆς θάλασσας, τῆς ἀνεμοδαρμένης».
 Ὅσο καὶ τᾶπεν, ἔκρυψε τὴν ὄψιν στὴν ποδιά τῆς
 τὶ ξανατράπη μόνῃ τῆς καὶ καταγνώννει ὅ,τι εἶπε. 195
 Ὁ Λεάνδρος βαρύνκαρδος, τοῦ πόθου κεντρωμένος,
 συλλογισμένος ἔστεκε πῶς νὰ τὴν καταφέρει.
 Μὸν ἔρωτας ὁ πίβουλος τὸν ἄνθρωπο πληγώνει
 καὶ πάλι ὁ ἴδιος τὴν πληγὴ τοῦ ἀνθρώπου τὴν γιαιτρεύει·
 αὐτὸς νικᾷ κάθε θνητό, μὰ καὶ τὸν ἐρμηνεύει· 200
 αὐτὸς τοῦ παραστάθηκε καὶ τότε τοῦ Λεάνδρου
 καὶ τέλος ἀναστέναξε κ' ἔξυπνο λόγον εἶπε.
 «Κόρη, γιὰ τὴν ἀγάπη σου περὶ ὦ καὶ τᾶρσι κῦμα,
 κιᾶν κοχλακίζῃ ἀπὸ φωτιά κιᾶν ἀταξείδευτὸ νὰ
 φθάνει κοντὰ σου νᾶρχωμαι, νὰ σὲ σφικταγκαλιάζω, 205

κιοῦτε φουρτούνα οὔτε βοήν τῆς θάλασσης τρομάζω·
 Κάθε βραδὺν θὰ φέρνωμαι τὸ ταίρι σου βρομένο,
 θὰ κολυμπάω τὸ γάργαρο τὸ δέμα τοῦ Ἑλλησπόντου,
 γιατί μακριὰ δὲν κάθομαι, στήν Ἄβυδο ἀντικρὺ σου.
 Μόν' ἓνα λύγγο δείγνε μου ἀπὸ τὸ ψηλὸ κάστρο
 μὲς στὸ σκοτάδι ἀντίπερα, γιὰ νὰ θωρῶ καὶ νᾶμαι
 ἐρωτοκάραβον ἐγὼ καὶ τὸ λυχνάρι σου ἄστρο.
 Καὶ τοῦτο ἰάστρο ἅμα τηρῶ, τᾶλλ' ἄστρο τί τὰ θέλω;
 Οὔτε τὴν Πούλια θὰ θωρῶ, οὔτ' Ἀμαξα θὰ βλέπω,
 ὅσο νὰ φθάσω στὸν γλυκὸ τῆς Ἀφροδίτης ὄρμος. 215
 μόνο φυλάξου, ἀγάπη μου, τοὺς βαρετοὺς ἀνέμους
 μὴν τονε σβήσουν καὶ μὲ μιᾶς χάσω κ' ἐγὼ τὴν νεότη,
 τὸν λύγγο σου, τῆς δόλιας μου ζωῆς τὸν φωτοδότη.
 τώρ' ἂν ἀλήθεια θεὸς καὶ σὺ νὰ μάθης τὸνομά μου,
 τὸνομά μου εἶναι Λέανδρος, Ἡρώς τῆς καλῆς ἄνδρας. 220
 Ἔτσι σεβάστηκαν οἱ δυὸ νὰ κρυφοπαντρευτοῦσι
 καὶ στήν κρυφὴ των τὴν χαρὰ καὶ στὸ κρυφὸ τοῦ γάμου
 τὸν λύγγο ἐβάλαν μαρτυριά, σὰ βάζει ὁ κόσμος ἄστρο·
 αὐτὴ νὰ τοῦ προβάλλη φῶς κιαῖτὸς νὰ κολυμπήσῃ.
 Καὶ σὰν ἀποσφώνησαν τοὺς ἀκοιμήτους γάμους, 225
 ἀθέλητα ξεχώρισαν ἀπὸ τὸν ἓνα ὁ ἄλλος·
 κείνη κατὰ τὸν πύργου της καὶ τοῦτος ἅμα πῆρε,
 μὴν πλανηθῆῖ μεσάνυκτα, τοῦ πύργου τὰ σημάδια,
 στήν Ἄβυδον ἐπέρασε τὴν βαθυτειχισμένη.
 Μὰ τὲς δλόνηκτες χαρὲς καὶ τὰ κρυφὰ ἐποθοῦσαν 230
 καὶ νᾶρθῃ ἡ ὥρα ἡ νυφικὴ συγχοπαρακαλοῦσαν.
 Τώρα ξαπλώθη τῆς νυκτὸς τὸ σύμπυκνο σκοτάδι
 κ' ὕπνο στὸν κόσμον ἔφερε, μόν' ὄχι τοῦ Λεάνδρου.
 Αὐτὸς μπροστὰ στήν θάλασσα τὴν πολυκυματοῦσα
 ἐπρόσμενε τὸ μήνυμα τοῦ γάμου του νὰ φέξῃ, 235
 τοῦ λύγγου, τοῦ κακόλυγγου τὴν μαρτυριά ἐκαρτέρα

καὶ τῆς κρυφῆς του παντρεῖᾶς τὸν καλεστὴ ἀπὸ πέρα!
 Ὅτ' εἶδε τὸ λιγόμεγγο σκοτεινίασμα τῆς νύκτας,
 τὸν λύγγον ἄναιψε ἡ Ἡρῶ καὶ σᾶναμμα τοῦ λύγγου
 ἔφλεξ' ὁ Ἔρωσ τὴν καρδιά τοῦ ἀκράτητου Λεάνδρου. 240
 Ἔκαιγε ὁ λύγγος καὶ μαζί κ' ὁ Λεάνδρος σωκαῖτον.
 Στὸ παραγιαλί ἅμ' ἄκουσε τὴν λύσσα τῶν κυμάτων
 ἔτρεμε πρῶτα, ἐροίγησε, μᾶπειτα θάρρος πῆρε
 κ' ἔλεγε τῆς καρδοῦλλας του καὶ τὴν παραμυθοῦσε.
 «Εἶναι κ' ἡ ἀγάπη φοβερὴ κ' ἡ θάλασσα τρομάρα 245
 μόν' εἶν' ἡ θάλασσα νερὸ κ' εἶναι φωτιὰ ἡ ἀγάπη!
 Πᾶρε, καρδιά μου, τὴν φωτιὰ καὶ τὸ νερὸ μὴν τρέμῃς·
 ἔλα νὰ πάμε στήν Ἡρῶ· τί κύματα ξανοίγεις;
 Δὲν ξέρεις πῶς ἡ θεὰ Ἄφρω θάλασσογέννητη εἶναι
 καὶ κυβερνάει τὰ κύματα καὶ τοὺς δικούς μας πόρους;» 250
 Εἶπε κ' ἐγδύθη τὰ λινα ἀπὸ τὰ κριβὰ του μέλη·
 κιάφοῦ μὲ τὰ δυὸ χέρια του τὰ σφίγγει στὸ κεφάλι,
 πήδησε καὶ στήν θάλασσα πέταξε τὸ κορμί του·
 κ' ἐκεῖ ποῦ ὁ λύγγος ἔλαμπεν, δλόϊσ' αὐτὸς τρανοῦσεν
 αὐτὸς κουπί, αὐτὸς πανί, αὐτὸς ταχὺ καράβι! 255
 Ἡ Ἡρῶ στὸν πύργου ἐστεκε ψηλὰ φωτοβαστοῦσα,
 καὶ ὀπόθε ἀγέρας ἔπαιρνε κιαγέρας ἐφυσοῦσε,
 μὲ τὴν ποδιά συγχρόσκεπε τὸν λύγγο ὡςπου στὸν μῶλο
 μὲ τὰ πολλὰ τὰ βάσανα ὁ Λεάνδρος ἐβγήκε.
 Στὸν πύργου τὸν ἀνέβασε κ' εὐθὺς ἀπὸ τὴν πόρτα 260
 τὸν ἄνδρα της ἀγκάλιασε χωρὶς νὰ τοῦ μιλήσῃ.
 Καὶ σὰν ἀκόμ' ἀφρόσταζε καὶ σὰν ἀγκομαχοῦσε,
 τὸν πῆγε μὲς στὸν νυφικὸ παρθενοθάλαμό της·
 καὶ τὸ κορμί του τᾶλουσε καὶ μοσχομύρισέ τον
 μὲ λάδι, μὲ ῥοδόλαδο καὶ τοῦσθησε τὴν ἄομη. 265
 Ἀκόμ' ἀνάσαινε, κιαυτὴ μὲς στὰ βαθεὰ στρωσίδια
 στὸ ταίρι της ἐχύθηκε καὶ τοῦ περιλαλοῦσε·

«Ἀνδρούλλη μου, εἶδες κ' ἔπαθες ὅσα δὲν ἔπαθ' ἄλλος.
 Ἀνδρούλλη μου, εἶδες κ' ἔπαθες· σὲ φθάνει πιά ἡ ἀρμύρα,
 σὲ φθάνει ἢ ψαρομυρωδιά τῆς θάλασσας τῆς μαύρης. 270
 Ἐμπρός, τὸν ἕδωρο σου ἄφησε μὲς τοὺς δικούς μου κόρφους»·
 Εἶπε, κ' ἐκεῖνος ἄνοιξε τῆς κορασιᾶς τὰ στήθη
 καὶ τῆς χρυσοῦς Παφίτισσας τὸ θέλημα ἐγενήθη.
 Καὶ γάμος, μόν' ἀχόρευτος, χαρά, μ' ἀνεύλογη, ἦτον!
 Τὴν Ἥρα δὲν ἐδόξασε τραγουδιστῆς ἢ ψάλτης, 275
 δὲν ἄστραψε λαμπάδας φῶς στὸ νυφικὸ κρεβάτι
 κιοῦδὲ κανεῖς δὲν ἔσυρε χορὸ λυγεροπάτη·
 τὸν γάμο δὲν τραγούδησεν ὁ κῦρις οὐδ' ἡ μάγνα·
 μὸν ἔστρωσε τὸ στρώμα τῆς τὴν ὥρα τῆς χαρᾶς τῆς
 ἢ Σιωπῆ, κ' ἢ Σκοτεινιά τὴν ἐνφροστολοῦσε 280
 καὶ γάμος ἦτον, μὰ χωρὶς τοῦ γάμου τὰ τραγούδια.
 Ἡ Νύκτα ἦτον παρὰ νύφη καὶ δὲν εἶδ' ἢ Ἀδγούλλα
 γαμπρὸ ποτὲ τὸν Λεάνδρου στήν γνώριμή του κλίνη·
 Γιατὶ κατὰ τὴν Ἄβυδον ἐξανακολυμποῦσε,
 σὰν μύριζε ὁ ἀχόρταγος νυκταγκαλιῆς ἀκόμα! 285
 Πάλι ἢ πεντάφορη ἢ Ἥρῳ κρυφὰ ἀπὸ τοὺς γονεοὺς τῆς
 κοραῖοι ἦτον ὀλημερῆς κιδλονυκτῆς γυναικα.
 Πόσες φορὲς κ' οἱ δυόλεγεινὰ βασιλέψη ὁ Ἥλιος.
 Μὲ τοῦτα ἐκρούθαν τὴν πολλὴν ἀνάγκη τῆς ἀγάπης
 κ' ἐνυκτοξημερώνονταν μὲ τὰ κρυφὰ παιγνίδια. 290
 Μόνον λιγόμερᾶζον τὰ δυὸ τὰγαπημένα,
 δὲν χάθηκαν τὸν γάμο τους, τὸν πολυπαθιασμένο.
 Σὰν ἦρθε ἢ βαρυχειμωνιά, σὰν ἦρθε ἢ μαύρη ἢ ὥρα,
 ποῦ φέρνει τὰγοιόκαιρα καὶ τὲς ἀνεμοζάλες,
 ποῦ τὰ βαθεὰ καὶ τὰχαμνὰ τῆς θάλασσας θεμέλια 295
 κτυποῦν τα καὶ φουσομανοῦν χειμωνικοὶ ἀνέμοι,
 κιδλο τὸν πόντο δέρονουν τὸν καὶ τὸν ἐξαναδέρονουν
 ποῦ τὸ μαυροκαράβι του στήν ἀμμονδιά ξωσέρνει,

ἀπὸ μὲς' σιᾶπιστα νερὰ γιὰ νὰ γλυτώσῃ ὁ ναύτης,
 καὶ τότε δὲν σε κράτησε τῆς θάλασσας ὁ φόβος, 300
 ἀπότολμ' ἐσέ, Λεάνδρε! Παραγγελιὰ τοῦ πύργου,
 ποῦ σοῦ θυμίζει λαμπερὴ τὸν τακτικό σου γάμο,
 τὸ μανιωμένο πέλαγος μὴν τὸ ψηφᾶς, προστάζει.
 Ἐπρεπε ἢ ἄμοιρη ἢ Ἥρῳ, ἔπρεπε ἢ δόλια κόρη
 μὲς' στὸν χειμῶν' ἀπόμακρα νὰ μείνῃ τοῦ Λεάνδρου 305
 καὶ τᾶστρο τὸ λιγόφωτο νὰ μὴν το ξανανάψῃ.
 Μὸν ἔσπρωξε τὸ χέρι τῆς ἢ μοῖρα κ' ἢ ἀγάπη
 καὶ τοῦ θανάτου ἀνέφανε λαμπάδα, ὄχι τοῦ γάμου!
 Νύκτα ἦτον, ποῦ οἱ ἀέριδες χειρότερα μανίζουν
 καὶ πιδ φουσοῦν καὶ πιδ κτυποῦν καὶ πότερο δριμύζουν 310
 κιὰπάνω σιᾶκοθάλασσα μαζί σύγκροται πέφτουν.
 Τότε κιδ Λεάνδρος ναύρη τὴν ἀκριβή του νύφη,
 μὲ τὸν γιαλὸ τὸν ἄπονο φρικτὰ χαροπαλεύει.
 Τότε πηδοῦσε τὸ νερό, κῦμα στὸ κῦμα ἐκύλα
 κιδ οὐρανὸς κ' ἢ θάλασσα τότε γινῆκαν ἕνα 315
 κιὰπὸ παντοῦ σηκώθη ἡχὸς ποῦ μάχονται οἱ ἀνέμοι,
 ὁ Εὐῶρος μὲ τὸν Ζέφυρο, μὲ τὸν Βορρᾶν ὁ Νότος·
 καὶ δὸς του κτύπος ἄπαντος τῆς βροντοκυματούσας.
 Ὁ Λεάνδρος βαρύπαθος ἀνάμεσα στὸ δέμα
 πολλὲς φορὲς πορακαλεῖ τὴν θαλασσαφροδίτη, 320
 πολλὲς φορὲς τὸν βασιλεά, ποῦ ὀρίζει τὰ πελάγη·
 δὲν ξέχασε καὶ τὸν Βορρᾶ, τὸν νεὸ τὸν διωγματάρη.
 Μὰ δὲν ἐβόηθησε κανεῖς καὶ δὲν ἔφθασε ὁ Ἔρω·
 νὰ τότε σώσῃ ἀπὸ παντοῦ τὸ φουσκωμένο κῦμα
 τὸν ἔδευρε, τὸν ἔπαιρνε, τοῦ σύντριβε τὰ πόδια 325
 καὶ τῶν χειρῶν του ἢ δύναμι ἀσάλευτη πιδὸν ἦτον.
 Ἐξαφνα ἐχύθη καὶ νερὸ καμπόσο στὸν λαιμὸ του,
 κῆπιε ποτὸν ἀνώφελο, ποτὸν ἄρημη γεμάτο,
 κιᾶνεμος ἔσθησε πικρὸς τὸν ἄπιστο τὸν λύγγο

καὶ τὴν ψυχὴν καὶ ἀγάπην τοῦ θλιβεροῦ Λεάνδρου. 330
 Ἐκείνη ὁσὸν βλεπε ν' ἀργῆ μ' ὀλάργουπνα τὰ μάτια
 ἔοιτεκε, κιάπ τὲς ἔννοιες τῆς σὰν κῦμα ἔδεορε ὁ νοῦς τῆς.
 Ἡρῶ ἢ Ἀδγοῦλλα, μόν' ἢ Ἡρῶ δὲν εἶδε τὸν καλό τῆς!
 καὶ πάντοθ' ἔρριχνε ματιὰς στῆς θάλασσης τὰ πλάτια 335
 μήπως καὶ δῆ τὸν ἄνδρα τῆς νὰ παραδέρῃ κἀπου,
 ἀφότου ὁ λύχνος ἔσθησε. Μόν' ἅμα ὀμπρὸς στὸν μῶλο
 τοῦ πύργου τὸν εἶδε νεκρὸν στὰ βράχη νὰ κτυπιέται,
 ἐξέσκισε τὸ κεντητὸ χιτῶνι τῆς στὰ στήθη
 κ' ἐρρίχθη κατακεφαλῆς ἀπὸ τὸν ὄρθιο πύργο 340
 κιάπάνω ἀπέθαν' ἢ Ἡρῶ στὸν ἄψυχό τῆς ἄνδρα,
 κιάπόμειναν ἀγκαλιαστὰ καὶ τὰ δυὸ λείφανά τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αἱ προκείμεναι μεταφράσεις ἐστιχορρήθησαν κατὰ τρεῖς
 περιόδους ἀπὸ τοῦ 1891—96 ἐν Λεμεσῶ τῆς Κύπρου, ἀπὸ
 τοῦ 1904—6 ἐν Λευκοσίᾳ καὶ ὑπὸ τοῦ 1907—8 ἐν Ἀγγλίᾳ.
 Ἠρχισαν δὲ νὰ δημοσιεύωνται ἀπὸ τοῦ 1901 εἰς τὰ λογοτεχνικὰ
 περιοδικὰ «Παναθήναια», «Ἀκρότιαν», «Νουμῶν», «Νέαν Ζωὴν»,
 «Ἑλληνικὴν Ἐπιθεώρησιν», εἰς Ἡμερολόγια καὶ εἰς ἔφημερίδας,
 τὰ δὲ καθ' Ἡρῶν καὶ Λεάνδρον τοῦ Μουσαίου ἐδημοσιεύ-
 θησαν καὶ εἰς τὴν «Βιβλιοθήκην Φέξη» (ἐν Ἀθ. 1911). Ἀλλὰ
 πολλὰ δημοσιεύονται κατὰ πρόωτον ὥρα.

Ἡ συλλογὴ κατετάχθη συστηματικῶς εἰς τὴν Ὁξφόρδην τῷ
 1909, ὅστε νὰ περιλαμβάνῃ κομμάτια τῶν δοκιμοτέρων ποιη-
 τῶν μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Ἀλλ' ἔπρεπε νὰ μὴ
 ἐξογκωθῆ. Ὅθεν παρελείφθησαν ὅλως διόλου π.χ. οἱ ποιηταὶ
 τῆς μέσης καὶ νέας κωμωδίας, παρελείφθησαν δὲ καὶ τυπωμένα
 ἢ ἔτοιμα ποιήματα τοῦ Βίωνος καὶ ἄλλων.

Ἀρχικὸς σκοπὸς ἦτο νὰ δημοσιευθοῦν αἱ μεταφράσεις μὲ
 τὰ κείμενα, φέροντα καὶ σύντομα κριτικὰ σχόλια. Ἀλλ' ἐπειδὴ
 ἀπὸ τοῦ μεγάλου πολέμου ἐδεκαπλασιάσθησαν τὰ τυπογραφικά,
 ἢ φιλολογικὴ ἔκδοσις ἀναβάλλεται εἰς καιροὺς αἰσιωτέρους.

Ἀλλ' ὅσοι θέλουν νὰ ζητήσουν καὶ τὰ κείμενα θὰ εὐκο-
 λυνθοῦν ἀμέσως, ἂν ἀνοίξουν τὴν μετάφρασιν τῆς Ἱστορίας
 τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς λογοτεχνίας τοῦ **Gilbert Mur-**
ray (ἐν Ἀθ. 1922) ὅπου ἐσημειώθησαν αἱ νεώτεραι ἐκδόσεις
 τῶν σφριζομένων ἀγεραίων ἔργων καὶ τῶν ἀποσπασμάτων.

Καὶ τῶν μὲν ποιημάτων τοῦ Ὀμήρου, τοῦ Ἡσιόδου, τοῦ
 Πινδάρου, τοῦ Αἰσχύλου, τοῦ Σοφοκλέους, τοῦ Εὐριπίδου
 καὶ τοῦ Ἀριστοφάνους αἱ ἐκδόσεις εἶναι πολυάριθμοι, τοῦ δὲ
 Βακχυλίδου ἀρίστη εἶναι ἡ κδοσις τοῦ **Jebb** (Cambridge

1905). Τάποσπάσματα τοῦ **Ξενοφάνους**, **Παρμενίδου** καὶ **Ἐμπεδοκλέους** εὐρίσκονται εἰς τὰ *Poëtarum Philosophorum Fragmenta* τοῦ **Diels** (*Berolini* 1901) καὶ τάποσπάσματα τοῦ **Εὐριπίδου** καὶ τοῦ **Χαιρήμονος** εἰς τὰ *Tragicorum Graecorum Fragmenta* τοῦ **Nauck**. Τῶν δὲ λοιπῶν τὰ σφζόμενα ποιήματα εὐρίσκει τις εἰς τὴν *Anthologia Lyrica* τοῦ **Hiller** καὶ **Crusius** (*Teubner*, 1911) καὶ τοὺς νεωστὶ εὐρεθέντας στίχους τοῦ **Ἀρχιλόχου**, τῆς **Σαπφούς**, τοῦ **Ἀλκαίου**, τοῦ **Πινδάρου** καὶ τῆς **Κορίννης** εἰς τὸ *Supplementum Lyricum* τοῦ **Ernst Diehl** (*Bonn*, 1910).

Τοῦ **II** μέρους ἀρκετὰ εἶναι μόνον αἱ ἐκδόσεις τῶν τριῶν βουκολικῶν, **Θεοκρίτου**, **Βίωνος** καὶ **Μόσχου**. Τοῦ **Καλλιμάχου** νεωστὰ ἢ γαλλικὴ παρ **Ém. Cahen** (*Paris*, 1922), τοῦ **Ἀπολλωνίου** ἢ τοῦ **Merkel** (*Teubner* 1905) καὶ τοῦ **Ἀράτου** ἢ τοῦ **Maas** (*Berolini*, 1893). Τῶν εὐρεθέντων **Μίμων** τοῦ **Ἡρώδα** ἢ τοῦ **Crusius** (*Teubner*, 1898). Τάποσπάσματα τοῦ **Ἀλεξάνδρου** τοῦ **Αἰτωλοῦ**, τοῦ **Φανοκλέους** καὶ τοῦ **Ῥιανοῦ** παρὰ **Meineke**, *Analecta Alexandrina*. Τὰ δ' ἐπιγράμματα τῶν λοιπῶν εὐρίσκονται ἐν τῇ **Ἀνθολογίᾳ**, τὴν ὁποίαν ἔγραψε τῷ 917 μ. Χ. ὁ **Κωνστ. Κεφαλαῖς**, οἱ δὲ Φράγκοι ὀνομάζουσι **Παλατινήν**, ὡς εὐρισκομένην ἐν **Ἀϊδελβέργῃ**. (Οἱ πρὸ ἐκάστου ἐπιγράμματος ἀριθμοί, [π.χ. Θ' 88], παραπέμπουν εἰς τὰ βιβλία τῆς **Ἀνθολογίας**). Ταύτης πλήρης ἐκδοσις ἢ τρίτομος τοῦ **Dübner** (παρὰ **Didot**).

Τοῦ **III** μέρους τὰ **Ἀλιευτικὰ** καὶ τὰ **Κυνηγετικὰ** τῶν **Ὀππιανῶν** περιλαμβάνονται εἰς τοὺς *Poëtae bucolici et didactici* τοῦ **Lehrs** (**Didot**) τῶν **Κυνηγετικῶν** καὶ νέα ἐκδοσις ὑπὸ **Boudreaux** (*Paris* 1908), τοῦ δὲ **Βαβρίου** ὑπὸ **Desrousseaux** (*Paris* 1902), τοῦ **Κοῖντου** ὑπὸ **Zimmermann** (*Teubner* 1891). Ἄλλὰ τοῦ **Νόννου** ἢ παλαιὰ ὑπὸ **Koehly** (*Teubner* 1857-8). Τὰ **Ἀνακρεόντεια** ἐξεδό-

θησαν ὑπὸ **Rose** (*Teubner* 1890), τὰ δὲ **Ὀρφικὰ** ὑπὸ **Kern** (*Berolini* 1922). Ἀρίστη ἐκδοσις **Κλαυδιανοῦ** καὶ **Πρόκλου** ἢ τοῦ **A. Ludwig** (*Teubner* 1897). Ὁ αὐτὸς ἐξέδωκε τὸν **Μουσαῖον** (*Bonn* 1912).—Τὰ δ' ἔργα τῶν ἐπιγραμματοποιῶν ἐν τῇ **Ἀνθολογίᾳ** τοῦ **Κεφαλαῖ**. Τῶν 9 βιβλίων αὐτῆς ὑπάρχει καὶ δευτέρα ἐκδ. ὑπὸ **Stadtmüller** (*Teubner* 1894—1906) καὶ ἀγγλιστὶ **Ἐκλογὴ** ὑπὸ **Mackail** (*London* 1911). Εἰς ταύτην ὀφείλομεν καὶ ἡμεῖς πολλά, ἰδίως περὶ τῶν ἐπιγραμματοποιῶν τῶν **Ῥωμαϊκῶν** χρόνων.

Τῶν ἐπιγραμμάτων αἱ μεταφράσεις εἶναι κάπως τολμηρότεροι τῶν ἄλλων ποιημάτων· πολλάκις μετεβάλαμεν καὶ τὰ ὀνόματα τῶν προσώπων χάριν εἴτε τοῦ μέτρου, εἴτε τῆς εὐφωνίας, εἴτε καὶ τῆς εὐπροσεπείας· ὅσα μετεβλήθησαν ἐτυπώθησαν χονδρότερα ἐτέθη δὲ ἀστερίσκος * ὅπου ἢ μεταφράσεις εἶναι λίαν ἐλευθέραι καὶ δύο ἀστερίσκοι ὅπου ἔγινε συμπλήρωσις.

Εἰς νέας ἐρμηνείας κατεφύγαμεν μόνον ὅπου τὸ κείμενον εἶν' ἐφθαρμένον. Οὕτως ἐν τῷ εἰς **Ἀπόλλωνα** **Ὀμηρικῶ** **Ὑμνῶ** 123 ἀντὶ τοῦ περὶ μητρὸς ἀμαρτύρου θήσατο (ἐθήλασε) προετιμήσαμεν τὴν μυστικὴν ἐρμηνείαν περὶ μὴ ἀμέσου θέας τοῦ νεογνοῦ ὑπὸ τῆς μητρὸς του, καθόσον ἢ πρόληψις αὕτη παραμένει μέχρι τοῦδε καὶ ἀρμόζει εἰς τὸ φωτοδόλον βρέφος· οὕτω σφζεται καὶ ὁ στίχος 125.—Τῆς δ' **Ἐλεγείας** τοῦ **Σόλωνος** τὸ στ. 34 ἐνδεῖν (ὅπερ ὁ **Wilamowitz**, *Sappho* σ. 360 καταλείπει ἐνδεῖν) ἐξηγήσαμεν νὰ δένη, φρονοῦντες ὅτι καὶ τὸ πάλαι ἠδύνατο νὰ λεχθῆ δέιν (ἐν τῇ κεφαλῇ) δόξαν ἢ ἐλπίδα, καθὼς σήμερον π.χ. τὸ χειρὶ δεμένο (ἢτοι βέβαιον) πῶς θὰ γίνῃ δῆμαρχος. Καὶ τοὺς στ. 39—40 νομίζομεν γνησίους,

Θὰ ἐλέγαμεν ὀλίγα καὶ περὶ ἄλλων. Ἀλλὰ καθὼς εἴπαμεν ἀρχόμενοι, σκοπὸς τῆς προκειμένης ἐκδόσεως εἶναι μόνον νὰ καταστήσῃ γνωστὸν εἰς τὸ πολὺ κοινὸν ἔστω καὶ μικρὸν δεῖγμα τῶν προγονικῶν μας θησαυρῶν.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΟΙΗΤΩΝ

- Ἀγαθίας Μυρριναῖος 165
 Αἰσχύλος Εὐφορίωνος 59.
 Ἀλέξανδρος Αἰτωλὸς 86.
 Ἀλκαῖος Μεσσήνιος 116.
 Ἀλκαῖος Μυτιληναῖος 24.
 Ἀλκμὰν Δάκων 27.
 Ἀνακρεόντεια 145.
 Ἀνακρέων Τήιος 33.
 Ἀντίπατρος Θεσσαλονικεὺς 136.
 Ἀντίπατρος Σιδώνιος 129.
 Ἀντίφιλος Βιζάντιος 139.
 Ἀνύτη Μυτιληναία 95.
 Ἀνύτη Τεγεαῖτις 94.
 Ἀπολλωνίδης Νικαεὺς 138.
 Ἀπολλώνιος Ῥόδιος 91.
 Ἄρατος Σολεὺς 89.
 Ἀριστοτέλης Νικομάχου 75.
 Ἀριστοφάνης Φιλίππου 70.
 Ἀρχέλαος 102.
 Ἀρχίας 130.
 Αρχίλοχος Πάριος 17.
 Ἀσκληπιάδης Σάμιος 97.
 Αὐτομέδων 139.
 Βάβριος 149
 Βακχυλίδης Κεῖος 53.
 Βίων Συμυρναῖος 110.
 Δημόδοκος Λέριος 38.
 Διόδωρος Σαρδιανὸς 134.
 Διοσκορίδης 117.
 Ἐμπεδοκλῆς Ἀκραγαντίνος 43.
 Εὐήνος Πάριος 68.
 Εὐριπίδης Μνησαρχίδου 63.
 Εὐφορίων Χαλκιδεὺς 116.
 Ἠγήσιππος 102.
 Ἠδύλος 102.
 Ἠριννα 93.
 Ἠρώνας 112.
 Ἠσίοδος 8.
 Θέογνις Μεγαρεὺς 39.
 Θεοδωρίδας Συρακόσιος 117.
 Θεόκριτος Συρακόσιος 103.
 Ἰβνικὸς Ῥηγίνος 35.
 Ἰουλιανὸς Αἰγύπτιος 162.
 Ἰππῶναξ Ἐφέσιος 37.
 Ἰων Χῖος 68.
 Καλλίμαχος Κυρηναῖος 80.
 Κλαυδιανὸς Ἀλεξανδρεὺς 151.
 Κλαύδιος Πτολεμαῖος 144.
 Κόιντος Συμυρναῖος 150.
 Κόρινθα Ταναγραῖα 52
 Κριναγόρας Μυτιληναῖος 137.
 Λεωνίδας Ταραντίνος 99.
 Λουκιανὸς Σαμοσατεὺς 144.
 Λουκίλιος 142.
 Μακεδόνιος Θεσσαλονικεὺς 161.
 Μελέαγρος Εὐκράτους 131.
 Μίμνερμος Κολοφώνιος 15.
 Μνασάλκας Συκωνῶνιος 119.
 Μόσχος Σικελιώτης 120.
 Μουσαῖος Γραμματικὸς 167.
 Μυρῶ Βυζαντία 95
 Νίκανδρος Κολοφώνιος 118.
 Νίκαρχος 143.
 Νόννος Πανοπολίτης 152.
 Νοσσίς 101.
 Ξενοφάνης Ἐλεάτης 41.

- Ὀμηρος 1.
 Ὀππιανὸς Κίλιξ 147.
 Ὀππιανὸς Σύρος 148.
 Ὀρφικὰ 157.
 Παλλαδᾶς Ἀλεξανδρεὺς 156.
 Παρμενίδης Ἐλεάτης 42.
 Παρμενίων Μακεδῶν 138.
 Παῦλος Κύρου 163.
 Πίνδαρος Θηβαῖος 45.
 Πλάτων Ἀρίστωνος 73.
 Ποσειδίππος 96.
 Πρόκλος Λύκιος 159.
 Ῥιανὸς Κρής 119.
 Ῥουφῖνος Δομέστικος 162.
 Σαπφῶ Λεσβία 25.
 Σημωνίδης Ἀμοργίνος. 20.
 Σιμμίας Ῥόδιος 79.
 Σιμωνίδης Κεῖος 36.
 Σόλων Ἀθηναῖος 30.
 Σοφοκλῆς Σοφίλλου 61.
 Στησίχορος Ἱμεραῖος 28.
 Στράτων Σαρδιανὸς 143.
 Τιμοκρέων Ῥόδιος 37.
 Τυρταῖος 13.
 Ὑβρίας Κρής 29.
 Φανοκλῆς 88.
 Φιλητᾶς Κῶος 79.
 Φίλιππος Θεσσαλονικεὺς 140.
 Φιλόδημος Γαδαρηνὸς 135.
 Φακυλίδης Μιλήσιος 38.
 Χαιρήμων Ἀθηναῖος 69.

Παροράματα.

- 5,128 ἀντί κινέσων γρ. λακτοῖσες. 98,ΠΙ,3 ἀντί Μηᾶ γρ. Μηᾶ.
 6,164 ἀντί σταλάζει γρ. ταιριάζει. 98,Ι,2 ἀντί παροκόλαθα γρ. παροκόλαθα.
 19, 9 ἀντί σά πρόφιο γρ. σάν πρόφιο.
 33, 2 ἀντί 565-510 γρ. 595-510.
 61, 11 ἐξάλ. τὸ μὲν μετὰ τὸ πρότον.
 85, 5 ἐξάλ. τὸ ἀδελφὴν καί.
 86, 6 ἀντί β' γρ. γ'.
 92, 4 ἀντί Παλαιότερα γρ. Παλαιότερα.
 94,ΠΙ,1 ἀντί δὲν χαρῶ γρ. δὲν θὰ χαρῶ. 171,126 ἀντί Καλόγρια γρ. Ἰέρεια.

ΤΥΠΟΙΣ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ — 1153